

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

clasa a IV-a

 intuitext
grup SOFTWIN

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 5145 din 30.08.2021.

Acest manual este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 din 02.12.2014.

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Clasa a IV-a

Disciplina: **Limba și literatura română**

Clasa: **a IV-a**

Număr de pagini: 160

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE						
Anul	Numele elevului	Clasa	Școala	An școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1						
2						
3						
4						

*Starea manualului se înscrie folosind termenii: *nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.*

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect. Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Copyright © 2021 – **Editura INTUITEXT**

Toate drepturile rezervate Editurii INTUITEXT.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii INTUITEXT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Limba și literatura română : clasa a IV-a / Mirela Mihăescu, Ștefan Păcearcă, Anița Dulman, - București : Intuitext, 2021

ISBN 978-606-8681-63-4

I. Mihăescu, Mirela
II. Păcearcă, Ștefan
III. Dulman, Anița

811.135.1(075)
821.135.1.09(075)

Editura INTUITEXT

București, b-dul Dimitrie
Pompeiu nr. 10A,
Clădirea Conect 1, etaj 1,
zona A, biroul nr. 2, sector 2

Departamentul vânzări:

Telefon: 0372.156.300
Fax: 021.233.07.63
vanzari@intuitext.ro
www.intuitext.ro

Referenți:

Prof. univ. dr. Marin Manolescu – Universitatea București

Prof. grad did. I Gabriela Florica Catrina – C.N. „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Prezentarea manualului

SCRIU CORECT!

Observi cum se scriu corect anumite cuvinte.

AMINTEȘTE-ȚI!

Folosești ceea ce știi și poți să faci, pentru a învăța lucruri noi.

EXPLOREAZĂ TEXTULI!

Găsești informații în text, scrii despre ceea ce ai citit, îți exprimi opiniile.

OBSERVĂ! / DESCOPERĂ!

Afli lucruri noi respectând anumiți pași sau prin încercări proprii.

INVESTIGAȚIE

Cauți răspunsuri la probleme din viața de zi cu zi.

PROIECT

Lucrezi individual și în grup pentru a obține un produs original.

OBSERV!

Verifici ceea ce ai scris sau ai lucrat.

AUTOEVALUARE

Îți apreciezi rezultatele.

PORTOFOLIU

Îți organizezi lucrările din clasa a IV-a.

ASCULTĂM ȘI COMUNICĂM

Înveți să ascuți mesaje și să comunicii ceea ce ai înțeles.

Recapitulare - Repeți într-o formă nouă, atractivă ceea ce ai învățat.

Evaluare - Afli cât ai progresat, ce dificultăți ai, cum poți corecta pentru a merge mai departe.

Exersăm, corectăm, progresăm - Ne pregătim pentru noi pași în învățare.

IMPORTANT

Găsești exemple și informații la care poți reveni când este cazul.

APLICĂ!

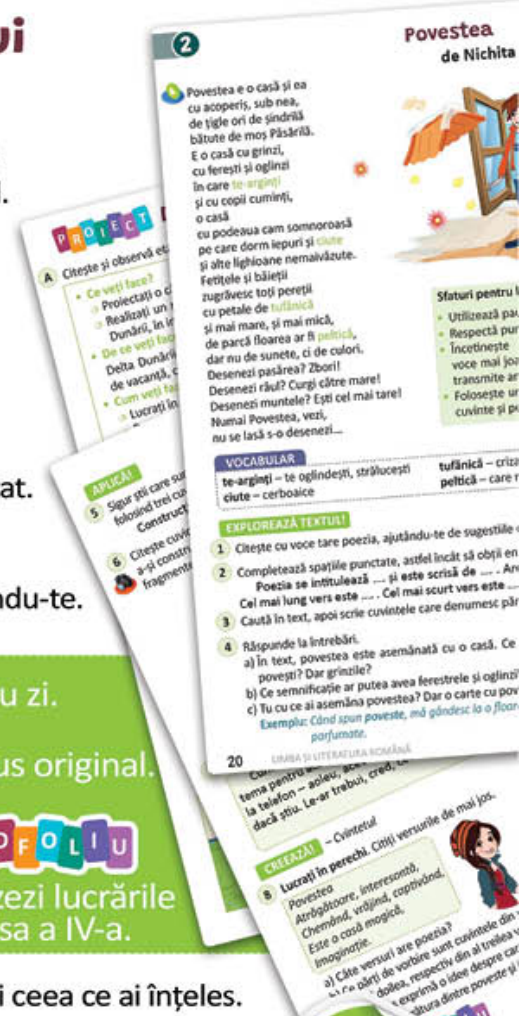
Folosești în situații noi ceea ce ai învățat.

CREAZĂ!

Rezolvi sarcini surprinzătoare, folosind creativ ceea ce ai învățat.

JOC

Înveți cum îți place, înveți jucându-te.

Scrive pe caiet!

Cuprins

1 RECAPITULARE

9

Din cartea vacanței	9
Bun venit în clasa a patra!	11

2 O CARTE, UN PRIETEN ÎN PLUS

13

C OMPETENȚE

1.1. 2.3. 3.4.

4.4. 4.5.

<i>Povestea fără sfârșit</i> , după Michael Ende	13
Cartea. Tipuri de litere de tipar	16
Proiect <i>Cartea Mare</i>	17
Jurnalul de lectură	18
<i>Povestea</i> , de Nichita Stănescu	20
Scrierea unui text după un șir de ilustrații	22
Ascultăm și comunicăm	23
<i>Scrisoare</i> , de Ana Blandiana	24
Textul în versuri	25
Recapitulare	26
Evaluare	27
Exersăm, corectăm, progresăm	29

3 DIN NATURĂ, ÎN CARTEA DE LECTURĂ

30

C OMPETENȚE

1.1. 1.3. 1.4. 2.1.

3.1. 3.2. 3.3. 3.4.

3.5. 4.4.

<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> , după Emil Gârleanu	30
Delimitarea textului în fragmente	32
Ascultăm și comunicăm	33
<i>Piatra pițigoiiului</i> , după Tudor Arghezi	34
Substantivul. Felul substantivelor	36
Planul simplu de idei	38
Substantivul. Genul și numărul substantivelor	39
Scrierea unui text după un plan de idei	40
Recapitulare	41
Evaluare	42
Exersăm, corectăm, progresăm	44

4 SĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ CU PERSONAJELE!

45

C OMPETENȚE

1.2. 2.1. 3.1. 3.4.

3.5. 4.3. 4.4.

<i>Poveste cu un copil și un peștișor argintiu</i> , după Ada Teodorescu	45
Planul dezvoltat de idei	48
Povestirea unui fragment	49
Personajele	50
Adjectivul	51
Textul în care se prezintă un portret	52
Scrierea unui text în care se prezintă un portret	53
Personajele. Asemănări și deosebiri	54
Ascultăm și comunicăm	56
Recapitulare	57
Evaluare	58
Exersăm, corectăm, progresăm	59

5 PRIMIM ȘI DĂRUIM

60

C OMPETENȚE

1.1. 2.1. 2.3. 2.5.
3.2. 3.4. 3.5. 4.2.

<i>Cum s-a speriat micuța Mayrie</i> , după Lyman Frank Baum	60
Formularea unor solicitări	63
Pronumele personal. Numărul pronumelui personal	64
Inițierea, menținerea și încheierea unui schimb verbal. Pronumele personal de politețe.....	65
Persoana pronumelui personal	67
Invitația	68
Ascultăm și comunicăm	69
Recapitulare	70
Evaluare.....	71
Exersăm, corectăm, progresăm	72

6 ÎNVĂȚĂM CUM SĂ ÎNVĂȚĂM

73

C OMPETENȚE

1.4. 1.5. 2.2. 2.3.
2.4. 3.4. 3.6. 4.1.
4.2.

Textul informativ	73
Parcul Natural Bucegi	73
Proiect de documentare	76
Legenda	78
Cartea poștală	80
Ascultăm și comunicăm	81
Recapitulare	82
Evaluare.....	84
Exersăm, corectăm, progresăm	85

7 UNIVERSUL ȘCOLII

86

C OMPETENȚE

1.5. 2.3. 2.5. 3.2.
3.4. 3.5. 4.1. 4.5.

<i>Seara talentelor</i> , după Sara Pennypacker.....	86
Verbul. Numărul și persoana verbului.....	89
Timpurile verbului	91
Susținerea unei opinii.....	92
Ortograme.....	93
Ascultăm și comunicăm	94
<i>Școala de altădată</i> , după Romulus Dinu	95
Recapitulare	99
Evaluare.....	100
Exersăm, corectăm, progresăm	102

8 COMUNICĂM

103

C OMPETENȚE

1.1. 2.1. 2.2. 3.3.
3.4. 4.1. 4.4.

<i>Charlie și fabrica de ciocolată</i> , de Roald Dahl	103
Semnele de punctuație	106
Dialogul	107
Transformarea unui text dialogat în povestire.....	108
<i>Habarnam devine pictor</i> , după Nikolai Nosov	109
Banda desenată.....	112
Ascultăm și comunicăm	113
Recapitulare	114
Evaluare.....	115
Exersăm, corectăm, progresăm	117

9 A ȘTI, A FACE, A FI ÎMPREUNĂ**118****C OMPETENȚE**

1.3. 2.2. 2.4. 3.2.

3.3. 3.4. 3.5. 4.1.

<i>Unde-i tata?</i> , după Jack Canfield	118
Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul	121
Subiectul. Acordul predicatului cu subiectul.....	122
Scrierea unui text în care se prezintă o întâmplare trăită.....	123
<i>Necazurile unui uragan de treabă</i> , după Adina Popescu.....	124
Scrierea unui text în care se prezintă întâmplări imaginate.....	127
Ascultăm și comunicăm	128
Recapitulare	129
Evaluare.....	130
Exersăm, corectăm, progresăm	132

10 PLANETA COPILĂRIEI**133****C OMPETENȚE**

1.4. 2.5. 3.3. 3.4.

3.6. 4.1. 4.2. 4.5.

<i>Un prieten pentru Faruk</i> , după Don Rowe și Jan Newton.....	133
E-mailul.....	136
Investigație <i>Sunt copiii din școala noastră preocupați de utilizarea în siguranță a internetului?</i>	137
Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată	138
Afișul.....	139
<i>Fiind băiet păduri cutreieram</i> , de Mihai Eminescu	140
Proiect <i>Din copilărie</i>	141
Ascultăm și comunicăm	142
Recapitulare	143
Evaluare.....	144
Exersăm, corectăm, progresăm	146

11 DOAR UN PAS PÂNĂ LA VACANȚĂ**147****C OMPETENȚE**

1.3. 2.1. 2.2. 3.1.

3.4. 3.5. 4.1. 4.2.

4.3.

<i>Din fereastra clasei mele</i> , de Emilia Căldăraru	147
<i>Emil pornește la drum</i> , după Erich Kastner	150
Proiect <i>Delta Dunării, o destinație de vacanță</i>	153
Evaluare finală	156
Descoperă ce poți citi în vacanță!	160

Competențe generale

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Competențe specifice

- 1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
- 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
- 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal
- 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film /a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital
- 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite
- 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

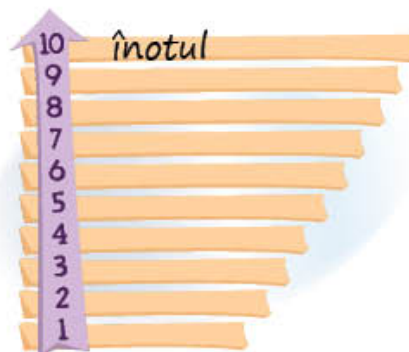

APLICĂ!

- 1 Citește întrebarea de mai sus, apoi continuă răspunsul: *Pentru mine, vacanța de vară a fost, deoarece*
- 2 a) Scrie cel puțin cinci cuvinte care îți vin în minte când citești termenii: *expediție, aventură*.
b) Formulează câte o propoziție cu fiecare cuvânt găsit la punctul a).
c) Scrie propoziții despre întâmplări din vacanță, locuri vizitate, în care să folosești și cuvintele: *într-o, într-un, s-a, sa, s-au, sau*.

- 3 a) Desenează o scară asemănătoare celei alăturate.
b) Scrie pe fiecare treaptă o activitate dintre cele desfășurate în vacanța de vară, în ordinea importanței lor pentru tine.
c) Care dintre activitățile tale apare pe treapta cu punctajul cel mai mare? Motivează.

Exemplu: *Am notat cu zece puncte înotul, deoarece mi-am dorit foarte mult să învăț să înot și în această vacanță am reușit.*

- 4 a) Care este cel mai interesant loc pe care l-ai văzut în vacanță? Scrie un text format din 5 – 6 enunțuri despre acest loc. Include în text cel puțin un enunț la sfârșitul căruia să scrii semnul exclamării.
b) Realizează un desen sau o hartă a locului prezentat în textul scris la punctul a).
c) Prezintă colegilor lucrarea și motivează alegerea locului respectiv.

- 5 a) Ce cărți ai citit în vacanță? Scrie cel puțin un titlu. Precizează numele autorului și un aspect care te-a impresionat în timpul lecturii.

- b) Scrie un text alcătuit din cel puțin cinci enunțuri despre un loc imaginar pe care l-ai descoperit în lecturile tale sau în filmele vizionate.
c) Realizează un desen sau o hartă a aceluia loc imaginar. Observă exemplul din imaginea alăturată.

- 6 **Lucreți în perechi.** Povestiți oral o întâmplare trăită de fiecare dintre voi, în vacanța de vară.

- 7 Ce faci când ai de scris un text și te afli singur în fața unei foi albe? Alege situația în care te regăsești cel mai des (chenarul **A**), apoi citește sugestiile din chenarul **B**, corespunzătoare situației alese.

A

- Încep imediat să scriu idei după idei, cum îmi vin în minte. Când nu mai am idei, închei.
- Rămân mult timp în fața hârtiei fără să scriu. Simt că nu am nicio idee.
- Mă concentrez mult timp asupra introducerii, apoi scriu tot ce îmi trece prin minte.
- Nu îmi este greu. Mă gândesc la ceea ce trebuie să scriu, care este scopul, cine va citi, îmi organizez ideile, apoi scriu textul.

B

- S-ar putea ca textul să nu fie armonios. Fă-ți un plan! Notează pe o ciornă câteva idei.
- Tu ești scriitorul, tu ai trăit sau îți imaginezi întâmplarea. Cu siguranță ai niște idei în minte!
- Toate părțile textului sunt importante. S-ar putea să ai o introducere frumoasă, dar nu pierde din vedere prezentarea întâmplărilor.
- Ești pe drumul bun!

IMPORTANT

Care sunt părțile textului?	Ce întrebări formulezi pentru fiecare parte?	Ce cuvinte poți folosi?
INTRODUCERE	Când se întâmplă? Unde se întâmplă? Cine participă?	• <i>odată, mai întâi, la început</i>
CUPRINS	Ce întâmplări se petrec? Cu ce mijloace? Ce lucruri vezi? Ce sunete auzi? Ce mirosuri te impresionează?	• <i>deodată, la un moment dat, brusc, apoi, după aceea, când</i>
ÎNCHEIERE	Cum se sfârșesc întâmplările? Cum te simți la final?	• <i>în cele din urmă, la final, în sfârșit</i>

- 8 Identifică în enunțurile date mai jos pe cele corespunzătoare introducerii, cuprinsului și încheierii, ordonează-le și scrie textul obținut. Marchează cu alineat cele trei părți ale textului. Găsește un titlu.

Până la primul clopoțel au mai rămas câteva zile. Am aflat că avea să fie noua mea școală. În luna iunie, ne-am mutat în cartierul Bărăției. Mirosul de var și de tencuială se îmbina ciudat cu mirosul florilor de tei din cartier. Aștept cu nerăbdare să îmi cunosc noii colegi! În mijlocul cartierului se înălța o clădire roșie de cărămidă. Pe la sfârșitul lunii august, m-am alăturat copiilor care au mers să dea o mână de ajutor la curățenie.

CREAZĂ! – Cartea vacanței

- Relatează, în scris, în cel puțin zece enunțuri, întâmplarea din vacanța de vară pe care ai povestit-o colegei sau colegului.
- Lucreți în perechi.** Schimbați între voi textele scrise. Formulați aprecieri, oferiți sugestii de îmbunătățire.
- Revizuieste-ți textul, apoi copiază-l pe o coală de hârtie. Realizează un desen adecvat.
- Lucreți în grup.** Așezați povestirile voastre într-o *Carte a vacanței*. Realizați o copertă adecvată.

JOC – Urare

Scrie numele animalelor din imagini, apoi combină inițialele cuvintelor. Ce urare ai obținut?

Bun venit în clasa a patra!

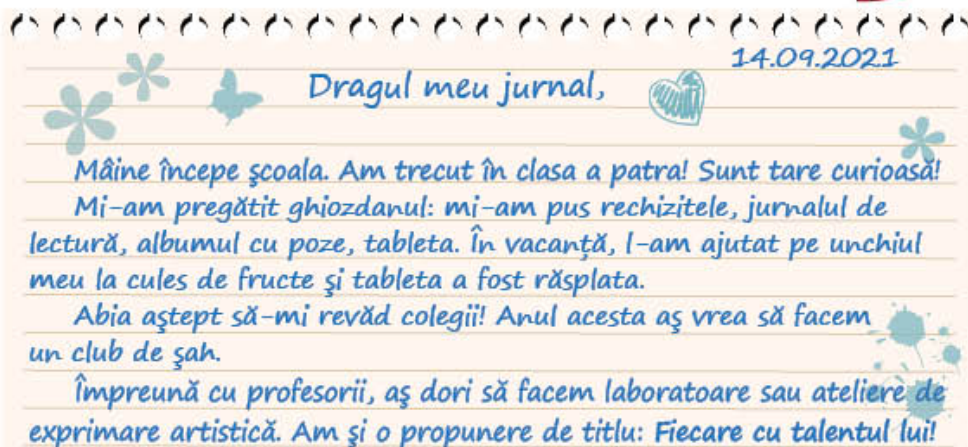
1

Tu ai un jurnal personal? Dacă nu ai, e momentul potrivit să-ți faci unul. Iată una dintre însemnările pe care le-am făcut în jurnalul meu!

OBSERVĂ!

- 1 În ce anotimp a fost făcută însemnarea din jurnal?
- 2 Pentru ce eveniment se pregătește Maria?
- 3 Ce emoții trăite de Maria se desprind din text? Ce dorință are fetița?

APLICĂ!

- 4 a) Citește indicațiile pentru realizarea unui jurnal personal.
 - **Ce vei face?** Vei scrie însemnări personale, la care doar tu ai acces (jurnalul personal este confidențial).
 - **Cum vei face?** Mai întâi, îți trebuie un carnet de însemnări sau un caiet. Lipește o poză și scrie datele tale. În jurnal poți scrie despre tine, despre alte persoane, despre întâmplări, fapte, sentimente sau emoții. Nu uita să scrii data!
 - **De ce vei face?** Jurnalul este spațiul în care dai frâu liber gândurilor, emoțiilor, este ca un prieten care îți păstrează secretele. Apoi, te ajută să nu uiți întâmplări importante din viața ta.b) Paragraful **De ce vei face?** prezintă importanța scrierii unui jurnal. Transcrie explicațiile. Adaugă încă un motiv pentru care crezi că ar fi bine să ai jurnalul tău.
c) Scrie în jurnal ce ai dori să faci în acest an, la școală, cu prietenii și cu profesorii tăi.
- 5 Dacă textul următor ar fi scris de tine, cum l-ai continua? Completează-l cu cel puțin două enunțuri.

Iată un secret al meu care este bun: uneori la școală îmi place să scriu în jurnal, fiindcă am prilejul să-mi amintesc lucruri pe care le-aș putea uita până voi crește mare. (Clementina, de Sara Pennypacker)
- 6 a) **Lucați în grup.** Imaginați-vă și scrieți o pagină de jurnal în care să povestiți cum ar decurge o zi de școală cu programul de mai jos.

Joi, 9 octombrie
Ora 8.00 – lecția de științe
Ora 9.00 – plecarea la Grădina Botanică
Ora 10.00 – vizitarea serelor de cactuși
Ora 11.00 – vizitarea serelor cu arbori tropicali
Ora 13.00 – revenirea la școală

b) Scrieți în jurnalul clasei jocuri pe care le puteți practica în recreație. Precizați:
 - titlul jocului;
 - numărul de participanți;
 - scopul jocului;
 - cum se joacă (instrucțiunile):
Mai întâi, Apoi, La sfârșit,
 - regulile jocului;
 - cum se stabilește echipa câștigătoare.

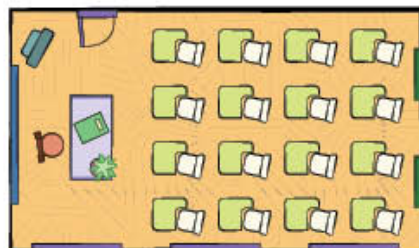
- 7 a) **Lucrați în perechi.** Scrieți în jurnalul clasei schema jocului *Mingea călătoare*, respectând indicațiile de la exercițiul 6 b). Dacă vă place, jucați-l în pauză.

Mingea călătoare este un joc de mișcare. Mai întâi, se formează două echipe a câte 12 copii. Apoi, echipele se așază pe câte o linie, față în față, la o distanță de 4 – 5 metri una de cealaltă. Echipa care începe jocul are o minge de cauciuc. Se aruncă mingea spre cealaltă echipă. Dacă un copil este atins, este eliminat. Dacă mingea este prinsă, este eliminat cel care a aruncat-o. Se stabilește numărul de repetări. Câștigă echipa care a rămas, la final, cu mai mulți jucători.

- b) Scrie trei însușiri ale jucătorilor (adjective) și trei acțiuni pe care aceștia trebuie să le execute foarte bine (verbe).

Exemplu: însușiri – *atenți*, acțiuni – *aruncă*

- 8 Cum arată clasa ta la întoarcerea din vacanță? Realizează un desen. Scrie un text în care să prezinți ideile următoare: ce obiecte sunt în clasă, cum este așezat mobilierul, cum este organizat spațiul de învățare.

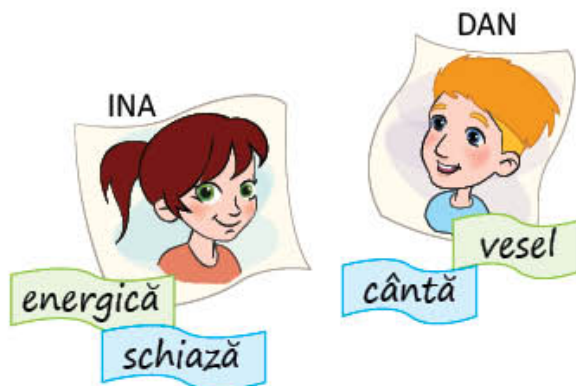

- 9 Scrie un text format din 4 – 5 enunțuri despre prima zi de școală, în care să folosești și cuvintele: *ne-am revăzut, ne-a plăcut.*

CREEAZĂ! – *Colegii mei*

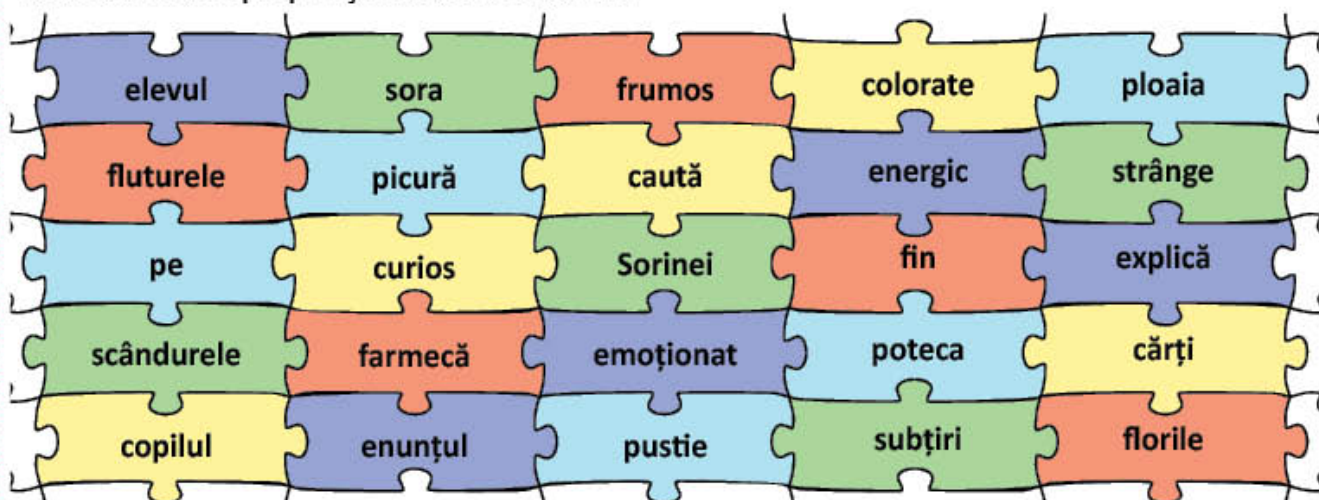
- 10 Desenează portretul unui coleg sau al unei colege. Scrie-i numele, câteva trăsături (adjective) și activități care îi plac (verbe). Expune lucrarea la *Colțul Artelor*.

Materiale necesare: coli, creioane colorate sau carioci, foarfecă.

JOC – *O singură culoare*

Descoperă piesele de puzzle de aceeași culoare, pe care sunt notate: trei substantive, un adjectiv, un verb. Scrie o propoziție cu aceste cuvinte.

Povestea fără sfârșit după Michael Ende

Era o dimineață rece de noiembrie și ploua cu găleata. Picăturile se prelingeau pe fereastra și pe ușa de sticlă a prăvăliei pe care scria **ANTICARIAT**.

Dintr-o dată, ușa s-a deschis atât de violent, că micuțul ciorchine de clopoței din **alamă** atârnat deasupra ei se porni să sune cu zgomot și nu se mai liniști multă vreme.

Făptașul zarvei era un băiat de vreo zece sau unsprezece ani. Părul castaniu-închis îi atârna ud peste față, haina din postav îi era learcă de ploaie, iar peste umăr purta un ghiozdan prins de o curea. Băiatul era cam palid și gâfâia, dar, spre deosebire de graba de care dăduse dovadă până atunci, rămase acum încremenit în pragul ușii deschise.

În fața lui se afla o încăpere lungă și îngustă, ce se pierdea spre fund în semiîntineric. De-a lungul pereților, până sus la tavan, erau rafturi înțesate cu cărți de toate mărimile și de toate formele. Pe podea se îngămădeau maldăre de cărți uriașe cu **coperte** cartonate, iar pe câteva mese se înălțau **stive** de cărți mai mici, legate în piele și cu **cotorul** auriu. În spatele unui zid de cărți, în celălalt capăt al încăperii, se zărea lumina unei lămpi.

Era limpede că acolo ședea cineva și, într-adevăr, băiatul auzi un glas spunând:

– N-aveți decât să vă mirați stând înăuntru sau afară, dar închideți ușa. Trageți!

Băiatul ascultă și închise ușa încetișor. Apoi, se apropie de zidul de cărți și privi cu băgare de seamă în spatele lui. Într-un fotoliu înalt din piele roasă ședea un bărbat îndesat și greoi. Era îmbrăcat în haine uzate și parcă prăfuite. Avea o chelie mare și doar peste urechi i se zbârlea câte un smoc de peri albi. Fața îi era roșie, iar pe nasul borcănat purta ochelari mici cu ramă de aur. Pe genunchi ținea o carte pe care probabil tocmai o citea, căci, închizând-o, își lăsase arătătorul mâinii stângi între paginile ei, în chip de semn de carte. Acum își scoase ochelarii și îl examină pe băiatul care stătea în fața lui cu hainele picurând.

– Ascultă, băiete, eu sunt supărat pe copii pentru că murdăresc cărțile cu dulceață, le rup paginile și nu se sinchiesc defel că oamenii mari ar putea să aibă și ei grijile și necazurile lor. Ți-o spun numai ca să știi de la bun început la ce să te aștepți. Și să mai știi că la mine nu există cărți pentru copii, iar alte cărți nu-ți vând. Asta e și sper că ne-am înțeles!

Apoi deschise din nou cartea și continuă să citească.

Băiatul nu prea știa ce să facă, de aceea rămase pe loc și-l privi cu ochi mari pe bărbat.

– Mă numesc Bastian, spuse băiatul. Bastian Balthasar Bux.

– Un nume cam curios cu acești trei de B. Numele meu este Karl Konrad Koreander.

– Sunt trei de K, spuse serios băiatul.

– Hm, mormăi bătrânul **cel** morocănos, e-adevărat!

– Știți, spuse Bastian, uneori, eu vorbesc de unul singur.

– Și cam ce vorbești de unul singur?
 – Îmi imaginez povești, nascocesc nume și cuvinte care încă nu există și tot așa.
 – Și ți le povestești ție însuți? De ce?
 – Păi, dacă nu-i nimeni pe care să-l intereseze așa ceva...
 În acel moment sună telefonul. Domnul se ridică din fotoliu și intră într-un mic cabinet din spatele prăvăliei. Bastian se uita fix la cartea pe care o avusese în mână domnul și care acum se găsea pe fotoliul de piele. Îi era cu neputință să-și ia ochii de la ea. Avea impresia că din ea pornea un soi de forță magnetică **ce-l** atrăgea irezistibil.

Se apropie de fotoliu, întinse mâna, atinse cartea și, în aceeași clipă, ceva înăuntrul lui făcu *țac!* ca și cum s-ar fi închis o capcană.

Bastian avea sentimentul nedeslușit că, odată cu atingerea cărții, începuse ceva **irevocabil**, ce-și va urma cursul de-aici înainte.

Ridică volumul și-l privi pe toate părțile. Era legat în mătase arămie și lucea când era înclinat într-o parte sau alta. Răsfoindu-l în grabă, văzu că textul era tipărit cu două feluri de litere. Nu părea să conțină poze, avea în schimb inițiale mari și minunat ilustrate. Uitându-se încă o dată mai bine la **scoarte**, descoperi pe ele doi șerpi, unul deschis și unul închis la culoare, mușcându-și unul altuia coada și alcătuiind astfel un oval, iar în oval era scris, cu litere ciudate, întortocheate, titlul *Povestea fără sfârșit*.

E un lucru tare misterios cu pasiunile omenești, iar în cazul copiilor totul se petrece la fel ca în cazul celor maturi. Cei copleșiți de o pasiune n-o pot explica, iar cei ce nu au trăit niciodată ceva asemănător nu pot înțelege. Există oameni care își pun în joc viața pentru a cuceri un pisc. Nimeni, nici chiar ei înșiși nu pot explica limpede de ce. În cazul lui Bastian, pasiunea lui era cititul cărților.

Cine n-a petrecut o după-amiază întregă aplecat deasupra unei cărți, citind și iar citind, uitând de lumea din jurul său și nebăgând de seamă că-i e foame sau frig?

Cine n-a citit niciodată pe ascuns fiindcă tata sau mama sau vreo altă persoană grijulie a stins lumina pe motivul bine intenționat că *acum trebuie să dormi, căci mâine te scoli devreme?*

Cine n-a vărsat niciodată lacrimi, fie pe față, fie în ascuns, fiindcă o poveste minunată se sfârșea și urma despărțirea de personajele alături de care luase parte la atâtea aventuri, de ființe iubite și admirate care îi stârniseră îngrijorări și speranțe?

Cine nu cunoaște toate acestea din proprie experiență nu-l va putea înțelege pe Bastian.

Bastian se uită țintă la titlul cărții, simțind cum îl lua ba cu frig, ba cu cald. Da, asta era, la asta visase de atâtea ori și asta își dorise de când fusese cuprins de pasiunea sa: o poveste care să nu se sfârșească niciodată! Cartea tuturor cărților!

Trebuie să am cartea, fie ce-o fi, cu orice preț! își zise în gând Bastian. Știa că nu poate pleca fără ea.

VOCABULAR

anticiariat – magazin în care se vând cărți vechi
alamă – amestec de cupru și zinc, galben-auriu, cu numeroase întrebuințări în industrie
stivă – mulțime de obiecte așezate unele peste altele
irevocabil – care nu poate fi schimbat, definitiv

SCRIU CORECT!

ce-l – Cartea era o forță **ce-l** atrăgea.
 (**ce îl**)

cel – Apare **cel** morocănos.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Selectează varianta corectă de răspuns.
- a) Ce fel de copertă are cartea pe care o citește vânzătorul?
- din piele
 - din carton
 - din mătase arămie
 - din postav
- b) Unde se află cărțile care au cotorul auriu?
- pe rafturi
 - pe mese
 - pe podea
 - pe fotoliu
- c) De ce este domnul Karl supărat pe copii?
- Domnul Karl este supărat pe copii pentru că
- murdăresc cărțile cu dulceață.
 - vor ca el să le vândă cărți.
 - citesc uitând de lumea din jurul lor.

- 2 Completează spațiile punctate cu informații din text.

- Bastian își imaginează povești și
- În cazul lui Bastian, pasiunea este
- Bastian știe că nu poate pleca
- Bastian se uită țintă la

- 3 Care dintre ilustrațiile date este mai potrivită pentru textul *Povestea fără sfârșit*. De ce?

a)

b)

c)

APLICĂ!

- 4 Completează enunțurile folosind cuvintele potrivite dintre: *cel, ce-l, defel, de fel*.

Bastian privea uimit rafturile înșesate cu fel de cărți și teancurile înconjurate. Lui Bastian, mai mult îi plăcea să citească. Nu se putea abține să nu răsfoiască o carte ce îi pica în mână.

- 5 Transcrie, din textul *Povestea fără sfârșit*, enunțurile care se referă la diferite părți ale unei cărți.
- 6 Alcătuieste două enunțuri folosind cuvântul *carte* (*cartea*). Respectă indicațiile de mai jos.
- a) substantiv, adjectiv, verb, substantiv, substantiv;
- b) substantiv, verb, substantiv, adjectiv.

CREEAZĂ! – Prietenii cărților

- 7 Lucrați în grup.

- a) Discutați despre comportamentul oamenilor față de cărți. Adăugați chestionarului alăturat cel puțin o situație posibilă.
- b) Realizați un sondaj în clasa voastră pe baza chestionarului propus de voi. Înregistrați răspunsurile într-un grafic.
- c) Scrieți o listă de reguli pentru păstrarea unei cărți în bune condiții. Afișați-o la *Colțul de lectură*.

AUTOEVALUARE

Când citesc o carte...	DA	NU
...învelesc copertele pentru a le proteja.		
...se întâmplă să rup câte o pagină.		
...folosesc semnul de carte.		
....		

Cartea. Tipuri de litere de tipar

DESCOPERĂ!

1 Observă coperta din ilustrația alăturată.

- Ce fel de litere s-au folosit în scrierea titlului?
- Prin ce se deosebesc acestea de literele folosite în scrierea numelui autorului?
- De ce se folosesc litere mai groase și mai înalte pentru scrierea titlului?

- Observă textul *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende. Caută și citește cuvinte scrise astfel: cu litere mici, doar cu litere mari (majuscule), cu inițială mare, cu litere îngroșate, cu litere înclinate.
- De ce crezi că s-au folosit aceste tipuri de litere?

APLICĂ!

- Decupează, din ziare și reviste vechi, fragmente scrise cu diverse litere de tipar. Lipește-le pe o coală. Motivează scrierea cu un anumit tip de litere, pentru fiecare dintre situațiile existente.
- Scrive, cu ajutorul computerului, un scurt text în care să utilizezi adecvat diferite tipuri de litere.

CREEAZĂ! – Ce ne spune o copertă?

6 **Lucați în perechi.**

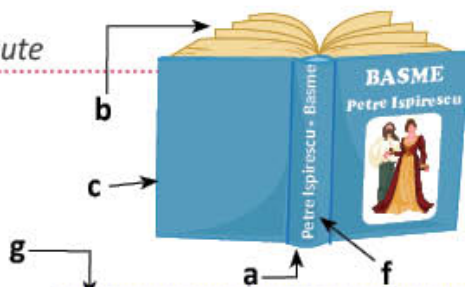
- Realizați o copertă potrivită pentru cartea pe care Bastian și-o dorește cu orice preț.
- Evaluați lucrarea voastră.
- Expuneți lucrarea.
- Evaluați lucrările colegilor, precizând aspectele reușite și o sugestie de îmbunătățire.

Listă de verificare

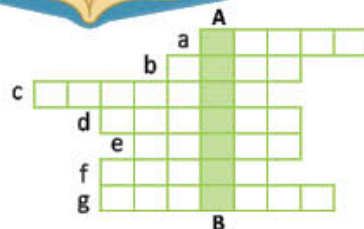
a) Am respectat titlul cărții.	DA/ NU
b) Am scris numele autorului.	DA/ NU
c) Literele titlului au o mărime corespunzătoare, care să atragă atenția cititorului.	DA/ NU
d) Ilustrația este adecvată conținutului cărții.	DA/ NU
e) Am așezat corect titlul și ilustrația.	DA/ NU

JOC – Cuvinte întretesute

- Copiază grila, apoi completează-o cu denumirile părților unei cărți.
- Ce cuvânt ai obținut pe coloana AB?

1. Aleodor Împărat	5
2. Porcul cel fermecat	19
3. Greuceanu	26
4. Zâna munților	37

DESCOPERĂ!

• **Lucrați în grup.** Citiți etapele necesare proiectului, apoi realizați cartea, folosindu-vă de sugestiile date.

- **Ce veți face?** O *Carte Mare* despre animale, pentru copiii din clasa pregătitoare.
- **De ce veți face?** Pentru a oferi colegilor mai mici un sprijin în învățare.
- **Cum veți face?**
 - Pregătiți coli mari albe sau colorate, carioci sau creioane colorate.
 - Alegeți animalele, altele decât cele din exemplele sugerate alăturat.
 - Scrieți, cu litere mari de tipar: pe pagina din stânga, întrebări, iar pe cea din dreapta, răspunsuri.
 - Desenați animalele.
 - Observați și respectați procedeul repetiției unor cuvinte și propoziții.
 - Pe ultimele două pagini desenați toate animalele la care v-ați referit în carte și scrieți numele lor.
 - Numerotați paginile.
 - Realizați coperta:
 - scrieți titlul cu litere interesante;
 - scrieți numele autorilor.
 - Legați toate paginile și copertele.
- **Cum veți ști dacă ați reușit?**
 - Analizați cartea cu ajutorul grilei de autoevaluare. Apreciați colaborarea în cadrul grupului.
 - Prezentați cartea colegilor de la clasa pregătitoare. Interpretați roluri.
 - Întrebați-i ce le-a plăcut, de ce le-a plăcut și ce vă recomandă.

AUTOEVALUARE

Criterii de apreciere	În totalitate	Parțial	Deloc
Pe copertă se precizează titlul și autorul (autorii).			
Desenul de pe copertă este sugestiv.			
Ilustrațiile sunt atractive și originale.			
Enunțurile sunt corecte și au legătură cu imaginile.			

Sugestii pentru reușită

- **Repetăți unele cuvinte sau enunțuri.**

VEVERIȚĂ CAFENIE,
VEVERIȚĂ CAFENIE,
CE VEZI TU ACOLO?

VĂD UN ARICI ȚEPOS
CARE SE UITĂ LA MINE!

1

2

- **Introduceți alte animale, la alegere.**

ARICIULE ȚEPOS,
ARICIULE ȚEPOS,
CE VEZI TU ACOLO?

VĂD UN IEPURUȘ ALB
CARE SE UITĂ LA MINE!

3

4

- **Introduceți paginile învățătorului, respectiv ale elevilor.**

DOMNULE ÎNVĂȚĂTOR,
DOMNULE ÎNVĂȚĂTOR,
CE VEDEȚI ACOLO?

VĂD ELEVII ATENȚI
CARE SE UITĂ LA MINE!

....

....

DRAGI ELEVII,
DRAGI ELEVII,
CE VEDEȚI ACOLO?

VEDEM ANIMALELE:

....

....

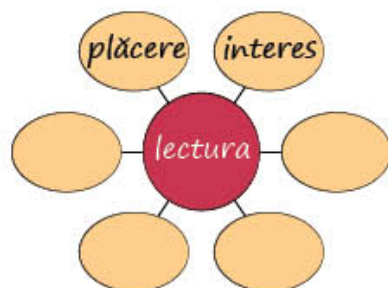
VEVERIȚA,
ARICIUL,

AMINTEȘTE-ȚI!

1 Ce înseamnă pentru tine lectura? Completează o schemă asemănătoare celei de mai jos.

2 Ce fel de cititor ești? Alege răspunsul potrivit pentru modul tău de a citi.

a) Sunt atent la întâmplări.	DA/ NU
b) Mă identific deseori cu personajele.	DA/ NU
c) Mă interesează detaliile.	DA/ NU
d) Doresc să înțeleg ceea ce citesc.	DA/ NU
e) Mă gândesc la mine, la cum aş reacționa și la experiențele mele, asemănătoare celor din carte.	DA/ NU

DESCOPERĂ!

3 Citește textul următor, pentru a rezolva sarcinile date mai jos.

Gata! Călătoria noastră prin carte începe. Ți-ai pregătit jurnalul? Cum nu te miști în timp ce citești, ai zice că te afli mereu în același punct. Dar nu-i adevărat. Se va întâmpla ceva cu tine și am să-ți spun ce. Am să-ți dau un exemplu.

Gândește-te că pornești la drum. Fără să-ți dai seama, ești un colecționar. Vezi pe marginea drumului o piatră lucioasă, o pui în buzunar. Vezi un fulg purtat de vânt, îl pui sub cămașă, poate ți-o aduce noroc. Aproape fără să-ți dai seama, strângi lucruri. Sau lucrurile se agață de tine, așa cum se agață scapieții de blana unui câine care cutreieră câmpurile. Și, când ai încheiat călătoria, descoperi cu mirare că în buzunar ai o piatră lucioasă, la sân ții un fulg. Uitaseși de ele. Și chiar dacă te-ai imbarcat într-o poveste și nu te-ai mișcat din loc, tot s-a agățat ceva de tine. Scrie ce s-a agățat de tine imediat ce ai terminat de citit. Nu trebuie să scrii mult, lucrurile acestea se spun în puține cuvinte.

(Jurnal de lectură, de Vlad Zografi)

- De ce crezi că, în text, cititorii sunt considerați colecționari? Motivează folosind argumente din text.
- Explică semnificația din text a expresiei *lucrurile se agață de tine*.
- Ce lucruri *s-au agățat de tine* din ultima poveste sau carte citită?

IMPORTANT

Într-un jurnal de lectură poți nota:

- impresii despre carte: titlu, autor, coperte, ilustrații;
- impresii despre personaje:
 - care participă cel mai mult la întâmplările prezentate în textul citit;
 - care îți plac sau nu;
- gânduri, întâmplări, fapte:
 - trăite de personaje;
 - care te emoționează;
- ce îți imaginezi în legătură cu personajele sau întâmplările din text;
- ce ai mai vrea să afli;
- cui ai recomanda cartea.

APLICĂ!

- 4 Scrie un jurnal de lectură pentru *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende, folosindu-te de indicațiile și întrebările de mai jos.
- Observă coperta alăturată. Scrie prima impresie.
 - Crezi că imaginea de pe copertă este reprezentativă pentru textul *Povestea fără sfârșit*? Motivează răspunsul.
 - Ce impresie ți-a lăsat Bastian? Ai întâlnit copii care să-i semene? Exemplifică.
 - Care moment din povestire ți-a plăcut cel mai mult? De ce?
 - Cum ți s-a părut textul *Povestea fără sfârșit*? Alege dintre trăsăturile de mai jos sau adaugă tu altele.

amuzant

captivant

surprinzător

misterios

plictisitor

înduioșător

- f) Ce ți-a plăcut la această povestire? Alege dintre aspectele de mai jos sau adaugă tu altele.

personajele

limbajul

fantezia

umorul

întâmplările

....

- Scrie elementele care nu ți-au plăcut și pe care le-ai schimba sau le-ai înlătura din povestire.
- Propune un alt titlu pentru textul *Povestea fără sfârșit*.
- Ai citi toată cartea? De ce?

- 5 Decupează trei etichete de culori diferite. Completează-le conform indicațiilor. Lipește etichetele în jurnalul de lectură.

Bastian

Calități:
Preferințe:

**Trăsături comune
Bastian – eu**

Calități:
Preferințe:

Eu

Calități:
Preferințe:

CREEAZĂ!

- 6 Recitește descrierea din text a anticariatului domnului Karl.
- Completează în jurnalul de lectură următoarele enunțuri:
 - M-a surprins plăcut că în anticariat
 - Nu mi-a plăcut
 - Realizează un desen în care să evidențiezi aspectele care te-au impresionat, atât în mod plăcut, cât și în mod neplăcut.
- 7
- Realizează jurnalul de lectură pentru un alt text din manual sau dintr-o carte pe care o citești.
 - Prezintă colegilor jurnalul de lectură la o dată stabilită împreună cu doamna sau domnul învățător.

Povestea de Nichita Stănescu

Povestea e o casă și ea
cu acoperiș, sub nea,
de țigle ori de șindrilă
bătute de moș Păsărilă.
E o casă cu grinzi,
cu ferești și oglinzi
în care **te-arginți**
și cu copii cumiți,
o casă
cu podeaua cam somnoroasă
pe care dorm iepuri și **ciute**
și alte lighioane nemaivăzute.
Fetițele și băieții
zugrăvesc toți pereții
cu petale de **tufănică**
și mai mare, și mai mică,
de parcă floarea ar fi **peltică**,
dar nu de sunete, ci de culori.
Desenezi pasărea? Zbori!
Desenezi râul? Curgi către mare!
Desenezi muntele? Ești cel mai tare!
Numai Povestea, vezi,
nu se lasă s-o desenezi...

Sfaturi pentru lectura cu voce tare

- Utilizează pauza!
- Respectă punctuația!
- Încetinește sau accelerează ritmul, pronunță cu voce mai joasă sau mai înaltă unele cuvinte pentru a transmite anumite emoții!
- Folosește un ton potrivit pentru a evidenția anumite cuvinte și pentru a atrage atenția ascultătorilor!

VOCABULAR

te-arginți – te oglindești, strălucești
ciute – cerboaice

tufănică – crizantemă
peltică – care rostește cu greu și neclar unele consoane

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Citește cu voce tare poezia, ajutându-te de sugestiile de mai sus.
- 2 Completează spațiile punctate, astfel încât să obții enunțuri adevărate.
Poezia se intitulează și este scrisă de Are de versuri care nu sunt grupate în
Cel mai lung vers este Cel mai scurt vers este Unele versuri încep cu literă, altele
- 3 Caută în text, apoi scrie cuvintele care denumesc părțile unei case.
- 4 Răspunde la întrebări.
 - a) În text, povestea este asemănată cu o casă. Ce ar putea reprezenta acoperișul în cazul unei povești? Dar grinzile?
 - b) Ce semnificație ar putea avea ferestrele și oglinzile când te referi la poveste?
 - c) Tu cu ce ai asemăna povestea? Dar o carte cu povești? Dar o bibliotecă? Motivează răspunsurile.

Exemplu: Când spun poveste, mă gândesc la o floare, pentru că ambele sunt colorate, surprinzătoare, parfumate.

APLICĂ!

- 5 Sigur știi care sunt etapele parcurse în construirea unei case! Completează spațiile punctate din enunț, folosind trei cuvinte potrivite dintre următoarele: *acoperișul, temelia, pereții, coșul, tavanul, ușa*.
Construcția casei începe cu, continuă cu, se sfârșește cu
- 6 Citește cuvintele din desenul de mai jos în ordinea în care Moș Păsărilor a așezat cărămizile pentru a-și construi casa. Transcrie textul *Moș Păsărilor, meșterul poveștilor*, respectând ordinea logică a fragmentelor și regulile de așezare a textului în pagină.

- 7 Citește fragmentul, apoi scrie ce crezi că le-ar mai trebui cuvintelor ca să devină poveste.

Cum se fac poveștile? Din cuvinte, cum altcumva?! Bine-bine, dar din cuvinte se mai fac: tema pentru acasă la istorie, cartea de bucate a mamei – chit că mai are și poze, nota de plată la telefon – aoleu, aceea are și cifre! Ce se pune în cuvinte, ca să iasă din ele poveste? Zău dacă știu. Le-ar trebui, cred, ceva care să le încălzească și să le înmoaie un pic, adică ...

(Ce poți face cu două cuvinte, de Liviu Papadima)

CREAZĂ! – Cvintetul

- 8 **Lucați în perechi.** Citiți versurile de mai jos.

*Povestea
Atrăgătoare, interesantă,
Chemând, vrăjind, captivând,
Este o casă magică,
Imaginație.*

- Câte versuri are poezia?
- Ce părți de vorbire sunt cuvintele din primul, din al doilea, respectiv din al treilea vers?
- Care vers exprimă o idee despre carte?
- Explicați legătura dintre *poveste* și *imaginație*.

Cvintetul are cinci versuri ce respectă regulile:

- primul vers – **un substantiv** (tema cvintetului);
- al doilea vers – **două adjective** (însușiri care fac referire la temă);
- al treilea vers – **trei verbe** (terminate în *-ând/-ind*) ce exprimă acțiuni pentru cuvântul-temă;
- al patrulea vers – **o propoziție** de patru cuvinte prin care se exprimă sentimente, idei legate de temă;
- ultimul vers – **un substantiv** ce ilustrează tema.

PORTOFOLIU

AUTOEVALUARE

- 9 Creează și tu un cvintet cu tema *Povestea*. Așază cvintetul în portofoliu.
- Versurile respectă regulile de creare a unui cvintet?
 - Este respectată tema indicată?
- Descoperă, în manualul digital, informații despre modul de realizare a unui portofoliu.

Scrierea unui text după un șir de ilustrații

Îmi place să-mi imaginez tot felul de lucruri și să inventez întâmplări nemaiauzite. Ție îți place să povestești?

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Citește și observă, în chenarele din stânga, ce formule se pot folosi pentru fiecare parte a unui text.
b) Completează oral enunțurile scrise în chenarele din dreapta.

Introducerea

- Unde se întâmplă?
- Când se întâmplă?
Odată Cu mult timp în urmă
- Cine participă la întâmplare?

Cuprinsul

Într-o bună zi

Încheierea

La sfârșit

- Prezintă locul, și personajele.

- Povestește ce s-a într-o anumite zi, care au fost urmările și cum au reacționat
- Întâmplările se prezintă într-o anumită
- Enunțurile au între ele.
- Se evită repetarea

Povestește cum s-a terminat, care este situația personajelor la final, cum se simt ele.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi.** Scrieți un text, folosindu-vă de ilustrațiile de mai jos și de întrebările date.

- Când se petrece întâmplarea?
- Cine lucrează în grădină?
- Ce personaj apare?
- Ce fapt schimbă acțiunile băiatului?
- Ce face băiatul?
- Care este traseul câțelului?
- Unde ajunge câțelul?
- Cu cine se întâlnește câțelul?
- Ce fac prietenii?
- Cum se încheie întâmplarea?

OBSERV CUM SCRUI UN TEXT!

Lista mea de verificare

a) Am respectat toate indicațiile din cerință.	DA/ NU
b) Am avut grijă ca textul să aibă introducere, cuprins și încheiere.	DA/ NU
c) Am găsit un titlu potrivit conținutului.	DA/ NU
d) Am așezat corect textul în pagină.	DA/ NU
e) Am scris corect și îngrijit.	DA/ NU

Când ascult sau citesc o poveste, îmi place să-mi imaginez conținutul acelei povești citind titlul, privind ilustrațiile. De fiecare dată, spun indiciile pe care se bazează ceea ce îmi imaginez. Aceasta înseamnă să faci **predicții!**

DESCOPERĂ!

A Pasul 1 – Înainte de a asculta povestea din manualul digital.

- Observă ilustrațiile, apoi răspunde la întrebările de mai jos.

- Care vor fi personajele poveștii? Ce însușiri crezi că vor avea acestea?
- Ce prevezi că se va întâmpla? De ce crezi astfel?
- Cum crezi că va fi povestea? Va fi tristă, veselă, amuzantă? Se va sfârși bine sau rău?

B Pasul 2 – În timpul audierii.

- Înlătură factorii care ar putea să îți distragă atenția.
- Fii atent la tonul, la ritmul povestitorului și, după caz, la gesturile acestuia.
- Fii atent la semnificația celor ascultate.

C Pasul 3 – După ascultarea poveștii.

- Compară predicțiile tale cu ceea ce ai aflat din textul audiat.

APLICĂ!

- 1 Realizează un tabel asemănător celui de mai jos. Completează prima și a doua coloană, pe baza ilustrațiilor de mai sus.

Ce crezi că se va întâmpla?	Ce dovezi ai?	Ce s-a întâmplat?

- 2 **Ascultă textul din manualul digital.** Completează a treia coloană a tabelului realizat anterior, relatând pe scurt întâmplările.
- 3 Revezi predicțiile tale, apoi completează spațiile punctate.
 - Am prevăzut că
 - Nu am prevăzut că
- 4 Ți-a plăcut să faci predicții? De ce?

CREEAZĂ! – Ce poți face cu patru cuvinte?

- 5 **Lucrați în grup.** Pornind de la patru cuvinte date de învățător, imaginați-vă o poveste. Scrieți pe o coală introducerea și cuprinsul, dar păstrați secret sfârșitul.
 - Faceți schimb de povești între grupuri. Propuneți un final pentru povestea primită la schimb.
 - Comparați finalul scris de voi cu acela propus de colegi.

Scrisoare de Ana Blandiana

Mult stimate **astru** auriu,
Sau, mai simplu, dragă soare,
M-am hotărât să-ți scriu
O scrisoare.

Nu c-aș ști să scriu cine știe ce.
De **ortografie** mă apucă frica
Și mama, când e supărată, zice
Că scriu **mi-au** ca pisica.

Dar am aflat
Că numai și numai de tine
Depinde cu adevărat
Vacanța și vara cât ține.

De-aceea m-am hotărât,
Stăpân al vacanțelor școlărești,
Să te conving să o lungești
Cât de cât;

Să mai stai vreo două luni pe loc,
Să rămână vara neschimbată,
Iar de-ți va fi greu, ca o răsplată,
Iarna poți să nu mai vii deloc.

Sau și mai grozav ar fi, știi cum?
Să țină vacanța-acum vreo zece ani...
Pentru școală, iarnă, frig, oricum
E destulă vreme când vom crește mari.

Sigur, tu poți să alegi oricare
Dintre căile de care eu îți scriu,
Doar să crească puținel vacanța mare
Și să-nceapă școala mai târziu.

Tare-aș vrea să știu ce-o să urmezi
Dar cum sper că te-am convins un pic,
Îți aștept răspunsul și semnez
Eu și cu pisoiul **Arpagic**.

VOCABULAR

astru – stea, planetă
ortografie – ansamblu de reguli care stabilesc scrierea corectă
arpagic – bulb mic de ceapă obținut din sămânță și din care, plantat, crește ceapa

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.
 - Ce a aflat copilul despre durata vacanței?
 - Ce propunere îi face copilul Soarelui?
 - Ce titlu i s-ar mai potrivi acestei poezii?
 - Ce ai simțit citind poezia *Scrisoare*?
- Transcrie versurile din care afli:
 - cât timp și-ar dori copilul să se prelungească vacanța;
 - cum i se adresează copilul Soarelui.
- Scrie cuvintele din text care au înțeles opus următorilor termeni: *curajul*, *să pleci*, *să scurtezi*, *căldură*, *insuficientă*, *devreme*, *complicat*, *ușor*, *fals*.

SCRIU CORECT!

mi-au – Colegii **mi-au** trimis o scrisoare.
(**au** trimis **mie**)

miau – Pisica face **miau!**

APLICĂ!

- Scrie cuvinte cu același sens pentru termenii: *răsplată*, *grozav*, *supărată*, *m-am hotărât*, *vreme*.
- Alcătuiește un enunț în care cuvântul *luni* să aibă alt înțeles decât cel din poezie.
- Formulează enunțuri folosind cuvintele: *mi-au*, *miau*, *c-aș*, *caș*, *numai*, *nu mai*.
- Scrie Soarelui un mesaj format din cel puțin trei enunțuri. Utilizează o formulă de adresare din poezie.

Textul în versuri

OBSERVĂ!

- Răsfoiește diferite cărți aflate în biblioteca din clasă.
 - Ce fel de cărți ai găsit?
 - Ce titluri de poezii ai reținut?
- Recitește poezia *Scrisoare*, de Ana Blandiana.
 - Cum sunt grupate versurile?
 - Câte strofe are poezia?
- Scrive prima strofă a poeziei. Compară lungimea versurilor numărând silabele. Ce ai constatat? Subliniază versul cel mai scurt.
- Transcrie a treia și a patra strofă din poezie. Numerotează versurile din fiecare strofă, de la 1 la 4. Subliniază cu aceeași culoare literele identice de la sfârșitul versurilor. Ce ai constatat?

APLICĂ!

- Completează enunțurile următoare, care se referă la poezia *Scrisoare*, de Ana Blandiana.
 - În a treia strofă, primul vers rimează cu, iar al vers rimează cu
 - În a patra strofă, primul vers rimează cu, iar al vers rimează cu

- Lucrați în grup.** Căutați cărți cu poezii în biblioteca din clasă sau în cea personală. Selectați trei poezii, citiți-le, apoi completați tabelul cu **DA** sau **NU**, observând aspectele precizate mai jos.

	Poezia		
	1	2	3
Versurile sunt grupate în strofe.			
Strofele au număr egal de versuri.			
Versurile dintr-o strofă sunt la fel de lungi.			
Versurile dintr-o strofă rimează două câte două.			
Primul cuvânt din fiecare vers este scris cu inițială mare.			

CREEAZĂ! – Inspirație

- Completează versurile de mai jos, folosind cuvinte care rimează. Continuă poezia cu încă o strofă.

Cartea e ca un părinte.
Ea te-nvață ce e bine,
Îți dă sfaturi, te,
E prietenă cu

Cartea este ca o floare.
Filele parcă-s
Te încântă, te uimește,
Ziua ți-o

IMPORTANT

- Versul** este un rând dintr-o poezie, care poate să înceapă cu literă mare sau cu literă mică.
- Lungimea versurilor poate fi diferită. Există versuri scurte, formate chiar dintr-un singur cuvânt.
- Strofa** este un grup de două sau mai multe versuri. Există poezii în care versurile sunt scrise unul după altul, fără a fi grupate în strofe.
- Strofele se delimitează între ele printr-un spațiu (rând liber).
- Cuvintele de la sfârșitul versurilor rimează uneori (*auriu* – *scriu*).

JOC – Cuvinte colorate

Scrive câte trei cuvinte pentru fiecare culoare din curcubeu. Motivează asocierea dintre culoare și înțelesul fiecărui cuvânt.

PRIETENUL – *cald* – ...

MAMA – *dulce* – ...

SUCCESUL – *înălțător* – ...

Recapitulare

- Citește textul *Cartea cu visuri*, după Otilia Cazimir.

Numai eu știu ce povești minunate pot spune literele care încă n-au nume, găngăniile misterioase care-s cuminți numai cu oamenii mari, de frică, pesemne.

Așa-s de pline cu poze cărțile fără poze! E destul să fii singură și să te uiți la ele cu ochii strânși. Îndată literele sar de la locul lor și încep să umble ca furnicile, iar poveștile ies la iveală singure. Poveștile citite de mine în întunericul cămării nu le știu decât eu și nu le spun nimănu...

Stăm la soare, Margareta, eu și Tasia care povestește târăganat o întâmplare cam încâlcită: *...și-n seara aceea a căzut o stea... semn c-are să moară cineva.*

- Parcă de câte ori cade câte-o stea, numaidecât moare cineva? spun eu, nesigură.
- Apoi, dacă știi matale mai bine decât mine, iaca, eu tac. Spune acum mai departe, văd că știi!
- Nu moare nimeni când pică stelele. Eu știu... că fiecare stea e legată de tavanul cerului cu câte o ață de păianjen. Și când trece noaptea câte-un liliac, rupe câte-o ață și cade câte-o stea...
- De unde ai mai scos-o și pe asta? Ai vreun buzunar cu povești? spune Margareta.
- Am citit eu undeva, ce știi tu?
- Știi tu să citești?... De unde ai scos trăsnaia asta cu stelele și cu liliicii, din *Iencușor-Ochișori*, cartea ta cu poze?
- Nu-i minciună povestea cu stelele și cu liliicii. Am o carte adevărată, groasă cât toate cărțile tale la un loc, legată cu piele și scrisă cu litere de aur! O carte cum n-ai avut, dar sigur ți-ar plăcea să ai.
- Și unde-i, mă rog, cartea asta a dumitale? întrebă curioasă Margareta.
- În cămara cea veche, după sticlele de bulion.

Mi-am trădat taina! S-a isprăvit cu lecturile mele cu miros de piele scorojită, de mucegai și de mere oțetite. Sandalele Margaretei tropăie grăbite spre cămară.

Cartea mea, adusă pe sus și trântită pe cerdac, se risipește într-un nouraș de colb vechi. Cartea mea cu visuri, cu stele și cu lilieci, cartea mea cu povești, cartea mea cu trăsnaii, era un dicționar greco-german, uitat, nu se mai știe nici de cine, nici de când, în bezna cămării părăsitate.

- 1 Răspunde la întrebări.

- a) Care este titlul cărții uitate în cămară?
 - *Cartea cu visuri*
 - *Cartea cu povești*
 - *Iencușor-Ochișori*
 - *Dicționar greco-german*
- b) Ce înțelegi prin *literele care încă n-au nume*?
- c) De ce crezi că fetița nu spunea nimănu poveștile citite de ea în întunericul cămării?

- 2 Completează spațiile punctate cu informații din text. Cartea uitată în cămară nu are poze, deoarece Fetița consideră că sunt *pline cu poze cărțile fără poze*, deoarece

- 3 Precizează care dintre ilustrațiile de mai jos nu este potrivită textului *Cartea cu visuri*. Oferă trei argumente, pe baza textului.

- 4 Explică scrierea cu litere cursive a unor cuvinte din textul *Cartea cu visuri*.
- 5 Găsește și alte titluri potrivite textului.

Evaluare

- Citește cele două fragmente pentru a rezolva sarcinile de mai jos.

În fiecare după-masă, **Matilda** se ducea la biblioteca din orașel. Într-o zi, domnișoara bibliotecară i-a spus fetei că poate împrumuta cărți pe care să le citească acasă. De atunci, Matilda nu mai venea la bibliotecă decât o dată pe săptămână, pentru a **restitui** cărțile împrumutate și a lua cu împrumut altele noi.

Dormitorul ei de-acasă deveni cameră de lectură, iar fetița își petrecea cele mai multe după-amiezi cufundată în cărți, adesea cu o cană de ciocolată caldă lângă ea. Era foarte plăcut să-și ia băutura în cameră și s-o aibă la îndemână atunci când citea în liniște, în casa pustie.

Îi plăceau cărțile în care părea că totul se întâmplă sub ochii ei, iar ea era chiar acolo.

Cărțile o purtau cu ele în lumea lor și-o ajutau să cunoască oameni extraordinari, care duceau vieți uimitoare. Navigă pe mare, călători în **Africa** și în **India**.

Străbătu lumea-n lung și-n lat fără a se mișca din cămăruța ei dintr-un orașel englezesc.

(Roald Dahl, *Matilda*)

Gândurile lui Bastian nu se întorceau cu plăcere la realitate. Era tare bucuros că *Povestea fără sfârșit* nu avea nimic de-a face cu ea. Nu-i plăceau cărțile unde i se povestea pe un ton **morocănos** și nemulțumit întâmplările foarte obișnuite din viața foarte obișnuită a unor oameni foarte obișnuiți. Despre toate acestea afla destul din realitate, de ce să mai citească despre ele?

Preferințele lui **Bastian** se îndreptau spre cărțile **captivante** sau vesele ori care te predispuneau la visare, cărți ale căror personaje trăiau aventuri despre care își putea imagina fel de fel de lucruri.

Căci la asta se pricepea – poate că era singurul lucru la care se pricepea cu adevărat: să-și imagineze ceva atât de clar, încât ajungea să-l vadă și să-l audă.

Când își povestea lui însuși poveștile sale, uita uneori totul din jur și se trezea abia la sfârșit ca dintr-un vis. Iar cartea aceasta era exact ca poveștile lui!

În timpul cititului, nu auzise numai scârțâitul copacilor groși și vuietul vântului, ci și glasurile atât de diferite ale celor patru **soli** caraghioși, ba își închipuise că simte mirosul de mușchi de pământ **reavăn** de pădure.

Bastian era bucuros că ședea aici, în pod, în ascunzătoarea sa și putea citi. Găsea că era exact cartea potrivită pentru el, cea mai potrivită!

(Michael Ende, *Povestea fără sfârșit*)

VOCABULAR

a restitui – a înapoia, a returna

Africa – al doilea continent, ca mărime, al Pământului

India – țară în sudul continentului Asia

morocănos – lipsit de veselie, neatractiv

captivante – încântătoare, palpitate

soli – persoane trimise (oficial) undeva cu o misiune

reavăn – răcoros, proaspăt

- 1 Încercuiește **A** pentru adevărat și **F**, pentru fals.

☐ a) Bastian prefera cărțile în care părea că totul se întâmplă sub ochii lui.	A/ F
☐ b) Cărțile o ajutau pe Matilda să cunoască oameni extraordinari.	A/ F
☐ c) Gândurile lui Bastian nu se întorceau cu plăcere la realitate.	A/ F
☐ d) Matilda era bucurasă că ședea în pod și putea citi.	A/ F

- 2 Scrie alte trei deosebiri referitoare la preferințele pentru cărți ale celor doi copii, descoperite de tine în textele date.

3 Ilustrează coperta uneia dintre cărțile din care au fost selectate textele citite anterior.

- a) Scrie titlul cărții folosind litere adecvate ca mărime.
- b) Scrie numele autorului.
- c) Realizează un desen care să aibă legătură cu textul citit.

4 Scrie pe fiecare spațiu punctat un cuvânt potrivit dintre cele date.

nume

biblioteca

titlul

cuprinsul

cartea

- a) prinde viață când cineva o deschide, începe s-o citească și intră în lumea ei.
- b) Titlul este un fel de, așa cum avem și noi, oamenii.
- c) unei cărți indică sugestiv tema sau conținutul acesteia.
- d) orientează cititorul, pentru a găsi mai ușor ceea ce-l interesează într-o carte.

5 Imaginează-ți că ești unul dintre copiii din imaginea de mai jos. Scrie un text, format din 8 – 10 enunțuri, în care să prezinți o carte pe care o citești sau ai citit-o.

PENTRU A REUȘI

- Scrie titlul cărții.
- Precizează autorul cărții.
- Scrie despre ilustrațiile de pe copertă.
- Prezintă cele mai importante întâmplări.
- Precizează care sunt personajele din carte.
- Spune dacă ai recomanda cartea și altor copii și argumentează.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	□ □ □ □	trei deosebiri	□ □ □	□ □ □ □	8 – 10 enunțuri corecte
Bine	□ □ □	două deosebiri	□ □	□ □ □	6 – 7 enunțuri corecte
Suficient	□ □	o deosebire	□	□ □	4 – 5 enunțuri corecte

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai încercuit corect...	...recitește, cu atenție, cele două texte.
2. Dacă nu ai scris ce descoperă copiii în carte și ce îi place fiecare...	...recitește enunțurile în care apar cuvintele: <i>îi plăceau, o purtau, îl bucurau, își închipuia.</i>
3. Dacă nu ai scris titlul, autorul sau nu ai ilustrat coperta...	...observă coperta cărții <i>Povestea fără sfârșit</i> , de la pagina 19. Recitește informațiile din caseta IMPORTANT, de la pagina 15.
4. Dacă nu ai completat toate enunțurile...	...revedi informațiile din caseta IMPORTANT, de la pagina 15.
5. Dacă nu ai scris textul respectând indicațiile primite...	...recitește recomandările de la paginile 18 și 19, din lecția <i>Jurnalul de lectură.</i>

Cioc! Cioc! Cioc!

după Emil Gârleanu

■ Și păsările se-nțeleg între ele. Voi poate nu mă credeți, dar eu știu multe despre toate acestea de la gaița mea, care, fiindcă am învățat-o să vorbească omenește, mi-a descoperit câteva **taine ale graiului păsăresc**.

Tu, de pildă, auzi ciripind o rândunică, crezi că i-a venit, așa, un gust să facă gălăgie, în vreme ce ea dă povețe puilor ei: *Nu ieșiți la marginea cuibului! Nu strigați când nu sunt eu cu voi! Ssst! Pisica! Se apropie!*

O vrabie ciripește pe gard. Știi cât de vioaie este vrăbiuța! Ție puțin îți pasă. De unde să știi că ei, biata, i-a sărit inima din loc: *Uliul! Uliul! Uliul!*

În nopțile cu lună, ascuți privighetoarea, te încântă. Ajungi să crezi că pentru tine își varsă peste zări, în **gâlgâiri**, ploaia de mărgăritare. Nici nu bănuiești că-și plânge numai dragostea ei.

■ Așa, mulțumită gaiței mele, care știe fel de fel de întâmplări, am ascultat, deunăzi, o convorbire între un măcăleandru și-un scatiu. Să v-o spun și vouă.

Cioc! cioc! cioc! se aude de departe. Măcăleandru zice:

- E ciocănitorea!
- De ce-o fi ciocănind mereu? Întreabă **scatiul nedumerit**.
- Caută veverița, îl deslușește măcăleandru.
- Veverița? De ce?
- Ciudați mai sunteți voi, scatii. Nu știți nimic. Nu-i cunoști povestea?

Să ți-o spun!

■ Mărturisesc că vreo câteva ciripiri nu le-am înțeles, dar le-am ținut însă minte. Acasă i le-am spus gaiței și gaița mi le-a explicat. Așa, vă pot spune întocmai, după zisele măcăleandrului, **povestea ciocănitorei**.

– Demult, m-ascuți, scatiule? Începe măcăleandru, demult tare, la început, pe când oamenii erau puțini de tot, iar poamele și mai puține, veverița a dat, într-o bună zi, peste un pom ciudat, cu rodul rotund, tare, dar cu miezul dulce și gustos. Dăduse, frate, peste alun. **I-au** plăcut alunele și, vezi, ființă **prevăzătoare**, să nu mai pățească cum o pățise când rosese o iarnă întreagă coaja copacilor să se hrănească, ce **i-a** venit în gând? Să strângă alune. Și și-a umplut scorbura de cu toamnă. Tocmai se bucura că dăduse norocul peste dânsa, făcea planuri mari, să nu se miște toată iarna din căsuța ei, nici cu vârful botului să nu miroasă **vifornița**, când, într-o bună dimineață, se zgârie la un picior într-o coajă. De unde să fie, că ea nici nu se atinsese încă de merindele strânse. Cercetează. Un sfert de alună mâncate! S-a mâhnit veverița, dar s-a și mâniat. S-a pus la pândă să prindă pe cei care îi **iau** alunele. S-a ghemuit în fundul scorburii, una cu copacul, și-a așteptat. Ce era? Ciocănitorea, cum o vezi: sari ici, vâra-te colea, dă de scorbura, în scorbura zări alunele și, cum e iscusită, a înțeles ea că-n alună trebuie să fie ceva. Plisc are, slavă Domnului! **Craț!** iacă și miezul. **Craț-craț-craț**, s-a pus pe mâncat. Din ziua aceea venea în fiecare amiază să-și **ia** prânzul. În ziua când o pândea veverița, a sosit tot așa zglobie, dar de-abia intră în scorbura, că veverița se repezi. Ciocănitorea vru s-o zbughească afară, dar veverița o prinsese de coadă! Dă-i în sus, dă-i în jos, lasă coada, ca șopârta, în laba veveriței și pe ici ți-i drumul.

graiul păsărilor

nedumerirea scatiului

povestea ciocănitorei

Mai târziu, când i-a venit inima la loc și s-a văzut fără coadă, s-a întors la veveriță să se roage de dânsa. N-a mai intrat în scorbura și, smerită, a bătut cu ciocul. Dar veverița își mutase culcușul! De atunci mereu, mereu ciocănește la fiecare copac, de dimineața până seara, dar nici că dă de răspuns...

- De atunci nu mai are ciocănitorea coadă? întrebă scatiul cu bănuială.
- Vezi bine... Ssst! Uite-o... Vine!

■ Mă uit și eu. O fulgerare roșie străbate luminișul. Ciocănitorea se cațără cu ghearele de trunchiul unui mesteacăn și-l ciocănește de jos până sus. Apoi trece la alt copac, și la altul. Fagul sună mai tare, frasinul mai înăbușit. Un stejar găunos răsună ca un hârb. Și ciocănașul bate mereu, se duce, se șterge din ochii mei. De-abia se mai aude, departe: *Cioc! cioc! cioc!*

– Știi una, frate măcăleandru? zise scatiul iar. Eu cred că tot ce mi-ai spus sunt numai niște vorbe născocite de cine știe cine. Ea ciocănește fiindcă soarbe din mustul copacilor, i-o fi plăcând hrana asta și de aceea e mereu de colo-colo.

Măcăleandru se supără pe scatiu și îi zise apăsător ca să înțeleagă mai bine:

- Se cunoaște că ești nepriceput, frate scatiu. S-o fi hrănind ea cu mustul copacilor, nu zic ba, dar ce și-o fi zis în gândul ei: Dacă **soarta** îmi este să ciocănesc mereu, cel puțin să trag din asta un folos, să mă și hrănesc!
- Așa-i! încheie scatiul ceva mai convins de vorbele măcăleandruului.

Acestea le-am auzit povestite de către un măcăleandru unui scatiu ce stăteau de vorbă pe la asfințitul soarelui. Un lucru însă vă rog: *Dacă veniți pe la mine, să nu-i spuneți cumva gaiței mele cele ce v-am destăinuit. Mă asurzește cu ocările.*

VOCABULAR

gâlgâiri – zgomote caracteristice produse de un lichid care curge dintr-un vas sau care alunecă pe gât
prevăzătoare – care știe să evite neplăcerile; prudentă
viforniță – furtună, vijelie, viscol
smerită – umilă, supusă, respectuoasă
hârb – vas vechi, uzat, spart sau de proastă calitate

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Răspunde la întrebări.
 - a) Cine a tradus ciripitul neînțeles din convorbirea măcăleandruului cu scatiul?
 - ciocănitorea • gaița • rândunica • vrabia
 - b) Care dintre copaci sună mai tare?
 - alunul • fagul • frasinul • stejarul
 - c) Cum și-a dat seama veverița că îi mănâncă cineva alunele?
 - d) De ce a rămas ciocănitorea fără coadă?
- 2 Găsește în text, apoi scrie în caiet cât mai multe aspecte identificate în fiecare caz.
 - a) aspecte inspirate din realitate:
 - Veveriței îi plac •
 - b) aspecte care nu sunt posibile în realitate:
 - Păsările discută între ele. •

soarta ciocănitorei

SCRIU CORECT!

- ia** – Ciocănitorea **ia** alune. (a lua)
- i-a** – Veverița **i-a** smuls penele.
- iau** – Cine sunt cei care îi **iau** alunele? (a lua)
- i-au** – Ciocănitorei **i-au** plăcut alunele.

IMPORTANT

Într-un text literar:

- aspectele care nu sunt posibile în realitate se îmbină cu cele inspirate din realitate;
 - sunt folosite anumite cuvinte sau expresii care impresionează cititorul.
- 3 Ce cuvinte folosește în text autorul pentru a impresiona cititorul?
 - ploaia de; • rodul; •
 - 4 Scrie ce crezi că a învățat ciocănitorea din întâmplarea cu veverița.
 - 5 Dacă ai fi fost în locul veveriței, i-ai fi dat ciocănitorei coada înapoi?
 - Da, pentru că
 - Nu, pentru că

- Vizionați împreună un desen animat în care ciocănitorea are rolul principal.

DESCOPERĂ!

- 1 a) Citește în chenarul de mai jos aspectele pe care trebuie să le urmărești în timpul vizionării.
b) Apreciază, cu ajutorul listei de verificare, dacă ai urmărit cu atenție desenul animat.

- Personajele
- Ordinea întâmplărilor
- Replicile, modul de adresare
- Imaginile
- Sunetele
- Finalul filmului

Lista mea de verificare

a) Am identificat personajele?	DA/ NU
b) Am reținut cum își rezolvă fiecare personaj problemele?	DA/ NU
c) Pot să redau câteva replici?	DA/ NU

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi.** Exprimați opinii despre desenul animat vizionat.

- 3 Completează **cadranle** pentru desenul animat vizionat.

Ce ai auzit?	Ce ai văzut?
Desenul animat îți amintește de ceva din viața ta? Dacă da, scrie un enunț.	Ce învățătură desprinzi?

- 4 **Lucrați în grup.** Organizați un joc de rol în care să prezentați secvența care v-a plăcut.

- 5 **Lucrați în grup.**

- a) Alegeți o secvență din film și realizați un desen adecvat.
- b) Organizați o expoziție cu toate lucrările.
- c) Faceți un *tur de galerie* și scrieți pe bilețele aprecieri, întrebări referitoare la creațiile colegilor.
- d) La sfârșit, discutați despre desenele voastre.
- e) Citiți ceea ce v-au scris colegii pe bilețele. Formulați răspunsuri la întrebările scrise de ei.

CREEAZĂ! – Jocul umbrelor

- 6 **Lucrați în grup.** Creați cu ajutorul mâinilor diferite personaje. Realizați un scenariu cu replici, pe care să le învățați. Invitați colegii din clasele mici și prezentați-le *jocul de umbre*.

Materiale necesare: un videoproiector, un ecran sau o bucată de pânză, un reflector, un carton alb.

Sugestie de siluetă (pisică): un șnur, câteva sârmuțe.

Piatra pițigoiului

după Tudor Arghezi

1. A fost cândva o toamnă dulce și lungă, cum au mai fost și altele, însă nu la fel ca toamna aceea. Păsările de la Giurgiu așteptaseră păsările din Argeș, de la Bacău și de la Severin și, după ce se adunară toate, au trecut în nori de stoluri către **miazăzi**, peste Dunăre, peste **Sfântul Munte**, în Egipt și mai jos, în nisipurile frământate de vânturi, prin care umblă de mii de ani stafiile de piatră. Păsările călătoare, berze cu aripile mari, rândunele mici și alte soiuri de săgeți zburătoare, cu ciocul cât chibritul sau cât creionul sau cât nuiaua, ajunseseră cu bine în țara caldă, unde aveau să trăiască până ce trecea gerul și se topea zăpada de la noi.

2. Văzând că încep să îmbătrânească și că unele din ele nu o să mai aibă puterea să se întoarcă de două ori înapoi, păsările au ținut sfat laolaltă și s-au hotărât să zidească un palat.

În timpul convenit, toate păsările aduseră fel de fel de lucruri și, răspândindu-se de trei ori pe întinsul lumii, ele grămădiră, **dumicat** cu dumicat, purtat în cioc, cea mai mare cetate din lume, cu bolți și încăperi și cu o turlă la mijloc. În **turlă** fură puși paznici doi vulturi negri, cu o sută de ajutoare, o sută de ciori. Vulturii stăteau în fereastră sau pe vârful turlei, iar pe creștetele acoperișurilor mai joase, în colțurile depărtate ale palatului, vegheau ochii de oțel ai corbilor, înarmați cu ciocuri gata de luptă și cu gheare din același metal.

Câteva rândunici bătrâne ca niște maici cu **comanacul** turtit pe frunte și câteva becațe rămăseseră în palat. Și, la intrare, în câte un picior, străjuiau șase cocori dobrogeni, trei de-a dreapta și de-a stânga trei, cu gândul la nuferii albi de la Cernavodă.

3. Străjerii n-aveau de păzit numai palatul, ci mai ales marile averi adunate prin vârfuri și **firide**. O pasăre galbenă, cât un fluture de mică ciocănișe în geamul unei împărătese roșcovane. Aceasta, uimită de frumusețea pițigoiului de aur, **l-a** lăsat să intre. Dar după trei zile pițigoiul a plecat, luând în cioc un ac de diamant fermecat, cu vârful tare și țepos. Acul, cu piatra lui ca de jar alb, avea însușirea de a lumina cu o scânteiere de lună până în depărtări, iar pițigoiul îl puse în locul cel mai înalt al palatului păsăresc, unde strălucea asemenea unui luceafăr mai mare.

Isprava izbutindu-i bine, a îmbărbătat inima pițigoiului de aur. El zise măicuțelor rândunele: *Stați că o să mai aduc și alte averi, căci acum am înțeles cum trebuie să lucrez și nu mă las până nu umplu cu străluciri scumpe candela fără untdelemn din turla cioroiului Dumitru.* Cele o sută de ciori din straja palatului primiseră nume, ca oamenii.

4. Cu istețimea lui, pițigoiul de aur se duse **la** balconul unei alte împărătese din tărâmurile calde. Ea deschise cu băgare de seamă ușa cerdacului, temându-se să nu-l sperie, și pițigoiul se lăsă dus în bogatele încăperi ale împărătesei.

Pițigoiul intrase în obiceiurile împărătesei: dormea pe căpătâiul patului, cu ciocul gătit cu giuvaiere, întors spre ochii ei. Pe trupul mic al păsării încăpuseră toate podoabele, cu atât mai scumpe, cu cât erau mai mărunte, ale domniței, care a gătit-o cu mâinile ei, ținând-o pe genunchi. Împrejurul gâtului, îi agățase un șirag de opt mărgăritare, cele mai strălucitoare din toată lumea. La piciorul stâng îi petrecuse inelul cu briliante, cel mai mare din toate împărățiile, iar la piciorul drept îi pusese o pietricică, singura din toată lumea și a cărei licărire albastră era ca un fum. Piatra avea puteri neînchipuite: să vindece, să întinerească bătrânețea și să prefacă toate gândurile în bucurii și fapte.

Când se văzu pițigoiul de aur stăpân pe firimitura de piatră de la piciorul drept, nu-i mai trebui nimic. Pe fereastra deschisă și-a luat zborul către palatul păsărilor, pe care avea să-l înzestreze cu niște puteri neînchipuite. Însă, ca să nu zică împărăteasa că a prădat-o, el zise pietrei să mai facă o piatră la fel cu ea, ca să lase și împărătesei una. Cum s-a zis, așa s-a și făcut – și se mai făcu o piatră la fel, însă cu câteva puteri mai puține decât piatra pițigoiului.

5. Când a ajuns la palat, pițigoiul cu pietricica lui a strâns sfatul păsărilor bătrâne și a început prin a le întineri pe toate și toate bătură lumina cu aripi noi de pui. Un vultur s-a ridicat până în fundul cerurilor întinerit, însoțit de o vulturoaică mândră, cu care a făcut mii de rotocoale în văzduh. Ciorile fură trimise la treaba lor, luate pe sus de un nor adânc de corbi, care trecea din Sahara către Oceanul Înghețat.

Și de-atunci, palatul e gol aproape tot anul, căci păsările, nemaiputând să-mbătrânească, nu mai rămân neputincioase în mănăstirea lor, ci se întorc întinerite în fiecare primăvară, din țările calde, la Giurgiu, în Argeș, la Bacău, la Severin și în București...

VOCABULAR

miazăzi – partea de sud a țării

Sfântul Munte – Muntele Athos din Grecia

dumicat – bucată mică dintr-un aliment, cât să încapă o dată în gură

turlă – construcție rotundă aflată pe acoperișul unei clădiri

comanac – căciulă purtată de călugări și de călugărițe

firide – adâncituri în zid, nișe

SCRIU CORECT!

la – Pițigoiul de aur se duse **la** balcon.
(**către**, **spre**)

I-a – Prințesa **I-a** lăsat să intre.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Răspunde la întrebări.
 - În ce anotimp se petrece întâmplarea?
 - Unde au plecat păsările călătoare?
 - Pe care dintre păsări le-au așteptat păsările de la Giurgiu?
 - pe cele de la Cernavodă, de la Bacău și din Egipt
 - pe cele din Argeș, de la Bacău și de la Severin
 - pe cele de la Dunăre, din Argeș și din Egipt
 - pe cele din Egipt, din Argeș și de la Bacău
 - Ce le-a determinat pe păsări să ia hotărârea de a zidi un palat?
 - Unde a fost pus acul de diamant adus de pițigoi? De ce?
 - Ce a luat pițigoiul de la împărăteasa din țărâmurile calde?
 - De ce este palatul gol aproape tot anul?
- Ai aflat că piatra pițigoiului avea puteri neînchipuite. Caută în text și scrie care sunt acestea.
- Desenează o schemă asemănătoare celei alăturate. Scrie pe nori trăsături ale pițigoiului.

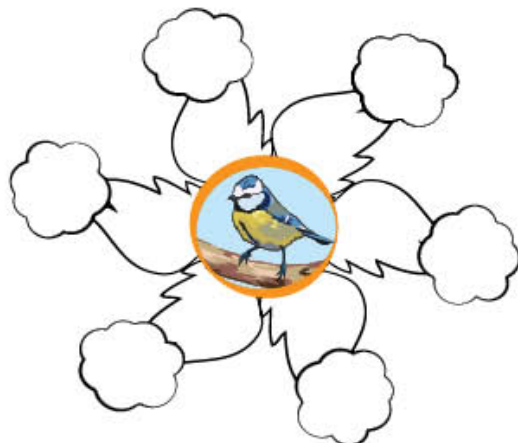
IMPORTANT

În **textul narativ** sunt relatate întâmplări, în ordinea desfășurării lor.

Un text narativ cuprinde:

- situația de început (locul, timpul, personajele);
- întâmplările;
- încheierea întâmplărilor.

Substantivul. Felul substantivelor

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în perechi.** Scrieți o listă de cuvinte care indică animale preferate de voi. Ce părți de vorbire reprezintă aceste cuvinte?
- 2 Completează un tabel asemănător cu substantive din textul *Piatra pițigoifului*, de Tudor Arghezi.

Cuvinte care denumesc:		
ființe	lucruri	fenomene ale naturii
pasărilor, berze,	palat,

DESCOPERĂ!

- 3 a) Citește enunțurile de mai jos. De ce unele cuvinte sunt scrise cu inițială mare?
 - Păsările au trecut peste un fluviu, apoi peste un munte.
 - Păsările au trecut peste Dunăre, apoi peste Sfântul Munte.
 b) Identifică, în enunțurile de mai sus, substantivele care denumesc:
 - oricare apă curgătoare mare, care se varsă în mare sau ocean;
 - un anumit fluviu;
 - oricare formă de relief cu înălțimea de peste 800 de metri;
 - un anumit munte.
- 4 a) Citește enunțurile din chenar. Scrie cuvântul potrivit în spațiul punctat.

Împărăteasa roșcovană a fost uimită de frumusețea pițigoifului de aur. Cu istețimea lui, pițigoiful de aur a fost primit la împărăteasa din tărâmurile calde.

Cuvintele *frumusețea* și *istețimea* denumesc însușiri ale

- b) Scrie alte două substantive din textul *Piatra pițigoifului* care denumesc însușiri ale păsării.

- 5 a) Pe fiecare chip se citește o anumită stare sufletească. Asociază fiecărei imagini unul dintre cuvintele: *bucurie*, *uimire*, *supărare*, *frică*.

1

2

3

4

- b) Completează enunțurile de mai jos cu exemple din viața ta.

Îndoilele, bucuriile, uimirea, supărările fac parte din viața noastră. Mi-am exprimat îndoiala față de Am simțit o mare bucurie când Mi se citea pe față uimirea când Mi-am exprimat supărarea față de

IMPORTANT

- Partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numește **substantiv**.

IMPORTANT

- Substantivele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii de același fel sunt **substantive comune**.
- Substantivele care denumesc anumite ființe sau anumite lucruri, pentru a le deosebi de celelalte de același fel, sunt **substantive proprii**.
- Substantivele proprii se scriu cu literă mare, indiferent de locul lor în enunț.

IMPORTANT

Unele substantive comune denumesc:

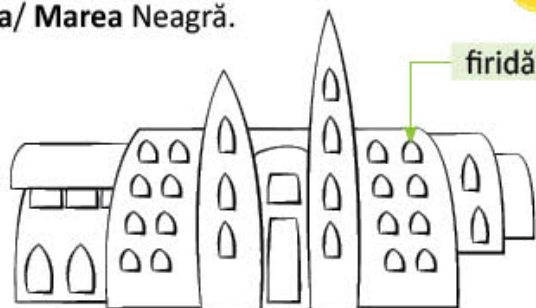
- **acțiuni, activități** – zborul;
- **însușiri** – *agerime*;
- **stări sufletești** – *bucurie*.

APLICĂ!

6 Scrie enunțul de mai jos, alegând cuvintele potrivite dintre cele date. Motivează alegerea făcută. Păsările zboară peste **munții/ Munții** Carpați și peste **marea/ Marea** Neagră.

7 Imaginează-ți cum arată palatul păsărilor. Desenează o schiță. Scrie cel puțin cinci substantive care denumesc elementele componente ale construcției.

8 a) Transcrie textul de mai jos. Subliniază cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii. Reprezintă-le prin desen, dacă e posibil.

Soarele răsare. Pe o ramură ciripesc niște vrăbiuțe. Motanul Miorlau le pândește de pe gard. Matei stă pe bancă. Admiră agerimea păsărelor, iscusința motanului, blândețea razelor.

b) Precizează substantivele pe care nu le-ai putut reda prin desen. Ce denumesc ele?

9 a) Notează numele colegilor de clasă, mai întâi cum îți le amintești, apoi în ordine alfabetică.

b) Scrie cel puțin șase substantive care denumesc activități pe care le desfășori la școală, cu colegii tăi.

Exemplu: *alergatul.*

10 a) Indică un substantiv prin care să denumești toate animalele din imaginile de mai jos.

b) Propune un nume pentru fiecare câțel și scrie-l.

11 Ai un animal preferat? Scrie cinci substantive care denumesc însușiri ale acestuia.

Exemplu: *afecțiunea, agerimea.*

12 a) Observă cum sunt scrise cuvintele pe harta alăturată. De ce au fost notate astfel?

b) **Lucrați în grup.** Realizați o hartă a localității voastre. Scrieți numele localităților vecine. Folosiți internetul sau un atlas geografic pentru rezolvarea temei.

CREEAZĂ! – Natură și fantezie

13 **Lucrați în perechi.**

- Observați colajul din imaginea alăturată.
- Scrieți lista materialelor folosite la realizarea colajului.
- Descoperiți etapele de lucru și scrieți-le pe o coală de hârtie: *Mai întâi, apoi la sfârșit*
- Realizați colajul sau imaginați altul.

PORTOFOLIU

Planul simplu de idei

AMINTEȘTE-ȚI!

- Recitește primul fragment al textului.
 - Care este lucrul cel mai important prezentat de autor în fragment?
 - Compară răspunsul formulat de tine la întrebarea de la punctul b) cu următoarele variante:
 - Într-o toamnă caldă, păsările călătoare au plecat de la noi și au ajuns în țara caldă, unde au așteptat trecerea iernii.
 - Păsările călătoare au plecat de la noi și au ajuns în țara caldă.
 - Păsările călătoare au ajuns în țara caldă.
 - Care dintre enunțurile de la punctul c) este cel mai potrivit ca idee principală a fragmentului?

IMPORTANT

- Enunțul prin care se transmite informația cea mai importantă dintr-un fragment al unui text reprezintă **ideea principală** a fragmentului.
- Ideile principale redată în ordinea întâmplărilor din text formează **planul simplu de idei**.

APLICĂ!

- Lucrați în perechi.** Citiți ideea principală scrisă în caseta albastră.

 - Scriveți fiecare, pe un bilețel, numărul fragmentului din text căruia îi corespunde ideea. Verificați-vă.
 - Formulați întrebări potrivite pentru a afla informațiile importante din fragmentul identificat.

.... ? ? ? ?

Păsările au ridicat un palat pentru adăpost la bătrânețe.

- Lucrați în grup.** Alegeți și citiți un fragment care vă place și formulați ideea principală.

 - Completează, pentru tine, lista de verificare de mai jos.

OBSERV CUM LUCREZ!

Lista mea de verificare

a) Am citit cu atenție fragmentul.	DA/ NU
b) Am identificat informațiile importante.	DA/ NU
c) Am formulat, cu propriile cuvinte, ideea principală.	DA/ NU
d) Mi-am prezentat clar ideea.	DA/ NU

- Scrive ideile principale de mai jos în ordinea întâmplărilor din text. Ce ai obținut?

 - Pițigoii au luat de la împărăteasa din tărâmurile calde o piatră cu puteri neînchinate.
 - Păsările călătoare au ajuns în țara caldă.
 - Păsările întineresc în fiecare an cu ajutorul pietrei fermecate.
 - Pițigoii au adus de la împărăteasa roșcovană un ac fermecat.
 - Păsările au ridicat un palat pentru a avea adăpost la bătrânețe.

- Scrive planul simplu de idei al textului *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende, de la pagina 13 din manual.

Substantivul. Genul și numărul substantivelor

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Găsește intrusul din fiecare șir de substantive.
- gaiță, rândunică, puișori, vrabie, scatiu, ciocănitoare;
 - oameni, poame, copaci, alune, scorbura, merinde.
- b) Precizează numărul substantivelor găsite la punctul a).
- 2 a) Descoperă regula de formare a fiecărui șir, apoi scrie încă trei substantive potrivite:
- păsări, pisică, ploaie, alune, ..., ..., ...;
 - măcăleandru, puișori, stejar, scatiu, ..., ..., ...;
 - gard, vârf, trunchiuri, picior, ..., ...,
- b) Precizează genul substantivelor din fiecare șir.

- 3 Completează spațiile punctate cu forma potrivită în fiecare caz. Ce observi?

- un pui → doi
- un nume → două
- un tei → doi
- un ochi → doi

APLICĂ!

- 4 Încercuiește **A** sau **F** pentru a indica dacă toate substantivele sunt de genul precizat în fața șirului.
- a) masculin: ochi, corbi, picior, oameni, paznici, genunchi, munți, stâlpi; A/ F
- b) feminin: becațe, domniță, pietre, toamne, bucurii, gânduri, măcuțe, porți; A/ F
- c) neutru: rubine, fulger, ciocuri, isprăvi, trup, șirag, giuvaier, palat. A/ F
- 5 Transcrie, apoi completează în casetă **DA** sau **NU** pentru a indica dacă sunt substantive cuvintele subliniate.
- a) A zburat peste ape cu unde cristaline.
- b) S-a odihnit pe unde a putut.
- c) A mâncat struguri dintr-o vie.
- d) Mai pastrează această amintire vie.
- 6 a) Citește, apoi transcrie doar enunțul în care cuvântul subliniat este substantiv.
- Ajungi să crezi că pentru tine își varsă peste zări, în gâlgâiri, ploaia de mărgăritare.
 - Ciocănitoarea, cum o vezi: sari ici, vâra-te colea, dă de scorbura, în scorbura zări alunele.
- b) Alcătuieste câte un enunț în care cuvântul **pui** să fie mai întâi substantiv, apoi, altă parte de vorbire.
- 7 **Lucreți în perechi.**
- a) Completați enunțurile de mai jos cu încă patru substantive potrivite.
- În depărtare, răsună glasul gaiței, al rândunicii, al vrabiei, al ..., al
 - Ciocănitoarea curăță coaja mestecănelui, a ..., a
- b) Transformați enunțurile de la punctul a), astfel încât substantivele care denumesc ființe să aibă formă de plural. Schimbați caietele cu o altă pereche. Verificați corectitudinea scrierii cuvintelor.

IMPORTANT

- Substantivele care denumesc un singur obiect (ființă, lucru, fenomen al naturii) sunt la **numărul singular**, iar cele care denumesc mai multe obiecte sunt la **numărul plural**.
- După felul cum se numără, substantivele sunt de trei genuri:
 - o **feminin**
 - numărul singular: o **veveriță**
 - numărul plural: **două** **veverițe**
 - o **masculin**
 - numărul singular: **un** **vultur**
 - numărul plural: **doi** **vulturi**
 - o **neutru**
 - numărul singular: **un** **rotocol**
 - numărul plural: **două** **rotocoale**

IMPORTANT

Există substantive care au aceeași formă la singular și la plural.

Scrierea unui text după un plan de idei

DESCOPERĂ!

1 **Lucrați în perechi.** Priviți cu atenție imaginea de mai jos, apoi răspundeți la întrebări.

- În ce anotimp se petrece întâmplarea?
- Unde se desfășoară întâmplarea?
- Cine participă la întâmplare?
- De ce fug copiii?
- Cum reacționează bunicul când îi vede pe copii?
- Ce credeți că se întâmplă când bunicul ajunge la stupină?
- Cum credeți că se simt copiii, la final?

2 a) Citește cu atenție ideile de mai jos și așază-le în ordinea desfășurării faptelor (1 → ◆, 2 → ...).

■ Mingea cade pe un stup.	■ Copiii fug speriați de albinele întăritate.
● Bunicul aleargă îngrijorat spre copii.	○ Copiii răsuflă ușurați că au scăpat de furia albinelor.
● Bunicul pleacă să aducă apă de la izvor.	◆ Câteva albine întăritate au început să zumzăie.
◆ Copiii se joacă lângă stupina bunicului, cu mingea.	◆ Copiii se apropie de stupi pentru a lua mingea.
■ Bunicul face fum pentru a alunga albinele.	

PENTRU A REUȘI

- Stabilește ce vei scrie în introducere, în cuprins și în încheiere.
- Scrie textul pe ciornă, respectând planul de idei. Corectează textul.
- Copiază textul în caiet și așază-l corect în pagină.

b) Scrie ideile de la punctul a) și organizează-le conform celor trei părți ale textului.

c) Adaugă amănunte la fiecare idee și scrie un text de cel puțin zece enunțuri, cu titlul *La stupină*.

APLICĂ!

3 Alege una dintre imaginile de mai jos. Scrie un text de 8 - 10 enunțuri în care să prezinți o întâmplare imaginată.

OBSERV CUM SCRUI UN TEXT!

Lista mea de verificare

a) Am respectat toate indicațiile din cerință.	DA/ NU
b) Am avut grijă ca textul să aibă introducere, cuprins și încheiere.	DA/ NU
c) Am găsit un titlu potrivit conținutului.	DA/ NU
d) Am așezat corect textul în pagină.	DA/ NU
e) Am scris corect și îngrijit.	DA/ NU

Recapitulare

- 1 a) Transcrie textul de mai jos, trecând substantivele subliniate la numărul plural.

În fine, fluturile Sebastian, ocolind florile, încearcă să zboare în linie dreaptă, lăsându-și umbra fugitivă peste un cărăbuș, o omidă, nasturele de la blugii vărului meu, Gigi, piatra cu un singur ochi de perdea și fără de rost, acul de cusut, peste șoarecele de câmp, peste morcovul de pe răzor, și, în cele din urmă, peste un pistrui de pe obrazul fetei.

(din volumul *Carte de citire, carte de iubire*, de Nichita Stănescu)

- b) **Lucrați în grup.** Verificați dacă ați scris corect substantivele la numărul plural.

- 2 **Lucrați în perechi.** Citiți textul de mai jos. Găsiți-i un alt titlu. Motivați alegerea.

■ Un arici zgribulit de frig mergea prin pădure. Avea prinsă în țepi, ca un steguleț, o bucată de hârtie colorată. Pesemne ariciului îi era dor de vara caldă, când ducea în țepi câte o floare.

◆ Deodată auzi un scâncet și văzu că de sub frunze ieșeau doi țepi. O fi vreun frate în necaz, gândi ariciul și începu să dea cu grijă frunzele la o parte. Dar, spre surpriza lui, descoperi un fir mic de trandafir, tremurând de frig.

△ Ariciul, fiind mai mare, începu cu suflarea lui caldă să dezmoștească bietul fir de trandafir. Se așeză lângă el ca să-l ocrotească de ploaie și începu să-i murmure un cântec de leagăn. Ploua și tot pământul se legăna ca să adoarmă firul de trandafir.

● Așa trecu o noapte, o zi și încă o noapte și ariciul începu și el să amețească de frig. Ba chiar, privind cu ochii împăienjeniți spre copacul alăturat, i se păru că-i încărcat cu flori de cristal.

□ Din visul acesta îl trezi, într-o dimineață, o rază de soare. Venise primăvara! Ariciul descoperi o minune: pe tulpina subțire a trandafirului apăruse o corniță verde: prima frunză. Apoi au răsărit în jur mii de ace verzi, mii de fire de iarbă. Trandafirul i-a spus atunci ariciului: *Cu pelerina asta de ace noi, pământul seamănă cu tine: a devenit un arici mare și bun.*

(*Pământul, un arici*, de Lucia Olteanu)

- 3 Scrie ideile principale din textul *Pământul, un arici*.

- 4 **Lucrați în grup.** Imaginați-vă că realizați un film animat cu titlul *S.O.S. poiana!*, cu personaje din textele citite în această unitate de învățare. Scrieți substantivele care denumesc trăsăturile personajelor și precizați rolurile lor.

Tema filmului: O mare primejdie amenință dispariția poienii unde trăiesc animalele. Copacii, florile dispar din cauze necunoscute.

Planul de acțiune: Cine are semințe de rezervă? Cine observă de la înălțime? Cine salvează florile din amortire? Cine merge după sprjin? Cine oferă primul ajutor?

Personajul					
Trăsătura	generozitatea	istețimea
Rolul	observator

- Citește textul de mai jos.

1. Odată, demult, un chimist, Alfa, cu fantezie, artist, dar dintr-un alt sistem planetar, văzând că pe pământ nu are cu cine intra în corespondență, a încercat o experiență: să facă un om, cum ți-ai da în cărți o **pasiență**.

2. La început, a luat un pic de apă vie prin care înotaseră **amibe**, cai de mare, rechini (deghizați mai târziu printr-o simplă atașare a aripilor, în pinguini) și a dizolvat apoi, puțin câte puțin, de la fulgere – un pic de electricitate (necesar pentru capetele luminate), de la aur – mai multe carate, de la iezi a luat cât un vârf de linguriță zbenguiala, de la flori – minunate culori (păcat că i-a scăpat chimistului din sac și un pic de sămânță necunoscută de...). La sfârșit, a luat un snop de flăcări dintr-un foc și le-a azvârlit în aluatul ăsta la mijloc. De

atunci, a apărut purtătoarea de atâta căldură, denumită iubire, de te miri cum de nu ia foc biata omenire.

3. Proiectantul Alfa s-a gândit la multe și trebuie precizate aceste amănunte. Ca să-l ajute pe om să stea drept în viață, nu s-a folosit de plumbul legat de un fir de ață, ci a spionat firul de iarbă, ce creștea în sus cu o viteză mai mare decât cea mai vitează barbă. Având timp **berechet** la dispoziție (se plictisea singur în cetate), Alfa a creat, ca pentru expoziție, numai unicate. Pentru fiecare a prevăzut un teren vast pentru **meditație**, unde să-și crească gândurile precum într-o plantație diferitele soiuri vegetale, mărturie de neșters, stau hărțile de pe amprente digitale. Proiectantul a prevăzut pentru fiecare, o mulțime de ochi de rezervă: ochi pentru sunete, pentru parfumuri, iar în tălpi, ochi pentru lungile drumuri.

4. Distrat, chimistul Alfa unora a uitat să le pună inimă, cap, altora nu le-a adăugat **plumb** și nu stau locului, descoperă lumi, sunt din familia Cristofor Columb. Alteori, a agățat de câte unul semnele de întrebare, pe toate, așa cum s-au născut filosofii pe numele lor Platon, Socrate. Din când în când, i-a ieșit din mâini câte un fluier frumos, din os, pentru cântăreții care, toate șoaptele aduse de vânt, chiar și pe acelea ce nu sunt, le prefac în cânt.

5. Ce n-a uitat Alfa cu siguranță, e c-a aprins în fiecare, câte-un **lămpaș** numit speranță, nevăzuta centură de siguranță. Întâmplarea asta să fie o simplă poveste? Este și nu este.

(*Geneză posibilă*, după Lucia Olteanu)

VOCABULAR

pasiență – combinarea cărților de joc după anumite reguli, de reușita căreia jucătorul leagă împlinirea unor dorințe

amibe – animale care trăiesc în apele dulci și sărate și care își schimbă mereu forma

berechet – din belșug, din abundență

meditație – gândire, cugetare

plumb – metal greu și moale, cenușiu-albăstrui

lămpaș – felinar, lampă

geneză – proces de naștere și de formare a unei ființe sau a unui lucru; origine

- 1 Încercuiește **A** pentru adevărat sau **F**, pentru fals.
- a) Ca să-l ajute pe om să stea drept în viață, chimistul a folosit drept model florile. **A/ F**
 - b) Purtătoarea de căldură este iubirea. **A/ F**
 - c) Filosofii s-au născut când Alfa a agățat de câte un om semnele de întrebare. **A/ F**
- 2 Scrie ideile principale pentru primele trei fragmente ale textului *Geneză posibilă*.
- 3 Alege substantivul cel mai potrivit pentru a înlocui fiecare enunț.
- A. Alteori, a agățat de câte un ins semnele de întrebare. a) curiozitatea b) plăcerea c) ambiția
 - B. Toate șoaptele aduse de vânt le prefac în cânt. a) talentul b) jocul c) muzica
 - C. A aprins un lămpaș, nevăzuta noastră centură de siguranță. a) gândul b) speranța c) ideea
- 4 Desenează un tabel asemănător, apoi completează celulele libere cu informații din textul *Geneză posibilă*.

Ce a luat chimistul?	De la cine a luat?	Pentru ce a luat?
electricitate		
	de la aur	
		ca să stea drept în viață

- 5 Scrie substantivele colorate cu albastru la numărul plural, iar pe cele cu verde, la singular.
A luat de la **fulger** un pic de electricitate, de la **ied**, o linguriță de zbeniguială, de la **floare** ceva culoare. A făcut **fluier** pentru **cântăreții** care prefac în cântec **șoaptele** aduse de vânt.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	☐ ☐ ☐	trei idei principale	☐ ☐ ☐	șase informații	șase substantive
Bine	☐ ☐	două idei principale	☐ ☐	cinci informații	cinci substantive
Suficient	☐	o idee principală	☐	patru informații	patru substantive

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai încercuit corect...	...recitește mai întâi fragmentul al treilea, apoi pe al doilea, iar, la sfârșit, pe al patrulea.
2. Dacă nu ai scris una/ două/ trei idei principale...	...citește ideile formulate de un coleg care a reușit să rezolve corect exercițiul.
3. Dacă nu ai identificat substantivele...	...amintește-ți ce se spune despre copiii curioși, despre cei care cântă, despre cei care au încredere.
4. Dacă nu ai completat tabelul...	...recitește fragmentele al doilea și al treilea.
5. Dacă nu ai scris corect toate substantivele la plural sau la singular...	...exersează cu alte substantive, fiind atent/ atentă mai ales la scrierea cuvintelor.

Exersăm, corectăm, progresăm

- 1 a) Citește poezia *Cred că un fir de iarbă*, după Walt Whitman. Propune un alt titlu.

Cred că un fir de iarbă nu-i mai prejos decât o stea ce-și străbate calea,
Că o furnică e tot atât de minunată ca un bob de nisip sau ca oul ciocăntorii,
Că o broască țestoasă e o capodoperă măreață,
O dudă obișnuită, podoabă pentru cerești încăperi,
Cea mai mică încheietură a mâinii mele iscă gelozia oricărui mecanism,
Și un șoricel cuprinde atâta miracol, că milioane de necredincioși se crucesc văzându-l.

- b) Scrie substantivele care denumesc *minuni*, *capodopere* sau *podoabe*.

Exemplu: capodopere – broasca țestoasă.

- c) Scrie un text de 5 – 7 enunțuri cu titlul *Ocrotiți natura!*. Realizează un desen.

- 2 Trasează o linie de la fiecare expresie din prima coloană la cuvântul corespunzător din a doua coloană.

a) om de litere	– cărturar
b) om de presă	– jurist
c) om de lege	– preot
d) om de carte	– scriitor
	– ziarist

CREEAZĂ! – Omul, o minune

PORTOFOLIU

- 3 Pictorul tabloului alăturat a asociat fiecărei părți a corpului uman anumite elemente din natură.

- Scrie trei enunțuri despre ceea ce îți transmit asocierile făcute de pictor.

Exemplu: Razele soarelui sugerează strălucirea minții.

- Desenează o siluetă surprinzătoare. Spune de ce ai ales anumite elemente.

JOC – PAFBOM

Formați grupuri.

- Un copil spune literele alfabetului, în gând.
- La o bătaie din palme, se oprește și spune cu voce tare ultima literă.
- Toți copiii scriu, în tabelul de mai jos, câte un substantiv din acea categorie, care începe cu litera respectivă.
- Fiecare jucător își calculează punctajul. Pentru fiecare cuvânt corect se obține un punct.
- Cel care a completat primul linia anterioară, rostește în gând alfabetul, spune cu voce tare litera și jocul se reia.
- Numărul de repetări este stabilit de grup.
- La sfârșit se stabilește numărul total de puncte al fiecărui jucător.
- Câștigă copilul care are cele mai multe cuvinte scrise corect.

Plante	Animale	Fete	Băieți	Orașe	Munți	TOTAL PUNCTE

SĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ CU PERSONAJELE!

4

Poveste cu un copil și un peștișor argintiu

după Ada Teodorescu

1. Lângă marea albastră, acolo unde apa lasă pe nisipul plajei scoici sidefii și alge obosite, locuia cândva un băiețel cu mama lui. În privirea copilului se ghicea o durere ascunsă. Singurul lui prieten adevărat era un peștișor argintiu care venea lângă el în diminețile străvezii.

– Ce se întâmplă cu tine, prietene? îl întreba peștișorul argintiu.

Băiatul nu-i răspundea și tăcerea se așternea iar peste întinderi.

Într-una din zile, peștișorul se hotărî să afle adevărul cu orice preț. Se apropie de băiat și-l rugă să-i spună ce îl frământă atât de mult, dacă până și marea și cerul simt durerea inimii lui.

Băiatul nu se îndoise de prietenia peștișorului, dar știa că nu poate face ca lucrurile să fie altfel și de aceea nu voia să-l mai amărească cu necazurile lui.

– Dar cerul și marea știu de necazul tău! De ce nu le ceri ajutor? îl întrebă peștișorul.

– Oamenii trebuie să se ajute singuri.

Peștișorul nu înțelegea. În lumea lui lucrurile se petrec altfel. Marea le vine în ajutor, le scoate în cale o peșteră, o algă, un coral. Mereu se găsește ceva care să-i ajute.

– Voi singuri vă veniți în ajutor. Atenția și agerimea sunt bunii voștri prieteni. Marea vă dă numai prilejul să vă apărați.

În privirea băiatului se aprinse o luminiță. Îi mărturisi peștișorului că se frământa cum să ajungă în împărăția mării, dar nu putea trăi nici măcar câteva minute în apă.

2. Deodată, peștișorul se întoarse grăbit spre larg și, înghițit de spuma albă, se pierdu în adâncuri. Băiatul rămase trist că nu mai are cui să spună taina ce îi ardea sufletul.

Trecură zilele și copilul nu se mai arătă la țărmul mării. Într-un târziu, peștișorul îl zări. Atunci, ochii săi rotunzi sclipiră de bucurie și-i spuse minunata veste:

– Marea ți-a dat îngăduința să intri în împărăția ei!

– Marea? Ai vorbit cu Marea? Și ce i-ai spus?

Peștișorul îi spusese mării despre singura dorință a prietenului său. Înduioșată, aceasta i-a îngăduit băiatului să pătrundă în adâncuri și să respire ca în aer, timp de o săptămână.

Atunci află peștișorul povestea băiatului. Tatăl lui se pierduse într-o încercare cumplită. Doboară de muncă, griji și nevoi, mama sa căzuse la pat. Când nu mai era nicio speranță, apără o zână frumoasă, dar cu privirea rece, care i-a spus că mama lui ar putea fi salvată numai dacă Floarea roșie de mărgean din adâncul mării ar ajunge în mâna zânei, doar în mâna ei și nu a altcuiva. Când îi povesti de cererea zânei, mama îi spuse că pentru nimic în lume nu trebuie să îndeplinească porunca acesteia. Ca s-o liniștească, băiețelul încuviință, însă nu renunță nicio clipă la gândul de a aduce Floarea.

Acum, când știa de ce-și primejduiește băiatul viața, peștișorul se arătă și mai bucurat să îl ajute. Pregăti o trăsură, o fostă cochilie de melc trasă de cei mai ageri căluți-de-mare, care îl vor purta pe băiat unde îi dorește inima. Abia apucă să urce în vehicul, că acesta porni ca vijelia.

3. După un timp, zguduituri puternice opriră cochilia. Tentacule hrăpărețe o înconjurară și totul părea pierdut. Era caracatița! Un monstru respingător, mai mult brațe decât trup. Ventuzele se lipeau cu zgomot

de trupul scoicii, de obrajii lui. Nedumerit de zbaterile caracatiței neobișnuite, se gândi că, poate, ciudata făptură vrea să-l îmbrățișeze. Așa că nu stătu mult pe gânduri și-o întrebă ce dorește, dar nu mică-i fu mirarea când află că nu era vorba de îmbrățișare, caracatița habar nu avea de așa ceva.

Îi explică, așa cum se pricepu el mai bine, ce înseamnă o îmbrățișare:

– Ne apropiem unul de altul și obrajii mei mângâie obrajii tăi. Așa devenim prieteni și, când suntem departe, ne gândim cu bucurie unul la celălalt, ca prietenii.

– Și ai vrea tu să mă îmbrățișezi? Vrei să ne împrietenim? zise uimită caracatița.

– De ce să nu vreau?

– Fiindcă sunt urâtă.

– Pentru o caracatiță, ești foarte frumoasă!

– Da? zise caracatița fâstăcită, strălucind din nenumăratele ei ventuze.

Caracatița știa că venise pentru Floarea roșie. De altfel, în mare știau toți ce se petrece. Până și Dragonul care păzea Floarea roșie aflase că băiatul a venit să i-o ceară.

Dintr-o dată, în fața călătorilor apărură ca din neant Peștele spadă, care îi îndrumă să-și continue călătoria spre Broasca Țestoasă, în căutarea unui sfat. Așa că porni alaiul cu peștișorul înaintea, apoi căluții sprinteni, caracatița și Peștele spadă. Părea un vis pe care băiatul nici măcar nu mai căuta să-l înțeleagă. Nu se miră când Țestoasa îi spuse netulburată că-l recunoaște:

– Ești feciorul pescarului care și-a aruncat năvodul în apele acestea? L-am cunoscut. M-am încurcat în plasele lui, dar el m-a aruncat înapoi în apă. Ți-ai luat o sarcină grea, dar e dreptul tău să încerci. Mergi să iei Floarea roșie, dar ai grijă că timpul e măsurat!

4. Când cochilia a pornit, se auzi un huruit puternic. Era Dragonul! Căluții tremurau ca bătuți de vânt când apărură în ușa unei peșteri un cap uriaș, hidos, cu bot imens și ochi mici, sfredelitori și răi, furios că i se tulbură liniștea.

– Am venit să iau Floarea de mărgean. Ori mi-o dai singur, ori ne luptăm! zise băiatul.

Un huiet cumplit umplu întinderile. Dragonul râdea! Lui îi fusese hărăzit să dea Floarea numai aceluia care îl va face să râdă, dar nu înainte de a i se aduce perla Scoicii de sidef.

– Vă conduc până acolo, spuse Peștele spadă. Urmați-mă!

Alaiul se opri în fața unei Scoici de sidef cu strălucirea mată. Băiatul își depănă povestea, iar Scoica de sidef, înduplecată, se învoi să i-o dea.

– Ești un copil bun și meriți să reușești. Îți dau perla.

Valvele Scoicii s-au deschis și perla, strălucind ca un bulgăre de întuneric, își arată splendoarea.

5. Cu perla în mână, copilul începu să înoate. Uitase de trăsura, de căluți. Inima începu să-i bată cu putere. Ajunse la Dragon. Acesta o luă cu nerăbdare, o fixă în montura inelului său, o răsuci ușor și, un bărbat mândru, cu plete verzi, se arătă ochilor copilului.

– Sunt Zeul mării. M-ai salvat dintr-un greu blestem! Îți aduc adânci mulțumiri!

Băiețelul simțea cum se sufocă. Zâmbi Zeului, apoi luminile acestuia se stinseră.

Pe malul mării, o femeie îmbătrânită de boală și nevoi ținea în poală capul copilului care dormea, strângând în mână Floarea roșie. I-o luă ușor din mână, ca să nu se strivească în nisipuri.

VOCABULAR

străvezii – transparente

ventuze – organe ale unor animale cu care se fixează pe alte corpuri pentru a-și procura hrana

din neant – din adâncuri

montură – garnitură de metal care fixează o piatră prețioasă într-o bijuterie

SCRIU CORECT!

să-i – Peștișorul îl rugă **să-i** spună ce îl frământă. (**să îi**)

săi – Ochii **săi** rotunzi sclipiră. (**lui sau ei**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

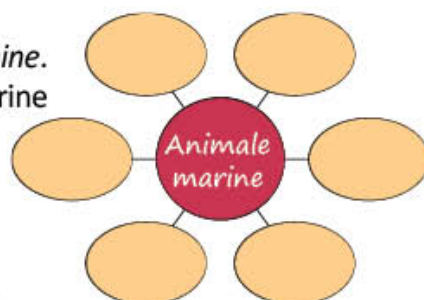
- 1 Selectează varianta corectă pentru întrebările de mai jos.
- a) Cine l-a întreat pe băiat ce înseamnă îmbrățișarea?
- peștișorul argintiu
 - Broasca Țestoasă
 - Peștele spadă
 - caracatița
- b) De ce i-a dat Dragonul Floarea roșie de mărgean băiatului?
- pentru că aflase de ce își primejduiește viața
 - pentru că nu a vrut să lupte
 - pentru că era un băiat bun
 - pentru că l-a făcut să râdă

- 2 Desenează Floarea roșie. Scrie pe cele patru petale răspunsurile la întrebări.

- 3 Completează spațiile punctate, folosind cuvintele din text.
- a) Atenția și agerimea sunt bunii voștri
- b) Tentacule hrăpărețe o înconjură și
- c) Căluții tremurau ca bătuți de vânt când apăru

- 4 Desenează un *ciorchine*. Scrie animalele marine întâlnite de copil.

Băiatul pornește în căutarea Florii roșii.

- 5 Desenează **axa timpului**. Scrie propozițiile în ordinea desfășurării întâmplărilor.
- Băiatul pornește în căutarea Florii roșii.
 - Dragonul se arată în fața peșterii.
 - Alaiul se oprește în fața Scoicii de sidef.
 - Călătorii se întâlnesc cu caracatița.
 - Peștele spadă îi conduce la Broasca Țestoasă.

- 6 Completează enunțurile pe baza informațiilor din text.

- a) Apreciez că, dar nu apreciez
- b) M-a impresionat

- c) M-am bucurat că
- d) Din acest text am învățat că

APLICĂ!

- 7 Explică înțelesul cuvântului *fâstăcită*, respectând etapele de mai jos.
- a) Recitește secvența din text în care se regăsește cuvântul.
- b) Completează enunțul: Cuvântul *fâstăcită* exprimă o însușire a
- c) Răspunde cu DA sau NU: Caracatița se aștepta la acest compliment?
- d) Alege varianta corectă. Caracatița este
- îndrăzneată
 - liniștită
 - tulburată
 - curajoasă
- e) Cuvântul *fâstăcită* are sensul *tulburată*. Caută în dicționar și alte sensuri ale cuvântului *fâstăcită*.

Cum deduc sensul unui cuvânt din context?

- 8 Scoica de sidef i-a spus băiatului: *Ești un copil bun și meriți să reușești!* Dacă l-ai întâlni pe băiat, tu ce i-ai spune? De ce? Motivează cu ajutorul întâmplărilor din text.

CREEAZĂ! – Final de poveste

- 9 a) Imaginează-ți un final al textului, pe baza întrebărilor: *Cine a apărut lângă cei doi?*, *Ce s-a întâmplat cu floarea?*, *Ce i s-a întâmplat mamei?*
- b) **Lucrați în grup.** Ascultați finalurile propuse de fiecare membru al grupului. Alegeți-l pe cel mai interesant. Prezentați-l, oral, în fața clasei.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Precizează cărui fragment din textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* îi corespunde fiecare idee principală de mai jos:
- Băiatul este ajutat de animalele marine să ajungă la Dragon.
 - ◆ Un băiețel se frământă cum să ajungă în împărăția mării.
 - Băiatul reușește să aducă Floarea de mărgean din adâncul mării.
 - ▲ Peștișorul reușește să îl ducă pe băiat în adâncul mării.
 - ★ Băiatul încearcă să obțină Floarea de mărgean de la Dragon.

- fragmentul 1 → ◆
- fragmentul 2 → ...
- fragmentul 3 → ...
-

DESCOPERĂ!

- 2 a) Din ce fragment al textului ai aflat detaliile de mai jos?
- Băiatul își petrece diminețile alături de un peștișor.
 - Peștișorul încearcă să afle frământările băiatului.
 - Băiatul crede că nimeni nu îl poate ajuta.
 - Copilul îi spune peștișorului ce își dorește.
- b) Scrie ideea principală a fragmentului identificat, apoi, sub aceasta, enunțurile de la punctul a). Ce observi?

IMPORTANT

- Enunțurile prin care se dezvoltă ideea principală a unui fragment reprezintă **ideile secundare** ale aceluia fragment.
- Ideile secundare conțin:
 - fapte ale personajelor;
 - locul și timpul desfășurării acțiunii;
 - împrejurările în care se petrec faptele.
- Ideile principale și ideile secundare corespunzătoare acestora, redactate în ordinea întâmplărilor din text, formează **planul dezvoltat de idei**.

APLICĂ!

- 3 a) **Lucrați în perechi.** Formulați ideile secundare care dezvoltă a doua idee principală a textului, prin răspunsuri la întrebările de mai jos.

Peștișorul reușește să îl ducă pe băiat în adâncul mării.

Unde pleacă peștișorul?

Ce veste îi aduce peștișorul băiatului?

Ce află peștișorul de la băiat?

Cu ce pleacă băiatul în adâncul mării?

- b) Scrie ideea principală a fragmentului, apoi, sub aceasta, ideile secundare formulate anterior.

- 4 a) Recitește fragmentul din text în care se regăsesc întâmplările ilustrate mai jos.

- b) Scrie ideea principală a fragmentului, apoi formulează ideile secundare, pe baza imaginilor.

- 5 **Lucrați în grup.** a) Scrieți ideea principală și ideile secundare ale fragmentului al patrulea din text.
b) Comparați ideile găsite de voi cu cele ale altor grupuri.

Povestirea unui fragment

DESCOPERĂ!

- 1 Recitește primul fragment al textului *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*.
- 2 Citește ideile fragmentului și povestirea Mariei, apoi spune ce observi.

Un băiețel se frământă cum să ajungă în împărăția mării.

- Băiatul își petrece diminețile alături de un peștișor.
- Peștișorul se hotărăște să afle frământările băiatului.
- Băiatul crede că nimeni nu îl poate ajuta.
- Copilul îi spune peștișorului ce își dorește.

Un băiețel care locuia împreună cu mama lui aproape de mare își petrecea diminețile pe malul apei vorbind cu singurul său prieten, un peștișor argintiu. Pentru că îl vedea mereu trist pe băiat, peștișorul s-a hotărât să afle cu orice preț de la acesta ce anume îl frământa atât de mult. Băiatul nu dorea să își necăjească prietenul cu problemele sale, mai ales că nimeni nu ar fi avut cum să îl ajute. Copilul i-a spus în cele din urmă peștișorului că își dorea să ajungă în împărăția mării, dar acest lucru era imposibil, deoarece nu putea respira sub apă.

- a) A respectat Maria ordinea întâmplărilor în povestirea sa?
- b) Cum a folosit Maria ideile secundare pentru a povesti întâmplările?
- c) Ce deosebiri există între povestirea realizată de Maria și fragmentul pe care l-a povestit?

IMPORTANT

Când povestești un fragment dintr-un text:

- relatezi întâmplările în ordinea în care s-au petrecut;
- dezvolți ideile secundare adăugând detalii, fără a reproduce replicile personajelor;
- folosești cuvintele nou-învățate.

APLICĂ!

- 3 **Lucrați în perechi.** Unul dintre voi povestește al doilea fragment al textului. Celălalt ascultă cu atenție și apreciază povestirea pe baza grilei alăturate.

CRITERII DE APRECIERE	DA	NU
Exprimarea este corectă și clară.		
Întâmplările sunt relatate în ordinea desfășurării.		
Sunt folosite cuvintele nou-învățate.		

- 4 **Lucrați în grupuri** de câte patru elevi.

- a) Scrieți pe cartonașe ideile secundare ale celui de-al treilea fragment. Extrageți fiecare câte un cartonaș și povestiți oral fragmentul, dezvoltând ideea de pe cartonașul extras.
- b) Scrieți povestirea pe o coală de hârtie. Ilustrați conținutul fragmentului.
- c) Expuneți produsul. Citiți povestirile realizate de celelalte grupuri. Formulați aprecieri.

CREEAZĂ! – Poveste cu final...

- 5 Scrie un final pentru textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*, dezvoltând ideile date:
 - Mama băiatului a întinerit pe loc.
 - Floarea de mărgean s-a topit în mâna mamei.
 - Zâna s-a transformat într-un scorpion.
 - Băiatul a aflat de la peștișor taina Florii de mărgean.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Citește textul de mai jos. Completează un tabel asemănător, pe baza codului dat.

✓ → informații pe care le știi;

+ → informații noi;

? → informații despre care ai vrea să afli mai mult.

✓	+	?

Autorul este persoana care își imaginează și scrie povestea. El știe că e greu să-ți îi pe copii cu cartea în mână când în apropiere se află un televizor sau o tabletă. Întâmplările trebuie să fie surprinzătoare. La întâmplări participă oameni, animale, obiecte, adică **personaje**. Ele sunt plăsmuiri, închipuiri ale autorului. Acesta poate avea ca model exemple din realitate, dar, în poveste, personajele **acționează** după alte reguli. Ca să fie interesante, trebuie să le exagereze însușirile, fie bune, fie rele, astfel încât, dacă un personaj este obraznic, trebuie să fie extraordinar de obraznic sau de nesuferit. Dacă vrea să fie urât, trebuie să-l facă extraordinar de urât. Așa e amuzant și devine interesant ceea ce scrie. (după Roald Dahl)

- b) **Lucrați în perechi.** Găsiți asemănări și deosebiri între informațiile scrise de fiecare în tabel.
- c) Consideri că textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* ar putea face un copil să renunțe la televizor? Oferă argumente în care să te referi la personajele textului.

IMPORTANT

- **Personajele** sunt oamenii, animalele, obiectele care participă la întâmplările dintr-un text. În povești, animalele și lucrurile pot avea însușiri omenești.
- Însușirile personajului pot fi prezentate de povestitor, de alte personaje sau reies din vorbele, faptele, gândurile, gesturile sale.
 - însușiri fizice (statură, chip, vestimentație);
 - însușiri morale și sufletești.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în grup.** Desenați o cochilie. Scrieți pe rândurile acesteia personajele din textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*, în ordinea importanței pe care considerați că o au în text.
- 3 Completează un tabel asemănător, pe baza informațiilor din text.

Personajul	Ce am aflat din text?	Ce înseamnă acest lucru?
băiatul	În privirea copilului se ghicea o durere ascunsă.
....	Nu renunță nicio clipă.

CREEAZĂ! – Personaje de apreciat

- 4 Imaginează-ți că personajele ar exprima, prin substantive, o apreciere despre ele însele și câte una despre fiecare dintre celelalte personaje. Completează un tabel asemănător pentru toate personajele date.

	băiatul	peștișorul	caracatița	dragonul	scoica	peștele-spadă	căluții	broasca
băiatul	iubirea	frumusețea
peștișorul	agerimea
....

Adjectivul

AMINTEȘTE-ȚI!

- Scrisse calitățile tale pe cartonașe.
 - Lucrați în grup.** Identificați asemănările dintre voi.
- Identifică în textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* însușirile personajelor ilustrate mai jos. Alege cuvintele potrivite din lista dată: *argintiu, frumoasă, bun, ageri, neobișnuită, blândă, mândru.*

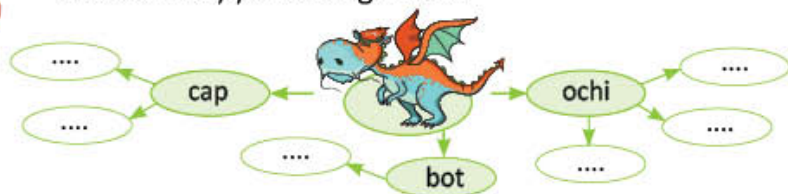

IMPORTANT

- Partea de vorbire care se referă la substantive și indică **însușiri** ale unor ființe, lucruri sau fenomene ale naturii se numește **adjectiv**.
- Adjectivul își schimbă forma după genul și numărul substantivului pe care îl însoțește.

- Completează spațiile libere folosind cuvinte din text care descriu înfățișarea dragonului.

- Cum ai descrie dragonul dacă ar avea mai multe capete? Transformă enunțul corespunzător din text.

APLICĂ!

- Formează enunțuri după exemplul de mai jos, pentru a indica elemente din natură cu care ai putea să te identifici: o pasăre, o floare, un mamifer, o apă, un arbore,

Exemplu: *Dacă aș fi un animal marin, aș vrea să fiu un peștișor auriu, sprinten, zglobiu, deoarece*

- Desenează tabelul. Completează-l cu substantive însoțite de adjective potrivite din text.

substantivul	adjectivul	genul			numărul	
		masculin	feminin	neutru	singular	plural
marea	albastră		x		x	
....					

- Consideri că fragmentul de mai jos este hazliu? Motivează.

Habarnam începu să-i facă lui Ciufulici portretul. Cum voia să iasă un portret frumos, îi făcu un nas roșu, urechi verzi, buze vinete, ochi portocalii și mustați violeți.

(Cum a devenit Habarnam pictor, Nikolai Nosov)

- Recitește fragmentul fără adjective. Ce ai constatat? Care este aici rolul adjectivelor?

- Scrisse fiecare substantiv însoțit de adjectivul potrivit: *argintii, argintii, argintiile, negrii, negri.*

- peștișori
- peștișori
- ochi
- ochi
- sclipiri
- sclipiri

CREEAZĂ! – Ce culoare ți-ar plăcea să fii?

- Scrisse un text de 4 – 5 enunțuri, în care să te prezinți.

Exemplu: *Sunt Albastru. M-am trezit în zori și am pictat cerul albastru-azuriu. Pentru mare am ales....*

Textul în care se prezintă un portret

Ți se întâmplă, când citești o poveste, să vezi cu ochii minții personajele?

- Citește textul *Dina*, după Victor Cilincă și imaginează-ți cum arată fetița.

Dina era o fetiță de vreo nouă ani, slăbuță. Încă de mică fusese o fetiță extrem de curioasă și întreba mereu-mereu cu o voce peltică: *Dar de ce?*, iar ochii ca două migdale i se luminau. Întrebările ei erau însă prea multe și ceilalți nu aveau timp de ea și de curiozitățile ei.

În fiecare dimineață, fetița mergea la școală cu tramvaiul. Era prietenoasă, veselă și îngăduitoare cu cei din jur. La prânz, când se terminau orele, fetița se întorcea acasă, arăta părinților carnetul de note, mânca frumos și cuminte tot, își făcea lecțiile repede și bine pentru a doua zi, întrucât era o elevă conștiincioasă. Apoi fugea în poveste. Nimeni nu știa că are în fiecare noapte o poveste numai a ei. Părinții nu aveau timp să-i spună povești seara la culcare, așa că fetița trebuia să-și inventeze singură câte o poveste ciudată.

Înainte de a fi gata povestea, o spunea mai întâi în șoaptă. Atunci era frumos, uita de pistruii de pe obraji, uita de oamenii care, în graba lor, o călcau pe picioare în tramvai, uita de băieții mai mari care o trăgeau, uneori, de codițe și de cordonul șorțului cafeniu, mereu dezlegat.

A doua zi, la școală, arăta foarte palidă și obosită. Stătea pe rândul de la fereastră. Uneori, cerul din fața ochilor devenea ecranul pe care își proiecta poveștile imaginate seara. Doamna învățătoare îi spunea să fie atentă la oră și să nu mai fie atât de visătoare.

Părinții, în discuțiile lor, își ziceau:

- Ce firavă e fata noastră!
- Nu mănâncă destul! dădea din umeri mama.
- E mofturoasă! se încrunta tata. Și ce imaginație bogată are! Cu cine o fi semănând? se întreba în continuare tata.
- Cu mine nu prea, eu nu aveam așa talent când eram mică.
- Nici eu.

O zoreau la culcare în fiecare seară, când începea programul la televizor. Și Dina se ducea în camera ei. În cameră era întuneric, însă ușa nu se putea închide bine și lumina televizorului făcea ca toți spiridușii din încăperea să joace pe pereți. Era timpul ca Dina, să intre în poveste așa cum oamenii mari intră într-o sală de cinema.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Completează spațiile punctate, folosind informații din text.
 - a) Personajele care participă la întâmplări sunt
 - b) Dina își inventează câte o poveste, pentru că
 - c) Uneori, Dina nu este atentă la ore, pentru că
- 2 Răspunde la întrebări.
 - a) Ce cred părinții despre Dina?
 - b) Dar doamna învățătoare?
 - c) Ce însușire a Dinei ți-a atras atenția?

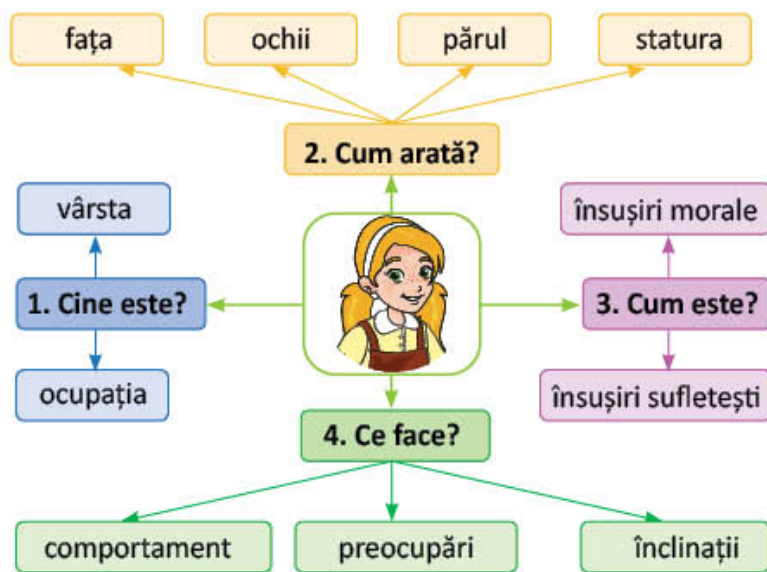
APLICĂ!

- 3 a) Ai aflat din text că *Dina intra în poveste așa cum oamenii mari intră într-o sală de cinema*. Explică, în două enunțuri, ce semnificație are această idee pentru tine.
b) Alege un fragment din text și motivează, în scris, de ce l-ai ales.

DESCOPERĂ!

- 1 Lucrați în grup.** Stabiliți trăsăturile Dinei așa cum reies din comportamentul, preocupările activitățile ei.
 - Mănâncă frumos și cuminte tot.
 - Își imaginează povești.
 - Își face temele repede și bine.
 - Are cordonul șorțului dezlegat mereu.
- a) Scrie ce ai văzut în timp ce ai citit textul.
b) Consideri că ilustrația care însoțește povestirea este potrivită? Motivează.
- a) **Lucrați în perechi.** Completați schema de mai jos cu informații din text.

IMPORTANT

Pentru un **portret**, scrie:

- informații despre vârstă, ocupație;
- **însușiri fizice** care se referă la chip, siluetă, aspect general, vestimentație;
- **însușiri morale și sufletești**;
- comportament, preocupări, înclinații, preferințe.

- b) Completați spațiile punctate din text. Adăugați alte enunțuri pentru a îmbogăți portretul Dinei.

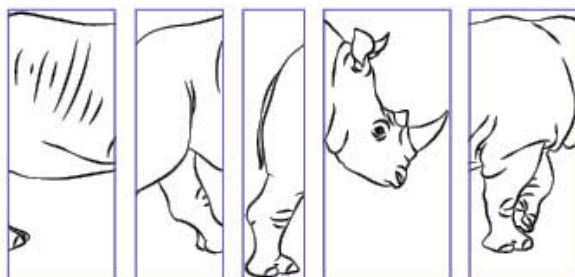
Dina este o școlăriță de ani. Este o față slăbuță, cu ochii și pistruiată. Își ține părul strâns în codițe. Dina este o față prietenoasă, și îngăduitoare cu cei din jur. Este și creativă. Își inventează singură câte ciudată.

APLICĂ!

- a) Completează o schemă, asemănătoare celei de la exercițiul 3, cu informații referitoare la un personaj dintr-un film.
b) Scrie, pe baza schemei realizate, un text de cel puțin 8–10 enunțuri, în care să prezinți portretul personajului ales. Desenează-i chipul sau lipește o ilustrație. Expune lucrarea.

CREEAZĂ! – Fișă de informații

- Copiază desenele alăturate. Decupează-le, apoi lipește-le pe carton, astfel încât să refaci desenele. Consultă un atlas zoologic. Scrie o fișă cu informații despre acest animal, care să conțină caracteristicile sale, comportamentul, ce face, cum se mișcă.

Personajele. Asemănări și deosebiri

- Citește textul *James*, după Roald Dahl, pentru a identifica trăsăturile personajelor.

Până la patru ani, James Henry Trotter a dus o viață fericită și tihnită alături de mama și de tatăl lui, într-o casă frumoasă de la malul mării. Avea întotdeauna copii cu care să se joace, avea plaja aurie pentru alergat și oceanul albastru pentru bălăcit: tot ce-și putea dori un băiețel.

Dar, într-o zi, mama și tatăl lui James au plecat la Londra să rezolve niște treburi de familie și au rămas acolo un timp mai îndelungat.

Sărmanul James s-a trezit singur și speriat într-o lume mare și neprietenoasă. Frumoasa casă de pe malul mării a fost vândută, iar băiețelul a fost trimis să locuiască împreună cu cele două mătuși ale sale, mătușa Sponge și mătușa Spiker. Îmi pare rău s-o spun, dar amândouă erau niște persoane foarte urâcioase. Egoiste, leneșe și haine, chiar din prima zi au început să-l necăjească pe sărmanul James aproape fără niciun motiv. Nici măcar nu-l strigau pe nume. I se adresau spunându-i doar *băiete*. Nu-i dădeau vreo jucărie sau vreo carte cu poze, iar camera lui era goală și cenușie.

Mătușile locuiau într-o casă **dărăpănată** pe vârful unui deal din sudul Angliei. Dealul era atât de înalt, încât din orice loc al grădinii s-ar fi uitat, James putea vedea kilometri întregi din peisajul încântător al pădurilor și câmpiilor. În zilele senine, dacă privea într-o anumite direcție, putea vedea departe, la orizont, un punctuleț cenușiu care fusese casa unde trăise. Oceanul se vedea ca o dungă de cerneală sub marginea cerului. Dar James nu avea voie niciodată să coboare din vârful dealului. Mătușile nu-l luau cu ele de teamă să nu facă vreo poznă.

Grădina era mare și sălbatică, iar singurul ei pom era un piersic bătrân care nu făcuse piersici niciodată. Nu avea nici leagăn, nici balansoar, nici groapă cu nisip și niciun copil nu era invitat pe deal să se joace cu James. Nu existau nici măcar o pisică sau un câine care să-i țină companie. Pe măsură ce trecea timpul, James devenea un copil tot mai singur și tot mai abătut. În fiecare zi, petrecea ore în șir la marginea grădinii, uitându-se melancolic la minunata, dar interzisă lume a pădurilor, a câmpiilor și a oceanului, lume care se întindea la picioarele lui ca un covor fermecat.

Sărmanul James era pus la treabă mereu. Spărgea lemne pentru sobă, iar mătușile ședeau comod în șezlonguri, beau limonadă acidulată din pahare înalte și îl supravegheau ca nu cumva să se oprească din lucru vreo clipă.

Mătușa Sponge era corpolentă și foarte scundă. Avea ochi mici alungiți, o gură cu buzele strânse și o față palidă și căzută, care arăta ca și cum ar fi fost de hârtie. Semăna cu un balon mare și uitat la soare. Spre deosebire de ea, mătușa Spiker era înaltă și foarte slabă. Purta ochelari cu rame de oțel fără brațe, care se prindeau pe vârful nasului. Avea vocea ascuțită și buzele subțiri și umede.

Cele două bătrâne stăteau acolo și sorbeau din pahare, îndemnându-l din când în când pe James să taie lemnele mai repede. Vorbeau chiar și despre ele și fiecare se lăuda cât era de frumoasă. Mătușa Sponge ținea în poală o oglindă cu mâner lung, în care își tot admira chipul dizgrațios.

În acest timp, sărmanul James continua să **robotească** la butucul de spart lemne. Era foarte cald, transpirase și îl dureau brațele. Își acoperi fața cu mâinile și se lăsă în voia gândurilor.

Atunci simți că se va întâmpla ceva neobișnuit...

VOCABULAR

dărăpănată – dărămată, năruită, prăbușită

să robotească – să muncească din greu

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- a) Unde se află casa mătușilor lui James? Alege varianta corectă.

 - lângă ocean
 - la Londra
 - pe vârful unui deal
 - pe malul mării

b) Ce vede James de pe deal, ca pe un punctuleț cenușiu? Alege varianta corectă.

 - casa lui
 - un piersic bătrân
 - o casă dărăpănată
 - oceanul
- Completează spațiile punctate cu informații din text.

a) Când îl strigă pe James, mătușile îi spun

b) La picioarele lui James se întinde, ca un covor fermecat,
- Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce mătușile nu-l luau pe James cu ele când plecau de acasă?

b) Ce fac mătușile în timp ce băiatul sparge lemne?
- În text s-au repetat cuvintele *sărmanul James*. Scrie trei argumente care susțin această formulare. Folosește expresiile: *în primul rând,; în plus, de asemenea,; nu în ultimul rând,*
- Ce personaj simpatizezi? De ce? Scrie cel puțin trei motive.

APLICĂ!

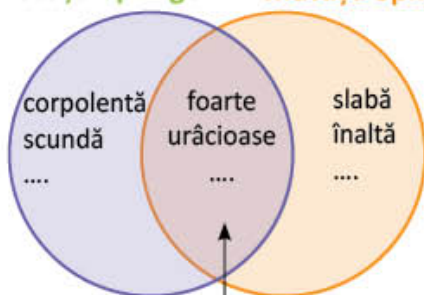
- a) Scrie adjectivele care indică însușiri ale copilăriei lui James, până la vârsta de patru ani.

b) Scrie adjectivele care însoțesc substantivele *casă, plajă, ocean*, din primul alineat.

c) Caută în text câte două adjective cu forme pentru fiecare gen și câte două pentru fiecare număr.
- Lucați în perechi.** Desenați o schemă precum cea de mai jos. Scrieți însușirile fizice și morale ale mătușilor, așa cum reies ele din descrierea povestitorului și din comportamentul personajelor.

Mătușa Sponge

Mătușa Spiker

ASEMĂNĂRI

- Cele două cercuri suprapuse formează o schemă căreia i se mai spune și **diagrama Venn**.
- Diagrama Venn poate ilustra **deosebiri și asemănări** dintre două personaje, texte, idei.
- În cele două părți laterale se scriu deosebirile, iar în mijloc se scriu asemănările.

CREEAZĂ! – Autoportrete

- a) Realizează-ți autoportretul cu acuarele și în cuvinte.

b) Scrie adjective care denumesc însușiri pe care le ai.

Exemplu: Drăguț, dulce
Atent, ambițios
Năzdrăvan

- c) Expune lucrarea în galeria cu portrete, la *Colțul artelor*.

- Ascultă cu atenție textul cu titlul *DOI*, din volumul *James și piersica uriașă*, de Roald Dahl.

APLICĂ!

- 1 **Lucrați în perechi.** Reascultați textul. Explicați înțelesul cuvântului *stridentă* și al expresiei *a luat foc*, respectând etapele de mai jos.

Identificați enunțurile în care apar cuvântul și expresia.	Observați contextul în care apar cuvântul și expresia.	Formulați explicația voastră.	Căutați cuvântul în dicționar.
<i>stridentă</i>	<i>Avea vocea stridentă și buzele lungi, subțiri și umede.</i>	Pe James îl deranja vocea mătușii Spiker, deci cred că stridentă înseamnă	stridentă ascuțită,
<i>a luat foc</i>	<i>Spiker i-a reamintit lui Sponge de mijlocul cam gros al corpului ei, iar Sponge a luat foc.</i>	Unele persoane se înroșesc la față când au emoții, când le este rușine sau se înfurie. Sponge este, deci a luat foc înseamnă că

- 2 **Lucrați în grup.** Explicați înțelesul cuvântul *haine*. Prezentați în fața clasei ideile voastre. Ascultați-le pe cele propuse de colegii voștri.

Egoiste, leneșe și **haine**, chiar din prima zi, mătușile au început să-l necăjească pe sărmanul James aproape fără niciun motiv.

- 3 Observă *cuvintele nostime* subliniate. Identifică părțile de vorbire din care s-au format.
- Sâmbătă, gândindu-mă la jurnal mi-a venit o idee uluimitoare, iar joi dimineață m-am trezit cu o idee spectaculabilă. (*Clementina*, de Sara Pennypacker).
 - Uriașul Bun și Prietenos primi permisiunea să sufle prin ferestrele copiilor adormiți splendidele lui visvrăjite aurii. (*Uriașul Bun și Prietenos*, de Roald Dahl).
- 4
- Memorează poezia *Cum memorează ștregarul lunile anului*, de Christian Morgenstern.
 - Recitați-o în perechi. Precizați cuvintele care conțin adjective.

Recembrie
Jaguarie
Zebruarie

Martie
Caprilie
Maidan

Junincă
Iulică
Augustos

Septemvie
Coptombrie
Noiembrie

CREEAZĂ! – Cuvinte surprinzătoare

- 5 Scrie cuvintele din alăturarea cărora s-au obținut cuvintele surprinzătoare: LEURANGUTANAGÂȚ, ESENȚIALOGICURIOS.

Exemplu: ȘAPCAPĂLĂRIE → 1. șapca 2. capă 3. pălărie

Inventați patru cuvinte surprinzătoare. Realizați o colecție amuzantă a clasei.

Recapitulare

- Citește textul *La școala lui Mildred și Madi*, după Jill Murphi.

Școala se afla la poalele unui deal înalt. Avea ziduri de cărămidă roșiatică, turnulețe zvelte din piatră cenușie și era înconjurată de o pădure de pini. Vara, clădirea era cufundată într-o umbră răcoroasă. Scările urcau în spirală, ca într-o cochilie, iar coridoarele erau lungi și înguste.

Elevii purtau sarafane liliachii, dresuri albe, pantofi negri, cămăși mov și cravate gri. Și rochițele de vară erau în carouri liliachii. Panglicile pe care le purtau în jurul taliei, aveau culori diferite în funcție de clasă. Uniformele băieților aveau aceleași culori, doar că în zilele calde, în locul pantalonilor lungi, purtau pantaloni scurți. Ecusonul școlii era simplu, dar încărcat de semnificație – un trandafir liliachiu. La ocazii speciale, cum ar fi decernarea unui premiu, purtau o altă uniformă, o pelerină lungă și o pălărie înaltă, multicoloră, cu vârful ascuțit.

Ca în orice școală, și aici erau reguli de respectat, doar că erau atât de multe, încât deseori elevii, în graba lor, le mai încălcau. Și aici elevii învățau cu sârg, deoarece în fiecare săptămână se dădeau lucrări de control.

Mildred era elevă în primul an de școală. Era persoana care părea că intră mereu în bucluc. Nu avea neapărat intenția de a încălca regulile și de a-i supăra pe profesori, dar, de câte ori era prin preajmă, pur și simplu se întâmpla câte ceva: avea pălăria pusă cu fața în spate, șireturile îi atârnavă, cordonul era dezlegat. Nu putea să traverseze un coridor fără să primească un sfat de la cineva.

Dar chiar și așa, avea o grămadă de prieteni, iar Madi, prietena ei cea mai bună, îi rămânea alături indiferent ce se întâmpla. Formau o pereche deosebită, pentru că Mildred era sfioasă, înaltă, subțire și avea codițe aurii, lungi, împletite, pe care deseori le răsucea fără să-și dea seama, motiv pentru care i se atrăgea atenția, în vreme ce Madi era vorbăreață, scundă și plinuță, avea ochelari rotunzi și părul castaniu, despletit.

Locuiau la internatul școlii și aveau același tip de cameră: extrem de simplă, dar prietenoasă, cu un șifonier portocaliu, un pat, masă și scaun și o fereastră îngustă ce dădea spre pădure. Pe pereți era montată o șină metalică pentru atârnat fotografii, de care stătea prinsă o bucată de pânză aurie pe care era brodat blazonul școlii. Mildred avea în camera ei trei papagali mici, pufoși și foarte prietenoși, față de care era plină de afecțiune. Îi plăceau foarte mult animalele și aștepta cu nerăbdare următoarea zi, când urma să primească și un pisoi.

Vacanța se apropia. Toți elevii erau foarte entuziasmați în privința ceremoniei de încheiere a anului școlar. Și-au pregătit din timp pelerinele, și-au netezit pălăriile de sărbătoare.

- 1 Formulează răspunsuri la întrebări.

- a) Unde este situată școala celor două fete?
- b) Ți-ar plăcea să înveți într-o astfel de școală? Motivează, pe baza textului.
- c) De ce primea Mildred, deseori, sfaturi?

- 3 Scrie adjective care să aibă înțeles asemănător expresiei date, după model.

- învățau cu sârg → sârguincioși,
- avea o grămadă de prieteni → ...,
- plină de afecțiune → ...,
- intră mereu în bucluc → ...,

- 4 Realizează portretul unui personaj dintr-o poveste citită. Indică: *Cine este?*, *Cum arată?*, *Cum este?*, *Ce face?*

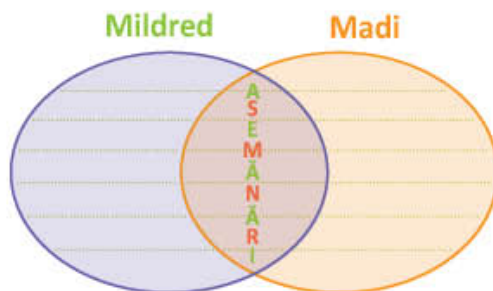
- 2 Schimbă numărul substantivelor din text care sunt însoțite de adjective ce exprimă culoarea.

Exemplu: *sarafan liliachiu – sarafane liliachii*

Evaluare

- Recitește textul *La școala lui Mildred și Madi*, după Jill Murphi.

- Alege varianta potrivită pentru a răspunde la întrebări și scrie răspunsul.
 - a) Ce culoare are trandafirul de pe ecuson? ★ galben ★ mov ★ alb ★ liliachiu
 - b) Cum sunt camerele celor două fete? ★ lungi ★ simple ★ cenușii ★ triste
 - c) Cum este Mildred față de papagali? ★ sfioasă ★ vorbăreață ★ afectuoasă ★ nerăbdătoare
- Ai aflat din text că *Mildred era persoana care părea că intră mereu în bucluc*. Scrie, pe baza informațiilor din text, trei sfaturi pe care le-ai da lui Mildred pentru a nu mai intra în bucluc.
- Desenează *diagrama Venn*. Completează-o, precizând trei asemănări și câte trei deosebiri dintre Mildred și Madi.
- Scrie enunțul: *Purtau sarafane liliachii cu nasturi negri, dresuri albe, cămăși mov și cravate gri*.
 - a) Subliniază adjectivele.
 - b) Scrie adjectivele din enunț într-un tabel asemănător celui de mai jos.

gen feminin	gen masculin	gen neutru

- c) Transformă enunțul, astfel încât toate adjectivele să fie la numărul singular.

- Scrie un text în care să o prezinți pe Mildred, cu ajutorul următorului plan:
 - Cine este? Unde învață?
 - Ce însușiri fizice are? Cum se îmbracă?
 - Ce însușiri morale și sufletești are?
 - Cum se comportă? Ce prieteni are?

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	☐ ☐ ☐	trei sfaturi	8 – 9 informații	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
Bine	☐ ☐	două sfaturi	6 – 7 informații	☐ ☐	☐ ☐ ☐
Suficient	☐	un sfat	4 – 5 informații	☐	☐ ☐

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai ales varianta/ variantele...	...recitește al doilea și al șaselea alineat din text.
2. Dacă nu ai scris trei sfaturi...	...recitește al patrulea alineat din text.
3. Dacă nu ai scris toate informațiile...	...solicită ajutorul unui coleg. Recitește textul, cu creionul în mână.
4. Dacă nu ai subliniat toate adjectivele... Dacă nu ai identificat corect genul unor adjective... Dacă nu ai transformat corect enunțul...	...recitește indicațiile din caseta IMPORTANT de la pagina 51. ...revezi cum ai rezolvat exercițiile 2 și 3 de la pagina 51.
5. Dacă nu ai scris enunțuri despre însușirile, preocupările personajului...	...solicită ajutorul unui coleg. Recitește informațiile din caseta IMPORTANT, de la pagina 53.

Exersăm, corectăm, progresăm

- 1 Acordă fiecărui personaj ilustrat un punctaj, folosind grila de apreciere dată mai jos.

Titlu	<i>Poveste cu un băiat și un peștișor argintiu</i>	<i>Dina</i>	<i>La școala lui Mildred și Madi</i>	<i>James</i>	
personajul					
însușirile fizice					
însușirile sufletești					
comportament, acțiuni					
	foarte puțin	puțin	așa și așa	mult	foarte mult
Mi-a plăcut	☺	☺☺	☺☺☺	☺☺☺☺	☺☺☺☺☺

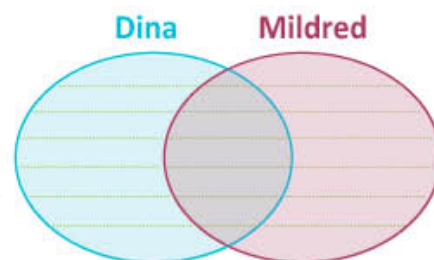
- 2 Realizează un blazon pentru un personaj îndrăgit din textele precizate în tabel.

- A. numele și un desen
B. însușiri fizice
C. însușiri morale
D. o apreciere

PORTOFOLIU

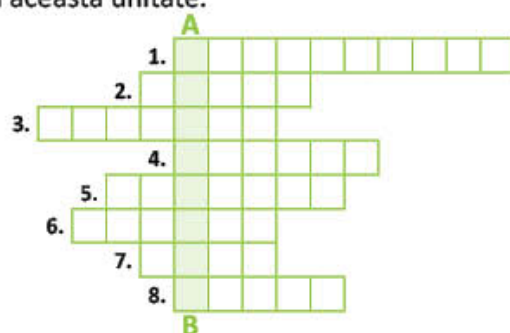
- 3 Realizează o **diagramă Venn**, pentru a le compara pe Dina și Mildred.

JOC – Personaje

Copiază grila, apoi completează-o cu informații din textele citite în această unitate.

- Prietenul băiețelului care a ajuns în împărăția mării
- Celălalt prenume al lui James
- Este elevă în primul an
- Mătușa înaltă și slabă a lui James
- Numele de familie al lui James
- Mătușa corpulentă a lui James
- Cea mai bună prietenă a lui Mildred
- Copilul ai cărui părinți au plecat la Londra

AUTOEVALUARE – Cum am progresat la citit?

Alege enunțurile care ți se potrivesc.

- Descopăr cuvinte noi, găsesc expresii deosebite, caut să le înțeleg.
- Îmi imaginez cum arată personajele, locurile reale sau imaginare în care se petrece acțiunea.
- Mă bucur când personajele reușesc, sufăr când li se întâmplă vreun necaz.
- Îmi amintesc experiențe asemănătoare prin care am trecut și eu.

Cum s-a speriat micuța Mayrie după Lyman Frank Baum

Într-o bună zi, în preajma Crăciunului, tocmai la vremea cinei, Crăciunel a auzit o bătaie timidă în ușă.

– Intră! zise el.

Nimeni nu intră, însă, după un timp, se auzi alt ciocănit. Crăciunel sări în picioare și smuci larg ușa în lături. În fața lui stătea un ghemotoc de fată ținând strâns de mână un frățior și mai mic.

– Tu ești Crăciunel? întrebă fetița sfioasă.

– Chiar eu, draga mea! răspunse el și răsese, săltându-i în brațe și pupându-i pe amândoi copiii. Intrați, ați sosit tocmai la vreme ca să cinăm împreună.

I-a așezat la masă și i-a hrănit cu lapte proaspăt și prăjituri cu nucă. Când s-au săturat, îi întrebă:

– Aș vrea să știu, dragii mei, de ce v-ați pornit voi în călătoria asta lungă, ca să mă vedeți?

– Te rugăm să ne dai pisici! replică micuța Mayrie.

– Nu am auzit! Repetă, te rog! zise Crăciunel aplecându-și capul spre copii.

Frățiorul ei, care nu învățase încă să rostească multe cuvinte, clătină din cap și exclamă ca un ecou:

– Tisici! Vlem tisici!

– Ah, vreți pisicile mele cioplite în lemn, nu-i așa? pricepu Crăciunel, foarte încântat să afle că figurinele cioplite de el erau atât de îndrăgite de copii.

Micii musafiri clătinară din cap cu poftă.

– Din păcate, continuă el, am doar o singură pisică terminată acum, pentru că le-am dus ieri copiilor din oraș. Iar cea pe care o am i-o voi da fratelui tău, Mayrie, pentru că el este cel mai mic. Următoarea pe care o voi face va fi a ta.

Chipul băiatului era luminat de zâmbet când a primit jucăria prețioasă pe care i-a întins-o Crăciunel. Micuța Mayrie își acoperi fața cu brațul și începu să suspine în hohote de plâns.

– E - E - Eu vreau o p - p - pisi - că acum! se tângui ea.

Crăciunel să se simți nefericit pentru o clipă. Apoi, își aminti de leoaica Șiegra.

– Nu plânge, scumpo! zise el împăciuitor. Am o jucărie cu mult mai drăguță decât o pisică și **va** fi a ta.

Se duse la dulap și scoase o leoaică cioplită în lemn pe care o așeză în fața lui Mayrie.

Fetița își ridică brațele și aruncă o privire asupra dinților feroși și asupra ochilor sălbatici ai fiarei, apoi, slobozi un țipăt înspăimântat și o zbughi din casă. Băiatul o urmă, țipând și el din răspuțeri, ba chiar își scăpă și neprețuita pisică, de teamă.

Crăciunel rămase pentru o clipă înmărmurit, **contrariat** și uluit. Apoi, o aruncă pe Șiegra în dulap și fugi după copii, strigându-le să nu le fie frică.

Micuța Mayrie s-a oprit din goană, iar fratele ei i s-a agățat de fustă. Amândoi aruncară priviri înfricoșate spre casă până când Crăciunel îi asigură de mai multe ori că bestia fusese încuiată în dulap.

– De ce, totuși, **v-a** speriat atât de mult imaginea ei? întrebă el. E doar o jucărie!

– **Ne-a** înfricoșat, zise Mayrie. E rea și... și... pur și simplu groaznică, și deloc drăguță, ca pisicile!

– Ai dreptate, grai Crăciunel. Hai cu mine în casă și-ți fac imediat o pisică drăgălașă.

Cu **sovăială** au intrat în casă, având încredere în cuvintele prietenului lor. După aceea, au urmărit cu bucurie cum a cioplit Crăciunel o pisică dintr-o bucată de lemn și cum a pictat-o în culori naturale. Nu i-a luat mult, deja mânuia tot mai îndemnatic cuțitul, iar Mayrie își iubea și mai mult jucăria, acum că văzuse cum a fost făcută.

După ce micuții oaspeți au pornit mai departe în călătoria lor spre casă, Crăciunel se adânci în gânduri. Într-un târziu, se hotărî ca modelele lui pentru jucării să nu mai fie niciodată creaturi atât de fioroase precum prietena lui, leoaica.

Nu trebuie să fie nimic înspăimântător pentru dragii de copilași, chibzui el. Deși eu o cunosc prea bine pe Șiegra și nu mă tem de ea, este totuși firesc ca toți copiii să-i privească imaginea cu teroare. De acum înainte, voi alege pentru jucăriile mele numai animale blânde ca veverițele și iepurii, căprioarele și mielușei, pentru că astfel cei mici le vor îndrăgi, în loc să se teamă de ele.

Chiar în aceeași zi, a și început lucrul și, înainte de culcare, a făcut un iepuraș de lemn și un mielușel. Nu erau chiar atât de reușiți precum pisicile, pentru că erau **făuriți** din memorie, pe când pisica Clipici stătuse foarte cuminte pentru ca să se poată uita Crăciunel la ea în timp ce lucra.

Copiii erau încântați de jucării, iar fama acestora s-a împrăștiat până departe. Crăciunel ducea întotdeauna darurile copiilor bolnavi, iar cei care erau suficient de puternici, mergeau pe drumul doldora de **nea** până la casa din Vale ca să le ceară, așa că, în curând, s-a format o potecă îngustă din câmpie până la poarta casei făuritorului de jucării. Primii au sosit copiii care fuseseră tovarășii de joacă ai lui Crăciunel, dinainte de a se fi apucat el să facă jucării. Apoi, copiii care trăiau departe au auzit despre jucăriile minunate și au călătorit până în Vale ca să le dobândească. Toți cei mici erau întâmpinați cu bucurie și nici măcar unul nu a plecat vreodată de acolo cu mâna goală.

Căutarea de care se bucura munca mâinilor sale îl ținea pe Crăciunel tare ocupat, el însă era fericit să știe câtă plăcere producea atâtor și atâtor copii. Prietenii lui, nemuritorii, erau încântați de succesul său și îl ajutau din toată inima. Knookșii alegeau pentru el bucăți curățate de lemn neted pentru ca briceagul său să nu se tocească ciopliind. Rylșii îl aprovizionau cu vopsele de toate culorile și pensule confecționate din vârfuri de iarbă, căci se toceau prea repede. Zânele și-au dat seama că lucrătorul avea nevoie de ace de cusut, dălți, ciocane și cuie, la fel de mult ca și de cuțite și i-au adus o minunăție de trusă cu scule de toate felurile.

Crăciunel și-a transformat curând casa într-un atelier minunat. În timp ce termina jucărie după jucărie, pentru a bucura inimile copilașilor, el însuși a devenit tot mai fericit încât nu se putea opri din cântat, râs și fluierat cât era ziua de lungă.

Asta se întâmplă pentru că trăiesc în Valea Râsului, unde râde toată lumea! spunea Crăciunel. Însă nu acesta era motivul, ci altul...

VOCABULAR

contrariat – surprins în mod neplăcut de o împotrivire sau de un fapt care îi contrazice părerile sau așteptările

sovăială – îndoială, ezitare

făuriți – creați, făcuți, realizați, fabricați

SCRIU CORECT!

ne-a – Cadoul primit **ne-a** bucurat.

nea – Un strat de **nea** acoperă pământul.
(**zăpadă**)

v-a – Crăciunel **v-a** adus jucării.
(**a** adus **vouă**)

va – Fetița **va** primi jucăria dorită.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Scrie în casetă **A** sau **F** pentru fiecare enunț.
- a) Crăciunel a mai cioplit o pisică pentru fratele lui Mayrie.
- b) Crăciunel s-a hotărât ca modelele pentru jucării să fie animale blânde.
- c) Șiegra era o căprioară cioplită în lemn.
- d) Pisica lui Crăciunel se numea Clipici.
- 2 Completează, în scris, enunțurile care arată cum se încheie întâmplările.
- a) Crăciunel și-a transformat casa într-un
- b) Crăciunel a devenit tot mai fericit, pentru că
- c) Crăciunel a devenit atât de fericit, încât

- 4 Ordonează enunțurile conform întâmplărilor la care au participat cei doi frați: ⊕, ..., ..

- Crăciunel i-a așezat pe copii la masă.
- ▲ Micuții oaspeți au pornit spre casa lor.
- Băiețelul a primit o pisică.
- ◆ Copiii au fugit speriați de chipul leoaicei.
- ⊕ Mayrie și fratele ei au bătut la ușa lui Crăciunel.
- Mayrie s-a supărat că nu a primit jucăria dorită.
- ★ Copiii i-au spus lui Crăciunel ce jucării vor.
- Crăciunel a cioplit o pisică din lemn pentru fetiță.

- 5 Completează un tabel asemănător cu informații referitoare la ajutoarele lui Crăciunel.

	Knookșii	Rylșii	Zânele
Ce i-au adus lui Crăciunel?			
Din ce motiv?			

- 6 **Lucrați în perechi.** Identificați cel puțin două motive pentru care Crăciunel și-a transformat casa într-un minunat atelier. Completați informațiile voastre cu altele noi, descoperite de colegi.

APLICĂ!

- 7 a) Delimitază textul în fragmente. Scrie planul simplu de idei.
- b) Alege unul dintre fragmentele identificate anterior și formulează ideile secundare. Povestește fragmentul, în scris, pe baza acestora.

- 8 Completează versurile de mai jos folosind cuvintele: *nea, ne-a, va, v-a*.

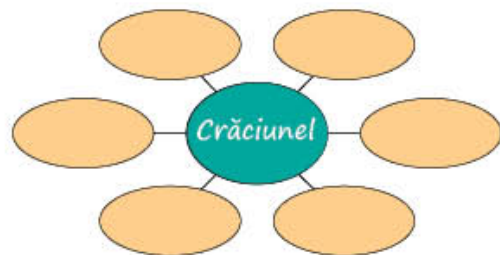
Prin nămeții grei de	Jucării el făcut,
Crăciunel răzbate.	Să vă umple casa
.... aduce tuturor	Să îi spuneți într-un glas:
Daruri minunate! <i>plăcut răsplata!</i>

CREEAZĂ! – Vine Crăciunul!

- 9 Scrie un text în care să prezinți ce se întâmplă în casa lui Crăciunel, în Ajunul Crăciunului. Pentru a reuși:

- scrie planul simplu de idei;
- dezvoltă ideile, formulând idei secundare;
- scrie textul pe ciornă;
- corectează-l, apoi scrie-l pe o coală.

- 3 **Lucrați în grup.** Desenați o schemă asemănătoare. Scrieți personajele cu care interacționează Crăciunel.

PORTOFOLIUL

Formularea unor solicitări

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în perechi.** Observați, în tabelul de mai jos, cum se adresează Dana unor persoane de la care ar putea împrumuta cartea *Viața și aventurile lui Moș Crăciun*.

Persoana cu care vorbește	Exprimarea folosită de Dana
Panait (coleg de școală)	Salut, Panait! Poți, te rog, să îmi împrumuți cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?
Domnul Ene (bibliotecarul)	Bună ziua! Fiți amabil, îmi puteți împrumuta cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?
Tăsica (mătușa)	Sărut mâna, mătușă! Îmi împrumuți și mie, te rog, cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?

- 2 Citește replicile de mai jos și indică scopul fiecăreia: a) solicitarea de informații; b) solicitarea repetării unui mesaj; c) solicitarea sprijinului; d) solicitarea unui obiect.

Aș vrea să știu, dragii mei, de ce v-ați pornit voi în călătoria asta lungă, ca să mă vedeți?

Te rugăm să ne dai pisici!

Nu am auzit! Repetă, te rog!

Vă rog, am nevoie de sprijinul vostru!

APLICĂ!

- 3 Scrie o scrisoare adresată lui Crăciunel, în care să utilizezi trei formule diferite de solicitare.

- 4 Citește replicile de mai jos. Completează un tabel asemănător celui alăturat.

- a) – Salut, bătrâne! Stai să-ți povestesc cum a fost piesa! Super, n-ai mai văzut așa ceva!
- b) – Domnule actor, te informez că limbajul tău nu e tocmai potrivit față de bunicul meu!
- c) – Bună! Tu ești Elena? Îți stă bine în costumul de Crăciuniță! Eu sunt Mircea și sunt ren!

	a)	b)	c)
Cine se adresează.			
Cui i se adresează.			
Relațiile dintre vorbitori: de prietenie, de rudenie, ...			
Exprimarea este îngrijită sau nu, politicoasă sau nu.			

CREEAZĂ! – Dăruiește o carte!

- 5 **Lucrați în perechi.** Clasa voastră va lansa campania *Dăruiește o carte!* Realizați dialoguri pe baza ilustrațiilor alăturate, ce surprind acțiuni din timpul campaniei. Utilizați diferite formule de solicitare potrivite fiecărei situații. Prezentați în fața clasei.

5 Pronumele personal. Numărul pronumelui personal

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Formați un cerc. Formulați enunțuri în care fiecare elev:
- spune ce a aflat că își dorește un coleg sau o colegă să primească de Crăciun (*El/Ea își dorește...*);
 - spune ce și-ar dori el să primească (*Eu îmi doresc...*);
 - întreabă un alt coleg/colegă ce dorește să primească (*Tu ce îți dorești...?*). Următorul continuă.
- b) **Formați perechi** pe baza asemănărilor identificate. Membrii aceleiași perechi prezintă ce au aflat că dorește o altă pereche, ce doresc ei înșiși să primească, apoi întreabă o altă pereche ce dorește să primească.
- c) Ce pronume personale ați folosit? În ce situații pronumele au fost la numărul singular? Dar la plural?

IMPORTANT

- Părțile de vorbire care, în comunicare, țin locul unor substantive sunt **pronume**.
- Pronumele care indică persoanele ce participă la o comunicare sunt **pronume personale**.
- Pronumele are forme pentru **numărul singular: eu, tu, el, ea și plural: noi, voi, ei, ele**.

DESCOPERĂ!

- 2 Observă substantivele subliniate. Scrie, în casete, cifrele corespunzătoare pronumelor personale care pot înlocui cuvintele subliniate, în fiecare caz.
- a) Fata și băiatul aduc lemnele.
- b) Tata aprinde focul.
- c) Mama frământă cozonacii.
- d) Sora și mătușa pregătesc colăceii.

eu	tu	el	ea	noi	voi	ei	ele
1	2	3	4	5	6	7	8

APLICĂ!

- 3 a) Identifică pronumele personale din fragmentul de mai jos. Precizează numărul fiecăruia.

Crăciunel auzi o bătaie timidă în ușă.
– Intră! zise el.
– Tu ești Crăciunel? întrebă fetița.
– Chiar eu, draga mea! răspunse el. De ce ați pornit voi în călătoria asta, dragii mei musafiri?
– Noi vrem pisici! răspunseră copiii.
– Ah, vreți pisicile mele cioplite în lemn?
Musafirii clătinară din cap cu poftă.

- b) Înlocuiește substantivele subliniate cu pronumele potrivite. Scrie enunțurile obținute.
- c) **Lucrați în grup**. Imaginați-vă și prezentați în fața clasei un dialog între Crăciunel și cei doi copii. Folosiți cel puțin trei pronume personale.

- 4 Completează textul de mai jos cu pronume personale potrivite.

– ..., elevii clasei a patra, dorim să desfășurăm campania *Dăruiește o carte!* ce părere aveți?
– aș dori să donăm și jucării.
– cred că e o propunere foarte bună, deoarece în aceeași clădire sunt și preșcolari și nu știu încă să citească, a zis Miruna.
– Le putem oferi cărți de colorat! Sunt foarte apreciate de cei mici.
– Andrei, ai dreptate! a exclamat Miruna. ai propus o idee excelentă! a adăugat

CREEAZĂ! – Daruri scrise, daruri vorbite

- 5 a) Scrie un bilet în care să mulțumești colegului sau colegei de bancă pentru un gest, un ajutor acordat ție. Utilizează pronume personale în formularea enunțurilor.
- b) Așază biletul pe un suport în formă de brad, confecționat de voi. Citește biletul care îți este adresat.

Inițierea, menținerea și încheierea unui schimb verbal. Pronumele personal de politețe

În fiecare dintre noi este ascuns un Crăciunel. Tu ce ai de oferit?

- Citește textul *Recunosc, eu sunt domnul Da, vă rog!*, după Octav Pancu-Iași, pentru a descoperi ce dăruiește Mișu celor din jurul său.

Eu sunt domnul *Da, vă rog!* și tot eu, domnul *Cu plăcere!*, *Dau o fugă!*, *Mă întorc îndată!*. Așa mi se spune când Radu, sau Costi, sau Victor, ori toți laolaltă mă ironizează. Eu nu mă supăr, abia aștept să-i aud râzând.

Da, vă rog! și *Cu plăcere!* și *Dau o fugă!* și *Mă întorc îndată!* sunt, bineînțeles, niște cuvinte pe care le rostesc eu, nu-i mare lucru.

Mă strigă, de exemplu, un vecin de pe balcon:

- Mișule, fii amabil! (*așa mă numesc, vine de la Mihai*).
- Da, vă rog!
- Mișule, poți, te rog, să îmi iei și mie o pâine?
- Sigur!
- Nu te supăra, dar acum m-am întors de la serviciu.
- Da, da...! Nicio supărare! *Dau o fugă!*
- Uite, Mișule, prinde banii!
- I-am prins. *Mă întorc îndată!*
- Mulțumesc mult, Mișule!
- Cu plăcere!

Asta se întâmplă de două-trei ori pe zi și de fiecare dată mă strigă altcineva: mama, vecina de la etajul patru, bunica, nenea Sandu mecanicul, nenea Barbu, tanti Matilda. Are cine să mă strige că stau într-un bloc cu opt etaje și cu patru apartamente la fiecare etaj. Cei trei muschetari, Costi, Radu și Victor, râd când mă aud răspunzând așa.

Habar n-am ce-o fi în capul lor! Nu mi se tocesc tălpile dacă dau o fugă până la magazin, până la farmacie sau la chioșcul cu ziare! Poate că ar vrea să mă audă așa:

- Mișule, poți, te rog, să îmi iei și mie o pâine?
- Confuzie!
- Nu te supăra, dar acum m-am întors de la serviciu.
- Nu ține, domnule. Caută pe altcineva!

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Răspunde la întrebări.
 - a) Cine este domnul *Da, vă rog!*
 - b) Cum îi mai spun cei trei băieți lui Mișu?
 - c) Cine îl roagă pe Mișu să îi cumpere o pâine?
 - d) Cine îl strigă pe băiat de două-trei ori pe zi?
- 2 Scrie 4 – 5 enunțuri în care să îți exprimi părerea față de cei trei *muschetari*.
- 3 Completează enunțurile, pe baza textului.
 - Mihai *a dăruit* politețe celor din jur, când
 - Mihai *a dăruit* ajutor celor din jur, când
 - Mihai *a dăruit* toleranță celor din jur, când
 - Mihai *a primit* recunoștință de la
- 4 Ce ai învățat din purtarea lui Mișu? Răspunde folosind argumente din text.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 5 **Lucrați în perechi.**
- Citiți pe roluri dialogul dintre Mișu și vecinul său.
 - Indicați cuvintele utilizate de vecin pentru a începe conversația cu Mișu.
 - Citiți cuvintele lui Mișu prin care acesta dovedește înțelegerea spuselor vecinului.
- 6 a) Dacă ai fi vecinul lui Mișu, ce formule ai mai putea folosi pentru a începe conversația cu acesta? Alege variantele potrivite situației.
- Fii drăguț,!
 - Fii bun,!
 - Dumneavoastră ce doriți?
 - Fiți amabil,!
 - Ce mă bucur că te văd!
 - Interesant!
- b) Ești Mișu. Nu ai înțeles rugămintea vecinului. Cum vei proceda pentru a continua comunicarea în bune condiții? Alege varianta potrivită situației.
- Aprob prin mișcarea capului.
 - Îi solicit repetarea mesajului.
 - Îl privesc cu atenție și aștept.
 - Schimb subiectul discuției.

APLICĂ!

- 7 Ai aflat din text care sunt răspunsurile pe care *muschetarii* ar vrea să le audă când Mișu îi răspunde vecinului. Ce răspunsuri ai oferi dacă nu ai putea îndeplini solicitarea dumnealui?

- 8 **Lucrați în perechi.** Imaginați un dialog între Mișu și tanti Matilda. Folosiți pronume personale de politețe, formule de inițiere, continuare și încheiere a schimbului verbal.

- 9 **Lucrați în grup.** Doi dintre voi discută despre comportamentul lui Mișu. Ceilalți doi sunt observatori. Fiecare apreciază cum participă la discuție unul dintre cei doi vorbitori, pe baza grilei alăturate.

- 10 Scrie câte o propoziție cu pronumele: *dumneavoastră, dumnealui, dumneaei, dumnealor, dânsul, dânsa, dânsii, dânsese.*

CREEAZĂ! – De vorbă cu personajele

- 11 a) Realizează o marionetă cu chipul lui Mișu. Folosește o farfurie de carton, lână, lipici, carioci. Lipește pe spatele farfuriei un băț pentru a o putea mânui.
- b) Imaginează-ți o conversație cu Mișu, în care să utilizezi formule de inițiere, continuare și încheiere a dialogului.
- c) Prezintă în fața clasei conversația, mânuind marioneta și rostind replicile lui Mișu cu o altă tonalitate a vocii.

IMPORTANT

- Într-o conversație se folosesc:
 - formule de inițiere (începere)** a unui schimb verbal: *Fiți (Fii) amabil!, Vă (Te) rog frumos!, Ce mai faceți?, Îmi pare bine că vă (te) văd!, Ce surpriză!,*
 - formule de menținere a dialogului:** *Așa, așa!, Am înțeles!, Da, da...!, Sigur!, Chiar așa?, Interesant!, Cum adică?, Poți să repeți ce ai spus?;*
 - formule de încheiere:** *Mulțumesc!, Cu plăcere!, Pe curând!, Drum bun!.*
- Formulele folosite trebuie să fie **potrivite situației de comunicare** (cui se adresează vorbitorul, care este scopul, în ce împrejurări are loc discuția).
- Pentru a exprima respectul, se pot folosi cuvintele: *dumneavoastră, dumnealui, dumneaei, dumnealor, dânsul, dânsa, dânsii, dânsese.* Acestea sunt **pronume personale de politețe.**

Persoana pronumelui personal

Campania **Dăruiește o carte!** este în plină desfășurare!
Noi am pregătit cărțile. Voi le-ați pregătit?

DESCOPERĂ!

1 Transcrie enunțurile și completează spațiile punctate cu pronumele personale care indică:

a) persoana sau persoanele care vorbesc:,

Eu dăruiesc o carte
de colorat.

Noi dăruim cărți
cu povești.

b) persoana sau persoanele cu care se vorbește:,

Tu ce dăruiești?

Voi ce dăruieți?

c) persoana sau persoanele despre care se vorbește:,

Ea dăruiește o
carte cu povești.

Ei dăruiesc cărți
cu povești.

2 Observă cuvintele subliniate. Care dintre acestea indică persoana care vorbește? Dar persoana despre care se vorbește? Mie mi-a comunicat Mara agenda campaniei, iar pe el l-a informat Luca.

IMPORTANT

Formele pronumelui personal	Persoana	Numărul	
		singular	plural
Persoana care vorbește sau persoanele care vorbesc.	I	eu	noi
Persoana sau persoanele cu care se vorbește.	a II-a	tu	voi
Persoana sau persoanele despre care se vorbește.	a III-a	el (gen masculin) ea (gen feminin)	ei (gen masculin) ele (gen feminin)

Pronumele personal are mai multe forme pentru aceeași persoană.

Exemplu: persoana a treia: îl, -l; îi, -i; lui, îi, i-; lor, le, le-, li.

APLICĂ!

3 Scrie enunțuri în care să folosești câte un pronume personal:

- la persoana I, numărul plural;
- la persoana a II-a, numărul plural;
- la persoana a III-a, numărul singular.

Deși în pronunțarea pronumelor personale *eu*, *el*, *ea*, *ei*, *ele* se aude vocala *i*, aceste cuvinte **se scriu cu e** și nu cu *ie*.

4 a) Transcrie propozițiile de mai jos. Subliniază pronumele personale.

Noi plecăm la munte. Eu sunt ghidul. Pe mine m-a ales grupul. Colegii mi-au dat mie busola.

pronume	persoană	număr	gen
el	a III-a	singular	masculin

b) Completează un tabel asemănător celui de mai sus cu pronumele identificate la punctul a).

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Alege ilustrația pe care o consideri potrivită evenimentului prezentat în textul invitației. Motivează alegerea.

A

B

Stimată doamnă Elena Stanciu,

Elevii clasei a patra de la Școala Nr. 2 din Bucium vă invită la serbarea de Crăciun cu tema **Dăruim și primim**. Evenimentul va avea loc vineri, 22 decembrie, ora 17.00, în sala de festivități a școlii noastre.

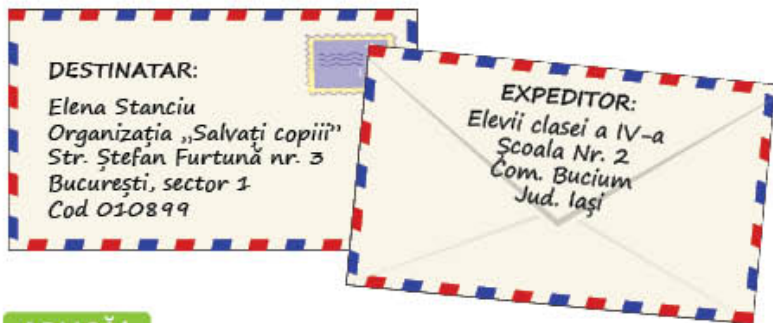
IMPORTANT

- **Invitația** este un text prin care o persoană este îndemnată să participe la un eveniment (zi de naștere, serbare școlară, manifestare culturală, sportivă).
- Invitația se scrie îngrijit, de mână sau la computer, de regulă, pe hârtie mai groasă.
- **Textul invitației** conține:
 - cine face invitația;
 - denumirea evenimentului;
 - data și locul;
 - programul evenimentului (uneori).

DESCOPERĂ!

- 2 a) Citește textul invitației de mai sus și precizează:
- cui îi este adresată invitația;
 - cine face invitația;
 - locul unde se desfășoară evenimentul.
- b) Citește informațiile de pe plic și precizează:
- Unde este scris numele persoanei căreia îi este adresată (destinată) invitația?
 - Unde este menționat grupul de persoane care trimite (expediază) invitația?
 - Cine este destinatarul? Dar expeditorul?

IMPORTANT

- Pe fața plicului se completează date referitoare la **destinatar**:
 - numele și prenumele persoanei căreia i se trimite invitația;
 - adresa unde va fi trimisă invitația: strada, numărul clădirii, numărul apartamentului (dacă e cazul), localitatea, județul, codul poștal.
- Pe spatele plicului se completează date referitoare la **expeditor**:
 - numele și prenumele persoanei sau grupul de persoane care trimite invitația;
 - adresa completă.
- Datele se scriu corect și cât mai clar, de preferat cu litere mari de tipar.

APLICĂ!

- 3 Rescrie textul invitației de la exercițiul 1, astfel încât să fie adresată copiilor care vor primi cărțile colectate în campania **Dăruiește o carte!** Mai este necesară formula de adresare? Motivează.

CREEAZĂ! – Dăruiești și primești

- 4 Scrie un text prin care să inviți o persoană la masa de Crăciun. Decorează invitația. Scrie pe un plic datele expeditorului și ale destinatarului.

- Asculță, din manualul digital, fragmentul din povestirea *Talmeș-balmeș în cadourile lui Moș Crăciun*, din volumul 24 de povestiri amuzante în așteptarea lui Moș Crăciun.

APLICĂ!

- 1 Scrie simbolurile de sub imagini în ordinea desfășurării întâmplărilor în textul audiat.

- 2 Observă imaginile de mai jos. Scrie pe un cartonaș numărul imaginii care ilustrează răspunsul la fiecare întrebare. Confruntă răspunsul tău cu cele date de colegi.

a) Ce comandă copiii mari?

b) Ce își doreau copiii din deșertul african?

- 3 a) Asculță din nou textul și reține ce s-a întâmplat cu lista de cadouri a lui Moș Crăciun.
b) **Lucrați în grup.** Imaginați-vă alte situații amuzante ce pot să apară ca urmare a amestecării datelor din calculatorul Moșului. Găsiți cel puțin trei soluții amuzante sau neobișnuite pentru a rezolva problema cu care s-a confruntat Moș Crăciun.

- 4 a) Parola de la computerul Moșului este o formulă de solicitare a unei informații, pe care o folosim când dorim să ne exprimăm respectul. Descoperă parola, folosind schema următoare:

F _ T _ _ M _ _ L , P _ _ _ _ S _ Î _ _ S _ N _ _ _

- b) **Lucrați în perechi.** Scrieți fiecare câte patru *parole* pentru computerul lui Moș Crăciun, respectând indicațiile: o formulă de menținere și una de încheiere a dialogului, un pronume personal la plural, un nume de personaj (ajutorul Moșului). Realizați schema parolelor după modelul de la punctul a). Descoperiți parolele colegului. Verificați, între voi, parolele descoperite.

- 5 **Lucrați în perechi.** Imaginați-vă dialogul purtat la telefon de Moș Crăciun cu zâna pricepută la calculatoare. Prezentați-l în fața clasei, jucând fiecare câte un rol.

CREEAZĂ! – Inimioare pentru campania *Dăruim și primim*

PORTOFOLIU

- 6 **Lucrați în grup.** Realizați inimioare din hârtie. Scrieți un mesaj convingător pe cartonul atașat inimioarei. Expuneți lucrările. Alegeți-o pe cea care credeți că va atrage cei mai mulți participanți la campanie.

Folosiți următoarele materiale: hârtie albă și roșie, foarfece, carton, fir auriu.

Vino cu noi...

Recapitulare

- Citește textul *Uriașul cel Nerăbdător*, după Roald Dahl.

Într-o dimineață, Uriașul cel Nerăbdător se îmbracă și fugi spre sat.

- Nu te supăra, îmi poți spune dacă azi e Crăciunul? îl întrebă pe un băiețel care îi ieși în cale.
- A, nu! răspuse acesta. Crăciunul e peste douăzeci și patru de pătrățele din calendar!
- Da, dar eu, zise uriașul, n-am mai avut răbdare și-am deschis toate căsuțele din calendar

deodată, așa că ar cam trebui să fie Crăciunul de-acum.

- Nu trebuia să faci asta, îi spuse băiețelul, tu... tu ai trișat!

– Of, dar n-am ce face! se vaită uriașul. Mă plictisesc teribil! Am împodobit toți brazii din pădure, i-am trimis Moșului o scrisoare, așa că acum chiar nu mai am ce face, zise el.

- Îmi pare rău, mă grăbesc! Trebuie să plec, altfel or să mă certe acasă. Pe curând!

Uriașul începu să rătăcească pe străzi. Se lăsa întunericul, iar oamenii abia așteptau să se așeze la masă, apoi în fața televizorului. *Deci așa reușesc ei să aștepte cu răbdare Crăciunul*, își zise uriașul, aplecându-se către ferestrele mitite. *Se uită la programele de sărbători. Dar ecranele astea sunt mult prea mici pentru mine. Nu-i corect, ar trebui să existe totuși o soluție...* Așa că, în timpul nopții, uriașul adună toate televizoarele din sat și-și făcu din ele un ecran uriaș.

A doua zi dimineață, întreg satul îi bătu la ușă strigând:

- Noi am venit sa ne luăm televizoarele! Știm că tu ai luat televizoarele și ai plecat din sat cu ele!
- Nu, nu și nu! refuză uriașul. Spuneți și voi, e corect să fiu eu singurul din țara asta care se plictisește? continuă el. Încercați să mă distrați, așa o să mă mai gândesc dacă e ceva de făcut.

Sătenii se sfătuiră și îi propuseră uriașului ca, în schimbul televizoarelor, aceștia să îi spună o poveste, înainte de culcare, până la Crăciun. Uriașul acceptă.

Chiar în aceeași seară, Uriașul cel Nerăbdător făcu un foc mare, lângă care să încapă toată lumea, și povestea începu să curgă. Fiecare inventa câte ceva și toată lumea se amuza.

Seara a fost atât de reușită încât, după aceea, se întâlneau în fiecare zi și se așterneau la povești. În cele din urmă, au reușit să găsească o cale de a aștepta împreună Crăciunul!

- 1 Răspunde la întrebări.

- a) Cum credea Uriașul că reușesc oamenii să aștepte cu răbdare Crăciunul?
- b) Ce soluție a găsit Uriașul ca să învingă plictiseala? Ești de acord cu soluția lui? Explică.
- c) Ce soluție au găsit sătenii pentru a-și recupera televizoarele?

- 2 a) Găsește pronumele personale din fragmentul următor:

– Noi am venit sa ne luăm televizoarele! Știm că tu ai luat televizoarele și ai plecat din sat cu ele!
– Nu, nu și nu! refuză uriașul. Spuneți și voi, e corect să fiu eu singurul din țara asta care se plictisește? continuă el.

- b) Grupează pronumele personale identificate pe trei coloane, în funcție de persoană.

- c) Transformă fragmentul de la punctul a), astfel încât să fie o continuare a enunțului: *A doua zi dimineață, un sătean îi bătu la ușă strigând:*

- 3 **Lucrați în grup.** Imaginați o continuare a povestirii, pornind de la enunțurile date.

La un moment dat, în întuneric se ivi o luminică. Sătenii amuțiră. O voce gravă, dar mângâietoare întrerupse tăcerea grea:
– Bună seara, dragii mei!....

PENTRU A REUȘI

Amintiți-vă!

- Cuvintele personajelor sunt anunțate, în scris, prin linia de dialog.
- Pentru a iniția, menține, încheia un dialog se folosesc diferite formule.

Evaluare

- 1 Familia Naum se întoarce de la cumpărături. Domnul Naum vorbește cu o vecină curioasă. Ascultă dialogul *O conversație ca multe altele...*, din manualul digital. Alege ce a cumpărat fiecare copil. Scrie, pe spațiile punctate, literele corespunzătoare obiectelor cumpărate de fiecare (patru obiecte sunt în plus).

A

B

C

D

E

F

G

H

Marius →

Maria →

Lucia →

Andrei →

- 2 Ascultă din nou *O conversație ca multe altele...* În timpul audiției, identifică și scrie câte o formulă:
 de începere a dialogului; de menținere a dialogului; de încheiere a dialogului.
- 3 Scrie formulele de solicitare folosite ca să împrumuți o carte de la persoanele precizate în tabel.

Persoana căreia i te adresezi	☐ o colegă de clasă	☐ un vecin	☐ unchiul tău
Formula de solicitare

- 4 Să presupunem că, pe data de 20 decembrie, clasa voastră organizează un concert de colinde.
 Scrie textul unei invitații adresate lui Denis Matei, elev la școala din comuna Plopu, județul Alba. Scrie datele pe care le vei completa: pe fața plicului; pe spatele plicului.

- 5 Completează un tabel asemănător celui de mai jos cu pronume din textul dat.

Noi vom susține un concert de colinde. Am invitat și colegii din clasa vecină. Ei sunt mai puțini. Va veni și Denis. El este văr cu Ana. Ea a scris o invitație pentru Denis.

pronume	persoană	număr	gen (pers. a III-a)
....

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	patru pronume
Bine	☐ ☐ ☐	☐ ☐	☐ ☐	☐ ☐	trei pronume
Suficient	☐ ☐	☐	☐	☐	două pronume

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai indicat corect toate obiectele...	...ascultă din nou textul din manualul digital, de la pagina 71.
2. Dacă nu ai identificat corect toate formulele...	...recitește indicațiile de la pagina 66.
3. Dacă nu ai scris toate formule de solicitare...	...recitește indicațiile de la pagina 66.
4. Dacă nu ai scris textul invitației/datele pe plic...	...recitește indicațiile de la pagina 68.
5. Dacă nu ai completat toate coloanele tabelului...	...revedi cum ai rezolvat exercițiul 4, de la pagina 67.

Citește poezia *Păcălici și Moș Crăciun*, după Nicolae Labiș.

În sfârșit, sosește ora;
cineva a anunțat
că-ntr-o sanie de viscol
Moș Crăciun intră în sat.

Toți așteaptă. Uite, vine!
Are-un sac — dar ce mai sac!
Toate darurile lumii
în străfundurile-i zac.

La copii el le împarte
surâzând neconținut.
Păcălici o săniuță
a primit și-i fericit.

Tândăleț voios așteaptă,
dar deodată-a amuțit:
până când la el s-ajungă,
Moșul sacul și-a golit.

– Moș Crăciune, numai mie
încă nu mi-ai dat nimic...
Nu mai ai prin buzunare
vreun cadou, oricât de mic?

Moșul spune gânditor:
– Nu-i întâmplător, îți zic!
Nu mi-a mai rămas nimic,
Numai sacul ți-l pot da!

- 1 Lucrați în grup.** Purtați o conversație despre posibilele cauze care au făcut ca Tândăleț să primească doar sacul lui Moș Crăciun. Scrieți ideile pe o listă. Negociați în cadrul grupului și alegeți trei variante surprinzătoare. Prezentați-le în fața clasei: *Noi credem că Tândăleț*
- 2** Transcrie scrisoarea de mai jos, completând spațiile punctate.

Bucium, 24 decembrie 2021

Dragă Tândăleț,

Îmi pare rău pentru ceea ce ți s-a întâmplat. Eu cred în bunătatea lui Moș Crăciun. E posibil ca numele tău Sau poate că adresa ta S-ar putea, însă, să-ți fi lăsat darul la Interesează-te! Poate te-a confundat cu vreun copil care Ai vorbit cu Păcălici? Nu cumva?

Și, știi ceva? O jucărie mai găsești, dar sacul Moșului e unic! Și Andrei e de acord cu mine. Îți dai seama ce norocos ești? Tândăleț, ai sac de Moș, barbă să-ți mai crească!

Cu prietenie,
Ioana și Andrei

JOC – Cine este?

Refă traseul urmelor de aceeași culoare pentru a afla de la cine va primi Tândăleț o săniuță.

G R A Ă C I U I
C Ă C I L I C N
P E I R U L I I
P _ _ I _ _

AUTOEVALUARE

Am progresat ca partener de dialog?

Alege enunțurile care te descriu cel mai bine.

- Nu întrerup vorbitorul.
- Sunt atent la spusele vorbitorului.
- Privesc vorbitorul, aprob, îl încurajez să continue.
- Solicit lămuriri când nu înțeleg.
- Spun ce cred eu, îmi exprim opiniile politicos.

5 •	3-4 •	1-2 •
😊	😐	😞

Textul informativ

Să descoperim împreună Munții Bucegi!

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Desenează tabelul alăturat.
- b) Completează prima coloană cu informațiile pe care le ai despre *Parcul Natural Bucegi*.
- c) Scrie în a doua coloană întrebări despre ce ai dori să afli.

Știu	Vreau să știu	Am învățat
....

DESCOPERĂ!

- 2 Citește textul de mai jos. Folosește semnele date pentru a identifica diferite informații din text.
 - ✓ → informații pe care le știi;
 - → informații care contrazic ceea ce știi;
 - + → informații noi;
 - ? → informații care nu îți sunt clare, care necesită explicații.

✓	-	+	?
....

Parcul Natural Bucegi

Prezentare generală

Munții Bucegi sunt unii dintre cei mai cunoscuți munți din România. Se întind de-a lungul porțiunii superioare a Văii Prahovei, în estul Carpaților Meridionali și privesc maiestuos spre orașele presărate ca niște perle pe această vale: Predeal, Azuga, Bușteni, Sinaia. Unicitatea elementelor naturale a determinat luarea unor măsuri de ocrotire a zonei montane a Bucegilor, prin încadrarea acestora în domeniul ariilor protejate din România, instituindu-se astfel **Parcul Natural Bucegi**.

Cele mai reprezentative elemente naturale din Munții Bucegi sunt **stâncile Babele** și **Sfinxul**, considerate **monumente ale naturii**. Aflate la altitudinea de 2 206 metri, aceste stânci singuratice, cu forme curioase, s-au format prin acțiunea **eroziunii** determinate de fenomenele naturii. Unii cercetători apreciază că agenții modelatori au fost apa și vântul, cu sprijinul înghețului și dezghețului. Se are în vedere și alternanța rocilor: gresii, roci tari și calcare, roci mai puțin tari.

Deși s-au elaborat explicații științifice pentru apariția acestor forme, legendele în jurul lor se dezvoltă în continuare, unind realitatea cu imaginația. Babele și Sfinxul au fost supranumite Altarele din Caraiman, închinare Pământului și Cerului, Soarelui și Lunii, ca și lui Ceres, zeul agriculturii.

Frumusețea peisajului este sporită de cascade. Una dintre cele mai cunoscute este **Cascada Urlătoarea**, considerată și ea un **monument al naturii**. Se află la

În **Parcul Natural Bucegi** se regăsesc **monumente ale naturii**, precum **stâncile Babele**, **Sfinxul** și **Cascada Urlătoarea**.

altitudinea de 1 100 de metri, în apropierea traseului care duce din Bușteni spre Platoul Bucegi. Căderea apei de la 15 metri produce un zgomot foarte puternic care, în timpul ploilor torențiale, se intensifică.

Flora

Pe lângă **pădurile de conifere**, în Munții Bucegi, în zonele înalte, se regăsesc **tufărișurile de jnepeni**. Pe **pajiști** cu iarbă grasă, cresc **flori multicolore**: garofița pitică, orhideea, coada-cocoșului, ciuboțica-cucului, gențiana, smirdarul sau bujorul-de-munte, sângele-voinicului.

Multe specii sunt ocrotite de lege printre care floarea-reginei sau floarea-de-colt, monument al naturii, care crește pe stâncile înalte ale Bucegilor. I se mai spune și albumeală. Frumusețea ei constă în frunze **pâsloase**, care împrejmuiesc ghemul de flori. Nici miros nu are, nici corolă strălucitoare. Pare uscată și se păstrează neschimbată ani de zile. E dorită pentru cununițe destinate unor ocazii, asemenea celor făcute din flori înrudite – nemuritoarele.

Dintre toate plantele cățarate pe culmile greu de urcat, ea este cea mai vestită. Este una dintre plantele pentru care mulți oameni se urcă prin locuri periculoase. Pentru un turist încercat, floarea-reginei descoperită pe un **țanc** pietros e ca o medalie. A fost culeasă așa de mult, încât n-a rămas decât în locurile greu de ajuns. În alte părți, cum ar fi Munții Alpi, aproape nu mai există. De aceea se iau măsuri de protejare, pentru a o feri de dispariție.

Fauna

Fauna Parcului Natural Bucegi este bogată și este reprezentată de **specii diverse**. În urma investigațiilor efectuate, reiese faptul că în Masivul Bucegi sunt cunoscute până în prezent în jur de 3 500 de specii de animale. Dintre acestea se pot enumera: caprele negre, cocoșul-de-munte, vulturul pleșuv, acvilele. Apele rezezi sunt populate de păstrăv, clean și mreană. Ca specii de animale ocrotite de lege se pot aminti râsul, pisica sălbatică, ursul brun, capra neagră.

Din cauza turismului necontrolat, a pătrunderii cu mijloacele de transport până în inima masivului, unele animalele mari au început să dispară, iar altele și-au schimbat comportamentul. Este cazul ursului brun, care coboară în zonele urbane spre a se hrăni cu resturi de hrană de la oameni.

(Masivul Bucegi, Geografia Carpaților românești)

Flora Munților Bucegi cuprinde **păduri de conifere, tufărișuri, pajiști, flori.**

Fauna Munților Bucegi este reprezentată de **specii diverse.**

VOCABULAR

eroziune – acțiunea de roadere pe care o exercită mai ales apa și vântul asupra scoarței terestre

țanc – vârf ascuțit și înalt de stâncă
pâslos – des ca pâsla (material textil obținut din fire de lână sau de păr de animal)

3 **Lucrați în grup.** Discutați între voi pentru a lămuri aspectele neînțelese din text, pe care le-ați notat în tabelul de la exercițiul 2, în coloana ?.

4 Selectează varianta corectă pentru fiecare întrebare de mai jos.

a) Ce se prezintă în textul <i>Parcul Natural Bucegi</i> ?	• fapte și întâmplări imaginate	• date reale
b) Cum este limbajul în care se prezintă?	• un limbaj artistic	• un limbaj clar, exact
c) De ce se face prezentarea?	• pentru a emoționa	• pentru a informa

- 5 Completează enunțul:
Textul *Parcul Natural Bucegi* conține fragmente cu titlurile: *Prezentare generală,,*
- 6 a) Recitește fragmentul *Prezentare generală*.
b) **Lucrați în perechi**. Scrieți informația principală, apoi scrieți sub ea informațiile secundare, ajutându-vă de întrebările date mai jos.

În *Parcul Natural Bucegi* se regăsesc **monumente ale naturii** precum **stâncile Babele**, **Sfinxul** și **Cascada Urlătoarea**.

Unde se află Parcul Natural Bucegi?

Cum s-au format stâncile Babele și Sfinxul?

Cum sunt supranumite stâncile Babele și Sfinxul?

Unde este situată Cascada Urlătoarea?

IMPORTANT

- Unele texte conțin **informații** despre fapte, fenomene, obiecte, locuri, personalități.
- În **textele informative** limbajul este clar și precis. Textele informative se regăsesc în enciclopedii, reviste, ziare, manualele școlare.
- Într-un text informativ se regăsesc fragmente sau **secvențe informative**.
- Fiecare secvență informativă conține **informații principale** și **informații secundare** sau de detaliu.
- Textul informativ poate fi însoțit de:
 - scheme colorate;
 - tabele;
 - desene;
 - hărți.

Acestea ne ajută să învățăm mai ușor.

APLICĂ!

- 7 Completează spațiile punctate cu informații din text.
a) Floarea-de-colț se mai numește
b) Animalele ocrotite de lege sunt
- 8 Desenează un **ciorchine** *Floare-de-colț*. Scrie pe frunze răspunsuri la întrebările de mai jos, iar pe unele petale, alte informații pe care le-ai aflat despre plantă.
- Unde crește? • Ce alte denumiri mai are? • Ce este ea pentru alpiști? • De ce este ocrotită?
- 9 Completează ultima coloană a tabelului de la exercițiul 1 cu informațiile pe care le-ai aflat.
- 10 Realizează o schemă pentru textul *Parcul Natural Bucegi*. Scrie răspunsuri la întrebări.

• De ce masivul Bucegi a fost declarat Parc Natural?
Ce elemente naturale îl reprezintă?

• Ce elemente din flora Bucegilor sunt prezentate în text?

TITLUL

• Ce elemente din fauna Bucegilor sunt indicate în text?

DESCOPERĂ!

1 Citește și observă etapele parcurse de Maria și de Luca în cadrul proiectului *Vacanță la munte*.

• Ce vom face?

- o Vom desfășura proiectul *Vacanță la munte*.

• De ce vom face?

- o Vom realiza o documentare despre un loc, pentru petrecerea vacanței.

• Cum vom face?

1. Vom stabili strategia de lucru.

- o Ne vom consulta și vom alege locul unde vom pleca.
- o Vom stabili modalitățile de informare despre locul ales (hartă, imagini de pe internet, date despre taberele existente și despre împrejurimi, date despre posibile activități).
- o Ne vom împărți în grupuri și vom stabili rolul fiecărui membru privind documentarea.

2. Vom obține informații importante despre locul ales.

- o Ne vom documenta din mai multe surse, conform responsabilităților stabilite.
- o Vom nota informațiile principale, vom alege imagini și le vom așeza în mapa proiectului.
- o Vom stabili echipamentul potrivit locului și activităților: binoclu, lupă, bocanci etc.

3. Vom obține informații importante la fața locului.

- o Vom desfășura diferite activități din programul taberei: drumeții, excursii, vizite, lecții de cățărat, atelier de pictură pe piatră, colecționare de obiecte, de frunze din flora montană, atelier de instrumente muzicale confecționate din pietre, conuri, bețișoare, atelierul creatorilor de cântece.
- o Vom nota informații despre împrejurimi, cu prilejul drumețiilor, excursiilor, vizitelor.
- o Vom face fotografii, schițe și desene.
- o Vom scrie însemnări în jurnalul de vacanță.

4. Vom organiza informațiile pentru prezentare:

- destinația; b) sursele de informare; c) informații despre locul ales: desene, planuri, hărți; d) informații despre activitățile desfășurate: fotografii de la activități, desene; e) jurnalul de vacanță.

• Cum vom ști dacă am reușit?

- o Vom prezenta proiectul. Fiecare grup va evalua proiectele celorlalte grupuri, după criteriile din grila de evaluare.

Sugestii pentru reușită

- Alegeți un loc interesant, atractiv de vizitat!

1. Surse de informare:

- manual de geografie;
- ghid turistic;
- internetul.

2. Realizarea unor schițe sau desene:

3. Imagini de la activități

2 Formulați răspunsuri la întrebări.

- Care este titlul proiectului propus?
- Ce surse de informare au folosit copiii?
- Cum au folosit informațiile importante despre destinația aleasă?
- Cum se numește peștera marcată în traseul de la pagina 76?

e) Alege varianta pe care o consideri corectă.

Ce rol are etapa **Cum vom ști dacă am reușit?**

- de a explica etapele proiectului;
- de a indica materialele necesare;
- de a indica modul de evaluare a activității;
- de a prezenta un exemplu orientativ.

3 **Lucrați în perechi.** Observați **grila de evaluare** folosită de Maria, Luca și colegii lor.

- În ce etapă a proiectului se completează o astfel de grilă? De ce?
- În ce moment al proiectului trebuie concepută? De ce?

Ce evaluăm?	în totalitate	parțial	deloc
A. Sunt prezentate sursele de informare?			
B. Sunt precizate numele locului vizitat, durata deplasării?			
C. Sunt selectate informații importante despre destinația aleasă?			
D. Sunt selectate date importante despre activitățile desfășurate?			
E. Însemnările din jurnal sunt interesante?			
F. Sunt toate produsele activităților așezate într-o formă atractivă?			
G. Prezentarea este atractivă?			

4 **Lucrați în grup.** Citiți pagina de jurnal a grupului din care a făcut parte Luca.

- Ce vă place din pagina de jurnal a copiilor? De ce?
- Ce sugestii aveți pentru îmbunătățirea paginii din jurnal?

A fost cea mai frumoasă vacanță a noastră!

Ne-am jucat, ne-am făcut prieteni, am urcat pe munte. Am inventat Dansul uriașilor, pe un ritm creat de noi, acompaniat de fiecare cu câte două pietre: Troop! Troop! Troop!

Troop-trop-trop-trop! Troop-trop-trop-trop!

Troop-trop! Troop-trop! Troop-trop!

Dimineata și seara se lasă răcoare, ba, uneori este chiar frig. Dacă mergeți la munte, luați-vă bocanci pentru urcuș!

Padina e un loc de vis!

APLICĂ!

5 **Lucrați în grup.** Inițiați, la nivelul clasei voastre, un proiect cu tema *La pas prin localitatea natală*. Desfășurați-l pe parcursul zilelor următoare, respectând etapele proiectului la care au participat Luca și Maria. La finalul acestei unități de învățare, gândiți-vă la modalități interesante de prezentare a proiectului.

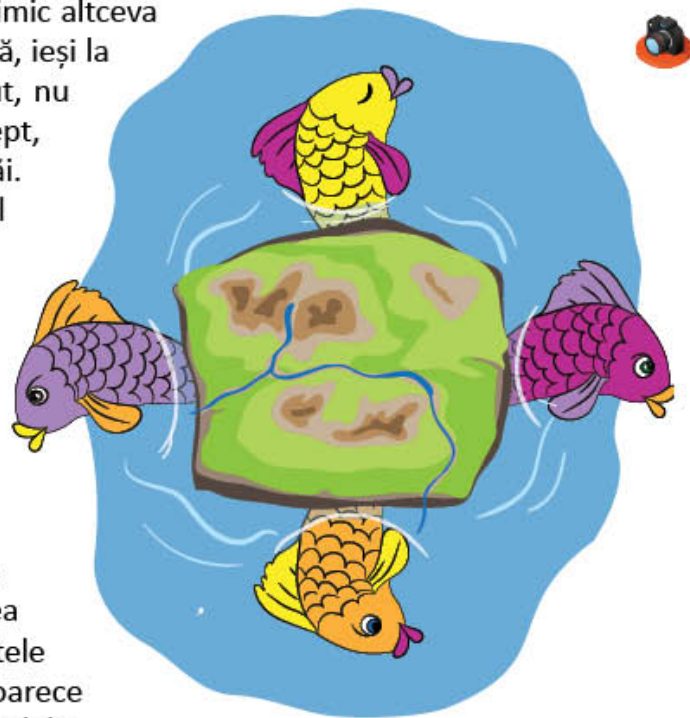
Citește textul *Legenda munților*, din volumul *Legende populare românești*.

1. În vremurile de demult, nu exista sub soare nimic altceva decât o întindere nesfârșită de apă. Cu timpul însă, ieși la lumină Pământul. La începuturi, când a fost făcut, nu era rotund ca un măr, cum spun învățații, ci drept, întocmai ca un șes întins, fără dealuri și fără văi. Dedesubtul lui era numai apă, iar el plutea pe luciul ei ca o scândură pe un lac.

2. Pământul e mai greu ca apa și lesne s-ar fi scufundat, dacă n-ar fi stat pe spinarea unor pești foarte mari, care-l țin veșnic în spinare. Unul dintre pești, cel dinspre răsărit se numea Începătorul, pentru că el începea toate cele ce urmau a fi făcute de ceilalți frați ai săi. Cel dinspre apus se numea Ascultătorul, pentru că el primea sfaturi de la Începător. Peștele dinspre miazăzi se numea Arătătorul, deoarece el conducea soarele, arătându-i încotro să meargă, iar peștele dinspre miazănoapte se numea Somnorosul, deoarece toată ziua dormea, iar noaptea conducea luna și stelele.

3. Într-o zi, Somnorosul se trezi buimac și începu să se gălcească cu frate-său, Arătătorul. Începătorul și Ascultătorul, rămași singuri cu Pământul în spinare, au obosit și au început să se zvârcolească tare. Atunci, Pământul clătănându-se și cutremurându-se cumplit, pe unele locuri a crăpat, formând văile, iar prin alte locuri valurile apelor l-au ridicat în sus, formându-se munții și dealurile. Tot atunci s-au deschis și izvoarele, care hrănesc cu apă râurile ce curg prin văi.

4. De atunci, pământul nu mai e întins ca un șes. Munții semeți ca niște uriași străjuiesc deasupra a toate câte sunt, iar văile adânci brăzdează fața vălurită a Pământului. Din când în când, Pământul se mai cutremură. Pricina nu e alta decât mișcarea peștilor ce-l țin în spinare. Dovada cea mai bună ce o are poporul că Pământul stă pe apă e aceasta: cu cât se sapă mai jos în pământ, cu atâta se dă de mai multă apă. Pământul are margini de jur împrejur, iar de la marginea lui încolo e numai apă. Tot pe apa de la marginea Pământului stă bolta cerului.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
 - Ce prezintă textul *Legenda munților*?
 - Când se întâmplă faptele imaginate?
 - Cine suține Pământul?
 - Cum se explică în popor apariția munților?
- Scrive care sunt, în credința populară, urmările mișcării peștilor.

IMPORTANT

Legenda este un text narativ despre apariția unor ființe, lucruri, locuri sau despre faptele unor eroi, în care elementele reale se îmbină cu cele imaginate.

APLICĂ!

- 3 a) Completează enunțul cu trei adjective: *Legenda munților* este un text literar interesant,
 b) Caută, în biblioteca școlii sau în cea personală, cinci titluri de legende care să conțină substantive proprii.
 c) **Lucrați în grup.** Completați împreună enunțul cu cel puțin cinci substantive comune: Am aflat din legendele citite despre apariția râurilor,

- 4 Completează cadranele pe baza textului citit.

Ce sunete ai auzit?	Ce imagini ai văzut?
Ce titlu i s-ar mai potrivi textului?	La ce te-a făcut să te gândești?

- 5 Recitește textele *Parcul Natural Bucegi* și *Legenda munților*. Desenează tabelul, apoi răspunde la întrebări.

Întrebări	<i>Parcul Natural Bucegi</i>	<i>Legenda munților</i>
Cine prezintă?	• un povestitor anonim, din popor
Ce prezintă?
Unde se întâmplă?
Cum prezintă?
De ce prezintă?	• pentru a informa
Ce fel de text este?	Textul este literar/nonliterar.	Textul este literar/nonliterar.

- 6 a) Recitește al treilea fragment al textului. Care a fost urmarea mișcării Pământului?
 b) **Lucrați în perechi.** Completați enunțul pentru a formula ideea principală a fragmentului. Formulați ideile secundare, ajutându-vă de întrebările date.

Munții și dealurile s-au format când

- c) Unul dintre voi povestește al treilea fragment, celălalt ascultă și face aprecieri, respectând criteriile alăturate.

CRITERII DE APRECIERE	DA	NU
Exprimarea este corectă și clară.		
Întâmplările sunt relatate în ordinea desfășurării.		
Sunt folosite cuvintele nou-învățate.		

- 7 Relatează, în scris, cum este prezentată, în legendă, formarea munților.

- 8 Gândește-te la o întâmplare imaginară prin care să explici apariția lacurilor cu apă sărată. Scrie un text format din 8–10 enunțuri, în care să prezinți întâmplarea. Ajută-te de următoarele întrebări:
- Ce crezi că au fost, cândva, lacurile cu apă sărată?
 - Ce element imaginar, fantastic a produs schimbarea?
 - Ce însușire au dobândit, de atunci, lacurile cu apă sărată?

Cartea poștală

AMINTEȘTE-ȚI!

a Bușteni, **b** 15 august, 2021

c Dragă Dana,

e Te salut din Munții Bucegi.
Mi-ar fi plăcut să fii și tu
aici. Vremea e superbă! **f**

Pe curând,
d Monica

cui îi este adresată

loc pentru timbru

DESTINATAR:

Ionescu Dana
Str. Republicii Nr. 12
Localitatea Pucioasa
Județul Dâmbovița

adresa

COD 135400	LOCALITATEA Pucioasa
---------------	-------------------------

VOCABULAR

carte poștală – carton cu însemnări scrise sau tipărite, folosit pentru corespondență
expeditor – persoana care trimite cartea poștală
destinatar – persoana căreia îi este adresată

IMPORTANT

- **Textul cărții poștale** este scurt, are **formulă de adresare, formulă de încheiere și semnătură**.
- Când scrii o carte poștală, ține seama de persoana căreia i-o adresezi:
 - o dacă scrii unei persoane mai în vârstă, folosește o exprimare prin care să-ți arăți respectul și semnează cu numele întreg;
 - o dacă scrii rudelor sau prietenilor, folosește o exprimare apropiată și semnează cu prenumele.

- 1 Observă ceea ce este scris pe *spatele* cărții poștale. Formulează răspunsuri la întrebări.
 - a) Din ce loc a fost trimisă cartea poștală?
 - b) Când a fost scrisă?
 - c) Cui îi este adresată?
 - d) Cine a scris-o?
 - e) Ce poți spune despre lungimea textului?
 - f) Ce informații oferă expeditorul?
 - g) Ce este scris în dreapta textului?
- 2
 - a) Care este formula de adresare folosită? Dar formula de încheiere? Ce exprimă acestea?
 - b) Ce formule ar fi folosit Monica și cum ar fi semnat dacă ar fi trimis cartea poștală doamnei învățătoare? Dar dacă ar fi trimis-o bunicilor?

APLICĂ!

- 3 **Lucrați în grup.** Observați cartea poștală de mai jos.
 - a) Stabiliți o grilă de apreciere.
 - b) Revizuiți aspectele nesatisfăcătoare identificate în urma completării grilei.

Aspecte apreciate	FB	B	S
Data, locul			
Formula de adresare			
Scrierea este corectă.			
....			

Năvodari, 21 iulie 2021 Dragii mei, Am ajuns bine. Am o cameră mare am și teren de tenis am doi colegi de cameră.	Destinatar: Pop Mihai Strada Merilor Nr. 14 Localitatea Buhuși
---	--

- 4 Scrie o carte poștală unei rude sau unui prieten care locuiește în altă localitate.

APLICĂ!

A. Ascultă sunete din natură, din manualul digital.

- 1 a) Imaginează-ți locul în care auzi sunetele respective. *Ce vezi? Ce miroși? Ce stare ai?*
 b) Scrie câte un enunț pentru fiecare întrebare.
 c) **Lucați în perechi.** Prezentați, pe rând, ceea ce v-ați imaginat.

B. Ascultă poezia *La sfârșit de săptămână*, de Emilia Căldăraru, din manualul digital.

- 2 Fiecărui cuvânt de mai jos i s-a asociat o literă. În timp ce ascuți textul, scrie literele colorate cu roșu în ordinea în care auzi în poezie cuvintele din dreptul lor.

Exemplu: *Primul cuvânt auzit, dintre cele date, este **munți**. Prima literă scrisă este **Î**.*

Ă găză

E cărăruie

V ultraviolete

A gutuie

N râuri

T stea

R pasăre

Î munți

Vei obține cuvântul: **Î** _ _ _ _ _ **E**.

C. Ascultă *Buletinul meteo*, din manualul digital. Anumite cuvinte sunt în mod intenționat bruiate, adică perturbate prin zgomote.

- 3 **Lucați în perechi.** După audiere, completați în scris textul de mai jos. Acolo unde ați avut dificultăți în înțelegerea cuvintelor bruiate, completați spațiile libere cu alte cuvinte, astfel încât vremea să fie potrivită plecării într-o excursie.

Astăzi, vremea va fi, în general, Cerul va fi predominant, iar precipitațiile vor fi sub formă de Temperatura va fi de După-amiază, vântul va bate

- 4 **Lucați în grup.** Scrieți un text de 5 – 7 enunțuri despre starea vremii. Folosiți cuvinte specifice meteorologiei și cuvintele *sud, vest, centru*. Prezentați textul colegilor.

- Cer parțial noros
- Ploaie
- Cer acoperit

Temperatura
 Maxima zilei: °C
 Minima nopții: °C

JOC – Un singur nume

Alege, din poezie, substantivele care completează grila. Descoperă cuvântul de pe verticală.

Această câmpie de aur,
 Și-această verde colină,
 Acest râu zburdalnic
 Și-această calmă lumină,
 Acești vulturi falnici,
 Aceste limpezi fântâni,
 Acest hoinar vânt al mării,
 Aceste doine bătrâne,
 Simple și grăitoare minuni,

Acestea toate, prieteni,
 Ce le cunoaștem cu pasul și clipa,
 Ce ne dezmiardă inima
 Și ne avântă aripa,
 Toate sunt frumusețea fără de seamă
 A patriei noastre:

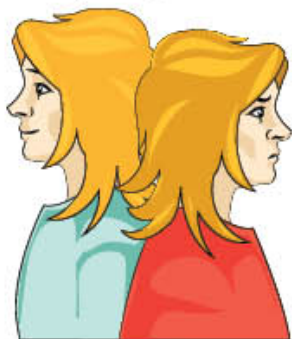
R _ _ _ _ _ **A**

(*Acestea toate*, de Emilia Căldăraru)

A		R			
	C		L		Ă
L				Ă	
	F			T	I
V			T		
D				E	
	P	A			I

Recapitulare

- Citește *Legenda Mureșului și a Oltului*, din volumul *Legende populare românești*.

1. Trăia odată un împărat pe vârful unui munte, într-o cetate cu două turnuri. Într-o vară, a plecat împăratul la război și nu s-a mai întors. Împărăteasa a trimis soli în toate părțile să dea de urma soțului ei și s-au dus solii cercetând până la marginile lumii și s-au întors după vreme îndelungată, fără bucurie.

Împărăteasa avea doi copii care se jucau în țărână când a plecat tatăl lor să se războiască. Acum erau flăcăi. Unul crescuse în turnul dinspre miazănoapte, celălalt, în turnul dinspre miazăzi. Erau diferiți la fire și la gânduri, dar unul și același la chip și la **făptură**.

2. S-au înțeles să plece de-a lungul lumii și să caute pe tatăl lor. Mama lor a plâns când a aflat de hotărârea lor: de bucurie, că are flăcăi **destoinici** și de tristețe, că se temea să nu-i piardă. I-a povățuit să se țină veșnic împreună și drumul unuia să fie drumul celuilalt. Și i-a binecuvântat, și le-a dat voie să plece, și iarăși i-a sfătuit să meargă în tovărășie nedezlipită.

Abia părăsirea cetatea părinților și au început să nu se înțeleagă la drum, căci erau diferiți la fire și la gânduri. Cel crescut în turnul dinspre miazănoapte a apucat pe partea unde fusese turnul în care a crescut. Pe unul îl chema Mureșul, pe celălalt, Oltul.

3. Și de-acolo, din creștetul muntelui, li s-a despărțit cărarea. Mureșul a pornit spre miazănoapte, iar Oltul, spre miazăzi. Oltul sfărămicios și iute din fire a apucat nebunește la vale, spre ziua senină, iar Mureșul întunecat cu inima și liniștit ca noaptea pașnică a apucat încet, încet, spre miazănoapte. După câțeva vreme însă, pe Mureș l-a ajuns dorul de frate-său și i s-a întristat sufletul, și de aceea s-a întors spre miazăzi să-și afle fratele. Și nu l-a mai aflat, ba și-a pierdut și calea și a apucat în altă parte, tot liniștit și **cu inima de pace**.

Mama lor, când a văzut că s-au despărțit chiar de la casa părintească, a alergat **să le curme** drumul, dar nu era chip să-i ajungă, mai ales că ei fugeau în două părți. Și a plâns împărăteasa, și într-acel minut, amândoi băieții s-au făcut râuri, și râuri au rămas.

4. De atunci, Oltul a dat năvală prin țări muntoase și s-a azvârlit prin munți cu prăpăstii și s-a afundat pe la Turnul Roșu, clocotind și izbindu-se de stânci. Și de aceea lui i se cântă: *Oltule, râu înspumat, te-ai făcut adânc și lat*. Mureșul de atunci curge tot pe șes și tot spre șesuri năzuiește liniștit și încrezător. Și de aceea i se cântă: *Mureș, Mureș, apă lină...*

VOCABULAR

făptură – înfățișare fizică, aspect exterior, statură
destoinici – vrednici, merituoși

cu inima de pace – cu calm, împăcat
să curme – să întrerupă, să oprească

1 Caută în text patru perechi de cuvinte cu înțeles opus. **Exemplu:** bucurie – tristețe

2 **Lucrați în perechi.**

- Citiți al treilea fragment al textului. Unul dintre voi povestește oral, iar celălalt formulează ideea principală.
- Completează lista de verificare.
- Adresați-vă, pe rând, întrebări de tipul: *Cine?, Ce?, Unde?, Când?, Cum?, De ce?*
- Scriveți ideile secundare ale fragmentului.

OBSERV CUM LUCREZ!

Lista mea de verificare

a) Am citit cu atenție fragmentul.	DA/ NU
b) Am identificat informațiile importante.	DA/ NU
c) Am formulat, cu propriile cuvinte, ideea principală.	DA/ NU
d) Mi-am prezentat clar ideea.	DA/ NU

- 3 **Lucrați în grup.** Completați pe o coală de hârtie *harta textului*, respectând indicațiile date.

Titlul textului

Autor anonim

Locul și timpul întâmplărilor

Personajele participante la întâmplări

Întâmplările în ordinea desfășurării

Încheierea

1.

Învățătura descoperită

2.

O ilustrație potrivită textului

....

- 4 Povestește, în scris, al treilea fragment, pe baza ideilor secundare formulate la exercițiul 2.

- 5 a) Citește textul *Mureșul și Oltul*.

Mureșul curge pe teritoriul României și al Ungariei și are o lungime de 761 de kilometri fiind, după Dunăre, a doua apă curgătoare ca lungime de pe teritoriul României. Mureșul izvorăște din Munții Hășmașu Mare. Trece prin municipiul Arad spre Ungaria, unde se varsă în râul Tisa. Pe o distanță de 22 de kilometri și 300 de metri, râul marchează granița dintre România și Ungaria.

Încă din vechime, râul Mureș a fost o cale navigabilă foarte intens folosită atât pentru schimburi comerciale, cât și în scop de apărare în vremuri de război, devenind o adevărată *autostradă* a zonei de la nord de Dunăre. A fost menționat sub denumirea de *Maris de către un istoric pe nume Herodot, încă din anul 484 î.H. (înainte de Hristos).*

Oltul este, la rândul său, unul din cele mai importante râuri din România. Izvorăște din Munții Giurgeu și are o lungime de 615 kilometri. Se varsă în Dunăre, lângă Turnu Măgurele, la Islaz.

Defileul Oltului are o istorie veche și bogată, legată de soldații romani, căci principalul lor *drum al sării*, ce lega Transilvania de apele învolburate ale Dunării, trecea pe aici.

- b) Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

- A. Ce lungime are Mureșul? a) 22 km b) 484 km c) 615 km d) 761 km
B. În ce loc se varsă Oltul în Dunăre? a) lângă Arad b) lângă Turnu Măgurele c) în Ungaria

- 6 Colorează, pe o coală de hârtie, cursul Oltului și pe cel al Mureșului, apoi scrie denumirea fiecărui râu.

CREEAZĂ! – *Frumuseți din țara mea*

- 7 Confectionează o carte poștală care să illustreze Valea Oltului. Scrie textul și informațiile adecvate pentru situația în care ai trimite-o colegului sau colegei de bancă.

Exersăm, corectăm, progresăm

Vulcanii noroioși

■ **Vulcanii noroioși** se formează când gazele naturale de la mai mult de 3 000 de metri adâncime trec printr-un sol argilos, în combinație cu apa. Gazele împing la suprafață apa amestecată cu argilă.

Nămolul format iese la suprafață, se usucă în contact cu aerul și, în acele locuri, iau naștere forme conice asemănătoare unor vulcani.

■ **Vulcanii Noroioși din Subcarpații de Curbură** aflați în apropierea comunei Berca, județul Buzău, sunt o rezervație naturală unică în Europa. Aici apar numeroase ridicături de pământ sub forma unor cratere cu o circumferință uneori mai mică, altelei, chiar de câțiva metri. Unele cratere sunt liniștite, altele bolborosesc și revarsă șuvoaie de noroi înspre baza lor. Peisajul pare lunar, cu despicături de pamânt ce sugerează seceta.

■ Vulcanii noroioși sunt **arii protejate**, adică zone terestre în care intervenția omului este limitată, tocmai pentru a păstra diversitatea naturală.

1 Lucrați în grup.

- Citiți articolul *Vulcanii noroioși*.
- Realizați un *ciorchine* care să cuprindă informațiile principale și secundare.

Lucrați în grup. Scrieți un text format din 10 – 12 enunțuri, în care să vă imaginați apariția vulcanilor noroioși. Iată câteva sugestii!

- Găsiți un titlu sugestiv. Organizați-vă ideile sub forma unui *ciorchine*. Dezvoltați fiecare parte a textului.

Introducere

Ce credeți că au fost cândva vulcanii?

TITLU

Cuprins

Ce element imaginar produce schimbarea, respectiv apariția vulcanilor?

Încheiere

Ce însușire au dobândit, de atunci, vulcanii?

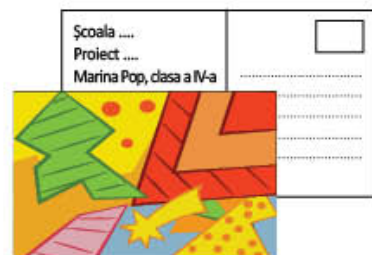
- Revizuiți textul. Scrieți-l pe o coală mare. Ilustrați-l. Prezentați lucrările în fața clasei.

CREEAZĂ! – Cărți poștale

2 **Lucrați în grup.** Realizați cărți poștale cu imagini din locul vostru natal. Organizați o expoziție. Iată câteva sugestii pentru a reuși:

- Stabiliți responsabilitățile – *Ce va face fiecare?*
- Precizați termenii – *Când derulăm activitățile? Când finalizăm?*
- Negociați modul de lucru – *Cum vom face?*
- Procurați materialele necesare: hârtie groasă, acuarele, carioci.
- Realizați un desen pe fața cărții poștale. Scrieți textul.

PORTOFOLIU

JOC – Mesaj pentru tine!

Descoperă cuvintele în grilă și alcătuieste o propoziție cu acestea.

(1,2) (4,1) (5,2) (1,2) (1,3) (4,5) (2,3)

(2,2) (5,3) (1,1) (2,2) (2,3) (2,2) (3,4) (4,5)

(1,4) (1,3) (4,5) (2,3) (1,5) (4,5) (3,4)

↗	1	2	3	4	5
1	B	E	L	G	I
2	K	U	C	V	W
3	Q	Y	H	R	J
4	S	Ă	Î	O	A
5	X	T	N	N	M

Seara talentelor

după Sara Pennypacker

Școala noastră a lansat la începutul anului școlar un proiect prin care și-a propus să strângă fonduri pentru marea excursie din primăvară. Clasele întâi și a doua vor organiza o acțiune de vânzare de prăjituri, elevii din clasele a cincea și a șasea vor colecta materiale reciclabile, iar cei din clasele a treia și a patra vor organiza un spectacol numit *Seara talentelor*.

Toți copiii și-au găsit câte un talent, numai eu nu eram deloc hotărâtă ce să prezint. În sfârșit, seara petrecerii a venit! Mă hotărâsem pentru un număr intitulat *Elvis și câinele care râde*, dar cum în rolul câinelui ar fi trebuit să fie fratele meu, tata nici nu a vrut să audă. Așa **c-am** plecat la ultima repetiție dezamăgită că nu aveam pregătit un număr pentru spectacol.

Când am intrat în sala de festivități, le-am văzut pe doamna directoare și pe învățătoarea Margaretei, prietena mea, pe două scaune înalte de **regizor**.

– Clementina, mi se pare că nu te am pe listă. Nicio problemă, te punem noi pe undeva. Cum se numește numărul tău? m-a întrebat învățătoarea Margaretei.

M-am apropiat de dânsa și i-am spus că nu am niciun număr.

– Cum să nu ai niciun număr? a strigat doamna, încât toți ochii s-au îndreptat spre mine.

Doamna directoare, văzându-mi fața **învăpăiată**, m-a chemat la dumneaei.

– Haide, așază-te lângă mine, Clementina! Poți să-mi ții de urât în timpul repetiției.

Primul număr era *Doisprezece gimnaști fac roata*. Copiii s-au așezat câte șase pe un rând.

– Stați! Am fugit în sala de sport și am târât o saltea pe care am pus-o în fața scenei.

Următorul era un elev care dorea să interpreteze un cântec, așa că i-am sugerat să renunțe la biscuiții pe care îi tot ronțăia. Când i-a venit rândul, Margareta împietrise de emoție, iar eu i-am suflat ce are de zis despre cum să te îmbraci în societate.

Doamna directoare mi-a mulțumit, dar învățătoarea Margaretei mi-a aruncat o privire aspră. Au repetat fetele și băieții cu cercul, cu coarda, apoi cântăreții la muzicuță.

În sfârșit, a sosit ora spectacolului. Aș fi vrut să-mi sun părinții ca să le zic să nu mai vină, dar doamna directoare mi-a spus că e **cam** târziu pentru asta.

Învățătoarea Margaretei a deschis serbarea mulțumind tuturor pentru participarea la proiectul de strângere a fondurilor. Nu a apucat să se urce pe scaunul de regizor, că a sosit secretara cu un bilețel, iar învățătoarea a sărit ca arsă. Trebuia să plece. Se ivise o problemă în familie.

– Vai, i-am spus eu doamnei directoare, acum trebuie să vă descurcați singură.

– Nu sunt singură, am o asistentă și aceea ești tu!

M-am urcat pe scaunul de regizor, iar doamna Rice s-a aplecat spre mine și mi-a spus:

– Clementina, mă bucur că ești aici cu mine... ești de mare ajutor! Și în clipa aceea mi-am dat seama că nu mai eram deloc îngrijorată. În schimb, mă simțeam foarte mândră, de parcă soarele mi-ar fi răsărit drept în piept.

Iar sentimentul acela de mândrie, de răsărit de soare, nu m-a mai părăsit până la sfârșitul spectacolului. Și orice ar fi mers anapoda, doamna directoare și cu mine am reușit să reparăm.

În sfârșit, am ajuns și la ultimul număr, în care urma să fie Joe și cățelul lui. Joe a scos o notă din muzicuță, iar cățelul a început să latre. Publicului i-a plăcut și a cerut mai mult, și mai mult.

Doamna directoare și cu mine am tras cortina, apoi i-am trimis pe toți copiii înapoi pe scenă, așa cum făcuserăm la repetiție. Apoi, doamna directoare a dat din nou cortina la o parte și toată lumea s-a înclinat. Ne-am retras în culise și ne-am cocoțat pe scaune ca să-i admirăm.

Cei din public zâmbeau și aplaudau, iar copiii zâmbeau și ei și făceau **reverențe**. Eram destul de fericită, deși o părticică din mine era tristă. Aș fi vrut să știu și eu într-o zi cum te simți atunci când te aplaudă lumea.

– Am reușit! i-am spus doamnei directoare. Totul s-a terminat cu bine, am reușit!

– Așa este, am reușit! a spus dânsa. Dar încă nu e gata. Mai am de făcut un lucru.

Atunci a mers pe scenă, alături de copii. Am auzit-o luând microfonul în mână.

– Doamnelor și domnilor, vă mulțumim că ați venit la *Seara talentelor*. Iar acum aș vrea să vă prezint persoana care a făcut ca toate acestea să fie posibile... talentata noastră regizoare. Fără ea, n-am fi avut niciun spectacol în seara aceasta.

Aha, deci s-a întors învățătoarea Margaretei!, am gândit eu.

Doamna directoare s-a apropiat de mine și a pus mâna pe cortină. Eu am sărit de pe scaunul regizoral ca să-i fac loc învățătoarei Margaretei, deși încă n-o vedeam nicăieri.

– Doamnelor și domnilor, a spus doamna, vă rog s-o aplaudați din toată inima pe...

Și a tras cortina într-o parte.

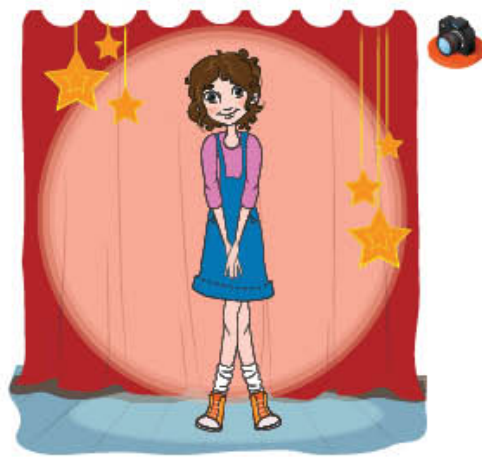
– ...Clementina!

Acest lucru m-a luat complet prin surprindere, așa că am rămas pe loc, cu privirile pironite. Toți copiii din clasa a treia și cei dintr-a patra își ațintiseră privirile asupra mea, iar privirile și zâmbetele lor spuneau: *Mulțumim!*

Pe urmă au început să aplaude, la început mai încet, apoi tot mai tare și mai tare. În curând aplaudau așa de tare, că m-am temut ca nu cumva copiii mai slăbuți să-și rupă mâinile.

Și atunci a început și publicul să aplaude, de ziceai că n-or să se mai oprească niciodată. Zgomotul era așa de puternic, încât simțeam că o să-mi smulgă urechile.

Dar nu-mi păsa, fiindcă de-acum știam și eu cum te simți atunci când oamenii te aplaudă: bine, foarte, foarte bine!

VOCABULAR

regizor – persoană care îndrumă și supraveghează jocul artiștilor la punerea în scenă a unui spectacol

învăpăiată – înroșită ca focul

reverențe – plecaciuni în semn de respect

SCRIU CORECT!

c-am – Mă bucur **c-am** reușit.
(**că am**)

cam – Era **cam** dificil ce îmi propusesem.
(**destul de**)
Spectacolul va dura **cam** o oră.
(**aproape**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Cum se simte Clementina când intră în sala de festivități?
 - De ce crezi că are Clementina fața învăpăiată?
 - Cine o ajută pe Clementina să se simtă mai bine?
 - Ce o face pe fetiță să se simtă de parcă soarele i-ar fi răsărit în piept?
- Scrive *Agenda spectacolului*, ordonând momentele artistice de mai jos, pe baza informațiilor din text.
 - Acrobații cu cercul și coarda
 - Interpretarea unui cântec
 - Cum să te îmbraci în societate
 - Joe și cățelul
 - Doisprezece gimnaști fac roata
 - Cântăreții la muzicuță
- Trasează *Axa timpului*. Scrie simbolurile enunțurilor date, în ordinea derulării întâmplărilor.
 - Clementina participă la organizarea spectacolului.
 - Doamna directoare o cheamă pe scaunul de regizor.
 - Doamna directoare o numește asistenta dumneaei.
 - Publicul și artiștii o aplaudă pe Clementina.
 - Doamna directoare îi spune fetiței că este de mare ajutor.
 - Clementina a plecat la ultima repetiție fără să aibă pregătit un număr pentru spectacol.
- Recitește alineatul din text în care se regăsește enunțul dat, apoi răspunde la întrebări.

Eram destul de fericită, deși o părticică din mine era tristă.

 - De ce crezi că era Clementina fericită?
 - Care era motivul tristeții ei?

Agenda spectacolului

Seara Talentelor

- Doisprezece gimnaști fac roata
-

APLICĂ!

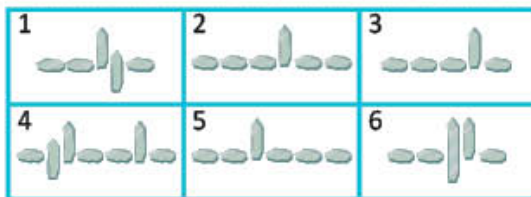
- Lucrați în grup.** Imaginați-vă că pregătiți spectacolul *Seara talentelor*. Unul va fi regizorul, iar ceilalți, artiștii.
 - Artiștii propun momentele pe care le vor susține, regizorul stabilește ordinea prezentării lor și întocmește agenda spectacolului.
 - Artiștii repetă numărul, pe rând, în ordinea stabilită. Regizorul oferă indicații.
 - Realizați un **fluturaș** de prezentare a spectacolului *Seara talentelor* pregătit de voi.
 - Distribuiți fluturașii celorlalți colegi de clasă.
 - Prezentați spectacolul în fața clasei.
- Prezintă, în 6 – 8 rânduri, un moment din viața ta de școlar când ai fost aplaudat sau aplaudată. Folosește cel puțin două substantive proprii, trei pronume și patru adjective.

IMPORTANT

- Un **fluturaș publicitar** reprezintă un mod simplu de a face cunoscută o activitate sau produsele acesteia.
- Un fluturaș conține:
 - o ilustrație care ocupă un spațiu mare;
 - un mesaj simplu.
- Fluturașul publicitar are dimensiunea unui plic.

JOC Silueta cuvintelor

- Descoperă în imaginile alăturate siluetele cuvintelor: *aplaudă, suflă, cântă, imităm*.
- Căutați pietre mai lungi pentru litere cu talie înaltă, rotunde pentru cele cu talie normală și realizați silueta unor cuvinte date. Jocul constă în ghicirea acestora.

Verbul. Numărul și persoana verbului

E concurs? Merg și eu!
Mergi și tu?

Mergem împreună!

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în grup.** Scrieți o listă cu activitățile voastre din timpul pauzelor. Așezați listele la un loc cu ale celorlalte grupuri. Citiți toate cuvintele scrise.
- 2 Observă ilustrațiile. Precizează ce exprimă cuvintele subliniate: acțiunea, starea sau existența.

a) Clementina se întristează.

b) Directoarea și fetița stau pe scaune.

c) Clementina este pe scenă. Ea urmărește jocul sportivilor. Cu ea mai sunt doi copii. Ei urmăresc respectarea timpului.

IMPORTANT

- Partea de vorbire care exprimă o acțiune (*cade*), o stare (*se bucură*) sau existența (*se află*) se numește **verb**.
- Când acțiunea este făcută de o singură persoană, verbul este la **numărul singular**.
- Când acțiunea este făcută de mai multe persoane, verbul este la **numărul plural**.

- 3 **Transcrie propozițiile de la exercițiul 2, punctul c).** Subliniază cu albastru verbele la singular și cu verde verbele la plural.

DESCOPERĂ!

- 4 a) Selectează varianta care completează enunțul: Pronumele *eu* indică persoana

care vorbește:
Eu citesc încet.

despre care se vorbește:
El citește încet.

b) Indică persoanele care fac acțiunea.

.... citim primii.

.... citiți primii?

.... citesc expresiv.

.... citesc expresiv.

IMPORTANT

Verbul are forme pentru:

- **persoana întâi**, dacă acțiunea este făcută de persoana care vorbește (*merg*) sau de persoanele care vorbesc (*mergem*);
- **persoana a doua**, dacă acțiunea este făcută de persoana (persoanele) care ascultă (*mergi, mergeți*);
- **persoana a treia**, dacă acțiunea este făcută de persoana (persoanele) despre care se vorbește (*merge, merg*).

- 5 Scrie pronumele corespunzător fiecăruia dintre verbele: citesc; citești; citește; citim; citiți; citesc. (*eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele*)

APLICĂ!

- 6 Trasează tabelul. Înlocuiește spațiile punctate cu verbul potrivit: *luăm, ia, luați, iau,iei*.

numărul singular	eu	tu	el, ea
numărul plural	noi	voi	ei, ele

- 7 Recitește primul alineat din textul *Seara talentelor*. Scrie numărul și persoana verbelor.

- 8 Completează spațiile punctate cu verbele scrise pe baloane, la forma potrivită fiecărei situații.

Ea pe scaun. Sportivii
 Băiatul la muzicuță. Copiii cu putere.
 Câțelul din coadă. Aplauzele
 Doamna cortina. Vântul în rafale.

- 9 Scrie câte un enunț cu următoarele verbe: *ia,iei, scrii, luați, ești, scriați, este, eram, creez, iau, creați*.

Subliniază numai verbele la persoana a doua, numărul singular.

- 10 a) Precizează ce parte de vorbire este fiecare cuvânt subliniat.

Cică un balaur cu șapte capete
 S-a pornit la-mpărat... Ce vrea să capete?

(Balaurul care n-a mai ajuns în poveste, Vasile Romanciuc)

Cuibul, însă, e și nu-i.

Dacă-i pui un ou, e... pui.

(Desen cu copac, Nicolae Neagu)

- b) Alcătuiți propoziții în care următoarele cuvinte să fie, pe rând, verbe și substantive: *poartă, car, sare, cer*.

- 11 **Lucrați în perechi.** a) Mara îi prezintă lui Mihai o activitate școlară la care a participat. Scrieți verbele subliniate la persoana și numărul care să evidențieze și implicarea Marei.

Azi am fost în curtea școlii. A avut loc concursul **Construcții din cutii de carton**. Eu și colegii mei l-am realizat pe Uriașul Bun și Prietenos. Toți au lucrat cu spor. Mai întâi, au selectat cutiile. Apoi, le-au așezat cu grijă una peste alta. La final, le-au fixat cu bandă adezivă. La un moment dat, a început ploaia. Ce păcat! Toți au intrat în clasă. Eu m-am întors în curte să îmi iau trusa. Părul meu s-a udat. Cred că acasă voi fi certată, deoarece eu răcesc foarte ușor!

- b) Organizați un joc de rol. Unul dintre voi este Mara, celălalt este Mihai. Mara prezintă activitatea la care a participat. Apoi, Mihai demonstrează că a fost atent, relatându-i acesteia întâmplările. (Azi ați fost în curtea școlii. A avut loc concursul **Construcții din cutii de carton**. Tu și colegii tăi).
- c) Prezentați și voi, în scris, o activitate derulată cu clasa voastră, în școală sau în afara ei.

JOC – Lanțul verbelor

Descoperă verbele. Discută cu alți colegi și află câte verbe au găsit ei.

CĂNTACEREVEDECIDESFĂȘOARĂREȘTENCUIEȘTERMINASEMNAUZEA

Timpurile verbului

DESCOPERĂ!

- 1 Arată colegilor o fotografie din trecutul tău.
Spune câteva lucruri despre tine:
- ce îți plăcea să faci când erai mic;
 - care este activitatea ta preferată în prezent;
 - ce îți dorești să faci când vei fi mare.

- 2 a) Citește prezentarea modului în care Luca își pregătește tema dintr-un proiect.

Pentru proiectul **Creatura misterioasă**, am ales **brahiozaurul**. Ieri am scris informații pe care le-am găsit pe internet despre dinozauri. Azi desenez o schemă cu informațiile cele mai importante, iar mâine voi scrie de ce am ales acest animal.

- b) Indică etapele pregătirii temei de către Luca, scriind pe **Axa timpului** verbele subliniate în textul de la punctul a). Pune alături de verbe simbolurile corespunzătoare de pe bilețelele de mai jos.

■ Am ales brahiozaurul pentru că mă impresionează înălțimea acestuia.

◆ Dinozaurii trăiau în timpurile de demult, pe toată suprafața Pământului.

▲ desenez

....

trecut

▲ desenez

prezent

→

viitor

IMPORTANT

Verbul are forme pentru trei timpuri:

- trecut**, când acțiunea se desfășoară înainte de momentul vorbirii (*făceam, am făcut, făcui, făcusem*);
- prezent**, când acțiunea se desfășoară în momentul vorbirii (*fac*);
- viitor**, când acțiunea se desfășoară după momentul vorbirii (*voi face*).

APLICĂ!

- 3 a) Citește informațiile scrise de Luca. Găsește trei verbe și indică timpul, persoana și numărul fiecăruia.

Dinozaurii au trăit în timpurile de demult, pe toată suprafața Pământului. Cercetătorii au descoperit fosile de dinozauri până și în Antarctica. Aceste vertebrate uriașe au trăit cu aproximativ 160 de milioane de ani în urmă. Oamenii de știință cercetează de ce au dispărut dinozaurii, în timp ce alte animale contemporane lor (rechini, broaște țestoase, crocodili) mai trăiesc încă. Specialiștii avertizează că acestea nu vor trăi în condiții de poluare și propun să nu mai fie capturate nehibzuit. (*Dinozaurii*, Wikipedia)

- b) Identifică forma din text a verbului *a trăi* la timpul trecut. Scrie alte forme: *trăiră*,
c) Scrie verbele *a descoperi* și *a trăi* la timpul viitor: *eu* ..., *tu* ..., *el (ea)* ..., *noi* ..., *voi* ..., *ei (ele)*

- 4 Precizează timpul, persoana și numărul verbelor folosite de Luca pentru a-și motiva alegerea. Am ales brahiozaurul, deoarece mă impresionează înălțimea acestuia. Apoi, cred că ...

DESCOPERĂ!

1 **Lucrați în perechi.** Citiți listele de mai jos.

a) Care dintre liste conține reguli și care conține opinii?

A

1. Este permisă organizarea jocurilor de aruncare și prindere a mingii cu mâna.
2. Este permisă cățărarea pe aparatele sportive doar sub supravegherea adulților.
3. Este interzisă cățărarea pe gardul școlii.
4. Este permis accesul la biblioteca școlii, în timpul pauzelor.
5. Este interzis jocul de fotbal în timpul recreațiilor.

ȘCOALA
TEIȘ

B

1. Nu suntem de acord cu jocul de fotbal în recreație, deoarece sunt mulți copii, curtea e mică și nu e loc suficient pentru acest joc.
2. Considerăm că jocul de fotbal în recreație este periculos, deoarece s-ar putea ca unii copii să fie loviți.
3. Credem că spațiul de joacă n-are dimensiunile unui teren de fotbal și între porți nu există loc destul.
4. Părerea noastră este că gardul școlii este scund, iar mingea ar putea sări peste gard și ar lovi trecătorii.
5. Susținem că e periculos să joci fotbal în recreație, deoarece mingea ar putea cădea pe seră și geamul s-ar sparge.

CONVENȚIA DREPTURILE COPILULUI

Art. 1
Art. 2
Art. 12. Dreptul de a-și exprima liber opinia.

b) La care dintre regulile din caseta **A** se referă opiniile din caseta **B**?

2 a) Citește mai întâi textul scris de Petruța, apoi pe cel al lui Damian.

Iau lecții de nai încă de la vârsta de cinci ani. Îmi place foarte mult să cânt. Părinții mei sunt mândri de mine și ar vrea să mă vadă pe scenă, la emisiunea Seara Talentelor. Eu nu sunt de aceeași părere cu dâșii. Mie mi-e teamă că unii vor râde de mine. Nu cred că voi reuși să cânt.
Tu ce părere ai?

Petruța

Eu te sfătuiesc să participi la emisiune, deoarece poate să-ți aducă beneficii. Cred că vei învăța să te exprimi în public, să nu mai fii timidă și să-ți învingi frica. În plus, vei putea să te compari cu alți concurenți și vei ști să te evaluezi. Nu în ultimul rând, îți vei face noi prieteni.

Damian

IMPORTANT

Când susții o opinie sau o idee, folosește:

- pronume personale: eu, noi...
- cuvinte ca: deoarece, consider că, cred că, din contră...
- cuvinte care ajută la organizarea textului: în primul rând, de asemenea, apoi, nu în ultimul rând...

b) Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:

- Ce îi place Petruței să facă?
- Ce o sfătuiește Damian?
- Ce își doresc părinții Petruței?
- Ce beneficii ar avea Petruța dacă ar participa la emisiune?
- Care sunt temerile fetei?
- Care este ultimul argument al lui Damian?

APLICĂ!

3 a) Scrie verbele la timpul viitor din textul lui Damian.

b) Scrie argumentele tale referitoare la problema Petruței.

4 **Lucrați în grup.**

a) Scrieți regulile școlii voastre cu privire la petrecerea timpului în recreație.

b) Scrieți câte trei argumente referitoare la organizarea jocului de fotbal în pauze, în curtea școlii:

• Suntem de acord ...

• Nu suntem de acord ...

Ortograme

Am un **nai**!

Flaut **n-ai**?

OBSERVĂ!

- 1 Observă scrierea și rostirea cuvintelor colorate.

N-am să reușesc să cânt bine.
Nu am mai cântat în public.

M-ai văzut pe scenă?
Concurenții vor cânta **mai** bine.

Profesoara de nai **nu ar** vrea să renunț.
N-ar fi bine să încerc, totuși?

IMPORTANT

Pronunțarea într-o singură silabă a două cuvinte este marcată în scris prin folosirea **liniuței de unire**.

- 2 a) Observă înțelesul, scrierea și rostirea cuvintelor colorate.
Participarea mea **i-ar** costa mult pe părinții mei, **iar** eu nu vreau aceasta.

- b) Alcătuieste enunțuri în care să folosești cuvintele **n-ai**, **nai**.
Completează un tabel asemănător celui alăturat.

scriere diferită	i-ar	iar
sensuri diferite	Bunica i-ar vizita.	Bunica vine iar la noi.
	rostire identică	

- 3 Scrie propoziții cu verbul *a alerga*, după modelul dat.

- Eu nu am sărit. → Eu **n-am** sărit.
- Tu nu ai sărit. → Tu **n-ai** sărit.
- El (Ea) nu a sărit. → El (Ea) **n-a** sărit.
- Noi nu am sărit. → Noi **n-am** sărit.
- Voi nu ați sărit. → Voi **n-ați** sărit.
- Ei (Ele) nu au sărit. → Ei (Ele) **n-au** sărit.

APLICĂ!

- 4 Scrie verbele la timpul trecut, după model.

- se duce – **s-a** dus
- se teme –
- îi dă – **i-a** dat
- îi cere –
- se duc – **s-au** dus
- se tem –
- îi văd – **i-au** văzut
- îi invită –
- ne ducem – **ne-am** dus
- ne temem –
- îi spun – **i-au** spus
- îi explică –

- 5 **Lucrați în perechi.** a) Citiți textele de mai jos.

A Ziua de școală este lungă. Pentru a se destinde, fiecare trebuie să își petreacă recreația cum dorește și să știe în ce loc se pot organiza anumite jocuri. În plus, învățătorii sunt în curte pentru a veghea cum se respectă regulile.

Ne-am gândit că **nu-i** nevoie de interdicții, ci de reguli bune pentru petrecerea pauzelor.

B Este adevărat că fiecare ar trebui să facă doar ceea ce dorește în pauză. Dar **nu-i** posibil. Cei care joacă fotbal **i-au** lovit de multe ori pe alți copii.

De aceea, **ne-am** gândit ca fotbalul să se joace în orele de sport, deoarece curtea e mică și nu ar mai rămâne loc pentru cei care vor alte jocuri.

Astfel, fie amenajăm un teren de fotbal, ceea ce nu este posibil, fie interzicem jocul de fotbal în pauze.

- b) Continuați textele de la punctul a) adăugând enunțuri în care să folosiți ortograme.
Ne-am hotărât să

- 6 **Lucrați în grup.** Realizați o carte după modelul alăturat.

Selectați versuri din poezii sau compuneți-le voi.

Sugestii de cuvinte: *ia, i-a, cel, ce-l, iau, i-au, săi, să-i.*

Se întâmplă, deseori, să vorbim cu persoane care au păreri diferite de ale noastre. Când participăm la o discuție, este important să-i ascultăm pe ceilalți, să nu-i întrerupem, să așteptăm să ne vină rândul, fără să vorbim toți odată.

APLICĂ!

1 **Discutați în grup** și exprimați-vă părerea pe tema *Sportul individual sau sportul de echipă?* Respectați etapele:

- A. Reflectează și formulează-ți clar părerea.
- Tu ce tip de sport preferi, individual sau de echipă?
 - Care sunt aspectele pozitive ale sportului ales de tine? Dar cele negative?
 - De ce crezi că acest tip de sport este preferabil?
- B. Când ești gata, semnalează că vrei să iei cuvântul și așteaptă să-ți vină rândul.
- C. Ascultă cu atenție ce spun colegii tăi.
- D. Când îți vine rândul, expune-ți ideile cât mai clar, evitând să repeți ce s-a spus deja.

2 **Discutați în grup** și exprimați-vă părerea!

Elevii care rămân să-și facă temele în programul Școala după școală au prevăzută o pauză pentru odihnă. Unii vor să se odihnească, iar alții vor să facă activități la alegere.

- a) Formulați trei argumente pentru **DA** și trei pentru **NU** în legătură cu necesitatea pauzei pentru odihnă.
- b) Așezați-vă în cerc. Prezentați argumentele **PRO**, apoi pe cele **CONTRA** pauzei pentru odihnă.

3 Ascultă argumentele prezentate în manualul digital. Ridică un cartonaș pentru argumentele care susțin necesitatea pauzei pentru odihnă.

OBSERV CUM PORT O CONVERSAȚIE!

Lista mea de verificare

a) Sunt atent la cel care vorbește.	DA/ NU
b) Solicit explicații dacă nu înțeleg mesajul.	DA/ NU
c) Îmi arăt interesul prin gesturi privire, mimică.	DA/ NU
d) Mă gândesc la întrebările pe care să i le adresez celui care vorbește.	DA/ NU
e) Fac remarci potrivite și interesante în legătură cu ceea ce am ascultat.	DA/ NU

JOC – Broșcuța

- Decupați o broască mare din carton verde.
- Așezați-vă în cerc și puneți broasca în mijloc.
- Alegeți o temă despre care să discutați (de exemplu, timpul petrecut la televizor).

Reguli:

- Vorbește doar cel care are broasca în mână.
- Cine spune ceva se ridică în picioare, ia broasca în mână, se așază din nou ca să vorbească. Replica trebuie să fie scurtă.
- Broasca nu se oferă altcuiva. Când se încheie intervenția, vorbitorul trebuie să pună broasca în mijloc, la dispoziția tuturor.

Familia mea s-a mutat la oraș când eu intram în clasa a doua. Anul școlar începuse de o săptămână când, într-o zi ploioasă, tata m-a luat de mână și m-a dus la noua mea școală. Eram lustruit și **ferchezuit**, de parcă mă duceam la serbare, ca **altădată**.

Tata stabilise dinainte înscrierea mea în clasa a II-a. Am intrat prin față, pe unde nu intră niciodată copiii, deoarece tata voia să discute cu domnul director. Tata a intrat în cancelarie, iar eu am așteptat într-o sală mare, care semăna cu un muzeu.

Pe niște grinzi erau agățate păsări împăiate: un uliu, un porumbel și o bufniță cu penele înfoiate, de parcă atunci scăpase din gura vreunui motan sălbatic. Într-un colț, o barză stătea în trei picioare: două ale ei, adevărate și unul mai la coadă, făcut dintr-o nuia, ca să nu cadă. Lângă barză, erau cinci trestii înfipte într-o scândură pe care erau desenate niște broaște verzi și câțiva pești. Într-un borcan cu spirt, pe o catedră veche, era un șarpe cu o parte din coadă lipsă. Pe un suport de lemn se afla un **vraf** de **suluri** de hărți și niște indicatoare de lemn lustruite.

În timp ce observam toate acestea, mă pomenesc luat de braț de domnul director și condus într-o clasă în care am pătruns având, parcă, un nod în gât.

Domnul învățător m-a întrebat cum mă cheamă. Am răspuns: *Dinu Romulus*. Dumnealui m-a dus în banca a treia, pe rândul dinspre ușă, unde era un loc liber. După ce mi-a spus: *Stai aici și fii atent!*, a plecat la catedră, unde a pus pe un copil să citească.

Am încercat să intru în vorbă cu băiatul din dreapta mea:

– Pe mine mă cheamă Dinu. Pe tine cum te cheamă?

– Iedu, a răspuns el.

– Eu te întreb cum te cheamă, nu care îți este porecla.

– Iedu, măi Dineață! Așa mă cheamă.

Deodată, s-a auzit clopoțelul **izbăvitor**. Iedu m-a smucit:

– Hai afară!

– Cum afară? Nu vezi că plouă?

– Ce dacă plouă? Stăm sub **streașină**. Jucăm *Ulii și porumbeii* și, dacă fugim, nu ne udă.

Toți făceau așa. Am făcut și eu ca ei. La început, eu și Iedu am fost ulii, pe urmă, când i-am prins pe toți, ne-am făcut noi porumbei. Ne-a stricat cheful clopoțelul. Când am dat să intru în școală, m-a oprit un bărbat voinic, cu mustăți:

– Te-ai spălat pe picioare?

Auzi, la școală să mă spăl pe picioare? Întâi n-am înțeles, dar cât ai clipi, m-am pomenit lângă cișmea. Acolo erau mai mulți copii care se spălau pe ghețe. Ei știau, dar nu mi-au spus nimic. Acum râdeau de mine. Bineînțeles că m-am spălat și eu, cu toate că-mi venea mai mult să fug acasă. Și încă așa de bine m-am spălat, că de înghesuială și grabă mi-a curs apă în ghețe, până a dat pe dinafară. Parcă trecusem prin Argeș încălțat. Dar aceasta era regula. Am intrat în clasă lăsând urme pe podele până la bancă.

Când a venit domnul învățător, a întrebat de urme și toți mi-au rostit numele în cor, dar nu mi-a făcut nimic deoarece eram nou.

A început aritmetica. Lecția era să numeri de la o sută îndărăt, din trei în trei. Domnul l-a numit întâi pe Evdochie. El era monitorul, adică cel care până la venirea domnului avea grijă să fie liniște în clasă. Ziceai că e într-a cincea, așa de înalt era. Când a început să numere, a ajuns într-o clipă la 70. Morișcă, nu alta! Nici n-aveam timp să fac scăderea în gând, din trei în trei. L-a oprit domnul și i-a dat un zece din care cred că avea mai mulți.

Și pe urmă l-a pus pe ledu.

El a început binișor... 67... 64..., dar pe urmă au venit poticnelile: 62..., nu: 61... 56...

– Să nu suflați! a spus domnul, pe neașteptate.

Cum adică să *nu suflu*? Ce mai era și asta? La citire nu spusese că n-avem voie să suflăm în clasă și acum, la aritmetică, trebuia să stăm așa, fără să suflăm? Glumea? Dar nu, că prea era serios!

Am încercat să-mi țin răsuflarea, dar nu reușeam. Am tras în piept aer să-mi ajungă, ziceam eu, până la recreație. Da de unde! Numaidecât trebuia să-l dau afară! Dacă știam... răsuflam eu de mai multe ori bine, înainte de a veni dânsul. Școala asta mă uimea... De-abia scăpasem de întâmplarea cu spălatul de picioare și acum dădeam de alta.

Între timp, ledu se chinuia numărând ca racul de la 91 în jos, c-o luase de la început...

Și iar am auzit vocea domnului:

– Vă rog să nu suflați!

Am pus repede mâinile la gură și m-am ținut iar, dar mi-a venit din nou să răsuflu. Mi-am dezlipit degetele puțin, puțin de tot, am dat afară încet, încet, pe nesimțite, aerul din piept și pe urmă pe la colțul buzelor am tras un firicel, dar așa de mic și subțire, că nu avea cum să mă simtă. ledu se împiedica mereu.

Nu mai puteam. Trebuia să răsuflu măcar o dată, zdravăn. Mi-a venit o idee grozavă: să mă fac că-mi leg șireturile. M-am băgat sub bancă, am dat afară aerul cu un oftat și am tras adânc, adânc de tot, cât pe-acți să înghit tot aerul din clasă.

– Dinule, nu sufla! mi-a spus domnul cu un ton ferm.

Mă observase și acum nu știam ce să mai fac. Cel puțin aveam o provizie bună de aer. M-am ridicat, mi-am pus mâinile pe genunchi, așteptând cuminte. Am dat drumul pe gură unui fel de uragan care semăna a *Nu mai pooot!*, am țâșnit din bancă și am fugit pe ușă, dezbrăcat, fără cărți și cu capul descoperit.

Nu m-am oprit decât în brațele mamei, după ce rătăcisem nițel drumul. Cu lacrimile șiiroind, i-am spus că la școala aceasta n-are voie nimeni să răsuflă la aritmetică și toți pot, dar eu nu pot și că nici să mă spăl pe picioare nu mai vreau.

Nu știu ce-o fi înțeles mama, dar, peste puțin timp, m-am mutat la altă școală.

VOCABULAR

ferchezuit – gătit, dichisit, aranjat

suluri – bucăți dintr-un material flexibil, înfășurate în formă de cilindru; rulouri

izbăvitor – salvator

streașină – prelungire a acoperișului unei construcții în afara zidurilor, care apără pereții și fundațiile de ploaie

SCRIU CORECT!

fii – *Fii atent!*

nu fi – *Nu fi îngrijorat!*

altădată – Textul prezintă școala de **altădată**.
(**odinioară/pe vremuri**)

altă dată – Vom stabili **altă dată** pentru test.
(**altă zi/alt moment**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL

- 1 Recitește textul. Precizează care dintre păsări nu atârna de grindă.

a

b

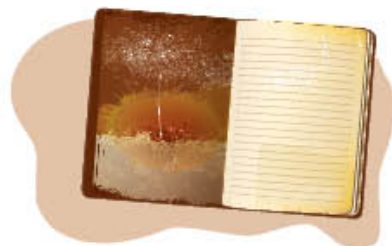
c

d

- 2 Alcătuieste, pe baza textului, două enunțuri în care verbul **a sufla** să aibă înțelesuri diferite.

- 3 Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.
- De ce merge Dinu la o altă școală?
 - De-a ce se joacă elevii în timpul pauzei?
 - Ce i se întâmplă băiatului când se duce să-și spele ghetetele?
 - De ce domnul învățător nu-i face nimic pentru urmele lăsate pe podea?

- 4 Transcrie enunțurile. Scrie în casete **A** pentru adevărat sau **F** pentru fals.

- Dinu a fugit acasă, deoarece nu putea să-și mai țină răsufarea.
- Dinu nu a mai fost elevul acestei școli, deoarece era drumul prea lung.

- 5
- Delimitează fragmentele textului, apoi scrie planul simplu de idei.
 - Povestește, în scris, un fragment al textului.

APLICĂ!

- 6 De ce crezi că i s-au întâmplat lui Dinu neplăcerile prezentate în text?
- 7 Identifică verbele din cel de-al doilea alineat. Scrie timpul, persoana și numărul acestora.
- 8 a) **Lucrați în perechi.** Citiți fragmentul de mai jos schimbând persoana verbelor pentru a reda ceea ce i s-a întâmplat lui Dinu. **Exemplu:** S-a ridicat, Transcrieți noul text pe o foaie.

M-am ridicat, mi-am pus mâinile pe genunchi, așteptând cuminte. Am dat drumul pe gură unui fel de uragan care semăna a *Nu mai pooot!*, am țâșnit din bancă și am fugit pe ușă, dezbrăcat, fără cărți și cu capul descoperit.

Nu m-am oprit decât în brațele mamei, după ce rătăcisem nițel drumul. Cu lacrimile șiroid i-am spus că la școala aceasta n-are voie nimeni să răsufle la aritmetică și toți pot, dar eu nu pot și că nici să mă spăl pe picioare nu mai vreau.

- b) Verificați scrierea ortogramelor. Schimbați foile cu o altă pereche. Observați cum au scris colegii voștri textul. Corectați împreună.

- 9 Scrie un text format din 5 – 8 enunțuri, în care să prezinți ce ai fi făcut tu la ora de matematică, dacă erai în locul lui Dinu. Motivează.

- 10 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele *fii, ia, era, capăt* sunt mai întâi verbe, apoi substantive.

11 a) **Lucrați în grup.** Scrieți în jurnalul clasei un joc pe care îl practicați în recreație.

- Precizați:
 - titlul jocului;
 - numărul de participanți;
 - scopul jocului;
 - cum se joacă (instrucțiunile);
 - regulile;
 - cum se stabilește echipa câștigătoare.
- Utilizați cuvintele: *Mai întâi, Apoi, La sfârșit,*

b) Scrie o listă cu verbe care exprimă acțiuni desfășurate în timpul jocului prezentat la punctul a).

12 **Lucrați în perechi.** Realizați o diagramă Venn pentru a stabili asemănări și deosebiri dintre școala voastră și școala de altădată, așa cum reies ele din text.

13 Scrie cinci reguli de respectat în timpul activităților derulate în grup, în care să folosești ortograme. Subliniază cuvintele care se rostesc împreună.

Exemplu: Să-i ascult pe colegii mei. Să-mi aștept rândul. Să nu-i întrerup pe vorbitori.

14 a) Invitați în clasa voastră o persoană în vârstă, care să vă povestească despre școala de altădată. Scrieți cel puțin cinci întrebări pe care doriți să i le adresați.

- b) Căutați ilustrații, fotografii, articole din ziar despre școala de altădată.
c) Alcătuiți un album al clasei cu titlul *Școala de ieri și de azi*.

CREEAZĂ! – Școala în care toți copiii sunt fericiți

15 **Lucrați în grup.** Scrieți un text cu titlul *Școala în care toți copiii sunt fericiți*, apoi ilustrați-l. Expuneți lucrările. Organizați **turul galeriei**. Scrieți pe bilețele colorate o apreciere, o întrebare, o sugestie pentru lucrările celorlalte grupuri.

JOC – *Suflați, nu suflați!*

Completează grila de mai jos, asociind cuvintelor de pe verticală câte un cuvânt scris pe orizontală. Marchează cu **X** cuvintele care se potrivesc și vei afla diferite sensuri ale verbului *sufli*.

	vântul	brânza	colegului	pe domnul director	la nai	cu aur	pe gură
bate							
expiră							X
informează							
poleiește							
șoptește							
șterpelește							
cântă							

Recapitulare

● Citește textul *Sânziana*, după Matthew Lipman.

La școală, în programul *Școala după școală*, avem zilnic o oră de odihnă, după prânz, înainte de a începe efectuarea temelor. Doamna Velicu lasă jaluzelele și stinge lumina. Noi ne întindem pe saltele. Avem voie să vorbim încet, dar să nu ne certăm.

Doamna Velicu își duce degetul la buze, cam așa:

– Șșș! Gata, acum este ora de odihnă pentru toți!

Matei și Ștefan șușotesc și chicotesc încontinuu.

Doamna se încruntă la ei și amândoi se potolesc.

Alexandru îi spune doamnei Velicu:

– Spuneți-ne o poveste, doamnă, vă rog!

– Odihnește-te, Alexandru, n-ai nevoie acum de povești!

– Ba da, spune el, zău că am!

– Doamnă, spune Ionuț, am văzut pe cer Luna împreună cu o stea. Nu mai era nimic altceva.

– Și eu, spune Diana. Luna era ca o așchie de argint.

– Doamnă, spune Alexandru, nu știți vreun cântec despre stele?

Doamna Velicu zâmbește oarecum. Noi ne strângem în juru-i și dânsa ne cântă:

Licări, licări, mică stea

Ce ești tu să știi aș vrea.

Așa sus, deasupra nopții,

Pari un diamant al bolții.

Eu stau lângă doamna Velicu, în timp ce ne cântă. După ce termină, îmi pun capul pe genunchii ei. Sofia și Diana se privesc zâmbind. Este așa de bine când ai prieteni adevărați!

Lidia își freacă nasul și spune că Luna este o stea, așa că erau două stele.

Diana îi răspunde pe loc:

– Nu, nu-i adevărat! Luna nu este o stea! Soarele-i o stea, dar Luna nu!

Până la sfârșitul orei de odihnă nimeni nu va mai scoate o vorbă.

1 Răspunde la întrebări.

- De ce rămân elevii la școală după-amiază?
- Ce este permis în timpul pauzei de odihnă? Ce nu este permis?
- Dacă ai fi elev în această școală, ai vrea să te odihnești sau să te joci în pauza de la prânz? Scrie trei argumente pentru a-ți susține părerea.
- Dacă ai fi o mică stea, ce răspuns ai da la întrebarea *Ce ești tu?* Scrie răspunsul tău.

2 a) Identifică verbele din primul alineat, apoi transcrie alineatul trecând verbele la timpul viitor, persoana a treia.

- Scrie propozițiile folosind cuvintele potrivite dintre cele îngroșate: Alexandru **i-a/ ia** spus doamnei Velicu dorința lui. Doamna **nea/ ne-a** cântat, apoi **ne-am/ neam** liniștit.
- Scrie enunțuri folosind cuvintele: *var, v-ar, cel, ce-l, car, c-ar, caș, c-aș*.

3 Scrie un text de 5 – 8 enunțuri, în care să-ți exprimi părerea despre relația dintre doamna Velicu și elevii săi.

- Citește textul *Polly se mută la altă școală*, din volumul *Tu, eu, noi*, după Don Rove și Jan Newton.

Polly era foarte emoționată. În sfârșit sosise ziua mutării. Îi plăcea să trăiască la țară, dar mutatul într-un mare oraș era o aventură incitantă. Se gândea la noii vecini și la copiii cu care se va împrieteni. Îi cam lipsiseră prietenii la țară. Acum era emoționată și pentru că începea școala.

Când Polly a ajuns în noua ei clasă luni de dimineață, ceilalți elevi lucrau deja. Profesorul a prezentat-o colegilor și i-a cerut și ei să le spună de unde vine. Apoi, fetița s-a uitat în jur după un loc unde să se poată așeza. Toată lumea era ocupată. A observat două scaune libere

în apropiere și s-a așezat pe unul dintre ele. Și-a scos instrumentele de scris și le-a pus pe masă. Polly a fost bucuroasă când a venit profesorul să o invite să lucreze cu un grup de copii de la o altă masă.

Cati și Marina au vorbit cu ea și au ajutat-o să-și îndeplinească sarcinile. Era mulțumită că fuseseră amabile, dar în pauză ele au plecat să se joace, lăsând-o singură, în clasă.

Același lucru s-a întâmplat și la prânz. În următoarele săptămâni, Polly a fost de multe ori singură în timpul pauzelor. Era singură și la educație fizică, când, în mod obișnuit, trebuie să-ți alegi un partener cu care să lucrezi. Apoi, o fată i-a cerut guma de șters și nu i-a mai dat-o înapoi. Odată, nu și-a găsit haina și a pierdut aproape toată pauza căutând-o.

Atunci a început să nu-i mai placă la școală. Într-o zi, a spus că o doare capul și nu se poate duce la școală. Părinții i-au permis să stea acasă. Același lucru s-a întâmplat și vineri. Mama sa a lăsat-o din nou să stea acasă.

Duminică, părea că se simte mult, mult mai bine. Veniseră în vizită mătușa Ioana și vărul Toma. După prânz, Polly și Toma s-au dus în grădină să caute melci. Cochiliile de melci erau o parte din ceea ce numeau *muzeul* lor. *Muzeul* era de fapt un șir de pahărele de înghețată care conțineau diferite obiecte. Toma a întrebat-o pe verișoara lui despre noua ei școală.

– Este bine, a spus Polly cu o voce scăzută. Sunt două fete drăguțe. Stau cu ele la ore.

– Sunt prietenele tale? a întrebat Toma.

– Da, un fel de prietene, a răspuns ea încet, dar câteodată nu se joacă cu mine.

– De ce nu le întrebi dacă nu poți să te joci cu ele? i-a sugerat Toma.

– Ei bine, am făcut așa într-o zi și ele mi-au răspuns că nu au de gând să facă nimic. Atunci m-am mai învățat pe acolo și am început să vorbesc cu o bucătăreasă de la cantină.

Polly s-a oprit pentru un moment, uitându-se la un melc uriaș care parcă voia să se târască peste toți ceilalți. Apoi și-a coborât vocea și l-a întrebat pe Toma dacă poate păstra un secret.

– Desigur. Despre ce este vorba? a întrebat Toma.

– Săptămâna trecută, am exagerat durerea mea de cap ca să pot rămâne acasă, i-a răspuns ea în șoaptă.

Luni, Polly a constatat că Marina lipsește. Avea vărsat de vânt și urma să lipsească o săptămână. Atunci s-a așezat lângă Cati. La ora de sport, aceasta a ales-o pe ea ca parteneră. Au lucrat amândouă în timpul orelor. În pauze au sărit coarda. La sfârșitul acelei săptămâni erau prietene bune. Când îi mai făceau răutăți alți copii, Polly nu se simțea rău fiindcă avea o prietenă.

Marina s-a întors la școală și le-a găsit pe Cati și Polly lucrând împreună. În pauză, au chemat-o la joacă pe Marina și de atunci cele trei fete au devenit prietene foarte bune.

Nu la mult timp după aceste evenimente, un nou elev, Adrian, a venit în clasă. Profesorul l-a prezentat și le-a cerut elevilor să aibă grijă de el. El s-a așezat lângă niște băieți, pe altă latură a clasei față de Polly. Părea destul de fericit, dar, în pauză, fata a observat că stă singur pe terenul de sport privindu-i pe ceilalți cum joacă fotbal. Ea știa exact cum se simțea Adrian.

- 1 Formulează răspunsuri la următoarele întrebări.
- a) Cum s-a simțit Polly când profesorul a invitat-o să lucreze într-un grup de la o altă masă?
 - b) De ce nu i-a mai plăcut fetei școala? Găsește, în text, trei motive.
 - c) Când a început Polly să se simtă foarte bine?

- 2 Scrie verbele din fragmentul de mai jos. Completează, pentru fiecare verb, timpul, persoana și numărul.

Polly se mută la oraș. Ea a așteptat mult acest moment. Azi vor pleca.
– Polly, mergem? Ai uitat ceva?

Verb	Timp	Persoană	Număr
....
....

- 3 Scrie textul păstrând doar cuvintele potrivite dintre cele scrise cu litere îngroșate.

Lui Polly a început să-i/săi displacă școala. Părinții să-i/săi erau triști. Fetița s-a/sa plâns că o doare capul. Mama s-a/sa a lăsat-o să stea acasă. Toma i-a/ia dat o idee fetiței.

- 4 Transcrie textul trecând verbele la persoana întâi, dar păstrând timpul și numărul acestora.

Au lucrat împreună în timpul orelor. În pauze au sărit coarda. S-au simțit foarte bine. S-au jucat împreună și la sfârșitul acelei săptămâni se împrietenisă.

- 5 De ce crezi că Polly a exagerat durerea ei de cap pentru a nu se duce la școală? Scrie un text format din cinci enunțuri, în care să-ți exprimi părerea față de modul cum a procedat ea.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	□ □ □	cinci verbe	cinci ortograme	cinci verbe	cinci enunțuri
Bine	□ □	patru verbe	patru ortograme	patru verbe	patru enunțuri
Suficient	□	trei verbe	trei ortograme	trei verbe	trei enunțuri

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai răspuns la întrebări...	...recitește fragmentele al doilea, al treilea și al șaselea din text.
2. Dacă nu ai completat tabelul...	...consultă-te cu un coleg care a rezolvat corect exercițiul.
3. Dacă nu ai păstrat cuvintele potrivite...	...consultă-te cu un coleg care a rezolvat corect exercițiul.
4. Dacă nu ai scris verbele...	...citește indicațiile din caseta IMPORTANT, de la pagina 89.
5. Dacă nu ai scris textul conform cerințelor...	...revizuieste-l cu ajutorul recomandărilor învățătorului.

Exersăm, corectăm, progresăm

1 Exprimă-ți părerea!

- Doamna directoare (domnul director) vrea să ia pentru biblioteca școlii o revistă dedicată copiilor. Pentru aceasta, vă consultă cu privire la revista preferată de cei mai mulți dintre copii: benzi desenate sau enigme.
- Scrie un text pentru a-ți exprima preferința pentru o anumită revistă. Oferă cel puțin trei argumente.

PENTRU A REUȘI

- Textul scris de tine va fi citit de directorul sau directoarea școlii.
- Trebuie să fii convingător.
- Mulți copii se vor gândi la aceeași problemă și s-ar putea să aibă o altă părere decât a ta.
- Exprimă clar de ce preferi o anumită revistă și nu alta.

2 a) Tu ești copilul de pe bicicletă. Scrie un text din 6 – 8 enunțuri, folosind verbe la persoana întâi. *Ieri dimineață, am plecat la școală cu bicicleta. La o curbă, am căzut într-o baltă.*

b) Tu ești observatorul. Scrie textul de la punctul a), folosind verbele la persoana a treia. *Ieri dimineață, un copil a plecat la școală cu bicicleta. La o curbă, a căzut într-o baltă.*

3 a) Transcrie versurile din prima strofă a poeziei date, folosind cuvintele potrivite dintre cele îngroșate.

b) Scrie timpul, persoana și numărul verbelor din strofa de mai jos.

Hai să ne închipuim într-o zi
că bunicii **s-ar/sar** copilări
și-n schimb,
noi **ne-am/neam** bunici.
Cum ar fi?
Chiar, cum ar fi?
Să-nchidem ochii
ca să vedem mai bine
lucrul acesta cum vine.

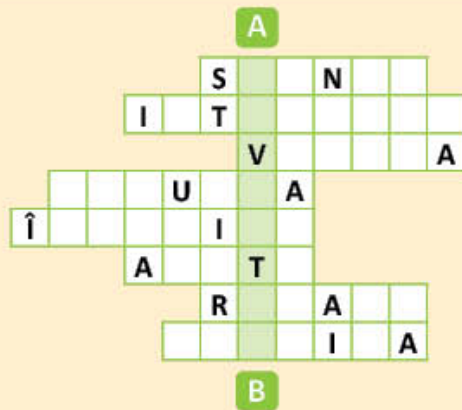
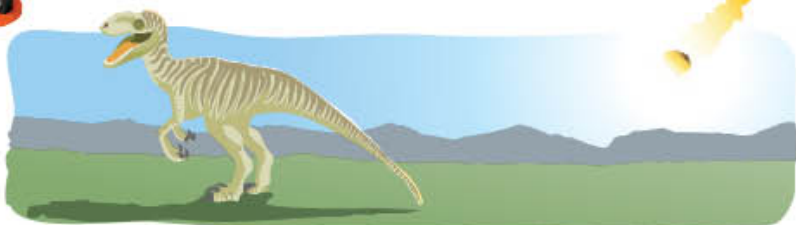
Și bunicii, vai de ei,
somnoroși și mititei,
se împiedică în papuci.
– Hei, la baie, măi uituci!
Cine a mai văzut școlari
amorțiți, buimaci, murdari?
– Am văzut, vor zice ei.
– Poate doar la șoricei,
dar și-aceia, pentru școală,
Tot se piaptănă, se spală.

(Desene cu bunici, Nicolae Neagu)

4 Desenează tabelul. Scrie X în dreptul cuvintelor care pot sta împreună.

5 Scrie în grilă verbele: *înfățișa, istorisea, spunea, vorbea, expunea, relatea, imagina, arăta*. Ce verb ai obținut pe verticala AB?

	a pierit	s-a evaporat	s-a dezintegrat	s-a risipit
dinozaurul				
norul				
apa				
meteoritul				

Charlie și fabrica de ciocolată de Roald Dahl

Domnul Wonka, proprietarul fabricii de ciocolată, stătea în poartă singur-singurel. Ce apariție extraordinară! Pe cap avea o pălărie lunguiață ca un cilindru. Purta un frac minunat, din cea mai frumoasă catifea de culoarea **prunei brumării**, niște pantaloni verzi ca sticla și mănuși gri-perlă, iar într-o mână avea un baston cu măciulie de aur. O bărbuță neagră ca de țap îi acoperea bărbia, iar ochii îi erau nespuse de strălucitori.

Și părea așa de inteligent! Ce sprinten, vioi și plin de viață se înfățișa! Era vesel și zglobiu ca un copil și, în același timp, isteț și priceput ca un bătrân.

Deodată, făcu câțiva pași de dans în zăpadă, care-i luară pe toți prin surprindere, apoi își deschise larg brațele în fața celor cinci copii așezați în apropierea porților și le spuse:

- Bun venit, micii mei prieteni! Bun venit în fabrica mea! Avea o voce puternică și melodioasă.
- Pofțiți, vă rog, unul câte unul. Luați-vă părinții de mână! Să vă vad biletele. Cine e primul?
- Eu sunt Augustus! se prezentă copilul cel dolofan, pășind în față.
- Augustus, strigă **entuziasmat** domnul Wonka și-i scutură cu putere mâna de câteva ori. Dragul meu flăcău, ce mult mă bucur să te cunosc! Iar aceștia sunt părinții tăi! Excepțional! Sunt încântat de cunoștință. Pofțiți, vă rog, nu vă sfițiți, pofțiți înăuntru!

Domnul Wonka era la fel de nerăbdător și de emoționat ca toți cei care așteptau la rând.

- Numele meu este Veruca Salt, spuse una dintre fetițe, făcând un pas înainte.
- Scumpa mea Veruca! Încântat! Ce bucurie să te cunosc! Ai un nume mai neobișnuit, nu-i așa? Ce bine îți șade cu hăinuța aceasta violet! Mă bucur mult că ai venit azi. Tăticul tău? Bună ziua, domnule Salt! Și doamna Salt? Sunt tare bucuros să vă cunosc. Da, sigur, biletul este în ordine. Pofțiți, vă rog!

Se prezentară și ceilalți doi câștigători, mai întâi Micky, apoi Violeta. Fiecare era însoțit de către ambii părinți. Îi arătară biletele domnului Wonka, iar acesta mai că nu le smulse brațele din umăr, așa de entuziasmat era să le strângă mâna.

În cele din urmă, se auzi și o voce firavă șoptind:

- Eu sunt Charlie Bucket.
- Charlie! strigă domnul Wonka. Bine-ai venit! Tu ești copilul care abia ieri a găsit biletul, nu? Am citit despre tine în ziarele de dimineață. La fix, dragul meu, la fix! Sunt tare bucuros și mă bucur mult pentru tine. Iar acesta este... A, bunicul tău? Sunt încântat să vă cunosc, stimate domn. Peste măsură de încântat! Gata! Splendid! E toată lumea înăuntru? Perfect! Vă rog, urmați-mă! Acum începe turul nostru. Vă rog, vă implor, nu vă depărtați de grup! Nu aș vrea să vă pierdeți, nu acum, vă rog să nu vă rătăciți! Of, of, nicidecum n-ar fi bine să vă rătăciți.

Charlie privi pe furiș îndărăt și observă că porțile mari ale fabricii se închideau singure.

- Pe aici, vă rog, pofțiți pe aici, pe ușa asta mare, roșie! strigă domnul Wonka, vesel ca un **cintezoi**. Excelent! E cald și bine înăuntru. Trebuie să fie cald în fabrică, să le fie bine lucrătorilor.

Sunt obișnuiți, dragii de ei, cu o climă foarte caldă. Nu suportă frigul. Ar pieri dacă i-aș scoate afară pe vremea asta.

– Dar cine sunt lucrătorii? întrebă Augustus.

– Ei, toate la timpul lor, fiule, răspuse domnul Wonka zâmbind. Ai răbdare, totul va fi explicat pe măsură ce înaintăm. Gata, e toată lumea înăuntru? Vă rog mult, puteți închide ușa? Mulțumesc!

Charlie Bucket se afla acum într-un hol lung, care se întindea cât vedeai cu ochii. Era așa de lat, că l-ai fi putut străbate cu ușurință la volanul unui automobil. Pereteii erau de un roz-pal, iar lumina era caldă și plăcută.

– Ce plăcut și ce cald... șopti copilul.

– Așa este. Și ce minunat miroase! îi răspuse bunicul.

Aerul pe care-l respirau părea să fi adunat cele mai ademenitoare și plăcute mirosuri: cafea proaspăt prăjită, zahăr ars și ciocolată topită, dar și parfum de mentă, violete și alune zdrobite, flori de măr și caramel și coajă de lămâie... Din depărtare se auzea un zgomot, de parcă undeva în **măruntaiele** fabricii se învârteau, cu o viteză amețitoare, fără încetare, roțile unei mașinării gigantice.

– Dragii mei copii, spuse Wonka, ridicând glasul ca să acopere zgomotul mașinilor, acesta este coridorul principal de acces. Vă rog să vă lăsați la cuier hainele și căciulile și să mă urmați. Pe aici, vă rog. Așa! Toată lumea e gata? Pofțiți, atunci! Pe aici. Așa!

Domnul Wonka înainta pe coridor cu pași grăbiți. Copiii și părinții aproape că erau nevoiți să fugă pentru a ține pasul cu el. Grupul de vizitatori era destul de mare, dacă te apuca să-i numeri. Erau paisprezece persoane: cinci copii și nouă adulți. Așadar vă închipuiți că-și cam dădeau coate pentru a ajunge în apropierea lui Wonka ce continua să țopăie voios în fața lor strigând: „Haideți, mai repede, altfel nu mai ajungem niciodată!”

În scurtă vreme, o apucă la dreapta, pe un coridor mai îngust. Apoi la stânga. Și din nou la stânga. Apoi la dreapta. Apoi la stânga. Iar la dreapta. Locul acesta era ca un mușuroi de cârțițe, cu ramificații în toate direcțiile.

– Charlie, ține-mă bine de mână! șopti bunicul Joe.

– Ați observat că toate aceste coridoare coboară? le strigă domnul Wonka. Asta pentru că vom merge sub pământ. Cele mai importante săli din fabrica mea se află ascunse în adâncul pământului.

Apoi le spuse că sălile pe care le vor vedea sunt imense, mai mari decât un teren de fotbal și că nicio clădire din lume nu le-ar putea cuprinde, dar, sub pământ, au tot spațiul de care este nevoie. Domnul Wonka o luă la dreapta. Apoi la stânga. Apoi iarăși la dreapta. Pasajele deveniseră tot mai abrupte și era limpede că duceau tot mai adânc sub pământ.

Apoi, pe neașteptate, ghidul lor se opri în fața ușii de metal strălucitoare a Sălii de ciocolată. Urma să înceapă vizita celei mai importante încăperi din fabrică... Înăuntru se vedeau țevi de sticlă prin care curgea ciocolata fierbinte, vase mari în care se prăvălea în cascade, ca să iasă spumoasă și pufoasă. Și, în tot acest univers, abia de se zăreau la lucru câteva făpturi aproape neobișnuite.

VOCABULAR

prună brumărie – soi de prună acoperită cu un strat fin, alburiu, ca o brumă

entuziasmat – încântat, înflăcărat

cintezoi – pasăre cântătoare, masculul cintezei

măruntaie – parte din interior, din adânc a unui lucru; adâncime, mijloc

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Găsește, în text, un cuvânt cu înțeles asemănător cuvântului *extraordinar*. Scrie un enunț în care să folosești cuvântul găsit.
 - Explică sensul cuvântului *pasaj*, așa cum reiese din textul citit. Caută în dicționar cuvântul. Scrie și alte înțelesuri ale acestuia.
- Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
 - Cine este proprietarul fabricii de ciocolată?
 - Unde merg copiii în vizită?
 - Câte persoane vizitează fabrica?
 - Unde se află sălile importante ale fabricii?
- Lucați în perechi.** Citiți fragmentul în care domnul Wonka îi întâmpină pe vizitatori. Un copil citește enunțurile povestitorului, iar celălalt copil citește replicile domnului Wonka.

IMPORTANT

Într-un text narativ se pot regăsi:

- secvențe descriptive**, în care se prezintă trăsături ale personajelor, ale lucrurilor, ale spațiului;
- secvențe dialogate**, în care sunt redade, în scris, replicile personajelor.

APLICĂ!

- Lucați în grup.** Recitiți textul. Scrieți pe cartonașe informații despre locul vizitat de copii, care sugerează:

Imagini vizuale:
culori, forme,
poziții,
dimensiuni

Imagini gustative:
amar,
dulce

Imagini tactile:
cald,
rece,
neted

Imagini auditive:
sunete, zgomote,
tonul vocii

Imagini olfactive:
mirosuri,
parfumuri

- Asociază replicile cu personajele potrivite dintre cele ilustrate.

A Bun venit, micii mei prieteni!

B Numele meu este Veruca Salt.

C Eu sunt Augustus!

D Eu sunt Charlie Bucket.

1

2

3

4

5

- Scrie numele celor cinci copii, în ordinea în care au făcut cunoștință cu domnul Wonka.
 - Notează cine sunt însoțitorii fiecărui copil.
- Alcătuiește o propoziție în care cuvântul *vizita* să fie o altă parte de vorbire decât în ultimul alineat al textului.
- Ți-ar plăcea să lucrezi într-o fabrică de ciocolată? De ce?
 - Ce fel de ciocolată ți-ar plăcea să inventezi?

CREEAZĂ! – Arhitectul fabricii Wonka

- Lucați în grup.** Ilustrați fabrica de ciocolată. Scrieți scurte explicații pentru fiecare desen.

1. Curtea fabricii

2. Intrarea

3. Holul principal

4. Drumul prin fabrică

5. Sala de ciocolată

Semnele de punctuație

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1** **Lucrați în perechi.** Observați semnele de punctuație utilizate și explicați înțelesul enunțurilor:
 - a) – Haideți să pictăm, copii! b) – Haideți să pictăm copii!
- 2** Citește propozițiile cu intonația potrivită **scopului** indicat.
 - a) **informare** – Mâine, Dan pleacă în excursie.
 - b) **întrebare** – Mâine, Dan pleacă în excursie?
 - c) **exprimarea surprizei** – Mâine, Dan pleacă în excursie!
- 3** Completează spațiile punctate cu denumirea semnelor de punctuație învățate.
 - a) indică sfârșitul unei informări.
 - b) redă, în scris, intervențiile vorbitorilor în comunicare.
 - c) anunță o enumerare sau o replică a unui personaj sau a unei persoane care vorbește.
 - d) se scrie între cuvintele unei enumerări sau după cuvintele care indică o adresare.

IMPORTANT

În scris, **semnele de punctuație** redau grafic pauzele, intențiile, stările sufletești pe care, în vorbire, le exprimăm cu ajutorul intonației.

DESCOPERĂ!

- 4** Asociază enunțurilor ilustrația potrivită stării transmise.
 - a) Copilul sfâșie poleiala, iar în poala lui căzu, nici mai mult, nici mai puțin decât... un baton de ciocolată!
 - b) – Hmmm, mormăi bunicul gânditor, nu... nu e cazul...

- 5** **Lucrați în perechi.** Observați și explicați folosirea ghilimelelor pentru fiecare situație.
 - a) Topăia voios în fața lor strigând: „Haideți, mai repede, altfel nu mai ajungem niciodată!”.
 - b) Apoi continuă în gândul său: „Vai, ce zi nemaipomenită o să avem!”.
 - c) Am citit cartea „Charlie și fabrica de ciocolată”, de Roald Dahl.

IMPORTANT

- Pentru a reda, în scris, surpriza, ezitarea, nesiguranța, pauza în vorbire, se folosesc **punctele de suspensie (...)**.
- Pentru a reda, în scris, cuvintele spuse sau gândite de cineva se folosesc **ghilimelele („”)**.
- Ghilimelele se folosesc și pentru a reproduce un **titlu, cuvinte sau enunțuri** dintr-un text.

APLICĂ!

- 6** Transcrie fragmentul utilizând semnele de punctuație potrivite, în locul casetelor.

Domnul Wonka spuse copiilor

Bun venit prieteni

Avea o voce puternică și melodioasă

Pofțiți vă rog unul câte unul Pofțiți înăuntru Să văd biletele Cine e primul

- 7** Completează spațiile punctate: Textul „Charlie și fabrica de ciocolată” ar mai putea fi intitulat sau

- 8** Scrie în **jurnalul de lectură** impresiile tale despre textul „Charlie și fabrica de ciocolată”. Utilizează ghilimelele și punctele de suspensie.

OBSERVĂ!

- 1 Citește ceea ce spune fiecare copil.

Câte trofee!
Cum le-ai
obținut?

Sunt
campionă
la ciclism!

- 2 Citește și observă cum au fost redade cuvintele celor doi copii, în textele de mai jos.

A Alex observă în camera Anei mai multe cupe.

Surprins, Alex **spune**:

- Câte trofee! Cum le-ai obținut?
- Sunt campioană la ciclism! **răspunde** Ana.
- Bravo, **exclamă** Alex, te felicit!

B Alex observă în camera Anei mai multe cupe. Surprins, Alex **spune**: „Câte trofee! Cum le-ai obținut?”

Ana îi **răspunde**: „Sunt campioană la ciclism!”

APLICĂ!

- 3 Identifică în textul „Charlie și fabrica de ciocolată” numele care completează enunțurile:

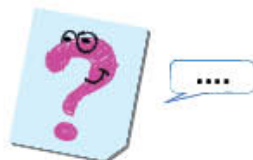
- a) În cele din urmă, se auzi o voce firavă șoptind: „Eu sunt ”
b) – Dar cine sunt lucrătorii? Întrebă

- 4 **Lucrați în perechi.** Precizați locul verbelor care indică replicile personajelor.

- a) Își deschise larg brațele și le spuse:
– Bun venit, micii mei prieteni! Bun venit în fabrica mea!
b) – Numele meu este Veruca Salt, spuse una dintre fetițe.
c) – Dragii mei, spuse Wonka, ridicând glasul, acesta este coridorul principal de acces.

CREEAZĂ! – Dialogul semnelor

- 7 Realizează chipuri nostime ale semnelor de punctuație. Scrie în bule enunțuri prin care acestea se prezintă.

PORTOFOLIU

IMPORTANT

- Într-un text, pentru a reda întocmai replicile persoanelor (personajelor) sunt folosite:

A. linia de dialog (–)

B. ghilimelele („ ”)

- Replicile sunt indicate prin verbe precum: *a spune, a zice, a răspunde, a întreba, a afirma,*

- Aceste verbe se pot afla:

- înaintea replicii și sunt urmate de două puncte;
- după replică și sunt precedate de virgulă, semnul exclamării sau de semnul întrebării;
- în interiorul replicii și sunt separate prin virgule.

- 5 a) **Lucrați în grup.** Citiți, pe roluri, textul de la pagina 103.

b) Scrieți verbele care indică replicile personajelor.

- 6 Transformă textul de mai jos, astfel încât verbele care indică replicile să se afle:

- a) înaintea replicii fiecărui personaj;
b) în interiorul replicii fiecărui personaj.

Mama intră în baie și o vede pe Ada.

– Ce baltă ai făcut! exclamă mama.

– Vreau să pun în mișcare bărcuța! răspunde Ada.

OBSERVĂ!

- 1 a) Citește ceea ce spun participanții la comunicare.

- b) Citește fragmentele de mai jos și observă cum este redată, în scris, convorbirea dintre Marcu și bunica lui.

A Marcu **stă** pe scaun și o **privește** pe bunica.
– E gata portretul, bunico? **întreabă** el.
Bunica îi **răspunde**:
– Mai am de pictat părul.

B Marcu **stătea** pe scaun și o **privea** pe bunica sa. El **a întrebat-o** **dacă** este gata portretul. Bunica **i-a răspuns** **că** mai are de pictat părul.

IMPORTANT

Când redăm, în scris, conținutul convorbirii dintre două persoane sau personaje, transformăm vorbirea directă în vorbire indirectă:

- eliminăm semnele de punctuație: linia de dialog, două puncte, ghilimelele;
- folosim verbe precum: *a zice, a spune, a anunța*, urmate de: *că, dacă, să, unde, care*;
- trecem verbele de la persoana I și a II-a la persoana a III-a.

APLICĂ!

- 2 Pentru a evita repetarea supărătoare a verbului *zise*, înlocuiește-l cu alt verb potrivit.

a) Violeta zise:

– Ce tablou impresionant!

strigă, exclamă, mărturisi, întrebă

b) Augustus zise:

– Îți spun un secret!

șopti, comentă, informă, spuse

c) Tata zise:

– Liniște! Doarme mama!

ordonă, sfătui, întrebă, rugă

- 3 Transformă secvența dialogată a) în una narativă și secvența narativă b) în una dialogată.

a) Domnul Wonka le strigă:
– Ați observat că toate aceste coridoare coboară?

b) Augustus a întrebat cine sunt lucrătorii. Domnul Wonka i-a spus să aibă răbdare, întrucât totul va fi explicat pe măsură ce înaintează.

- 4 **Lucreți în grup.**

- a) Imaginați o continuare a textului „Charlie și fabrica de ciocolată”, în care să introduceți și un dialog între vizitatorii fabricii și lucrătorii din Sala de ciocolată.
b) Scrieți textul, utilizând semnele de punctuație adecvate. Revizuiți și corectați eventualele greșeli.
c) Distribuți-vă rolurile. Unul dintre voi va fi povestitorul. Prezentați la *Scaunul autorului*.

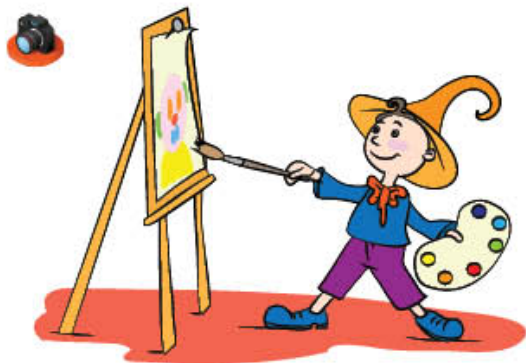
JOC – Lanțul cuvintelor

Descoperă zece verbe care anunță replicile persoanelor sau ale personajelor.

VBAFIRMĂDRETYEXCLAMĂMLOPRĂSPUNSEWASÎNTREBĂMNGHJȘOPTICJKMLUSI
VORBINTJFRFREPETĂHGORDONĂPOIUAPROBĂMFGRÎNTĂRITOR

Habarnam devine pictor

după Nikolai Nosov

Acuarelă era un pictor foarte bun. Purta, de obicei, o bluză cu poale lungi, pe care o botezase „halat”. Merita să-l vezi cu halatul pe el, cu niște plete ce-i cădeau pe spate, stând înaintea șevaletului cu paleta în mână.

Oricine își dădea seama că avea de-a face cu un pictor în adevăratul înțeles al cuvântului.

Când văzu că nimeni nu-i ascultă muzica, întrucât știți, voia să se facă muzician, Habarnam hotărî să ajungă pictor. Se duse direct la Acuarelă și-i spuse:

- Ascultă, Acuarelă, vreau să mă fac și eu pictor. Dă-mi niște tuburi cu vopsele și o pensulă, te rog! De felul lui, Acuarelă nu era zgârcit și-i dădu cu plăcere niște tuburi vechi de-ale lui și o pensulă. Ajuns în camera sa, Habarnam se pomeni cu Ciufulici, un prichinduț cu care era prieten la cataramă.
- Stai jos, Ciufulici! Ce bine că ai venit aici! Vreau să-ți fac portretul, zise cu încântare și nerăbdare Habarnam.

Grozav de bucuros, Ciufulici nu se lăsă mult rugat și se așeză pe scaun, la pozat. Habarnam se apucă să-l picteze. Se gândea cum să-l facă mai frumuseț și, în cele din urmă, îl făcu cu nasul roșu, urechile verzi, buzele albastre și ochii portocalii.

Ciufulici se frământa fără astâmpăr pe scaun, arzând de nerăbdare să vadă mai repede portretul gata.

– Astâmpără-te odată și stai liniștit, îl tot muștra Habarnam, altfel te fac în așa fel încât n-ai să te mai recunoști nici tu și nici altcineva.

– Dar acum e ușor de recunoscut? întrebă Ciufulici.

– Mai bine nici nu se poate, răspuse Habarnam și-i mai adăugă o pereche de mustăți violete.

– Ia să văd și eu, zise Ciufulici, în cele din urmă, tocmai când pictorul nostru termină cu o ultimă trăsătură de **penel**.

Habarnam, triumfător, îi arată portretul.

– Cum, figura asta-i a mea? strigă cu spaimă Ciufulici.

– A ta, firește. Păi, cum altfel?

– Atunci, de ce mi-ai făcut mustăți? Eu n-am și n-am avut niciodată mustăți!

– Nu-i nimic, nu este încă târziu să-ți crească.

– Și nasul? De ce mi l-ai făcut roșu?

– De ce, de ce? Ca să fie mai frumuseț!

– Și părul, de ce mi l-ai făcut albastru? După tine așa este părul meu, albastru?

– Bineînțeles. Dacă nu-ți place, eu ți-l pot face verde.

– Nu, pictura ta nu face nici cât o ceapă degerată, zise Ciufulici. Dă-o încoace să o rup.

– Cum adică să o rupi? Să distrugi o operă de artă? se înfurie Habarnam.

Ciufulici sări de pe scaun și încercă prin diferite **căi** să îi smulgă portretul. Și uite așa, nici una, nici două, se luară la trântă.

La auzul gălăgiei, veniră în fugă Știetot și doctorul Pilulă.

– Ce v-a apucat? îi luară ei la rost.

– Poftim, uitați-vă și voi, strigă Ciufulici, și spuneți cine este înfățișat aici? Nu-i așa că nu sunt eu acesta?

– Bineînțeles că nu! răspuse Știetot.

– Mai degrabă pare să fie o sperietoare de ciori, completă Pilulă.

Atunci Habarnam le spuse cu adânc dispreț:

– Păi cum era să vă pricepeți, dacă sub portret nu scria cine e? Stați puțin **că-i** scriu numele și o să vă lămurii imediat.

Zis și făcut: luă un creion și scris dedesubt cu litere de tipar, așa cum știa el, „CIUFULICI”. După aceea atârnă portretul la vedere și zise:

– Aici are să stea! Acum fiecare îl poate admira cât dorește, fără nicio piedică.

– Nu-i nimic, zise Ciufulici. Lasă că vin eu noaptea, când te culci, și-l fac bucățele.

– În cazul acesta, nici nu mă mai culc, răspunse Habarnam. O să stau de pază toată noaptea.

Ciufulici plecă acasă mânios foc, iar Habarnam se ținu de cuvânt. Se hotărî să stea de pază toată noaptea aceea. Așteptă, mai întâi, până adormiră toți ceilalți, apoi își luă șevaletul și paleta și se apucă să-i picteze pe toți în timp ce dormeau: pe Gogoasă îl făcu așa de gras, că nici nu a avut loc în întregime, pe pânză. Lui Zăpăcilă îi pictă niște picioare subțiri de parcă erau două bețe de chibrituri și, nici el nu cred că știe de ce, îi mai făcu și o coadă, ca de câine, la spate. Pe vânătorul Glonțisor îl înfățișă călare pe o mătură. Doctorului Pilulă îi puse, în loc de nas, un termometru, iar lui Știetot îi făcu niște urechi care semănau foarte bine cu niște urechi de măgar. Într-un cuvânt, îi zugrăvi pe toți în cele mai neprevăzute și mai caraghioase poze cu putință.

Către dimineață, atârnă toate pânzele de-a lungul pereților, scris dedesubtul fiecăreia câte un nume (că te și miri cum de nu le-a încurcat) și alcătui astfel o adevărată galerie de portrete. A doua zi, au sosit, rând pe rând, prichinduții. Fiecare lăuda portretele celorlalți, dar, cum dădea cu ochii de portretul lui, **protesta** cu tărie.

VOCABULAR

penel – pensulă mică, cu păr fin, cu care se pictează

protesta – nu era de acord, dezaproba

SCRIU CORECT!

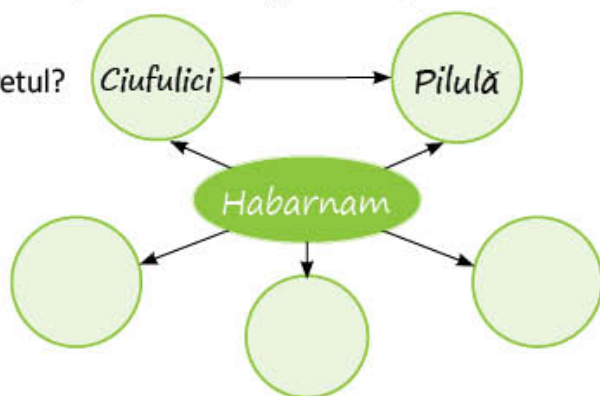
că-i – Cred **că-i** un portret reușit.
(că e)

căi – A încercat prin diferite **căi** să îl obțină.
(metode)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Citește din text enunțurile care îl descriu pe Acuarelă.
- 2 **Lucrați în perechi.** Citiți, pe roluri, dialogul dintre Habarnam și Ciufulici.
- 3 a) Reprezintă, într-un desen, aspectele care îl nemulțumesc pe Ciufulici în legătură cu portretul realizat de Habarnam.
b) Ce culori a folosit Habarnam pentru a realiza portretul? Completează un tabel asemănător celui de mai jos.

elementul pictat	nas
culoarea folosită	verde

- 4 Realizează rețeaua personajelor, completând un *ciorchine* asemănător celui de mai sus. Adaugă casete noi, în funcție de numărul personajelor din text. Unește numele personajelor care vorbesc între ele.

5 Asociază etichetele cu numele prichinduților pictați de Habarnam (A →; B →).

A. Un prichinduț cu niște urechi care semănau foarte bine cu ale unui măgar.

B. Un prichinduț cu un termometru în loc de nas.

C. Prichinduțul vânător călare pe o mătură.

D. Un prichindel așa de gras că nici nu a avut loc, în întregime, pe pânză.

E. Prichinduțul cu niște picioare subțiri ca două bețe de chibrituri și o coadă, ca de câine, la spate.

6 a) Observă numele prichinduților: Știetot, Glonțisor, Zăpăcilă, Gogoasă, Pilulă. Precizează ce este, ca parte de vorbire, cuvântul de la care provine fiecare nume.

b) Ce legătură crezi că este între numele personajelor și comportamentul lor?

c) Consideri că textul este amuzant? Motivează răspunsul.

APLICĂ!

7 a) Recitește fragmentul din text în care Habarnam și Ciufulici dialoghează cu doctorul Pilulă și cu Știetot.

b) Transformă secvența dialogată în povestire, completând spațiile punctate.

Doctorul Pilulă și Știetot i-au întrebat pe cei doi prichinduți Ciufulici le-a spus că Știetot considera că Doctorul Pilulă a afirmat că Habarnam le-a spus

8 Povestește fragmentul din care ai aflat ce a făcut Habarnam cu portretul lui Ciufulici.

9 Scrie replicile care ar fi trebuit să apară în bule, pornind de la textul de mai jos.

– Stai jos, Ciufulici! zise Habarnam. Vreau să-ți fac portretul!
Grozav de bucuros, Ciufulici se așeză pe scaun la pozat.

10 Lucrați în perechi. Imaginați-vă replici între Habarnam și Acuarelă, pornind de la cele din imaginea alăturată. Scrieți replicile, apoi prezentați-le în fața clasei.

Îmi dai vopsele și o pensulă?

11 Observă cum s-au format numele Habarnam și Știetot. Scrie și tu trei nume nostime.

CREEAZĂ! – Galeria de portrete

12 Lucrați în grupuri de câte cinci.

a) Pictați portretele celor cinci prichinduți care dorm.

b) Scrieți numele lor sub portrete. Expuneți lucrările.

c) Jucați scena în care cei cinci prichinduți văd portretele realizate de Habarnam.

PORTOFOLIU

DESCOPERĂ!

1 a) Observă banda desenată.

b) Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.

- De ce crezi că prima imagine nu este însoțită de o bulă?
- Ce vrea să facă fetița? Din care imagine ai înțelege?
- Ce fel de detergent folosește fetița? Cum ai aflat?

2 **Lucrați în perechi.**

- Citiți textul din dreapta.
- Realizați ilustrații pentru întâmplările povestite.
- Stabiliți replicile personajelor, pe baza textului.

- Exemplu:** *Am crezut că voi reuși să îl spăl singură!*
- Scrieți replicile în bule. Prezentați lucrările în clasă.

Diana plânge. Ea nu reușește să spele singură tricoul. Bunica o mângâie și îi spune că poate cere un sfat când nu se descurcă.

Bunica o îndrumă pe Diana. Mai întâi, pune apă în lighean, apoi adaugă detergent de rufe. Diana bagă tricoul în apă.

Genial!

IMPORTANT

- Într-o **bandă desenată** nu se povestește totul, dar cititorul își poate imagina ce lipsește, cu ajutorul imaginilor, al replicilor și al semnelor de punctuație din bule.
- Etapele realizării unei benzi desenate:
 - stabilirea întâmplării care va fi redată;
 - realizarea ilustrațiilor;
 - stabilirea replicilor;
 - scrierea replicilor în bule.

APLICĂ!

- Povestește, în scris, întâmplarea redată în banda desenată de la exercițiul 1.
- Realizează o bandă desenată, pornind de la următoarea întâmplare:

Maria și Luca se află în vizită la Grădina Zoologică. Admiră un pui de elefant care se joacă împreună cu părinții lui. Copiii fac poze. Pe neașteptate, elefanții trimit către copii jeturi puternice de apă. Au primit *un duș de simpatie*.

JOC – Cinci cuvinte

Găsește, în grilă, cuvintele care au legătură cu banda desenată.

X	V	K	B	U	L	A	W	Q	S
Y	I	M	A	G	I	N	E	Z	U
B	P	E	R	S	O	N	A	J	O
E	R	R	E	P	L	I	C	I	R
P	S	E	M	N	E	F	K	U	A

APLICĂ!

1 **Ascultă dialogurile amuzante din manualul digital.** Completează, în timpul audierii, un tabel asemănător celui alăturat. Pentru a completa coloana *Cine sunt vorbitorii?*, alege dintre cuvintele: *doctorița, elevul, fiul, mama, învățătorul, nepotul, bunicul, proprietarul.*

Titlul	Vorbitori	Câți vorbitori sunt?	Cine sunt vorbitorii?
Năzdrăvănii			
Cum îți iei tratamentul...			
Sfaturi medicale			
La cald și la rece...			

2 **Lucrați în grup.** a) Ordonăți întâmplările: ♦, ...,

El se gândește

După ora nouă, Matei

Atunci, Matei

După o jumătate de oră,

În sfârșit, Matei

Matei se luminează la față.

b) Povestești, în scris, întâmplarea cu ajutorul benzii desenate obținute prin ordonarea imaginilor și a cuvintelor care le însoțesc. Prezentați în fața clasei.

CREEAZĂ! – *Târlicii motanului*

3 **Lucrați în grup.** a) Observați imaginile alăturate. Discutați și stabiliți cum veți continua banda desenată. Realizați desenhul și scrieți replicile pentru secvența care urmează, pe o coală mare.

b) La un semnal sonor, mutați-vă la masa unui alt grup. Observați cum au continuat colegii voștri banda desenată, discutați și continuați ce au început ei.

c) Procedați în același mod ca la punctul b), până reveniți la propria lucrare. Observați cum a fost continuată banda voastră desenată. Corectați eventualele greșeli de scriere. Expuneți lucrările.

Recapitulare

- Citește fragmentul următor din *Micul prinț*, după Antoine de Saint-Exupéry.

Micul prinț a ajuns pe cea de-a șasea planetă. Acolo trăia un domn bătrân, care scria niște cărți uriașe.

– la te uită! Vine un explorator! strigă el, când îl zări pe Micul prinț.

Micul prinț se așează pe scaun, ca să mai răsuflă puțin. Călătorise atât de mult!

– Ce este cartea aceea mare? întrebă Micul prinț. Ce faceți dumneavoastră aici?

– Eu sunt geograf, zise domnul cel bătrân.

– Ce este un geograf?

– E un savant care știe unde se află mările, fluviile, orașele, munții și pustiurile.

– Foarte interesant, spuse Micul prinț. În sfârșit o meserie adevărată!

Aruncă o privire pe planeta geografului. Nu mai văzuse niciodată o planetă atât de mare.

– E tare frumoasă planeta dumneavoastră! constată băiatul. Se găsesc și oceane pe-aici?

– N-aș putea să știu! răspunde geograful.

– Dar sunteți geograf!

– Da, numai că eu nu sunt explorator. Duc mare lipsă de exploratori! Geograful e un om prea important ca să-și piardă timpul plimbându-se. El nu-și părăsește biroul, ci vin exploratorii la el. Le pune întrebări și notează datele adunate de ei, explică bătrânul.

Ce este un geograf?

- 1 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce nu știe geograful dacă sunt oceane pe planeta sa? b) Ce părere are geograful despre profesia lui?

c) Ce crezi tu despre profesia de explorator?

- 2 a) Selectează din text și scrie câte un enunț pentru fiecare situație:

• informare • întrebare • exprimarea surprizei • exprimarea îngrijorării

b) Scrie verbele care indică replicile personajelor din text.

- 3 a) Transcrie enunțurile înlocuind □ cu semnele de punctuație potrivite.

□ Ei □ dar tu vii de departe □ Tu ești explorator □ Fă-mi o descriere a planetei tale □

b) Alcătuește câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele: *n-aș*, *naș*.

- 4 Scrie un dialog: a) pe baza imaginii date;

b) pe baza textului de mai jos.

Unde mă sfătuiți să mai călătoresc?

Pe Pământ!

Micul prinț este curios să afle de ce cărțile de geografie nu se învechesc.

Geograful îi spune că foarte rar se întâmplă ca un munte să își schimbe locul.

- 5 **Lucrați în grup.** Realizați o bandă desenată, pe baza textului citit. Surprindeți în imagini momentele:

a) Domnul cel bătrân îl zărește venind pe Micul prinț.

b) Micul prinț află ce profesie are domnul cel bătrân.

c) Micul prinț este uimit de frumusețea planetei geografului.

Evaluare

- Citește textul *Un program încărcat*, după Mircea Sântimbreanu.

Cu vreo două săptămâni în urmă, am surprins în curte o discuție între Păunița și Miluță, mai ciudată decât cele obișnuite, cum ar fi discuția despre jocul cu nasturi. O auzii pe Păunița:

- Mănânci și vii imediat la mine! Cu dalta și ciocanul.
- Și piatră, de unde luăm? întrebă Miluță.
- N-ai nicio grijă, zise Păunița. Am pus eu ochii pe una...
- Și timp avem berechet: azi e sâmbătă, mâine duminică. Și luni?

Luni vom purta pe brațe, la școală, o nouă operă de artă...

Nu trecu nici măcar o jumătate de oră și cei doi și găsiră piatra pentru sculptură.

- E cam murdară piatra noastră! zise Păunița scuturându-și bluza.
- Mâna e totul! Dă-te la o parte! Ard de nerăbdare s-o cioplesc cu dalta!

Păunița întrebă curioasă:

- Și ce vrei să sculptezi?

– La asta nu m-am gândit. Știi ceva? Ce-ar fi să te fac pe tine? Nu-ți surâde nemurirea?

– Ce-ți veni? Ne trebuie ceva mai însemnat, de exemplu un bărbat bărbos, cu frunte înaltă, ceva asemănător cu cei din cartea de istorie, un domnitor, un rege... Știi ce? Aduc într-o clipă cartea! O să vezi tu ce-o să iasă...

Peste un minut, Păunița era înapoi, gâfâind de emoție:

- Aici, Miluță! Uite aici, un rege!
 - Perfect! Ce barbă, ce ochi... Așa... Atenție, încep!
- Timp de o oră nu se auzi decât țcănitul dălții.
- Ei, seamănă? întrebă Miluță nerăbdător.
 - Nu prea... Mai rotunjește-i barba.

Și tot așa, mai ia-i din barbă, mai ia-i din partea stângă, mai ia-i din dreapta... până când se înseră. Nu se mai vedea nimic, așa că cei doi s-au oprit.

A doua zi, prin fereastra deschisă pătrundeau chemările:

- Miluță! Miluță! Miluță! Școală-te imediat... Vino încoace!

În curte, mama, tata, bunicul priveau mormanul de pietre din care se observa ceva ce semăna cu o gheară de găină...

Bunicul clătina din cap:

- Țândări l-ai făcut, Miluță! Era bolovanul de pus pe butoiul cu varză. De zeci de ani îl aveam.

1 Încercuiește varianta corectă de răspuns, în fiecare caz.

- a) Bolovanul a fost cioplit de • bunic • Miluță • Păunița • un rege
- b) Cei doi copii au lucrat • o jumătate de oră • o oră • până seara • până dimineață
- c) Bolovanul cioplit a fost descoperit în dimineața zilei de • sâmbătă • duminică • luni • marți

2 Formulează răspunsuri pe baza informațiilor din text.

- a) A doua zi, Miluță a fost trezit de strigătele din curte. Ce semnificație crezi că au acestea: îngrijorare, surpriză, nemulțumire? Motivează.
- b) Ce mesaj le-ai transmite celor doi copii? Continuă răspunsul: *Dragi copii, chiar dacă*
- c) Ce i-ai transmite bunicului? Continuă răspunsul: *Consider că*

- 3 Transcrie textul înlocuind □ cu semnele de punctuație potrivite.

Miluță avu unul din cele mai frumoase vise ale lui □ Se făcea că se află într-un muzeu cu scări de marmură □ cu candelabre □ cu oglinzi □ cu sute de sculpturi □

Un ghid explica rar, cu o voce gâtuită de emoție □

□ Și acum □ vă rog □ atenție □ Intrăm în galeria nemuritoarelor sculpturi ale marelui maestru Miluță □

După ce a tras aer în piept □ continuă □

□ Cinste marelui sculptor □ maestrul Miluță □ Merită să fie aclamat □

- 4 Observă imaginea alăturată și imaginează-ți cum ar putea continua dialogul dintre bunic și cei doi copii. Scrie o secvență dialogată în care verbele ce indică replicile personajelor să se afle:

- a) înaintea cuvintelor bunicului;
- b) după cuvintele Păuniței;
- c) în interiorul intervenției lui Miluță.

- 5 Transformă în povestire secvența dialogată din chenar, având în vedere:

- eliminarea semnelor de punctuație care anunță intervențiile personajelor;
- folosirea verbelor care exprimă acțiunea de *a spune*, la timpul trecut, urmate de cuvinte precum *că, să, ce* etc.;
- schimbarea persoanei verbelor.

– E cam murdară piatra! zise Păunița scuturându-și bluza.

– Mâna e totul! Dă-te la o parte! Ard de nerăbdare s-o cioplesc cu dalta!

Păunița întrebă curioasă:

– Și ce vrei să sculptezi?

– La asta nu m-am gândit. Știi ceva? Ce-ar fi să te fac pe tine?

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	□ □ □	□ □ □	15 – 17 semne de punctuație	□ □ □	□ □ □
Bine	□ □	□ □	11 – 14 semne de punctuație	□ □	□ □
Suficient	□	□	8 – 10 semne de punctuație	□	□

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai ales varianta/ variantele...	...recitește cu atenție textul.
2. Dacă nu ai răspuns la toate întrebările...	...discută cu alți colegi, află ce opinii au aceștia.
3. Dacă nu ai completat corect toate semnele de punctuație...	...recitește indicațiile de la pagina 106.
4. Dacă nu ai scris dialogul conform cerințelor...	...recitește indicațiile de la pagina 107. Revezi cum ai rezolvat exercițiul 6 de la pagina 107.
5. Dacă nu ai povestit corect...	...recitește indicațiile și rezolvarea exercițiului 3 de la pagina 108.

Exersăm, corectăm, progresăm

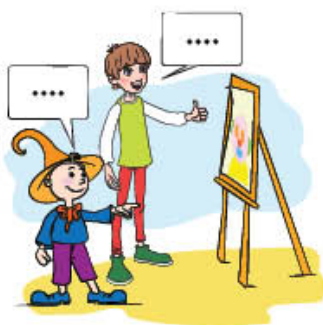
- 1 a) Formulează câteva aprecieri personale referitoare la textele citite în această unitate. Completează un tabel asemănător celui alăturat. Folosește cuvintele: *mi-a, mi-au plăcut*.
- b) Exprimă-ți părerea răspunzând la întrebările:
- De ce protestează cu tărie prietenii lui Habarnam?
 - De ce nu își părăsește geograful biroul?
 - De ce nu acceptă Păunița să-i facă Miluță sculptura?
- c) Alege din *Cercul emoțiilor* pe cele trăite de personajele cărora le aparțin replicile următoare:
- – la te uită! Vine un explorator! strigă geograful.
 - – Nu, pictura ta nu face nici cât o ceapă degerată, zise Ciufulici. Dă-o încoace să o rup.
 - – Țândări l-ai făcut, Miluță! Era bolovanul de pus pe butoiul cu varză, spuse bunicul.

Textul „...”	
DA	NU
Ce ți-a plăcut?	Ce nu ți-a plăcut?
De ce ți-a plăcut?	De ce nu ți-a plăcut?

- 2 Desenează personajul pe care ai dori să-l întâlnești: geograful, Micul prinț, Habarnam, Miluță, domnul Wonka. Scrie o listă cu întrebările pe care i le-ai adresa.

- 3 Imaginează-ți o întâlnire între Habarnam și Miluță. Scrie replicile potrivite pentru fiecare dintre imaginile de mai jos. Prezintă lucrarea colegilor tăi.

JOC – Vorbesc singur!

Citește literele din trei în trei, începând cu a treia literă, și vei afla cum se mai numește vorbirea unui personaj cu sine însuși.

ASMEWOPZKNKLOXYLJHOFDG

AUTOEVALUARE – Cum am progresat la citit?

Alege enunțurile care te descriu cel mai bine.

- Când citesc un text, pot să observ anumite trăsături ale personajelor, din replicile acestora.
- Reușesc să descopăr cu ajutorul semnelor de punctuație anumite sentimente ale personajelor, cum ar fi: nedumerirea, admirația, uimirea, îndoiala, teama.
- Pot reda prin desen întâmplările importante.
- Pot să-mi imaginez gesturile personajelor și să interpretez roluri.

4 •	2 – 3 •	1 •

Unde-i tata? după Jack Canfield

Într-o dimineață rece și umedă, cu un cer cenușiu gata să reverse peste lume o perdea de apă, am pornit din orașelul nostru de munte către sudul țării, pe malul Dunării, unde vremea se anunța mai caldă. Ne îndreptam pe șoseaua alunecoasă spre autostradă și de-acolo, către satul bunicilor din partea mamei, unde urma să petrecem o minunată săptămână de vacanță.

Tata fusese în schimbul de noapte la spital și era obosit după orele lungi de lucru. Era un medic renumit și noi ne bucuram împreună de operațiile pe care le reușea. Ca în multe alte dăți când plecam în vacanță, tata dormea pe bancheta din spate a mașinii. Făceam așa ca să câștigăm timp și să lungim vacanța: mama conducea și îi lăsa tatei timp să se odihnească pe drumul spre destinația noastră de vacanță. În seara dinaintea plecării, mama a încercat să se culce mai devreme, așa cum face de obicei când pornim la drum. Mereu am apreciat cât era de organizată. Nu e deloc simplu să faci bagaje, pachetele, să asiguri casa, să lași totul în ordine. Iar noi, copiii, ne încurcam în papuci în drumul către baie.

Până la bunici aveam destul de mult de mers. Eu și sora mea, Maria, cam adormiți, priveam pe geam. Fratele meu mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el. Cea mai mare parte a timpului cât nu doarme, el citește. Și când citește, pierde orice contact cu ceea ce e în jur, așa de concentrat este asupra cărții. Cred că ar putea citi și dacă am fi sub **asediu**. Întotdeauna i-am admirat plăcerea pentru citit, dar nu sunt nici pe departe un cititor atât de pasionat ca el.

La un moment dat, mama trase mașina într-o parcare să se odihnească. Ne-am dat jos, să ne întindem și să căscăm, toți în afară de tata și Eugen. Tata încă dormea în spate, sub pături, iar Eugen era chiar în miezul unui „capitol foarte interesant”, așa că nu a coborât să se dezmoțască.

După un timp, ne-am urcat în mașină și am pornit mai departe. Timpul părea că trece greu, drumul era alunecos, ceața lăptoasă era groasă și eu mă tot uitam când la ceas, când la cer. Oare o să mai ajungem vreodată la autostradă?

După vreo jumătate de oră, mi-am întins brațele și am aruncat o privire pe bancheta din spatele meu. Apoi, surprins, m-am mai uitat o dată. Am tras la o parte păturile, ba chiar m-am uitat sub banchetă. Ciudat! Mi-am zis eu. Unde-o fi tata? Am mai aruncat o privire în spate, așteptându-mă să-l găsesc acolo unde îl lăsasem când am coborât în parcare. Tot nu-l vedeam.

Fiind sigur că exista o explicație la toate astea, am întrebat-o pe mama:

– Știi tu cumva unde e tata?

– Măi Vlad, ce întrebare e aceasta? Vezi în spatele camionetei!

Uluit, m-am mai uitat o dată în spate, dar pur și simplu, el nu era acolo.

– E în spate de tot, la un loc cu bagajele? am insistat eu cu întrebarea.

– Nu, pe banche...

Scâârț! Mașina scrâșni din toate încheieturile oprindu-se brusc, după care a urmat o întoarcere de o sută optzeci de grade și ne-am îndreptat spre locul de unde plecaserăm. Mama se uitase și ea în spate, iar întoarcerea din drum îmi confirma bănuiala. Tata lipsea!

Mama a început să ne întrebe disperată pe toți la rând dacă știm ceva de tata, mai întâi pe sora noastră mai mică, apoi pe mine, apoi pe Eugen. El citise liniștit în tot acest timp, dar se trezi brusc în panica generală. Leși din lumea cărții pe care o citea așa cum ies oamenii din sala de cinematograf, clipind la lumină, apoi spuse calm:

– Liniștiți-vă, oameni buni! Mi-a spus să vă transmit că se duce până la magazinul din stația de benzină să cumpere ceva și că vine repede înapoi.

Mama îi atrase atenția asupra faptului că plecaserăm din parcare de o jumătate de oră. Citeam în gesturile ei **indignarea**. Eugen doar clipi.

În dreptul parării, mama viră brusc spre stânga. Scârțâitul roților îl trezi brusc pe Eugen la realitate așa că, de data aceasta, coborî și el din mașină. Îngrijorați, căutam cu privirea prin toate colțurile parării. Minutele care treceau păreau o eternitate.

La o oră după ce părăsiserăm prima oară parcare, l-am recuperat pe tata, zgribulit, acum, de frig. S-a urcat în mașină fără să scoată un cuvânt. Ne-am continuat drumul. Se așternuse o tăcere stânjenitoare. Când... ca la un semnal, părinții noștri au izbucnit în râs. Ne-am molipsit și noi, copiii, și un fel de căldură ne-a învăluit pe toți. Tot restul călătoriei, tata a rămas treaz și a participat alături de mama la șofat.

Am ajuns pe autostradă sub un soare timid ieșind de după nori. Fâșia neagră și lucioasă de asfalt străbătea câmpurile verzi, pătate ici-colo de ochiuri de apă. Într-o oră urma să ajungem la bunici. Eram bucuroși. M-am gândit să-mi fac un catalog nostim cu toți membrii familiei mele, pe care să-l strig la destinație. Astfel timpul a trecut mult mai repede.

VOCABULAR

asediu – încercuire și atacare cu forțe armate a unui loc întărit, pentru a-l cuceri

uilit – cuprins de o mare (și neașteptată) mirare, emoție, uimit, surprins

indignare – mânie și dispreț provocate de o insultă, de o nedreptate, de o acțiune nedemnă

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări, alegând varianta corectă de răspuns.

a) Ce prezintă textul *Unde-i tata?*

- întâmplări imaginate
- informații științifice
- întâmplări inspirate din realitate
- o știre

b) Când a pornit familia la drum cu mașina?

- într-o dimineață
- într-o seară
- într-o după-amiază
- într-o noapte

c) Unde se îndrepta familia lui Vlad?

- spre un orașel de munte
- spre satul bunicilor
- spre spital
- spre benzinărie

2 Asociază fiecare enunț cu personajul potrivit: a →

- a) Dormea pe banchetă. ▲ Eugen
- b) Conducea mașina. ◆ mama
- c) Citea o carte. ★ Maria
- d) Priveau pe geam. ● tata
- Vlad

IMPORTANT

Unde-i tata? este un **text narativ**

în care se prezintă o întâmplare posibilă în realitate.

Textul cuprinde:

- locul, timpul și personajele întâmplărilor;
- evenimentul care declanșează întâmplările;
- prezentarea întâmplărilor;
- evenimentul cel mai tensionat;
- sfârșitul întâmplărilor.

3 Completează spațiile punctate cu informații din text.

- a) Tatăl lui Vlad este obosit, pentru că c) Vlad apreciază faptul că mama sa
 b) Vlad este mândru de tatăl său, deoarece d) Vlad își admiră fratele, deoarece

4 a) Care dintre situațiile de mai jos schimbă cursul acțiunii?

- șoseaua alunecoasă
- oprirea în parcare
- ceața lăptoasă
- oboseala tatălui

b) Transcrie alineatul din text în care se regăsește situația identificată la punctul a).

5 a) Ce întâmplări s-au petrecut după oprirea în parcare? Completează enunțurile cu informații din text.

Mai întâi, s-au urcat Apoi, Vlad a constatat că Pe urmă, mama a întors și i-a întrebat Eugen a spus După aceea, mama a virat

b) Care dintre momentele de mai jos consideri că a fost cel mai tensionat? Motivează.

- Îngrijorați, căutau cu privirea prin toate colțurile parcării.
- Au ajuns pe autostradă sub soare timid ieșind de după nori.

c) Cum este finalul povestirii: fericit, trist, surprinzător, firesc? Motivează răspunsul.

APLICĂ!

6 a) Scrie ideile principale de mai jos în ordinea desfășurării întâmplărilor din povestire.

- Vlad constată lipsa tatălui din mașină.
- În timpul călătoriei, fiecare membru al familiei are o preocupare.
- Mama și copiii se întorc cu mașina în parcare.
- După recuperarea tatălui, familia își continuă drumul spre casa bunicilor.
- După o scurtă oprire într-o parcare, familia pornește din nou la drum.

b) Delimitează textul în fragmente conform planului de idei stabilit la punctul a).

7 a) Caută în text și completează un tabel asemănător celui din dreapta.

Parte de vorbire	Persoana	I	a II-a	a III-a
pronume				
verb				

b) Cine povestește întâmplarea? Motivează, folosind informațiile extrase în tabel.

8 a) Observă cum relatează Vlad și Luca aceeași întâmplare. Precizează persoana și numărul verbelor folosite de cei doi copii. De ce nu folosește Luca pronume și verbe la persoana I?

Eu și sora mea mai mică, Maria, pe jumătate adormiți, priveam pe geam. Fratele meu mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el.

Vlad și sora lui mai mică, Maria, pe jumătate adormiți, priveau pe geam. Fratele său mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el.

b) Scrie ideile secundare ale fragmentului al patrulea din textul *Unde-i tata?*

c) Povestește, în scris, fragmentul care prezintă întoarcerea mamei și a copiilor în parcare.

9 a) Ai trăit emoții diferite alături de personajele textului? Care sunt acestea?

b) Ai găsit asemănări între întâmplările din text și experiența ta? Exemplifică.

c) Scrie ce ai învățat din acest text.

Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul

DESCOPERĂ!

- 1 a) Citește replicile din imaginea de mai jos. Care dintre copii rostește o propoziție?

IMPORTANT

Pentru a comunica un mesaj, așezăm cuvintele într-o anumită ordine, alcătuind propoziții cu înțeles. Astfel, cuvintele devin **părți de propoziție**.

- b) Ce părți de vorbire sunt cuvintele rostite de Maria? De ce nu formează ele o propoziție?
c) Ce cuvânt rostit de Vlad dă înțeles comunicării? Ce parte de vorbire este acest cuvânt?

- 2 a) Alege din tabelul alăturat întrebarea potrivită pentru cuvintele subliniate mai jos.

Tata doarme pe banchetă.

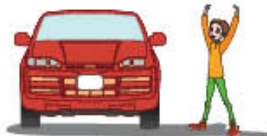
tata	Cine? Pe cine? Cu cine?
doarme	Ce fel de? Ce face? De ce?
pe bancheta	Când? Cu cine? Unde?

- b) Scrie întrebarea potrivită sub fiecare cuvânt al propoziției de la punctul a).

- 3 a) Scrie întrebări potrivite pentru cuvintele subliniate.

Vlad a coborât din mașină.

Băiatul se mișcă vioi.

- b) Ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate? Ce exprimă ele în propozițiile date?

- c) Subliniază părțile de propoziție care răspund la întrebările *ce face?*, *ce fac?*.

Mama conduce. Drumul șerpuește. Tata doarme. Eugen citește. Eu și Maria privim pe geam.

IMPORTANT

- Partea de propoziție care arată ce face o ființă sau un lucru are rol de **predicat** în propoziție.
- Predicatul se poate exprima prin verb și răspunde la întrebarea **Ce face?**
- O propoziție are un singur predicat.

APLICĂ!

- 4 Scrie cuvintele potrivite pentru a obține propoziții.

a) Într-o dimineață (**ce fel de?**), Vlad (**ce a făcut?**) cu părinții (**unde?**).

b) Bunicii în poartă. Copiii din mașină. Bunica în casă. Grivei

- 5 a) Scrie încă patru propoziții în continuarea celor de mai jos. Subliniază predicatul.

La bunici, Vlad păstrează curățenia. El respectă obiceiurile bunicii. Pune obiectele la locul lor.

b) Scrie textul de la punctul a), astfel încât să te referi la tine.

- 6 Scrie propozițiile, apoi analizează predicatul, după modelul dat.

Mâine vom pleca la bunici. Eu am reparat lanterna. Mama a pregătit bagajele. Eugen alege cărțile. Maria caută o păpușă.

privim = predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana I, numărul plural

Subiectul. Acordul predicatului cu subiectul

*Dacă tu o îndrăgești
Ea îți spune cum să crești!*

DESCOPERĂ!

- 1 Despre cine este vorba în ghicitoarea lui Luca?
- 2 a) Indică predicatelor din propozițiile următoare:

Clopoțelul sună. Luca citește niște ghicitori. Nina strânge lucrările colegilor. Ea le așază pe panou. O ajută Dănuț, Tania și Geo.

b) Indică cine face acțiunea exprimată de verbele cu rol de predicat. **Exemplu:** *Elevii intră. Cine intră? – Elevii*

c) Precizează:

- numărul verbului cu rol de predicat și numărul substantivului cu rol de subiect, din a treia propoziție;
- numărul și persoana verbului cu rol de predicat, numărul și persoana pronumelui cu rol de subiect, din a patra propoziție.

d) Ce observi? Completează spațiile punctate: *Predicatul are același număr cu subiectul exprimat prin, aceeași și același cu subiectul exprimat prin pronume.*

IMPORTANT

- Partea de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului are rol de **subiect** în propoziție. Întrebările la care răspunde subiectul sunt: **Cine?, Despre cine se vorbește în propoziție?**
- Subiectul poate fi format din unul sau mai mulți termeni.
- Subiectul se poate exprima prin substantive, pronume sau alte părți de vorbire.
- Predicatul se acordă cu subiectul.
- Între subiect și predicat nu se scrie virgulă.

APLICĂ!

- 3 Observă imaginea. Înlocuiește spațiile punctate cu părțile de propoziție care lipsesc și subliniază cu două linii subiectul format din mai mulți termeni.

- zâmbesc. • Familia
-,,,, bunica, zâmbesc.

- 4 a) Identifică predicatelor și subiectele.

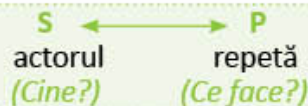
Actorul repetă. Regizorul observă mișcările. Noi privim.

b) Desenează schema propozițiilor, după modelul alăturat.

c) Analizează subiectele și predicatelor, după modelul dat.

actorul = subiect exprimat prin substantiv comun, genul masculin, numărul singular

repetă = predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular

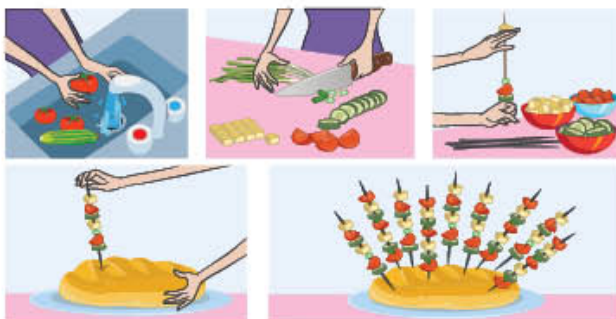

- 5 Scrie propozițiile păstrând predicatul care se acordă cu subiectul.

- Dan **iau/ia/iei** notițe. • Ei **fac/face/faci** afișul. • Nina **scriu/scrie/scriem** invitația.

- 6 Ordonează propozițiile, respectând etapele de lucru ilustrate. Subliniază cu o linie predicatelor și cu două linii, subiectele.

Ea înșiră alimentele pe bețe. Maria spală legumele. Decorul ei conține multe frigărui. Fetița taie alimentele. Maria înfinge frigăruia într-o pâine.

Scrierea unui text în care se prezintă o întâmplare trăită

9

DESCOPERĂ!

- 1 Parcurge etapele scrierii textului *Un cadou de neuitat*, pentru a observa cum se prezintă o întâmplare trăită.
 - a) Stabilește despre ce cadou vrei să scrii.
 - b) Prezintă informații despre **cadrul întâmplării**. Folosește pronume și verbe la persoana I: *Când eram mic (mică), aveam o mare pasiune pentru, dar, până la ani, eu am avut doar Visam la*
 - c) Precizează **evenimentul care declanșează întâmplarea**. *La aniversarea mea de ani, mi-a dăruit*
 - d) Relatează **desfășurarea întâmplărilor**.
 - Prezintă evenimentele.
Îmi amintesc și acum momentul în care a venit spre mine ținând în brațe Mai întâi, am, apoi
 - Prezintă darul primit.
 - e) Scrie **cum te-ai simțit** când ai primit darul.
De atunci, am mai primit și alte daruri, dar niciunul nu m-a făcut atât de precum oferit (oferită) de

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi**. Stabiliți enunțurile potrivite pentru introducere, cuprins și încheiere.

- ✦ Era decisiv pentru calificarea în finală.
- Echipa clasei noastre participa la un campionat de volei.
- ▮ Și în al doilea meci am ieșit învingători.
- ▣ Între cele două meciuri, am discutat despre strategia de joc.
- ◆ La finalul campionatului, am primit o medalie.
- ★ Toți așteptam cu nerăbdare începerea primului joc.
- ⊙ Eu am fost căpitanul echipei.
- ▲ Scorul primului meci a fost unul strâns, însă am reușit să câștigăm.
- Într-o dimineață de sâmbătă, m-am trezit și am plecat în grabă spre școală.
- ☺ Ne-am bucurat împreună și am sărbătorit victoria la o cofetărie din apropierea școlii.

- 3 Imaginează-ți că tu ești căpitanul echipei de volei.

- A Descrie, în 3 – 4 enunțuri, primul meci câștigat de echipa ta, în campionat. Folosește pronume și verbe la persoana I și a III-a, numărul singular și plural.
- B Redă, în scris, discuția care are loc în pauza dintre cele două meciuri. Folosește câte un verb și un pronume la persoana I și a II-a, numărul singular și plural.

- 4 Scrie textul obținut prin ordonarea enunțurilor de la exercițiul 2, introducând secvențele A și B de la exercițiul 3, în locurile corespunzătoare din text. Schimbă caietul cu un coleg. Corectăți eventualele greșeli.

IMPORTANT

Când scrii un text în care prezinți o întâmplare trăită:

- folosește pronume și verbe la persoana I, singular și plural;
- precizează în **introducere** **când, unde, cine** participă la întâmplări;
- poți introduce în **cuprins**, scurte secvențe descriptive;
- folosește linia de dialog sau ghilimelele, dacă dorești să redai întocmai replicile persoanelor;
- folosește cuvinte pentru a lega faptele între ele: *deodată, apoi, atunci* etc.;
- în **încheiere**, poți formula o concluzie, poți scrie despre emoțiile, impresiile tale.

Introducere

(1 → ■ 2 → ...)

Cuprins

(4 → ..., ..., ...)

Încheiere

(..., ...)

Necazurile unui uragan de treabă

după Adina Popescu

La răscrucea Vreme Rea, unde se întâlnesc toate vântoasele și **vifornițele**, trăia cândva un moș cu soția lui. Din cauza vremii nefavorabile, dar și a prognozei meteo pe care o urmărea în fiecare seară la televizor și care anunța numai nori de ploaie, bătrâna suferea de reumatism. De fiecare dată când venea furtuna, mai ales spre seară, o dureau spatele și în mod special un deget de la picior, pe care-l simțea străpuns parcă de zeci de ace.

– Vai de mine, moșule, ce mă fac, nu mai pot de durere! Niciun leac nu-mi ajută!

– Cred că ți-ar ajuta o rază de soare! își dădea cu părerea

unchiașul. Dar pe aici, pe la noi, n-am mai văzut soare de când eram copil.

Timpuț trecea, iar bătrâna se simțea din ce în ce mai rău, până când, într-o dimineață, se trezi cu dureri atât de mari, încât începu să țopăie într-un picior prin casă.

– Se apropie o furtună mare! spuse moșul îngrijorat. Degetul tău nu te minte, mereu anunță când vine prăpădul!

Abia termină moșul ce avusese de zis, că auzi bătăi în ușa căsuței lor din bârne și **humă**. Chiar atunci se stârni un vânt atât de puternic, încât stinse focul care ardea în vatră.

– Cine-i acolo? întrebă femeia cu spaimă în glas.

Dar nu-i răspunse nimeni. Când merse să deschidă ușa, în prag, ce-i văzură ochii? Un mic uragan, nemâncat de trei zile, cu hainele ude leoarcă și cu un chip necăjit de parcă i s-ar fi înecat toate corăbiile din lume.

– Hai să te încălzești! Să-ți fac un ceai fierbinte și să-ți dau două aspirine! spuse bătrâna.

Bătrânii hotărâră numaidecât să-l adopte și să-l crească așa cum știu, ca pe copilul lor. Voi, copii, să nu vă așteptați să întâlniți vreodată un pui de uragan la colț de stradă sau în părculeț, căci o astfel de întâmplare numai la răscrucea Vreme Rea **s-ar** putea petrece!

– Ce nume să-i dăm? îl întrebă bătrâna pe unchiaș.

– Eu zic să-i spunem Katrina sau Lucy, ca în America!

– Da, dar pe aici n-a călcat vreodată picior de uragan. Au fost câteva tornade și cam atât!

– Să-i zicem Fane, ca vărului tău bogat de la oraș, poate așa va avea noroc în viață!

De atunci, Fane îi rămase numele puiului de uragan.

Zilele treceau, iar puiul de uragan creștea vesel în casa bătrânilor. În scurt timp, deveni un uragan în toată regula. Era de-ajuns să tragă adânc aer în piept ca să spulbere o întreagă pădure sau să strănute o singură dată, ca două râuri să se umfle și să iasă din albie.

Cu timpul, reumatismul bătrânei se agravase și durerile deveniseră insuportabile.

– Mamă, nu mai pot să te văd chinându-te așa. Lasă-mă să merg la oraș, să-ți aduc un leac pentru boala de care suferi! se rugă uraganul Fane.

– Mai bine stai aici, puiule, oamenii nu te vor primi bine pe unde te vei duce! încercă bătrâna să-l convingă să rămână.

Dar uraganul era hotărât, așa că, într-o bună zi, își strânse fulgerele și tunetele într-o tolă, își ferecă vântoasele și norii într-un butoi, își luă rămas bun de la părinți și plecă spre oraș. Merse ce merse, până când ajunse la o autostradă. Cerul era senin, nu era nici urmă de ploaie.

Uraganul Fane știa că dacă va urma autostrada, va ajunge la oraș, așa că se opri să-și tragă un pic sufletul. Numai că, din neatenție, scăpă chiar în mijlocul șoselei butoiul pe care îl căra în spate, iar o mașină, în viteză, îl făcu țandări. Bucuros că e din nou liber, Vântul începu să sufle voios. Fane se făcu negru de supărare, la fel ca norii pe care îi vedea cum **sar** din butoi și se adună deasupra drumului.

– Regret, n-am vrut să vă sperii! spunea el oamenilor care se risipeau care încotro.

– Fugiți! Un uragan! țipau ei, cuprinși de panică.

O echipă de filmare aflată întâmplător la fața locului, entuziasmată de fenomenul la care tocmai asista, a început să-l filmeze pe uraganul Fane.

„lată-mă și vedetă! În seara asta, mama mă va vedea la știri” își zise uraganul. Din fericire, nimeni nu a pățit nimic, căci Fane se opri repede și așază oamenii, mașinile și caii ușurel pe sol. Apoi își continuă drumul spre oraș, căci trebuia să găsească un leac pentru mama lui. Intră val-vârtej într-un spital și geamurile zbârnâiră din toate încheieturile. Doctorii și pacienții nu știau pe unde să se mai ascundă, ca să nu fie luați pe sus de uragan. Câțiva pacienți țopăiau fericiți prin saloane.

– Ce aer curat respirăm! Aer de munte! se bucurau ei.

– Iertați-mă, n-am vrut să vă sperii! Mama e bolnavă și-i caut un leac! spuse Fane.

– Ce are? întrebă șeful clinicii.

– Reumatism, mai ales la un deget de la picior! spuse uraganul.

– Dacă nu mai plouă, îi va trece, zise șeful clinicii. Pot să-ți recomand niște medicamente.

Uraganul se hotărî să-l viziteze pe vărul bătrânei, ca să-i ceară împrumut ceva bani. Avea de făcut niște târguieli pentru părinții lui.

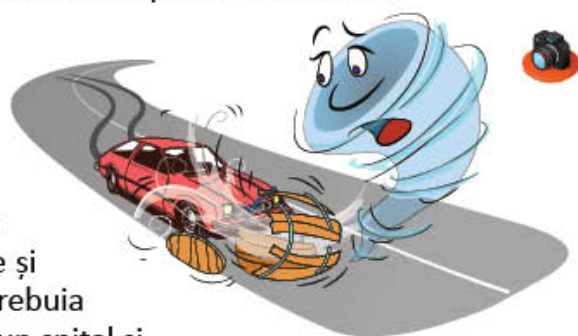
Acesta îl ascultă cu atenție și îi propuse următorul târg:

– Dacă vrei să faci rost de bani, poți să lucrezi la mine timp de un an. Tocmai am cumpărat ceva pământ și am construit zece mori de vânt care macină făină. Cred că tu ai fi cel mai potrivit ca să le pui în mișcare.

Uraganul înghiți în sec și nu mai spuse nimic. Nu-i convenea să stea așa de mult timp departe de casă, dar se gândi la sănătatea mamei sale și acceptă propunerea.

Descoperi că pe moșia vărului mai lucrau Ploaia, care uda pământul la răstimpuri, **Aversa**, sora ei mai mică, Ceța, Burnița și alte fenomene ale naturii. Uraganul muncea din noapte până în zori și nu știa că, prin alte locuri, vremea se îndreptase și soarele strălucea pe tot întinsul țării. Cerul era senin sticlă, chiar și la răscrucea Vreme Rea, așa că bătrâna se însănătoși repede și fără medicamente. Ba chiar unchiașul înlocui tăblița mâncată de rugină de la răscruce, care se numi din acel moment Răscrucea Vreme Bună. Uneori, cei doi bătrâni lăcrimau după fiul lor de la care nu mai aveau nicio veste.

Când se împlini un an, uraganul își ceru **simbria**, dar vărul nici nu se gândea să-i plătească vreun ban. Atunci, fenomenele meteorologice se răzvrătiră. Dar aceasta... e o altă poveste!

VOCABULAR

vifornițe – furtuni, vijelii, viscole

humă – numele popular al argilei întrebuințate la spoitul caselor

aversă – ploaie abundentă, neașteptată, de scurtă durată

simbria – plată oferită unei persoane angajate în serviciul cuiva

SCRIU CORECT!

s-ar – Astăzi **s-ar** putea să plouă.

sar – Câțiva pacienți **sar** fericiți.
(**țopăie**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.
 - Unde își au casa cei doi bătrâni?
 - Ce probleme de sănătate are bătrâna?
 - Ce nume primește puiul de uragan?
 - Ce își propune uraganul Fane să facă?
 - Ce face Fane pentru a obține bani de la vărul bogat al bătrânei?
- Explică pe baza informațiilor din text:
 - Răscrucea se numește Vreme Rea, deoarece
 - „Un uragan în toată regula” înseamnă
 - Numele răscrucii este schimbat, deoarece
- Enumeră fenomenele naturii care lucrau alături de uraganul Fane pe moșia vărului bogat.
 - Explică scrierea lor cu literă mare.

- Completează un tabel asemănător.

CAUZA	URMĂRILE
Butoiul din spatele lui Fane s-a spart.	
	Câțiva pacienți au țopăit prin saloane.
	Bătrâna s-a însănătoșit.

- Uraganul Fane a hotărât să plece la oraș, în ciuda rugămintelor bătrânei. Consideri că a luat o decizie bună? Scrie argumente și pentru **DA** și pentru **NU**.

APLICĂ!

- Răspunde la întrebări.
 - Ce personaj simpatizezi? De ce?
 - Ce i-ai transmite vărului bătrânei?
 - Ce ai învățat din această întâmplare?
 - Ți-a plăcut textul? Motivează.
- Lucrați în perechi.** Imaginați-vă un personaj feminin, o tornadă, în locul uraganului Fane.
 - Găsiți-i un nume potrivit.
 - Cum se va modifica textul după înlocuire?
 - Recitați textul cu modificările făcute.

CREEAZĂ! – O altă poveste

- Lucrați în grup.** Imaginați o continuare a textului pornind de la enunțul „Dar... aceasta e o altă poveste!”. Parcurgeți următorii pași:
 - Adăugați, într-un tabel, verbe, adjective și substantive pe care le-ați putea folosi în text.

locul	personajele	cauza	acțiunile	ajutoare	însușiri
pe câmpie	tornado	păcăleala	se răzbună	fulgere	înnegurate

- Scrieți cuvinte cu rol de subiect, respectiv de predicat, apoi alcătuiți propoziții cu acestea.

Cine?	uraganul	tornado	fulgerele	vântul	ceața
Ce face?	a sfărâmat	toarnă	bubue

- Creați un final al întâmplărilor: *De atunci*
- Scrieți un text de 15 – 20 de enunțuri, pe baza ideilor stabilite anterior. Folosiți cuvintele: *nor*, *n-or să scape*. Realizați un desen. Schimbați lucrările între grupuri și corectați eventualele greșeli.

Scrierea unui text în care se prezintă întâmplări imaginate

OBSERVĂ!

- 1 **Lucrați în perechi.** Citiți textul de mai jos.

Cândva, pe raftul cel mai înalt al unei biblioteci era o carte cu coperti de piele, pe care n-o mai citise nimeni de mulți ani. Era o carte cu povești.

La un moment dat, una dintre povești, plictisită să mai stea în cartea prăfuită, a hotărât să meargă să vadă ce se mai întâmplă în lume.

- Ce titlu ar putea avea textul?
- Care dintre cele două imagini ilustrează mai bine personajul. De ce?
- Selectează, în text:
 - aspecte inspirate din realitate;
 - elemente care nu pot fi reale.

- 2 Care dintre fragmentele de mai jos ar putea continua textul de la exercițiul 1? Motivează.

- Mai întâi, s-a oprit într-o școală. Voia să afle Acolo a întâlnit A aflat că Apoi,
- Cei doi prieteni erau nedespărțiți. Povestea era fericită acum.

- 3 **Lucrați în grup.** a) Scrieți o listă de cuvinte care anunță sfârșitul unei povești: *de atunci,* .
b) Scrieți, pe două coloane, adjective care pot exprima starea sufletească a unui personaj când finalul întâmplării este unul fericit, respectiv unul trist.

APLICĂ!

- 4 Continuă începutul de text dat mai jos. Găsește un titlu potrivit textului creat.

Când s-a crăpat de ziuă, Magda și prietenul ei au luat-o din loc. După două ore de mers, au ajuns în cel mai pustiu loc pe care îl văzuseră vreodată: nu se zărea **nicio** casă și **niciun** semn de viață. În copacii abia înmuguriți nu era nicio pasăre și totul era învăluit într-o ceață groasă și cenușie. Tăcerea profundă le dădea fiori pe șira spinării...

5 AUTOEVALUARE

- Îmi plac textele narative în care, deoarece
- Citesc pe nerăsuflăte un text narativ care
- Nu îmi plac textele narative în care
- Dacă aş scrie un text narativ, ar fi despre

CREEAZĂ! – Poveste cu pitici

PORTOFOLIU

- 6 **Lucrați în grup.** Realizați un desen sau un colaj care să ilustreze o întâmplare dintr-o poveste cu titlul *În țara piticilor*. Descrieți: locul, însușirile personajelor, obiectele folosite de acestea.

- Ascultă textul *O întâmplare cu final fericit*, din manualul digital.

APLICĂ!

- 1 Adelina are de scris un text cu tema: *Pe cine ai invita la o masă festivă organizată de tine?*

Stabilește dacă enunțurile sunt adevărate (A) sau false (F):

- Adelina crede că doamna învățătoare este exigentă.
- Fetița se teme să meargă la școală, ca să nu primească o notă foarte mică.
- Adelina o roagă pe mama să inventeze o răceală sau o altă boală.
- Adelina ajunge la concluzia că tema nu este așa de grea cum a crezut la început.
- Adelina îi spune tatălui că nu mai e nevoie să o sune pe doamna învățătoare.

- 2 Ascultă din nou textul și alege varianta corectă (a, b sau c).

A. Fetița nu vrea să meargă la școală, deoarece

- este bolnavă.
- nu știe să scrie tema.
- tatăl ei este profesor.

C. Fetița i-ar oferi lupului

- numai o prăjitură.
- cerbi și căprioare.
- mult sirop de brad, suc de soc.

E. Dacă fetița ar invita la masă și o pisică aristocrată,

- ar învăța de la ea bunele maniere.
- ar învăța-o bunele maniere la masă.

B. Adelina ar servi-o pe Albă-ca-Zăpada cu

- prăjitură cu mere.
- mere.
- un măr otrăvit.

D. Pe Popeye Marinarul, Adelina l-ar servi

- doar cu spanac.
- și cu spanac.
- cu bomboane mentolate.

- mama ei ar învăța bunele maniere la masă.

- 3 **Lucrați în grup.**

- Formulați întrebări, pornind de la textul audiat: *Ce?, Cine?, Unde?, Când?, Cum?, De ce?*
- Schimbați lista cu un alt grup. Răspundeți la întrebări, apoi înapoiți lista grupului.
- Citiți răspunsurile date de colegi la întrebările voastre și observați dacă sunt cele așteptate.

- 4 Completează spațiile punctate, pe baza textului audiat.

Adelina se temea de Fetița ar fi vrut să Ea a reușit să La sfârșit, fetița

CREEAZĂ! – Invitații mei la masa festivă

- 5 Realizează un tabel asemănător, apoi completează spațiile punctate, pe baza textelor citite.

Cine vine?	Degețica	Tom Degețel	Neghiniță	Pinocchio	Gulliver
Ce îi oferi?	nectar
De ce îi oferi?	...ca să-și păstreze gingășia.

Recapitulare

- **Citește cu atenție textul *Racul cel tânăr*, de Gianni Rodari.**

Într-o zi, după întâlnirea cu ai săi, un rac tânăr se retrase la umbra unui brusture și gândea astfel: „De ce, oare, toată familia mea dă înapoi? Vreau să învăț să merg înainte, ca broaștele, și să-mi cadă mie coada dacă n-am să reușesc!”

Începu să facă exerciții pe ascuns, între bolovanii din râu. În primele zile îi fu destul de greu. Se lovea de toate, își zgâria trupul și se călca, deseori, cu un picior pe celălalt. Dar, puțin câte puțin, lucrurile începură să meargă mai bine, căci orice se poate învăța, dacă ai voință.

Când fu sigur pe sine, se înfățișă familiei sale și făcu demonstrativ câțiva pași înainte.

– Fiule, izbucni în lacrimi mama sa, nu te mai recunosc! Umblă din nou așa cum te-au învățat tatăl și mama ta, umblă ca frații tăi care te iubesc atât de mult!

Frații săi începură să râdă de el și să-i arunce fel de fel de răutăți. Supărat, tatăl îi spuse:

– Dacă vrei să rămâi cu noi, umblă ca toți racii. Dacă vrei să faci de capul tău, râul e mare: mergi în lume și întoarce-te când vei voi!

Bietul rac ținea mult la ai săi, dar era prea sigur că este pe calea cea bună ca să aibă îndoieli. Își îmbrățișă mama, salută pe tatăl și pe frații săi și plecă în lumea largă. Trecerea sa trezi curiozitatea unui grup de broaște, care pălăvrăgeau în jurul unei frunze de nufăr.

– Ia priviți! Racul acela merge de-a-ndoaselea! Nu mai există respect, zise o broască.

Dar racul mergea tot înainte și, este cazul s-o spunem, mergea pe drumul cel drept. La un moment dat, fu strigat de un rac bătrân care, după ce îl privi îndelung, îi grăi:

– Ce crezi că poți face? Și eu, când am fost tânăr, gândeam să-i învăț pe raci să meargă tot înainte. Și iată cu ce m-am ales: trăiesc singur cuc și lumea mai bine și-ar tăia limba decât să-mi vorbească. Ascultă-mă pe mine, cât mai ai timp: nu te mai împotrivi să faci ca toți ceilalți raci și, într-o zi, ai să-mi mulțumești pentru sfat!

Racul cel tânăr tăcu, dar în sinea lui gândea: „Eu am dreptate!” Și, după ce-l salută politicos pe bătrân, își continuă mândru drumul său.

Va ajunge departe? O să aibă noroc? Va putea să îndrepte toate lucrurile strâmbe din lumea asta? Noi nu putem să știm, căci el continuă să meargă înainte cu același curaj și hotărâre din prima zi. Putem doar să-i urăm, din toată inima: „Drum bun!”

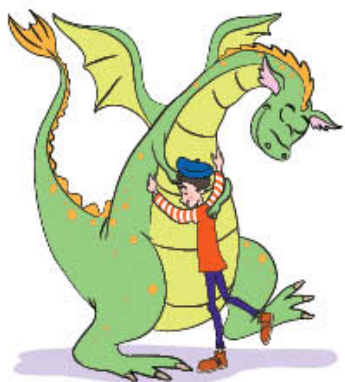
- 1** **Lucrați în grup.** Formulați răspunsuri la întrebările din finalul povestirii.
- 2** a) Caută în text trei propoziții. Scrie pe o coloană subiectele și pe alta predicatle.
b) Analizează subiectele și predicatle.
Racul a plecat în lume. Broaștele orăcăiau. Ele râdeau de rac.
- 3** a) Delimitează textul în fragmente.
b) Scrie planul dezvoltat de idei.
c) Povestește, în scris, un fragment.
- 4** Realizează *Harta textului*.

- 5** Completează o schemă asemănătoare.

- 6** Imaginează-ți și scrie o continuare a textului.

- Citește textul *Elmer zboară spre casă* – fragment adaptat din *Dragonul tatălui meu*, după Ruth Stiles Gannett.

Era o zi cețoasă fără nicio rază de soare. Elmer și dragonul zburau și tot zburau pe deasupra oceanului umed. Pe la lăsatul serii, dragonul zări pământul.

– Unde să aterizez? întrebă dragonul. Acum, că sunt liber, n-o să-mi convină deloc să fiu dus la Zoo, la circ sau mai știu eu unde.

– Păi, o să se întunece în curând. Cred că poți ateriza pe ponton fără să atragi atenția. Bineînțeles că va trebui să nu facem zgomot! spuse Elmer. Erau ultimele clipe petrecute împreună.

– O să-mi fie dor de tine și de zborul nostru împreună. Ți mulțumesc că m-ai adus acasă!

– N-o să uit niciodată cum ai bătut atâta drum până în Insula Sălbatică, numai ca să mă salvezi pe mine, spuse dragonul. Elmer, cred că ar trebui să-ți dau ție ceasul ăsta de aur. Nu mă văd purtându-l și oricum eu nici nu știu să citesc ora.

– Ești sigur? Aș putea să i-l dau mamei. Aș putea să-ți ofer ceva în schimb?

– Da, chiar mă întrebam dacă mai ai acadele din acelea roz și delicioase.

– Mi-au mai rămas patru, zise Elmer. Ți le dau cu tot dragul.

Stătură fără să facă zgomot, în timp ce dragonul savura acadelele.

Deodată, s-au auzit voci. Erau niște oameni pe ponton! Cei doi se îmbrățișară.

– Unde te duci de-aici?

– O să merg să-mi caut familia în munții din Ținutul Albastru, spuse dragonul, gândindu-se la cele șase surori ale sale, la cei șapte frați și la părinții săi gigantici.

Dragonul zbură în întuneric, în timp ce paznicii care își făceau rondul se apropiară pășind apăsător.

Băiatul o luă la fugă, alergă pe străzi, traversă Parcul Verdeveșnic și ajunse acasă.

– Mamă, tată, am venit acasă. La mulți ani! strigă el.

Domnul și doamna Elevator se grăbiră să iasă și-l luară în brațe pe Elmer:

– Vai, Elmer, cât ne bucurăm să te vedem! Nici n-ai idee cât de îngrijorați am fost! Pe unde ai umblat și ce ai făcut?

– O, multe, multe, vă povestesc, dar nu acum! răspuse Elmer. Mai întâi, cadourile!

Elmer îi dăruie tatălui trei galbeni și-i cântă „Mulți ani trăiască!” la muzicuța de argint.

– Iar aici e un frumos ceas de aur cu lăntișor, pentru tine, mamă.

– Dar de unde ai tu lucrurile astea? întrebă uimiți domnul și doamna Elevator.

– Acesta e un secret pe care nu vi-l pot spune deocamdată, răspuse Elmer, cotrobăind în frigider după ceva de mâncare.

1 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) Pe unde zboară Elmer și dragonul?

b) Când zărește dragonul pământul?

c) De ce voia dragonul să aterizeze într-un loc sigur?

d) Care personaj a oferit acadele și cui?

e) Ce întâmplare grăbește despărțirea celor doi prieteni?

f) Unde pleacă dragonul?

g) Ce îi oferă Elmer mamei sale?

2 Scrie pe o coloană predicatul și pe altă coloană subiectele din textul de mai jos.

Elmer îi oferă dragonului acadele. El îi mulțumește. Ei au zburat împreună. Glasul oamenilor răsună pe ponton. Frații, surorile și părinții îl așteaptă pe dragon. Mama, tata și Elmer se bucură.

3 Citește enunțurile de mai jos, apoi completează spațiile punctate.

Pe ponton au apărut oamenii. Elmer a fugit. Acum, el cotrobăie după mâncare.

- a) oamenii = exprimat prin , genul masculin, numărul
 b) a fugit = exprimat prin, timpul, persoana, numărul
 c) = predicat exprimat prin, timpul prezent, persoana, numărul
 d) = subiect exprimat prin pronume, persoana, numărul

4 Încercuiește cuvintele potrivite în fiecare caz, apoi scrie propozițiile obținute.

Broasca/Broaștele orăcăiau la marginea lacului. Frații **râdea/râdeau** de racul tânăr.
Dragonul/Dragonii a zburat peste ocean. Oamenii **vorbea/vorbeau** despre dragon.

5 Citește cu atenție, apoi completează cu semnele de punctuație necesare.

Mama tata surorile frații dragonului trăiesc în Ținutul Albastru
 Pe racul tânăr nu-l încurajau părinții frații broaștele și racul cel bătrân

6 a) Delimitează textul *Elmer zboară spre casă* în fragmente corespunzătoare cuvintelor-cheie:

A. aterizarea B. ultimele clipe C. despărțirea D. revederea părinților

b) Scrie ideea principală și ideile secundare ale primului fragment.

c) Povestește, în scris, primul fragment.

7 Părinții l-au întrebat pe Elmer: „Dar de unde ai tu lucrurile astea?” Imaginează-ți că ești Elmer. Formulează un răspuns alcătuit din trei enunțuri distincte prin care să explici proveniența lucrurilor.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5	6	7
Foarte bine	șapte răspunsuri	11 – 12 subiecte și predicate	13 – 15 cuvinte	patru propoziții	șapte semne	□□□	trei enunțuri
Bine	5 – 6 răspunsuri	8 – 10 subiecte și predicate	10 – 12 cuvinte	trei propoziții	șase semne	□□	două enunțuri
Suficient	3 – 4 răspunsuri	6 – 7 subiecte și predicate	8 – 9 cuvinte	două propoziții	cinci semne	□	un enunț

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai răspuns la întrebări...	...recitește cu atenție textul.
2. Dacă nu ai identificat subiectele și predicatele...	...recitește secțiunea IMPORTANT, de la paginile 121 și 122.
3. Dacă nu ai scris cuvintele...	...revezi rezolvarea exercițiului 4 c) de la pagina 122.
4. Dacă nu ai scris corect propozițiile...	...revezi rezolvarea exercițiului 5 de la pagina 122.
5. Dacă nu ai scris corect semnele de punctuație...	...revizuieste enunțurile cu ajutorul învățătorului.
6. Dacă nu ai delimitat corect textul... Dacă nu ai formulat corect ideile... Dacă nu ai reușit să povestești...	...consultă-te cu un coleg. ...revezi rezolvarea exercițiilor 6 b) de la pagina 120. ...revezi rezolvarea exercițiului 8 c) de la pagina 120.
7. Dacă nu ai reușit să formulezi răspunsul...	...revezi rezolvarea exercițiului 8 a) de la pagina 120.

Exersăm, corectăm, progresăm

- 1 **Lucrați în perechi.** Identificați subiectele. Descoperiți cele trei dezacorduri (nepotriviri) între predicat și subiect, care s-au strecurat în text. Explicați ce nu este corect. Verificați cu ceilalți colegi. Scrieți textul corectat.

Soarele cu razele lui aurii le fac cu ochiul copiilor. Ei se află în poiană. Fetele sare coarda. Băieții fac coronițe. Glasul copiilor se aud până departe. Copiii **plee** acasă.

Exemplu: Copiii **plee**. → Copiii **pleacă**. → Verbul cu rol de predicat trebuie să fie la persoana a III-a, numărul plural.

- 3 **Lucrați în grup.** Citiți introducerea și încheierea textului *Leul care voia să cânte*. Scrieți cuprinsul, bazându-vă pe imaginația fiecăruia dintre voi.

La marginea unei stepe, trăia odată un leu care se numea Caramel. Își dorea mult să cânte, dar avea o voce atât de răgușită, încât, atunci când îl auzeau, celelalte animale își astupau urechile cu labele sau o luau la fugă.

Animalele îi tot spuneau:

– Nu mai cânta! De ce vrei să cânți, dacă n-ai voce?

Doar ai auzit ce frumos cântă păsările, care au fost făcute să ne încânte cu trilurile lor. Tu trebuie să-ți ții gura, pentru că ai o voce foarte groasă!

Atunci, leul Caramel, care își dorea mult să cânte,

În cele din urmă, leul Caramel a înțeles că nu era făcut să cânte și s-a lăsat păgubaș.

De atunci, nimeni nu l-a mai luat peste picior și toate celelalte animale au reînceput să-l placă și să-l respecte.

- 2 Asociază cuvintelor de pe linia **A** cuvinte de pe linia **B**. Alcătuieste propoziții surprinzătoare. Subliniază predicatul și subiectele. **Exemplu:** *Vântul doarme* cu o floare la ureche.

A	vântul, norul, râul, cuvântul, gândul, ideea, cartea
B	aleargă, șoptește, doarme, visează, povestește

PENTRU A REUȘI

- Într-un text, cuprinsul este foarte important. În cuprins se prezintă întâmplări care modifică **situația de la început** pentru a se ajunge la încheiere.
- Ceea ce scrii în cuprins trebuie să aibă **legătură** cu introducerea și cu încheierea.

CREEAZĂ! – Poezia *Cercul animalelor*

- 4 Imaginează-ți un număr de circ și scrie versuri cu rime despre animale și rolurile pe care acestea le joacă. Subliniază cu o linie predicatul și cu două linii subiectele.

AUTOEVALUARE – Cum am progresat ca scriitor?

- Punctele tari ale scrisului meu sunt
- Problemele pe care le am când scriu sunt
- Pentru a depăși problemele trebuie
- Greșelile de scriere pe care le repet sunt
- Aștept de la învățătorul sau învățătoarea mea să mă sprijine la

Un prieten pentru Faruk după Don Rowe și Jan Newton

Când am început școala, abia sosisem împreună cu familia mea în această țară. Veneam dintr-o parte a lumii unde erau tot felul de conflicte. Părinții mei voiau ca eu să cresc într-un loc sigur, lipsit de primejdii.

Viața într-o țară nouă presupune multe dificultăți. A fost greu mai ales când m-am dus la școală. Abia vorbeam limba engleză și era dificil să înțeleg ce mi se spunea și să îmi fac prieteni.

Profesoara era interesată de mine. Mă bucura faptul că aveam colegi drăguți, dar îmi era greu pentru că nu înțelegeau limba mea. Profesoara mea spunea: „Vino și lasă-mă să te țin

de mână, Faruk!”, iar eu îmi puneam mâna într-a ei. Ceilalți copii mă observau atunci, iar câteodată Sam, Andi sau Tom îmi aruncau câte o privire **ironică** sau chiar o mică îmbrâncitură, în momentele în care profesoara nu-i observa. Nu știam de ce fac asta. Eu nu le făcusem nimic niciodată.

Când am trecut în următoarea clasă, învățasem să vorbesc mult mai bine și să înțeleg ceea ce spuneau ceilalți. Dar încă eram izolat. Mă duceam la școală, mă așezam, încercam să-mi fac lecțiile, dar, când venea pauza și toți ieșeam afară, eram singur dacă nu venea fratele meu mai mare să se joace cu mine. Când el a terminat școala, chiar am rămas singur, pentru că nu mai era nimeni care să se joace cu mine. Nu îmi plăcea să mă duc afară în pauze și căutam orice scuză ca să rămân în clasă.

Începusem să cred că va fi așa întotdeauna, dar, într-o zi, am auzit un murmur prin clasă. Un băiat nou sosise. Am auzit pe cineva spunând că fusese prin multe școli, deoarece familia lui călătorea mult.

Ziua în care directorul l-a adus în clasă a fost însoțită. Îmi amintesc cum strălucea soarele în părul lui blond. La fel ca mine, arăta diferit față de restul copiilor. Ochii lui căprui și adânci se rotiră prin clasă și îi întâlniră pe ai mei. Profesoara l-a așezat la masa mea și am fost bucuros când s-a întors către mine.

– Cum te cheamă? mă întrebă.

– Faruk, i-am răspuns, dar pe tine?

– Alex, îmi spuse zâmbind. Vrei să vezi camionul meu?

Mi-a arătat o jucărie, un camion. Mi-a spus că tatăl lui conducea un camion adevărat. Când a sosit pauza, i-am arătat lui Alex terenul de joacă, apoi ne-am dat pe tobogan. Am devenit foarte buni prieteni.

Ne ajutam reciproc când aveam de lucru și ne jucam împreună. Învățam să citim, iar când orele se terminau, ne jucam amândoi. Câteodată, Alex venea pe la mine. Am aflat că familia lui locuia într-o **caravană** uriașă. Era frumoasă. Îmi doream să locuiesc și eu acolo. Mă gândeam că trebuie să fie minunat să-ți poți muta casa oriunde și oricând doreai.

După un trimestru și jumătate, s-a întâmplat un lucru neașteptat. Alex a început să lipsească de la școală. Îmi lipsea mult, mai ales în recreație. Apoi, după câteva săptămâni, am observat că se întâmplă ceva lângă porțile școlii. Un grup de colegi se adunase în jurul cuiva și când am aruncat o privire să văd cine era, m-am bucurat. Era Alex. Se întorsese! În timp ce alergam către ei, mi-am dat seama că băieții și fetele formaseră un cerc în jurul lui Alex și îi spuneau cât de supărați sunt că lipsise,

mai ales acum când clasa lor participa la concursul *Clasa cu cele mai puține absențe nemotivate*. Voiam să le strig „Lăsați-l în pace!”, dar toți erau foarte **înverșunați**. Când Alex a început să plângă, m-am hotărât să-i rog să se oprească, dar clopoțelul a sunat, iar colegii au pornit spre clasă.

Mă bucuram așa mult să-mi văd din nou prietenul.

– De ce strigau așa la tine? l-am întrebat.

– Așa fac mereu cu nou-veniții, răspuse Alex. Pentru că nu trăiesc în același mod ca ei, presupun. Nici nu au dorit să afle de ce am lipsit. La ultima mea școală, a fost cam la fel.

Nu mult după aceea, Alex mi-a spus că el și familia lui urmau să plece la vară în altă parte a țării, dar că speră să se reîntoarcă la toamnă.

După ce a plecat Alex, am fost trist. Îmi era dor de el. În fiecare zi când mergeam la școală, speram să fie ziua în care Alex s-a întors. Mă gândeam la toate jocurile pe care le vom juca atunci când el va reveni. Colegii au fost cam neprietenoși cu el, dar știam că Alex era o persoană foarte drăguță.

Într-o zi, după ce profesoara a strigat catalogul, l-a închis și a privit spre mine.

– Îmi pare rău Faruk, spuse, mă tem că Alex nu se va mai întoarce. Am auzit că familia lui s-a mutat în altă parte a țării, unde lucrează tatăl lui.

Inima mea începu să bată cu putere. Acum știam că, probabil, nu-l voi mai vedea niciodată pe prietenul meu. Sperasem și iarăși sperasem că Alex se va întoarce, iar acum toate speranțele s-au dus deodată. Am simțit un val uriaș de dezamăgire izbucnind în mine și mi-am întors fața de la copiii care mă priveau. Nu doream să mă vadă plângând.

Deodată am auzit o voce spunând:

– Doamna profesoară, nu va fi oare greu pentru Faruk dacă Alex nu se mai întoarce?

Nu-mi credeam urechilor ce auzeam, dar după aceea mulți copii s-au apropiat de mine și s-au purtat prietenos. În recreații aveam cu cine mă juca, ceea ce mă făcea mult mai fericit.

Nu-l voi uita pe Alex, primul meu prieten. Cum or fi oare copiii din noua lui școală?

VOCABULAR

ironică – batjocoritoare, înțepătoare, zeflemitoare
caravană – căruță sau car mare pentru transport

înverșunați – îndârjiți, insistenți, neînduplecați, aspri

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Despre ce este vorba în text?
 - Cine povestește întâmplarea?
 - Ce greutate a întâmpinat Faruk la început?
 - Ce a schimbat tristețea lui Faruk în bucurie?
 - De ce erau copiii supărați pe Alex?
 - De ce a plecat Alex din școală?
 - Ce spera Faruk după plecarea lui Alex?
 - De ce a plâns Faruk?

- Lucrați în grup.** Venirea lui Alex și plecarea sa din școală au produs schimbări în sufletul lui Faruk. Realizați un *Tablou al emoțiilor sale*, prin desene și cuvinte:

- ◆ înainte ca Alex să îi fie coleg;
- în perioada de timp cât Alex i-a fost coleg;
- ▲ după plecarea lui Alex din școală.

- A fost Alex tratat corect de colegii lui când s-a întors la școală, după ce a absentat? Motivează.
 - Cum și se pare finalul textului? Motivează.

APLICĂ!

- 4 Citește textul, astfel încât povestitorul să nu fie Faruk: *Când a început școala, Faruk abia sosise...*
- 5 **Lucrați în grup.**
- a) Delimitați textul în fragmente corespunzătoare informațiilor:
- A. Primii ani în noua școală; B. Primul prieten; C. Supărarea colegilor;
D. Plecarea lui Alex; E. O schimbare neașteptată.
- b) Ilustrați, pe cartonașe, momentele importante din fragmente și folosiți-le pentru a povesti întâmplarea.
- 6 La început, Faruk se simțea izolat de colegi. Consideri că singurii responsabili pentru această situație erau colegii săi?
- a) **Lucrați în perechi.** Scrieți un argument pentru DA și unul pentru NU.
- b) **Lucrați în grup.** Discutați cu altă pereche despre argumentele găsite, apoi completați lista cu ideile sugerate de colegi.
- c) Recitește argumentele și încercuiește-l pe acela care se aseamănă cu părerea ta.
- d) Completează lista de verificare.

Lista mea de verificare

a) Am colaborat la formularea argumentelor.	DA/ NU
b) Am reținut idei sugerate de colegii din alte grupuri.	DA/ NU
c) Am identificat păreri asemănătoare cu ale mele.	DA/ NU
d) Am primit aprecieri pentru contribuția mea la activitatea grupului.	DA/ NU

- 7 Ți se întâmplă ca, uneori, să nu te simți bine într-un grup? Ce emoții trăiești în acele momente? Care sunt temerile tale? Cum te comporti? Scrie enunțul care ți se potrivește.

- a) Aștept să mi se ofere un rol în grup.
b) Îmi găsesc un rol în interiorul grupului.

- a) Înțeleg că nimeni nu e perfect, prin urmare nici eu.
b) Am făcut niște greșeli, deci nu sunt bun de nimic.

- a) Ceilalți nu se comportă corect, de aceea mă simt stingher.
b) Încerc să înțeleg de ce mă simt stânjenit.

- a) Accept ideea că nu trebuie să mă placă toată lumea.
b) Sunt câteva persoane care nu mă plac, deci nu sunt valoros.

PORTOFOLIU

CREEAZĂ! – Planeta copilăriei

- 8 **Lucrați în grup.**
- a) Imaginați-vă că sunteți primii locuitori ai *Planetei copilăriei*. Stabiliți reguli de conviețuire pe această planetă.
- b) Realizați o *carte a drepturilor și a responsabilităților* și expuneți-o la panoul de creație.

DESCOPERĂ!

- 1 Observă imaginea de mai jos, apoi răspunde la întrebări.

- 2
- În ce mod este transmis mesajul scris, de mai sus?
 - Cine este expeditorul mesajului? Dar destinatarul?
 - Care este subiectul e-mailului?
 - Ce rol au simbolurile adăugate în text? Caută pe internet și scrie semnificația lor.

- 3 **Lucrați în grup.** Discutați între voi, cu învățătorul sau cu învățătoarea, căutați informații în reviste, pe internet și prezentați beneficiile utilizării serviciului de e-mail:
- rapiditatea transmiterii mesajelor;
 - diversitatea informațiilor ce pot fi transmise.

- 4 Citește textul *O rețea pentru lume*. Completează tabelul Știu/ Vreau să știu/ Am învățat.

Web-ul sau **www** este un mijloc de a primi și furniza informații printr-un computer conectat la distanță cu un număr imens de alte computere. Prescurtarea **www** vine de la: „Pânză de păianjen (**Web**) mare (**Wide**) cât lumea (**World**)”. Web-ul conține miliarde de documente sau „**pagini**” cu texte, desene, fotografii, muzică etc. Mai multe pagini grupate și legate între ele, formează un **site**, adică **loc**. Există site-uri despre Univers, actori, mersul trenurilor, meteo. Web-ul oferă informații, posibilitatea de a face cumpărături, de exemplu. Trebuie să verificăm exactitatea știrilor pe care le citim.

IMPORTANT

- Un **e-mail** este un mesaj trimis cu ajutorul computerului. Acest cuvânt este o prescurtare a expresiei englezești **electronic mail**, adică **poștă electronică**.
- Pentru a putea trimite sau primi un e-mail, computerul trebuie să fie conectat la internet.

APLICĂ!

- 5
- Discutați despre sensul cuvintelor: *chat, blog, WIKI, maps*.
 - Citește sfaturile de mai jos pentru o navigare sigură pe internet. Continuă lista.
 - Nu transmite niciodată pe internet date personale: numele, adresa ta, numărul tău de telefon!
 - Nu trimite fotografii cuiva, pe internet, fără permisiunea părinților!
 - Citește-ți e-mailurile împreună cu părinții, verificându-le proveniența!
- 6 Scrie un e-mail prin care soliciți unui coleg informații despre o revistă.

Sunt copiii din școala noastră preocupați de utilizarea în siguranță a internetului?

• Ce veți face?

○ Veți face o investigație în școală.

• De ce veți face investigația? Care este problema?

○ Copiii petrec mult timp la computer, folosesc internetul pentru a se informa, pentru a comunica. Știu ei care sunt eventualele pericole ale navigării pe internet? Discută cu adulții despre utilizarea în siguranță a internetului?

○ Stabiliți împreună cu doamna/domnul învățător o listă cu presupuneri (*ipoteze*) despre preocuparea elevilor de a utiliza în siguranță internetul.

• Cum veți investiga? Care este modul de lucru?

► Organizați-vă!

1. Stabiliți grupul de copii căruia îi veți adresa întrebările.

2. Observați cum au fost formulate întrebările. Scrieți și voi altele.

A. Folosești internetul? **DES/ RAR/ DELOC**

B. Ai cont pe o rețea de socializare? **DA/ NU**

C. Crezi că există riscuri în utilizarea internetului?

DA/ NU

D. Crezi că folosirea internetului are avantaje în învățare?

Mai degrabă da. Mai degrabă nu.

E. Cu cine discuți cel mai des despre utilizarea în siguranță a internetului?

a) părinții b) profesorii c) colegii

d) persoane necunoscute e) psihologul școlar

► Împărțiți-vă responsabilitățile!

Stabiliți: a) cine distribuie chestionarele;

b) cine selectează și grupează răspunsurile;

c) cine realizează tabelele, diagramele.

► Realizați investigația respectând următoarele etape:

A. Distribuți copiilor chestionarele.

B. Alegeți și grupați răspunsurile.

C. Realizați tabelele sau diagramele cu rezultate.

D. Analizați și interpretați rezultatele cu întreaga clasă.

E. Verificați ipotezele. Scrieți un text format din cel puțin zece enunțuri pe baza concluziilor voastre.

• Cum veți ști că ați reușit?

a) Verificați dacă toți copiii au completat chestionarul.

b) Stabiliți dacă toți copiii au răspuns la toate întrebările.

Recomandări pentru reușită

investigație – cercetare efectuată cu un anumit scop

ipoteză – presupunere formulată pe baza unor fapte cunoscute, observate

Stabiliți numărul de copii și vârsta.

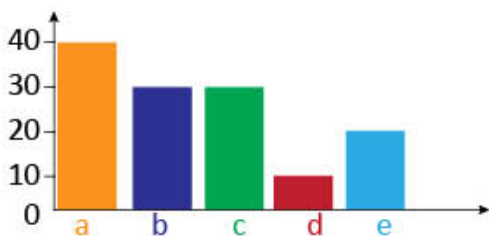
Explicați copiilor care primesc chestionarele:

- de ce faceți investigația;
- că nu este nevoie să se semneze;
- să pună simbolul x în caseta cu varianta de răspuns corespunzătoare întrebării.

Organizați rezultatele în tabele, grafice,

Construiți diagrame cum e cea de mai jos, realizată pentru întrebarea 5.

Găsiți voi alte modalități.

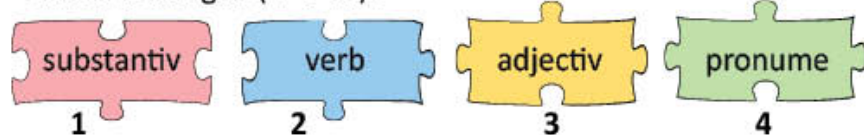

AUTOEVALUARE

- Am propus întrebări interesante? DA/ NU
- Am participat la organizarea datelor? DA/ NU
- Am cooperat în cadrul grupului? DA/ NU
- Am finalizat investigarea problemei? DA/ NU
- Prezentarea rezultatelor activității mele a fost apreciată de colegi? DA/ NU

DESCOPERĂ!

- 1 a) Asociază fiecărei piese de puzzle un cuvânt potrivit dintre cele date sub imagini (1 → ...).

□ aici ♦ cântă ▲ doine ● ele ★ minunate

- b) Citește cuvintele identificate, în ordinea următoare:
 • 4, 2; • 2, 4; • 4, 2, 1; • 2, 4, 1; • 4, 2, 1, 3.
- c) Dintre propozițiile obținute la punctul b), scrie-le pe acelea formate doar din subiect și predicat.
- d) Dezvoltă propozițiile scrise anterior, adăugând cuvinte care să răspundă la întrebările: *Cu cine?, Unde?, Când?, Pentru cine?*

IMPORTANT

- Propoziția formată din subiect și predicat sau numai din predicat este o **propoziție simplă**.
- Propoziția care, pe lângă subiect și predicat, mai conține și alte părți de propoziție este o **propoziție dezvoltată**.
- Într-o propoziție dezvoltată se folosesc și cuvinte de legătură: *la, de, cu, ...*

APLICĂ!

- 2 Observă afișul din imaginea alăturată.
- a) Transcrie sloganul. Subliniază predicatul cu o linie și subiectul cu două linii.
- b) Scrie propoziții simple și dezvoltate, pe baza programului și a ilustrației din afiș.
- 3 **Lucrați în perechi.** a) Alcătuiți propoziții simple și dezvoltate din cuvintele: *popular, spectatori, impresionează, portului, parada, diferite, de, vârste*. b) Subliniați predicatul cu o linie și subiectul cu două linii, în fiecare dintre propozițiile scrise anterior.

Festivalul Internațional de Folclor pentru copii Sighet - Ediția a XVII-a, 9-10 mai

Noi păstrăm zestrea de suflet a strămoșilor!

PROGRAM

Vineri:

9.00 - Deschiderea festivalului

15.00 - Parada costumelor

Sâmbătă:

9.00 - Dansuri tradiționale

16.00 - Premiera

17.00 - Închiderea festivalului

- 4 Citește știrea dintr-un ziar local, scrisă în chenarul de mai jos, apoi rezolvă sarcinile date.

Evenimentul cultural se va desfășura la Sighet, în perioada 9-10 mai. Vor participa reprezentanți din alte șapte țări. Fanfara va cânta imnurile României, al Poloniei, al Cehiei, al Slovaciei, al Ungariei, al Bulgariei, al Turciei și al Italiei.

Festivalul va transforma Sighetul într-o imensă scenă a portului popular, a cântecului și a obiceiurilor aduse de formațiile participante.

- a) Scrie, pe baza știrii, două propoziții simple.
- b) Scrie două propoziții dezvoltate, în care substantive proprii din text să îndeplinească rolul de subiect: • format dintr-un singur termen; • format din mai mulți termeni.
- c) Rescrie știrea, astfel încât predicatul să fie exprimate prin verbe la timpul prezent.
- 5 Imaginează-ți că ai fost prezent la festivalul promovat în afișul de mai sus. Trimite un e-mail unui coleg sau unei colege, în care să prezinți impresii despre costumele populare văzute. Scrie textul folosind cel puțin două propoziții simple și cel puțin două propoziții dezvoltate. Atașează imagini sugestive.

Afișul

DESCOPERĂ!

- 1 Elevii Școlii Nr. 1 din Orăștie organizează o expoziție în cadrul proiectului școlar *la românească – frumusețe și culoare*. Ei au realizat un afiș pentru expoziția lor. **Lucrați în grup.** Analizați afișul și formulați răspunsuri la întrebările de mai jos.

- Care este titlul expoziției?
- Ce obiecte sunt expuse?
- Unde este organizată expoziția?
- Când poate fi vizitată?
- Cine participă la organizarea expoziției?
- Ce aspecte din afiș atrag vizitatorii?

- 2
- Identificați cuvintele din afiș care rimează.
 - Precizați de câte ori este folosit substantivul *ie* în afiș. De ce credeți că este repetat cuvântul?
 - Observați tipurile de litere folosite. Ce rol credeți că au aceste litere?

APLICĂ!

- 3 **Lucrați în grup.** Organizați un concurs de afișe pentru activitatea *Obiceiuri sănătoase*. Realizați un desen sugestiv. Utilizați litere cu forme interesante. Alegeți un slogan dintre cele de mai jos:
- Vino să-ntâlnești, ca-n povești, un **ZMEU** TARE... parfumat!
 - Descoperă un **ZMEU** care nu sperie copiii – sucul de zmeură **ZMEU**!
 - Prepară sucul de zmeură **ZMEU**, cel mai MARE din împărăția sucurilor!
 - Intră alături de noi în povestea lui **ZMEU** – cel mai bun suc de **ZMEURĂ**!
- 4 Realizează un afiș pornind de la textul de mai jos.

Ghichi este o găscă albă cu pene foarte frumoase. Într-o zi, curcanul Marin, admirând-o, i-a spus că poveștile frumoase ale omenirii au fost scrise cu pana, nu cu pixul. Încântată, Ghichi s-a gândit că ar putea scrie minunatele povești ale neamului său. Cum? Și-a smuls penele și a făcut un afiș prin care să-și promoveze ideea și să-și atragă participanții: „Atelier de creație Papucii găscanului și alte povești nemuritoare cu... găște”.

(*Ghichi și stilourile*, după Laurențiu Cernetș)

Fiind băiet păduri cutreieram

de Mihai Eminescu

Fiind băiet păduri cutreieram
 Și mă culcam **ades** lângă izvor,
 Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
 S-aud cum apa sună încetișor.
 Un freamăt lin trecea din ram în ram
 Și un miros venea adormitor.
 Astfel, ades, eu nopți întregi **am mas**,
 Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, îmi bate drept în față:
 Un rai din basme văd printre pleoape,
 Pe câmp un văl de argintie ceață,
 Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
 Un **bucium** cântă tainic cu dulceață,
 Sunând din ce în ce tot mai aproape...
 Pe frunze-uscate sau prin înaltul ierbii,
 Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschide:
 Din el ieși o tânără crăiasă,
 Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
 Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
 Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
 Ca-n somn încet-încet pe frunze **pasă**,
 Călcând pe vârful micului picior,
 Veni alături, mă privi cu dor.

VOCABULAR

ades – adesea, deseori
am mas – am rămas

bucium – instrument muzical de suflat
pasă – pășește

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Ce colț din natură este înfățișat în poezie?
 - Ce moment al zilei este prezentat?
 - Ce gânduri, emoții sunt transmise?
- Scrive cuvintele din poezie care rimează.
 cutreieram – puneam –
 izvor – –
- 3 Scrie cuvinte din poezie care sugerează imagini:

vizuale (culori, elemente ale naturii)	auditive (sunete, zgomote)	olfactive (mirosuri)
....
- 4 **Lucrați în perechi.** Explicați expresiile:
 - rai din basme;
 - sclipiri pe cer;
 - teiul vechi.
- 5 a) Citește poezia cu voce tare. Încetinește sau accelerează ritmul, pronunță cu voce mai joasă sau mai înaltă unele cuvinte, pentru a transmite anumite emoții.
 b) Realizează o caligramă potrivită pentru strofa a doua.

APLICĂ!

- 6 a) Analizează predicatul și subiectul din versul „Și un miros venea adormitor”.
 b) Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *miros* să aibă rol de predicat.
 c) Rescrie prima strofă a poeziei, ca și când ar fi fost doi băieți care cutreierau pădurea.
- 7 Memorează și scrie după autodictare prima strofă a poeziei. Verifică scrierea corectă a cuvintelor și a semnelor de punctuație, confruntând textul scris de tine cu cel din manual.

• Ce veți face?

- Veți realiza o carte despre copilărie.

• De ce veți face?

- Veți descoperi copilăria de altădată.

• Cum veți face?

1. Stabiliți modul de lucru în clasă:

- Precizați temele care se vor regăsi în carte.
- Formați grupuri, în funcție de tema preferată.

2. Stabiliți strategia de lucru în clasă:

- Cum veți culege informațiile?
- Ce materiale de lucru sunt necesare?
- Cum veți organiza în paginile cărții informațiile culese?

3. Informați-vă:

- Obțineți informații din cărți de la bibliotecă, de pe internet.
- Luați interviuri unor persoane publice, unor personalități locale.
- Invitați, în clasă, un scriitor.
- Discutați cu bunicii voștri despre copilăria lor.

4. Realizați cartea:

- Organizați informațiile pe ciorne.
- Scrieți textul la computer sau de mână.
- Realizați desene adecvate.
- Strângeți paginile scrise de toate grupurile de lucru și legați-le.
- Realizați coperta cărții.

• Cum veți ști că ați reușit?

Prezentați cartea colegilor, părinților și rugați-i să facă aprecieri.

Lista mea de verificare

a) Am cules informații.	DA/ NU
b) Am participat la realizarea cărții.	DA/ NU
c) Am prezentat clar cartea.	DA/ NU
d) Am primit aprecieri pentru activitatea mea.	DA/ NU

Sugestii pentru reușită

1. Puteți scrie despre:

- copilăria bunicilor, a părinților, a unor persoane publice;
- copilăria unor personalități.

2. Scrieți o listă cu întrebări despre copilărie, la care să răspundeți: Cine?, Ce?, Cum?, De ce?, Când?, Care?, Cât?. Puteți organiza informațiile pe categorii: jocuri de demult, locuri de joacă, preocupări.

3. Înregistrați povestirea spusă de un bunic. Observați cuvintele pe care le folosește: *pe vremea mea, în vremurile acelea, pe atunci* etc.

4. Decupați articole din reviste, ziare. Transcrieți texte.

5. Citește texte despre români de seamă:

- *Din anii de școală ai lui Nicolae Bălcescu, Ion Ghica;*
- *Din copilăria lui Aurel Vlaicu, I. M. Ștefan;*
- *Prin locurile pe unde a trăit Ion Creangă, N. Labiș.*

Un băiețandru negricios, slăbuț, cu ochii întunecați, dar strălucitori și delicați, iese acum pe poarta școlii. Nu pare să aibă doisprezece ani. E Nicolae Bălcescu, elev în clasa a patra. Are la subsuoară un pachet de cărți și caiete, legat cu sfoară.

Se apropie sfios de alvițar, își alege o bucată de alviță și tocmai se pregătește să muște din ea, când e luat de guler de Sotea, spaima școlarilor.

Noroc cu Ion Ghica, colegul salvator. El începu să citească pe caietele risipite pe jos.

– Eu n-am auzit despre ceea ce ai scris tu aici, Bălcescule! Există o istorie a noastră?

– Nu există încă, dar ne-au rămas multe însemnări despre strămoșii noștri. Eu le-am găsit într-o ladă cu cărți rămasă în podul Mănăstirii Argeșului, zise Bălcescu.

(Din anii de școală ai lui Nicolae Bălcescu, după Ion Ghica)

● Ascultă, din manualul digital, un fragment din *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă.

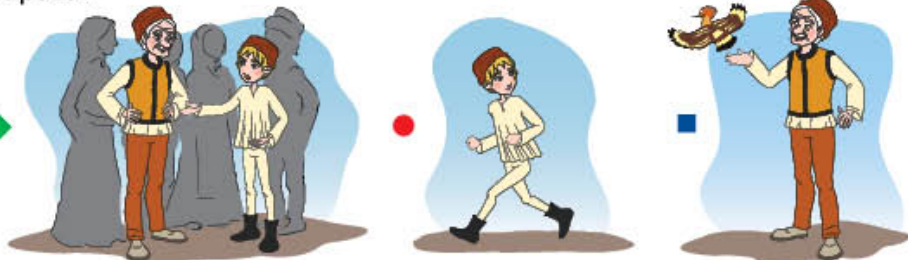

APLICĂ!

1 Răspunde la întrebări.

- Ce năzdrăvănie din copilăria lui Nică este prezentată?
- Cine i-a spus mamei lui Nică despre dispariția puzezei?
- Unde a dus Nică pupăza?
- Cine s-a arătat interesat de pupăză?
- Ce s-a întâmplat apoi?
- Ce a făcut Nică atunci când a auzit că moșneagul îl va chema pe tatăl lui?

2 Scrie simbolurile imaginilor din dreapta, în ordinea desfășurării întâmplărilor redată în acestea.

3 **Lucrați în perechi.** Asociați personajelor ilustrate simbolurile corespunzătoare emoțiilor și sentimentelor pe care le trăiesc. Atenție, două simboluri sunt în plus!

4 **Formați echipe.** Organizați un concurs pentru rezolvarea sarcinilor de mai jos, pornind de la textul audiat. Pentru fiecare sarcină rezolvată corect, echipa primește un punct. Confrunțați răspunsurile date cu grila prezentată de învățătoare sau învățător. Câștigă echipa care termină prima și are cel mai mare număr de puncte.

a) Stabiliți pentru fiecare enunț dacă este adevărat (A) sau fals (F).

- Nică se trezește după răsăritul soarelui.
- Un moșneag cu o capră de funie n-are ce lucra.
- Moșneagul îl întreabă pe Nică dacă nu cumva vrea să-i ia vițica pentru un cuc armenesc.

b) Completați spațiile punctate folosind cuvintele potrivite.

- Te joci cu?
- la ad-o-ncoace la moșul,!
- Dar știi că ești, măi băiete?
- Taci, leliță,!

CREEAZĂ! – Scenă în târg

5 **Lucrați în grup.** Alegeți-vă un moment din textul audiat, distribuiți-vă rolurile și jucați scena.

Recapitulare

- **Citește *Perla și punctul*, după Antonia Maria Ilieș, din volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii* (...o legendă din care aflăm că odinioară perlele se găseau peste tot, iar pisicile umblau fără coadă...)**

A fost odată un continent plin numai și numai cu pitici. Aveau tot ce le trebuie în lumea lor și duceau o viață bună și frumoasă, doar că era dificil să comunice între ei.

Nu cunoșteau intonația și nici nu auziseră de semnele de punctuație, așa că se înțelegeau cam greu. Ca să îi arate celui cu care vorbeau ce voiau să zică, aveau buzunarele pline cu tot felul de lucruri: perle, creioane, covrigi, cravate, cozi de pisici de pluș și multe altele. Când un pitic îi zicea altuia o propoziție **enunțiativă**, scotea din buzunar o perlă. Când întreba ceva, scotea o codiță de pisică, iar când își exprima uimirea, piticul ridica o cravată.

Piticilor despre care vă povestesc nu le era greu doar să vorbească între ei, ci și să scrie corect un text! Apoi, la fel de greu le era și să îl citească.

Priviți numai cum arăta un fragment din cărțile lor de povești:

„albinuța sa dus în poieniță ea a găsit foarte multe flori a cules polenul și la dus la stup unde la depozitat albinuțele l-au transformat în miere mierea a dispărut albinuța a strigat cu toată puterea suratelor ei a dispărut polenul poate la luat ursul spuseră ele”.

Voi ați înțelege ceva din acest text? Foarte greu, probabil, la fel ca mine. Vă dați seama, deci, ce greu le era copiilor de pitici să citească povești!

VOCABULAR

enunțiativă – propoziție care exprimă o constatare sau o observație

- 1 Scrie o propoziție simplă, pornind de la text. Așază la sfârșitul ei câte un simbol dintre cele folosite de pitici și citește cu intonația potrivită situației.
- 2 a) Recitește fragmentul din cartea de povești a piticilor. Stabilește ce cuvinte trebuie scrise cu literă mare și ce semne de punctuație sunt necesare. Identifică greșelile de scriere.
b) Rescrie fragmentul. Confruntă ceea ce ai scris tu cu ceea ce au scris colegii tăi.
c) Subliniază propoziția simplă din textul scris la punctul b).
- 3 a) Alcătuieste o propoziție simplă, în care cuvântul *perlă* să aibă același înțeles ca în text.
b) Alcătuieste o propoziție dezvoltată în care cuvântul *perlă* să aibă alt sens decât cel din text.
- 4 **Lucrați în grup.** Realizați un afiș amuzant care să anunțe un concurs pentru stabilirea unui record ales de voi.

CREEAZĂ! – Rebusistic

- 5 a) Descoperă propoziția din rebusul alăturat.
b) Alcătuieste un mesaj asemănător pentru propoziția *Doi canari stau pe o ramură.*

- Citește a doua parte a textului din *Perla și punctul*, după Antonia Maria Ilieș.

Disperat din cauza dificultăților de comunicare, unul dintre piticii înțelepți a hotărât să plece prin școlile oamenilor, să vadă cum vorbesc și scriu ei. Auzise de semnele de punctuație, dar nu știa cum trebuie folosite. Piticul s-a dus la croitorul piticilor și i-a spus:

- Aș dori un costum pentru o călătorie în lumea oamenilor (piticul a scos din buzunar o cravată)
- Tu pleci (croitorul a scos și el din buzunar o coadă de pisică)
- Voi pleca mâine (piticul înțelept arată o perlă) Ai un costum potrivit (piticul scoase o coadă de pisică)
- Voi căuta (croitorul ridică o cravată)

Costumul a fost adus în doi timpi și trei mișcări. Piticul l-a îmbrăcat, și-a luat mâncare și apă și a pornit la drum.

După un drum lung, a ajuns într-o școală unde copiii învățau despre semnele de punctuație. Piticul s-a uitat în cărțile copiilor și a rămas uimit de semnele folosite în fiecare enunț. Punctul, virgula, semnul întrebării și al exclamării erau pentru el necunoscute. Se chinuie piticul să citească din manualele copiilor, dar nu reuși. La pauză, scoase un oftat adânc, iar în acel moment, Briana, o fetiță minunată, îl auzi.

După ce a stat puțin pe gânduri, fetița a spus:

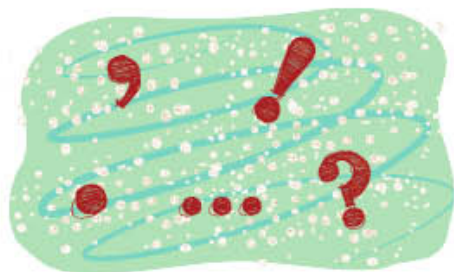
- De ce îmi arăți cravata? Aa! Este limbajul vostru!
- Ai ghicit (piticul ridică din nou cravata) Mă poți ajuta să duc și în lumea mea știința semnelor de punctuație (piticul scoase coada de pisică)
- Îți recomand să cumperi cartea „Tainele scrierii corecte”. Îți voi explica tot ce nu înțelegi din ea!
- Mulțumesc (piticul arată din nou cravata) Am timp (scoase o jumătate de covrig) nu mă grăbesc (scoase o periuță)

Bucuros că le poate duce fraților săi știința semnelor de punctuație și ortografie, piticul a pornit la drum fără să îi mai pese că are de traversat mări, oceane, mlaștini și vulcani, până să ajungă acasă.

Peste trei ani, trei luni și trei zile, a ajuns la ai săi. A scos toate obiectele din buzunar și le-a spus piticilor că îi va învăța intonația și știința semnelor de punctuație. Perla va deveni punct, coada de pisică va fi semnul de întrebare, cravata va fi semnul exclamării, iar covrigul va fi virgula.

Din acel moment, piticii au avut, în sfârșit, buzunarele libere pentru a le umple cu ceea ce era mai important: praf magic!

- 1 Scrie dialogul dintre piticul înțelept și croitorul piticilor. Înlocuiește parantezele de la sfârșitul propozițiilor cu semnele de punctuație corespunzătoare.
- 2 Selectează și scrie două propoziții simple și una dezvoltată, din textul de la exercițiul 1.

3 Alcătuieste propoziții simple, pe baza imaginilor de mai jos. Respectă schemele date.

□ $\frac{S}{\text{substantiv comun}}$ $\frac{P}{\text{verb}}$

□ $\frac{S}{\text{pronume}}$ $\frac{P}{\text{verb}}$

□ $\frac{P}{\text{verb}}$ $\frac{S}{\text{substantiv comun}}$

4 Povestește textul „Perla și punctul”, cu ajutorul imaginilor de mai sus. Formulează cel puțin trei enunțuri pentru fiecare imagine dată.

5 Observă afișul alăturat, apoi răspunde la întrebări.

- a) Cine organizează *Atelierul de scriere*?
- b) Unde se desfășoară activitatea?
- c) Cui se adresează activitatea?

Atelierul de scriere pentru începători
Biblioteca Școlii Brădet
1-4 iunie

Descoperă tainele scrierii alături de
PRIETENI AMUZANȚI ȘI CREATIVI!

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Foarte bine	cinci semne de punctuație	trei propoziții	□ □ □	opt-nouă enunțuri	□ □ □
Bine	patru semne de punctuație	două propoziții	□ □	șase-șapte enunțuri	□ □
Suficient	trei semne de punctuație	o propoziție	□	patru-cinci enunțuri	□

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai scris corect semnele de punctuație...	...recitește cu atenție textul și vezi simbolurile folosite de pitici.
2. Dacă nu ai identificat propozițiile...	...recitește secțiunea IMPORTANT, de la pagina 138.
3. Dacă nu ai alcătuit corect toate propozițiile...	...solicită sprijin unui coleg care a rezolvat foarte bine exercițiul.
4. Dacă nu ai povestit în întregime textul...	...revizuieste-ți povestirea după indicațiile date de învățătoare sau învățător.
5. Dacă nu ai răspuns la toate întrebările...	...discută cu un coleg, cu învățătoarea sau învățătorul.

Exersăm, corectăm, progresăm

- 1 Transcrie poezia de mai jos, punând în enunțurile subliniate semnele de punctuație potrivite. Verifică dacă și colegii au scris la fel ca tine.

Cum scrii? Cum citești...?

de Grete Tartler

Cum citești „Avem pește, pui.”

dacă virgula n-o pui?

– Pot să înțeleg, adică,

„avem numai **gingirică**!”

– Însă ce-ai avea de spus

dacă virgula e-n plus,

precum „Vino neapărat

cu caietul, îmbrăcat”?

– Se-nțelege că la școală

n-o să vin în pielea goală!

– Dar când nu pui punct și zici că

„Mama face tort cu frișcă”?

Asta-mi place-așa, greșit,

că e tortul... nesfârșit!

- 2 Scrie un text pe baza imaginii de mai jos.

PENTRU A REUȘI

- Precizează:
 - Cine este personajul?
 - Ce i s-a întâmplat?
 - De ce crezi că a adormit?
- Scrie sfaturi care i-ar putea fi utile copilului.
- Folosește cuvintele: *profund, Moș Ene, vis.*

VOCABULAR

gingirică – mic pește marin, asemănător cu scrumbia de Dunăre

- 3 **Lucrați în grupuri** de câte patru copii.

- Realizați un joc de rol, pornind de la imaginea alăturată.
- Un copil este comentator, iar ceilalți sunt sportivi.
- Replicile să fie cu haz.
- Prezentați în fața clasei.

Exemplu:

Comentatorul:

– Ce se întâmplă, dragi spectatori? Numărul 6 a luat startul în sens invers!!

Concurentul numărul 1:

– Hei! Schimbă sensul!

- 4 **Lucrați în grup.** Realizați un afiș pentru un concurs sportiv organizat în școală.

- 5 Completează o grilă asemănătoare celei de mai jos, în care să apreciezi calitatea ta de observator al celor din jurul tău.

Disting emoțiile după expresia feței.	Recunosc semnificația gesturilor.	Înțeleg mesajul transmis de tonul persoanelor.	Asociez poziția corpului cu starea persoanei.
😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞

Din fereastra clasei mele

de Emilia Căldăraru

Drag mi-a fost, prietene, de tine,
Tei bătrân, din curtea școlii noastre.
În vacanță voi avea prieteni
Florile și apele albastre.

Dar oriunde mi-amintesc de tine,
Tei bătrân, din geamul clasei mele;
Un castel de foșnet, de răcoare
Și de ciripit de rândunele.

Tu așterni mireasma primăverii
Până pe caietul meu deschis;
Din coroana ta cad toamne roșii,
Ninge neaua iernilor din vis.

Nu-i așa c-ai împărțit cu noi, bătrâne,
Ale noastre temeri școlărești?
Și c-ai învățat cu noi alături

Să citești, să scrii, să socotești?

Nu-i așa că ramurile tale
Nu adună numai cer și vânt?
Glasurile, râsetele noastre
Se ascund în viul tău veșmânt.

Sunt pe lume, știu, copaci mai mândri,
Cedri, palmieri sau **chiparoși**.
Mie însă tu-mi rămâi, bătrâne,
Verde **pisc** al anilor frumoși.

VOCABULAR

cedri – arbori exotici, cu lemnul tare și ramuri orizontale
chiparoși – arbori cu lemnul rezistent și parfumat

pisc – vârf ascuțit și golaș de munte sau de deal, care domină o vale

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Ce element din natură înfățișează poezia?
 - Ce sentimente sunt transmise în poezie?
- Ascultă, din manualul digital, poezia recitată. Completează **cadranlele**.

Ce ai văzut?	Ce ai auzit?
Ce ai simțit?	La ce te-ai gândit?

- 3 a) Scrie cuvintele prin care autoarea se adresează direct teiului: *prietene,,*
 - b) Precizează ce exprimă aceste adresări. Alege dintre variantele date sau propune un alt răspuns.
 - mirare
 - nedumerire
 - admirație
 - îngrijorare

- 4 **Lucrați în perechi.** Găsiți perechile de cuvinte din poezie care se potrivesc (rimează).

Exemplu: *noastre – albastre*

- 5 Scrie versurile din poezie care îți plac cel mai mult. Motivează, în scris, alegerea.

APLICĂ!

- 6 a) Scrie verbele din text care exprimă acțiuni omenești atribuite teiului: *așterni*,
 b) Scrie substantivele care denumesc elemente ale naturii, în ordinea din poezie: *tei*, *florile*,
 c) Înlocuiește spațiile punctate cu adjectivele din text.
 • tei • ape • toamne • veșmânt • copaci • ani
- 7 a) Subliniază cu o linie predicatul și cu două linii subiectele din versurile următoare:
 ☀️ *Tu așterni mireasma primăverii*
 🍂 *Din coroana ta cad toamne roșii.*
- b) Rescrie versul notat cu simbolul ☀️, presupunând că ar fi fost mai mulți tei.
 c) Cum s-ar modifica versul notat cu simbolul 🍂, dacă ar fi vorba de o singură toamnă? Motivează.

- 8 **A. Lucrați în grup.** Alegeți și citiți fiecare o strofă care vă place. **Observați** dacă cititorul:

- respectă intonația impusă de semnele de punctuație; citește corect;
 respectă pauzele; citește în ritm potrivit.

Acordați-vă, pe rând, cartonașe în culorile de mai sus, dacă răspunsul este **DA**.

- B.** Completează, pentru tine, lista de verificare de mai jos.

OBSERV CUM CITESC!

Lista mea de verificare

a) Am respectat intonația impusă de semnele de punctuație?	DA/ NU
b) Am respectat pauzele impuse de semnele de punctuație?	DA/ NU
c) Am citit corect?	DA/ NU
d) Am citit în ritm potrivit?	DA/ NU

- 9 Scrie în jurnal impresiile, gândurile, sentimentele tale de la sfârșitul anului școlar.

.... iunie

Dragul meu jurnal,

Peste câteva zile se va încheia anul școlar. În aceste zile, mă simt fericit (fericită), deoarece Sunt trist (tristă), deoarece

Când citesc însemnările mele din prima zi de școală, simt

Vreau să mulțumesc colegilor mei, deoarece

Doresc să mulțumesc doamnei/domnului învățător, pentru că

Experiența cea mai frumoasă din acest an am trăit-o atunci când

În sfârșit, vreau să mai scriu despre cea mai amuzantă întâmplare din timpul anului școlar care se încheie, și anume

- 10 a) Memorează o strofă, apoi ilustreaz-o. Realizează-i o caligramă și expune-o la panou.
 b) Creează, pentru portofoliu, un cvintet cu tema *Teiul*.
 c) Imaginează-ți dialogul dintre un școlar și teiul de la fereastra clasei. Scrie patru replici.

CREEAZĂ! – *Rămas bun, clasa a patra!*

- 11 Lecturile și activitățile din această carte au avut scopul de a-ți dezvolta curiozitatea și atenția față de lumea înconjurătoare. Pe măsură ce crești, înveți să te cunoști, să-ți respecti dorințele, să-ți depășești temerile și să oferi lumii talentele tale.
 Gândește-te la tine și la lucrurile importante pe care le-ai învățat.
 Continuă ideile de mai jos, scrie-le pe foi colorate.

- Un lucru pe care știi să-l fac bine
- O floare care seamănă cu mine
- Visul meu cel mai mare
- Una dintre micile mele dificultăți

- Un defect pe care vreau să-l corectez
- Lucrul de care mă tem cel mai mult

EVALUAREA PORTOFOLIULUI

Ce cuprinde portofoliul tău?

- Cuprinsul portofoliului;
- Lucrările individuale indicate în manual;
- Lucrări indicate de doamna învățătoare sau de domnul învățător;
- Alte lucrări, la alegere;
- O fișă cu impresii:
Mi-a plăcut
Mi s-a părut interesant
A fost ușor să
Mi-a fost dificil să

Cum știi dacă ai reușit?

- Portofoliul va fi evaluat de doamna învățătoare sau de domnul învățător.
- Te vei autoevalua. Dacă vei avea nevoie, vei cere sprijin.

AUTOEVALUARE

		Da	Nu
1.	Portofoliul cuprinde toate lucrările indicate?		
2.	Portofoliul cuprinde și alte lucrări, alese de mine?		
3.	Lucrările sunt așezate într-o mapă sau un dosar?		
4.	Am aranjat lucrările în ordinea dată de cuprins?		
5.	Toate lucrările din portofoliu respectă cerințele de rezolvare?		
6.	Aspectul portofoliului este atractiv?		
7.	Mi-a plăcut să îmi organizez portofoliul?		
8.	Lucrările din portofoliu arată că am progresat?		

Emil pornește la drum

după Erich Kastner

Zilele vesele se lasă așteptate. Parcă anul ar fi un labirint și ele nu găsesc drumul drept către noi. Totuși, într-o dimineată, sosește și vacanța! Te trezești devreme, ca de obicei și vrei să sari din pat. Apoi îți aduci aminte: azi nu trebuie să te duci la școală! Te întorci alene cu fața la perete și închizi ochii.

Vacanță! E un cuvânt așa de frumos, ca două porții de înghețată asortată cu frișcă. Și cu atât mai mult când e vorba de vacanța mare!

Apoi îți arunci ochii cu băgare de seamă pe geam și vezi că soarele strălucește, cerul este albastru și, în nukul din fața casei, nu se mișcă nicio frunză. Parcă stă în vârful picioarelor și se uită pe furiș în odaie, iar dintre ramurile lui te privesc galeș doi guguștiuci.

La fel se întâmpla și cu Emil, care tocmai terminase clasa a IV-a.

Stătea liniștit în pat, savurând fericit primele momente de vacanță. Deodată, sări ca mușcat de șarpe și aruncă pătura cât colo. O! Trebuia să plece în tabără la mare, cu trenul! „Bagajul nu e gata!” murmură Emil **impacientat**. Ieși din odaie fără să-și mai pună papucii și strigă:

– Mămico, mămico, spune-mi, cât e ceasul?

Mama îl liniște. Totul era gata pregătit, trebuia doar să se îmbrace și să ia micul dejun.

În scurt timp, era echipat de plecare, cu pantaloni scurți, verzi și tricou galben. Emil era zvelt, iar ochii lui negri și vioi străluceau de bucurie printre buclele care păreau că nu au astâmpăr.

A ajuns la timp la gară. Mama lui îl ținea strâns de mână.

– Să-mi scrii la fiecare două zile, îl rugă ea. Mi-ai promis că n-ai să te duci prea departe în apă! Totuși, n-o să am liniște. Atâția copii la un loc! Câte nu se pot întâmpla...

– Te rog, zise Emil. Doar mă cunoști. Când promit ceva, mă țin de cuvânt. Dimpotrivă, eu îmi fac griji pentru tine. Ce-ai să faci tot timpul acesta fără mine?

– Am de lucru. Și când o să am timp, o să mă duc la plimbare sau o să-ți scriu câte o scrisoare lungă.

– Mamă, dacă se va întâmpla ceva, să-mi telefonezi și vin imediat!

– Ce să se întâmple? Întrebă mama surprinsă de îngrijorarea lui Emil.

– Nu se poate ști! Dacă vei avea nevoie de mine, o să vin. Și de n-ar fi niciun tren, o să plec pe jos. Doar nu mai sunt copil mic, am unsprezece ani! Nu trebuie să uiți asta. Nu vreau să-mi ascunzi grijile tale și toate celelalte.

– Dar ce-ți ascund? a mai spus mama.

– Nu mă gândesc la ceva anume, zise băiatul. Astă-seară, când o să ajungem la mare, o să-ți scriu imediat o carte poștală.

Mama își scoase portmoneul din buzunar, căută înăuntru, îi puse lui Emil niște bancnote în mână și zise:

– la niște bani de buzunar! Oricând poți avea nevoie. Îți doresc distracție plăcută! Vremea o să fie frumoasă săptămâna viitoare. Cel puțin așa scrie în ziar.

Apoi veni trenul. Când acesta se opri trosnind din încheieturi, băiatul se urcă în compartiment, alături de toți ceilalți copii din grup. Șeful trenului dădu semnalul și locomotiva porni lin din loc.

Emil își scoase cartea de geografie și mai citi o dată, cu de-amănuntul, despre golful de pe coasta Mării Baltice, unde mergea la mare. Se pregătise, parcă ar fi avut de dat un examen. Exactitatea îl caracteriza.

După ce citi de două ori tot ce era în carte, o închise și începu să se uite pe geam, privind ținutul liniștit pe care îl străbătea trenul. Ceea ce citise i se învârtea în cap ca o **duzină** de roți de moară, în vreme ce privea lanurile coapte, munții, arhitectura, minele de cărbuni, ca într-un **caleidoscop**.

La prima stație urma schimbarea trenului. Emil coborî pe partea opusă a peronului și se trezi într-o mare de necunoscuți. În acest timp, bunica și Pony, verișoara lui Emil, care locuiau la Berlin, așteptau cu îngrijorare ca băiatul să coboare din compartiment. Îi promisese mamei lui că vor veni în întâmpinarea băiatului. Trenul se puse în mișcare, dar Emil... era de negăsit! Când peronul se mai goli, îl văzură. Băiatul porni spre ele în goană, târând geamantanul în urma lui.

Bunica dădu energic din cap, dojenindu-l din priviri, iar pălăria ei neagră, legată sub bărbie, îi ajunse pe o ureche. După ce își lăsa geamantanul jos, Emil o sărută pe bunica, apoi pe verișoara Pony, mirându-se de cât de mult a crescut! Revederea a fost scurtă, dar plăcută.

Grupul de copii tocmai se așază în dreptul ușii trenului care urma să-i ducă la mare. Emil se alătură grupului și, ajutat de bunica sa, urcă în tren. Era un compartiment numai pentru ei, deși era prima zi de vacanță și multă lume pornise la drum. Trenul era plin de copii, găleți, stegulețe, mingi, lopeți, șezlonguri, cornete cu cireșe, baloane, râsete. Vagoanele alergau vesele prin pădurile de cetini.

Gălăgia se revărsa pe geamurile deschise și se împrăștia în câmpia liniștită.

Cetunile se legănau încet în bătaia vântului de vară și parcă își șopteau una alteia: „A început vacanța mare!”.

VOCABULAR

galeș – drăgăstos, cald, duios

guguștiuc – specie de turturea

impacientat – îngrijorat, neliniștit

duzină – grup de douăsprezece obiecte de același fel

caleidoscop – tub în interiorul căruia sunt obiecte colorate și oglinzi în care se formează desene simetrice

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Stabilește dacă următoarele enunțuri sunt adevărate sau false. Transcrie și încercuiește **A** sau **F**.

a) Emil este așteptat în gara din Berlin de mama lui și de Pony.	A/ F
b) Emil pleacă în tabără la mare.	A/ F
c) Pe băiat îl însoțește bunica lui.	A/ F
d) Întâmplarea se petrece la începutul vacanței de vară.	A/ F

2 Explică folosirea în text a ghilimelelor și a punctelor de suspensie.

3 Scrie simbolurile pe o axă a timpului, în ordinea derulării evenimentelor.

● Băiatul privește peisajul pe fereastră.	◆ Emil recitește informații din cartea de geografie.
■ Emil merge la gară însoțit de mama lui.	★ Băiatul se dă jos din pat, în grabă.
👉 Bunica și Pony îl așteaptă pe Emil.	□ Emil o sărută pe bunica, apoi pe verișoara Pony.

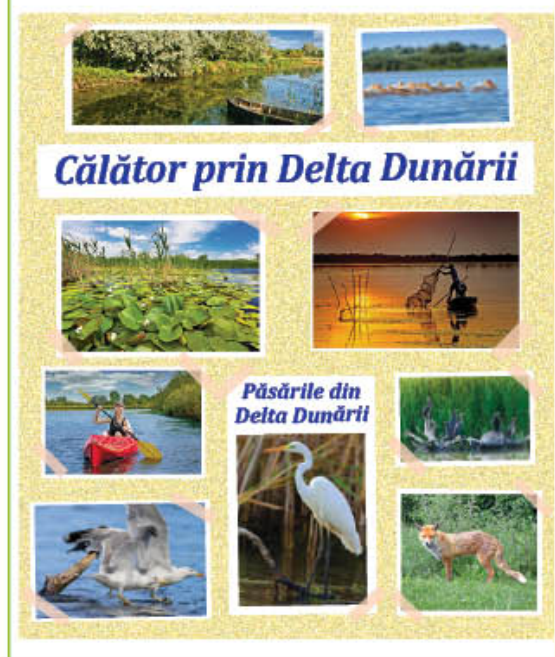

A Citește și observă etapele proiectului *Delta Dunării, o destinație de vacanță*.

- **Ce veți face?**
 - Proiectați o călătorie în Delta Dunării.
 - Realizați un **poster**, adică un tablou al Deltei Dunării, în imagini și cuvinte.
- **De ce veți face?**

Delta Dunării reprezintă o frumoasă destinație de vacanță, care merită să fie descoperită.
- **Cum veți face?**
 - Lucrați în grupuri de câte patru.
 - Documentați-vă din mai multe surse.
 - Notați informațiile importante.
 - Selectați imagini din Delta Dunării.
 - Realizați un tablou al Deltei Dunării.
- **Cum veți ști dacă ați reușit?**
 - Prezentați rezultatele proiectului.
 - Expuneți lucrările pe holul școlii.
 - Completați grila de evaluare de la finalul proiectului.

Sugestii pentru reușită

B Pentru a realiza proiectul, rezolvă sarcinile următoare.

1 În această vacanță, te invit într-o călătorie imaginară în Deltă!

- a) Ți-ar plăcea să te plimbi cu barca prin Deltă? De ce?
- b) Consultă un atlas geografic sau manualul de geografie și schițează o hartă a Deltei Dunării.
- c) Scrie denumirea celor trei brațe ale Dunării și a celor cinci localități din Delta Dunării.

2 a) **Lucrați în grup.** Observați fotografiile, apoi răspundeți la întrebările date.

- Ce locuri sunt surprinse în fotografiile? Cum v-ați dat seama?
 - Ce preocupări au oamenii din imagini?
 - Cum se numesc plantele din imagini? Dar păsările?
- b) Scrieți cel puțin zece substantive care denumesc ființe, lucruri ce pot fi întâlnite în Delta Dunării.

3 Citește textul scris de Maria, după ce a vizionat un film despre Delta Dunării.

Am fost uimită de numeroasele vietăți pe care le-am observat: specii variate de pești, pelicani, pescăruși, broscuțe, toate locuind printre brațele întortocheate ale apelor străjuite de sălcii cu plete lungi, nuferi albi și galbeni, stuf și papură.

- a) Dacă textul ar fi fost scris de Luca, ce s-ar fi schimbat? Rescrie paragraful.
b) Dar dacă textul ar fi fost scris de doi băieți, ce s-ar fi modificat?

4 Urmărește un film despre Delta Dunării, de pe internet sau din alte surse. Formulează răspunsuri la următoarele întrebări: • Ce culori ai observat? • Ce ai simțit în timpul vizionării? • Ce elemente de floră și faună din Delta Dunării ai descoperit în film?

5 **Lucați în grup.**

- a) Prezentați, oral, ceea ce ați notat în timpul vizionării. Corectați împreună eventualele greșeli de exprimare.
b) Precizați, pe rând, un aspect care v-a impresionat.
c) Revedeți filmul. Notați informațiile de detaliu în tabelul de mai jos.

Unde au fost făcute filmările?	Cine participă?	Ce elemente sunt aduse în prim-plan?	Ce alte aspecte specifice lumii Deltei ai observat?

6 Citește fragmentul de mai jos. Folosește semnele din tabel pentru a identifica informațiile din text.

✓	+	-	?
informații pe care le știai	informații noi	informații din text care contrazic ceea ce știai tu	informații despre care vrei să afli mai mult

Delta Dunării, aflată în mare parte în România (Dobrogea) și parțial în Ucraina, este a doua ca mărime și cea mai bine conservată dintre deltele europene.

Delta Dunării este cel mai tânăr pământ din România, fiind o câmpie în devenire. Ea s-a format prin depunerea aluviunilor aduse de Dunăre într-un golf al Mării Negre.

În acest spațiu de vis, uscatul și apa oferă cadrul natural pentru o floră și o faună unice în Europa. Insulițe numite **grinduri** formează uscatul, care, deși este în extindere, ocupă o mică suprafață din Deltă. Ținutul apelor este format din brațele Dunării, gârle, canale, lacuri sau mlaștini.

Brațele Dunării sunt cele mai importante, întrucât ele alimentează cu apă sistemul de canale, lacuri și mlaștini, dar și porțiunile de uscat, cu aproximativ 60 de milioane de tone de aluviuni pe an.

La vărsarea Brațului Chilia în mare, aceste aluviuni au creat o deltă secundară, numită Delta Chiliei. De altfel, **Brațul Chilia** este primul care se desprinde din Dunăre, fiind cel mai lung și preluând mai mult de jumătate din apele fluviului.

Brațul Sulina găzduiește unicul oraș al Deltei, Sulina. Deși transportă sub 20% din apele fluviului, Brațul Sulina este singurul navigabil de către orice tip de vapor, fiind și cea mai scurtă cale spre mare.

În sud se află **Brațul Sf. Gheorghe**, al doilea ca mărime, cu un curs șerpuitor, ceea ce indică faptul că este cel mai vechi dintre cele trei brațe. Din el se desprind canale ce fac legătura cu Lacul Razim.

Flora și fauna din zonele de lacuri și mlaștini sunt foarte variate: vaste întinderi de stuf, rogoz, nuferi, aproximativ 300 de specii de păsări (pelicani, lebede, cormorani, rațe sălbatice) și multe specii de pești (sturioni, crapi sau știuci).

Uscatul este acoperit de specii vegetale precum: plante agățătoare, frasin, plop, salcie. Animalele de pe uscat – enotul, hidra, nurca, vulpea sau mistrețul – întregesc tabloul mirific al Deltei.

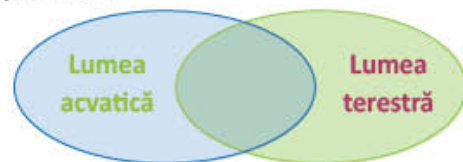
Multă vreme, pescuitul a fost aproape singura activitate economică importantă din Delta Dunării, în ultimul timp însă a luat avânt turismul. (Wikipedia)

7 Lucrați în grup.

- Discutați despre ceea ce ați notat. Cereți ajutor doamnei sau domnului învățător pentru a clarifica ceea ce nu ați înțeles.
- Scrieți cele mai interesante informații pe care le puteți folosi în realizarea posterului „Călător prin Delta Dunării”.

8 Caută în reviste, în ziare, pe internet o imagine care ilustrează o vietate din Delta Dunării.

- Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
 - Ce este?
 - Cum este? (formă, culoare, dimensiune)
 - Care este cel mai interesant aspect?
- Scrie un text de 7 – 8 enunțuri în care să descrii vietatea respectivă.

9 Lucrați în grup. Scrieți asemănări și deosebiri dintre lumea acvatică și cea terestră a Deltei, pe baza filmului (ex. 4, pagina 154), a imaginilor de la pagina 153 și a textului de la pagina 154.

10 Lucrați în perechi. Scrieți un text de cel puțin opt enunțuri cu titlul *Protejați fauna Deltei Dunării!*. Realizați un desen.

11 a) Caută în dicționar înțelesul cuvântului **solunar**.

- Datele colorate cu galben indică zilele favorabile pescuitului. Scrie un text din 5 – 7 enunțuri prin care să-i recomanzi unui prieten când să meargă la pescuit.

Solunar iulie 2021						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Solunar august 2021						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Solunar septembrie 2021						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

12 Lucrați în grup. Realizați tabloul „Călător prin Delta Dunării”.

- Expuneți lucrarea.
- Prezentați-o colegilor.
- Evaluati lucrările colegilor. Scrieți aprecieri.
- Discutați rezultatele proiectului.

ȘTIATI CĂ...?

Există o legătură între atracția pe care o exercită Soarele și Luna asupra Pământului și hrănirea peștilor. Pe baza acestei legături se realizează un **solunar**, adică se stabilesc zilele cele mai favorabile pescuitului din an. Cuvântul „solunar” este compus din cuvintele latine „sol”, de la Soare și „lunar”, de la Lună.

13 Completați grila de mai jos, pentru activitatea grupului vostru în proiect.

Ne-am documentat.	Am realizat tabloul Deltei.	Am colaborat activ.	Am prezentat convingător.	Am primit multe aprecieri.
😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞

- Citește, cu atenție, textul *Venirea serii* (Legendă din Melanezia).

La începutul timpurilor, exista un loc pe Pământ unde nu era niciodată noapte! De sus, de pe cer, Soarele strălucea fără încetare și viața nu era deloc ușoară...

„Doar nu va dura o veșnicie situația asta!”, mormăia din când în când Cat, deranjat de căldura dogoritoare și de lumina orbitoare care stăpâneau ținutul. „Trebuie să existe o soluție!”

Și, de fiecare dată, cei unsprezece frați ai lui înălțau din umeri. Ei aveau toți același nume, Tagaro, și aceeași mișcare din umăr.

– Tare rău mai e făcută și lumea asta! repeta Tagaro cel dintâi. Soarele ne arde pielea fără milă tot anul.

– Ar fi bine să se ascundă și el din când în când, măcar atunci am avea parte și noi de umbră și răcoare, se plângea Tagaro al doilea.

– Și am putea, în sfârșit, să ne odihnim ochii, ofta Tagaro al treilea. Așa suntem mereu cu ochii oboșiți și orbiți de lumina Soarelui.

– Da, chiar am putea să ne odihnim, ce să

mai lungim vorba, visa cu ochii deschiși Tagaro al patrulea. Ar fi tare bine, după atâția ani în care ne-am prăjit la Soare...

– Of, mingea asta de foc, o să sfârșească prin a ne înnebuni pe toți! continuă Tagaro cel dintâi.

În timp ce frații lui se plângeau de starea lor, Cat, care atinsese culmea răbdării, s-a hotărât să treacă la acțiune.

S-a interesat și a aflat că Noaptea locuia cu tatăl ei în Vava, pe partea Insulelor Torres. Ei bine, s-a hotărât să meargă acolo și să încerce să convingă Noaptea să se întindă până la ei!

– Cine vrea să vină cu mine? întrebă Cat.

Toți frații Tagaro au lăsat capul în pământ, parcă erau unul singur. Era o călătorie periculoasă și chiar dacă ar fi ajuns la capătul călătoriei, oare cum i-ar primi Noaptea, așa străini cum erau? Nimeni nu o văzuse vreodată, dar umblau tot felul de zvonuri pe seama ei...

– Cred că singura soluție este să merg la fața locului să văd ce pot să fac. Nu vi se pare și vouă că așa ar trebui?

Totuși, ceilalți frați Tagaro nu erau de aceeași părere cu el.

– Se spune că tatăl Noptii este Nimicul...

– Se spune că Noaptea este un spirit foarte rău...

– Se spune că nicio ființă nu îi rezistă...

– Se spune că însuși Soarele se teme de ea...

– Tocmai pentru motivele acestea, trebuie să o avem de partea noastră, se încapățână Cat.

Și acestea fiind spuse, Cat s-a suit în **luntre** fără frații lui, dar cu doi tovarăși: un purcel, care să îi servească drept monedă de schimb și păianjenul Marava, **fidelul** lui prieten, care ținea loc de pilot. Plecă, așadar, sub un soare arzător. Ajutat de Marava, ajunse în Insulele Torres, la capătul cerului.

Se făcu întuneric și înțelese că a găsit ce căuta. Cu îndrăzneală, continuă să înainteze cu barca lui în întuneric.

Totul se întâmplă așa cum spera. long, tatăl Noptii, nu era Nimicul, ci un bătrân singuratic care l-a primit cu brațele deschise. Era chiar bucuros să aibă vești din partea luminată a pământului. long i-a mulțumit pentru purcelul adus și l-a întrebat ce dorea în schimb. Cat i-a răspuns atunci direct:

– Aș vrea ca fiica ta să vină cu mine ca să aducă umbră în țara mea.

– Te rog să mă crezi că nu sunt foarte bucuros să mă părească. Dar este adevărat că Noaptea poate să fie și în altă parte și să rămână totuși și aici. Umbra ei poate să acopere tot Pământul! A sosit clipa ca ea să cucerească întregul Pământ, reluă long. Dacă e și dorința Noptii...

– Voi veni cu tine, rosti o voce care apăru de nicăieri. De ceva timp visez la noi orizonturi. Dar va trebui să te învăț trei lucruri...

Atunci Cat a simțit o mână rece care i-a atins fața. A închis ochii. Atunci Noaptea l-a învățat să doarmă. Apoi l-a învățat să se trezească. Și, pe urmă, l-a învățat ce era cel mai important, și anume, să aducă ziua în fiecare dimineață.

De cum s-a întors acasă, Cat a pregătit paturi pentru frații lui. Le-a spus să se întindă și să nu se sperie dacă vor fi înconjurați brusc de întuneric. Apoi a făcut un semn Noptii și totul s-a cufundat în întuneric. Și odată cu întunericul, a venit și o răcoare plăcută. Cei unsprezece frați Tagaro au închis ochii arși de atâta Soare și au cedat în fața somnului.

Când a hotărât că au dormit suficient, Cat a luat un cuțit din piatra vulcanică roșie și s-a îndreptat spre Est. Cu vârful cuțitului, a făcut o gaură în **faldurile** Noptii. Imediat, o rază de soare a pătruns și un cocoș a început să cânte. Zorile se arătau și era atât de frumos, încât Cat a mărit deschizătura prin care pătrundea Soarele.

Cu cât decupa mai mult **mantaua** Noptii, cu atât pătrundea mai multă lumină. Și, pentru că lumina era din nou puternică, frații lui Cat s-au trezit. Păsările cântau deasupra lor, salutând prima dimineață din lume.

Cat râdea. Mulțumită lui, noaptea binefăcătoare va reveni să îi acopere pe oameni cu mantaua ei răcoroasă și odihnitoare, iar diminețile vor aduce cu ele noi experiențe de viață.

VOCABULAR

luntre – barcă, de obicei cu vâsle
fidel – devotat, credincios

falduri – cute formate de o pânză care atârnă
manta – haină, mantie, (în text) întinderea nopții

1 Răspunde la întrebări.

- a) Care personaj apare cel mai des în text? Scrie varianta corectă de răspuns.
- long
 - Noaptea
 - Marava
 - Cat
- b) Ce neplăceri le provoca fraților Tagaro faptul că Soarele strălucea fără încetare?
Completează spațiile punctate cu informații din text.
Frații Tagaro se plâneau că Soarele, că nu au parte de, că sunt mereu cu, că nu pot să
- c) De ce nu s-au încumetat frații lui Cat să îl însoțească pe acesta în călătorie? Scrie două motive.

2 □ a) Care este evenimentul care declanșează întreaga întâmplare?

Încercuiește varianta corectă de răspuns.

- Soarele strălucea fără încetare.
- Frații Tagaro se plâneau de neplăcerile create de Soare.
- Cat atinsese culmea răbdării.
- Frații Tagaro nu au vrut să îl însoțească pe Cat.

- b) Stabilește ordinea derulării evenimentelor, din momentul în care Cat s-a hotărât să treacă la acțiune. Scrie pe o axă a timpului simbolurile din dreptul enunțurilor de mai jos.

- Cat este întâmpinat de long cu brațele deschise.
- ★ Cat pleacă la drum fără frații săi.
- Cat le propune fraților lui să mergă cu el.
- Cat aduce Noaptea în ținutul său.
- ▣ Frații Tagaro refuză să plece împreună cu Cat.
- ✧ Cat ajunge în insulele Torres.
- ◆ Noaptea îl învață pe băiat trei lucruri importante.
- ⊙ long acceptă ca fiica lui să plece.

- c) Ce fel de final are textul? Motivează în scris.

3 □ a) Ce însușire morală a Noptii este evidențiată de cuvintele „vise la noi orizonturi”?

Scrie varianta corectă de răspuns.

- visătoare
- încrezătoare
- dornică de cunoaștere
- ambițioasă

- b) Ai aflat că „de cum s-a întors acasă, Cat a pregătit paturi pentru frații lui pentru ca ei să doarmă”. Ce trăsături morale ale băiatului ilustrează acest fapt? *Completează enunțurile.*
În primul rând, el dovedește că este În al doilea rând, Nu în ultimul rând,
- c) Frații Tagaro se temeau de Noapte, deoarece se auzise că „este un spirit foarte rău”, că „nicio ființă nu îi rezistă” și că „însuși Soarele se teme de ea”. Precizează o faptă prin care Noaptea dovedește că nu este înfricoșătoare. Scrie însușirea evidențiată de fapta respectivă.

FAPTA	ÎNSUȘIREA

- 4 Exprimă-ți părerea, pe baza informațiilor din text.
- a) Cu cine vrei să te asemeni? *Scrie două motive.*
 - b) Crezi că frații ar putea învăța o lecție în urma întâmplărilor petrecute? DA sau NU? Explică în 4–5 rânduri alegerea făcută, folosind cel puțin două argumente din text.
 - c) Ce titlu ai da tu acestui text?

- 5 Observă, în text, utilizarea semnelor de punctuație evidențiate mai jos, apoi rezolvă sarcinile date.
- a) Scrie varianta corectă de răspuns.
În propoziția „La începutul timpurilor... nu era niciodată noapte!” s-au folosit **punctele de suspensie** pentru a reda în scris:
 - mirarea;
 - o constatare;
 - cuvintele unui personaj;
 - o pauză mare în cursul vorbirii.
 - b) Completează enunțul dat.
În al doilea alineat al textului, s-au folosit **ghilimelele** pentru a reda
 - c) Scrie un enunț în care să folosești ghilimelele cu un alt scop decât cel din text.

- 6 □ a) Caută, în text, și completează cu câte o parte de vorbire fiecare coloană a unui tabel asemănător celui de mai jos.

SUBSTANTIV		ADJECTIV (gen)			VERB (timp)	
comun	propriu	feminin	masculin	neutru	trecut	viitor
....

- b) Precizează ce parte de vorbire este cuvântul subliniat în propoziția: „Diminețile vor aduce cu ele noi experiențe de viață.”
- c) Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *noi* să fie o altă parte de vorbire decât cea identificată la punctul b).

- 7 Imaginează-ți că e dimineața primei zile din vacanța de vară. Creează un text cu titlul *Dimineața care aduce vacanța*. Respectă următoarele cerințe:
- să fii unul dintre personaje;
 - să scrii cel puțin zece enunțuri;
 - să respecti părțile textului: introducerea, cuprinsul și încheierea.

CUM TE POTI APRECIA

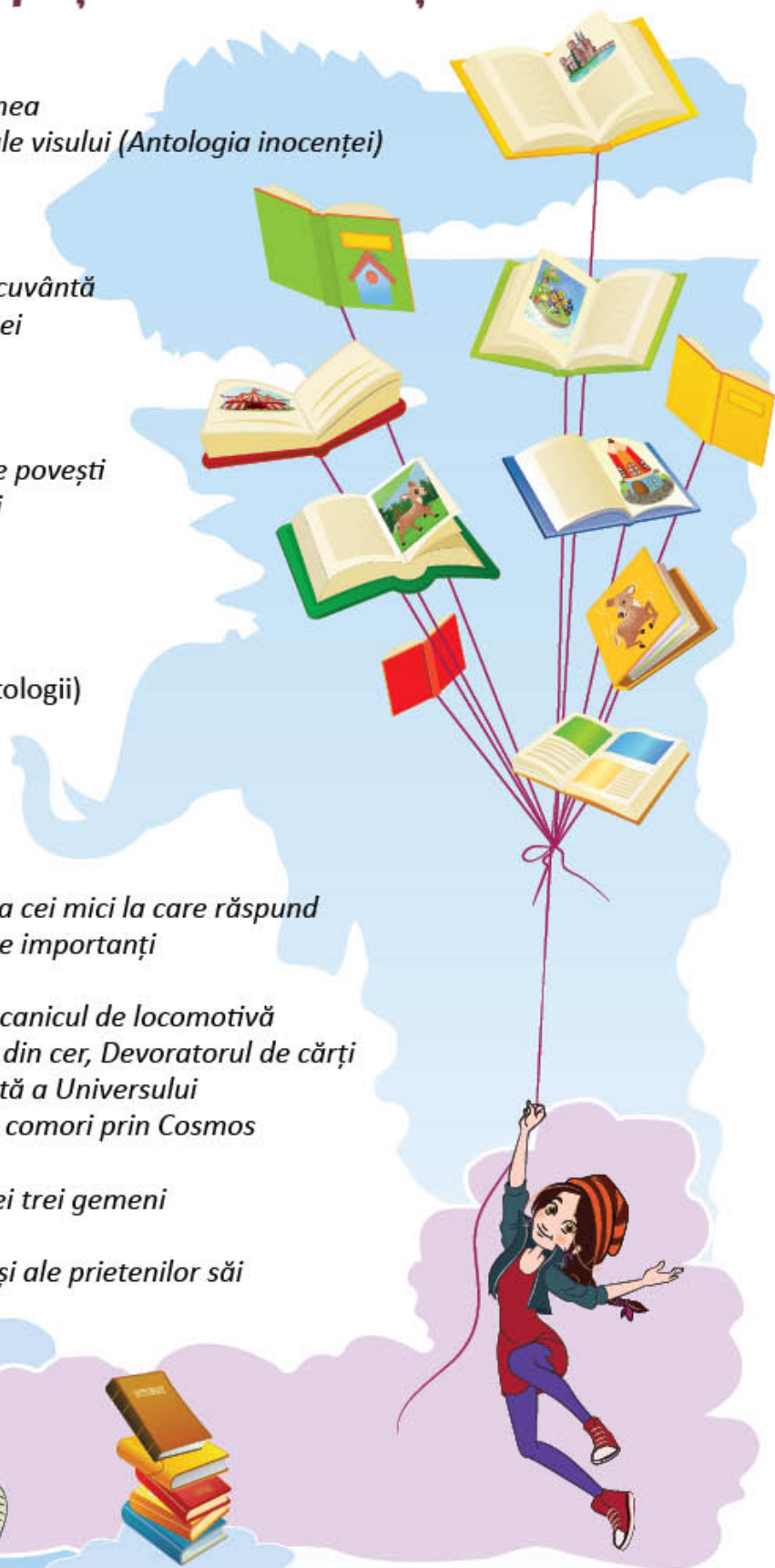
	1	2	3	4	5	6	7
Foarte bine	□ □ □	□ □ □	□ □ □	□ □ □	□ □ □	□ □ □	□ □ □
Bine	□ □	□ □	□ □	□ □	□ □	□ □	□ □
Suficient	□	□	□	□	□	□	□

Descoperă ce poți citi în vacanță!

Alexandrescu, Grigore – *Fabule*
 Arghezi, Tudor – *Cartea cu jucării*
 Blandiana, Ana – *Întâmplări din grădina mea*
 Chimet, Iordan – *Cele douăsprezece luni ale visului (Antologia inocenței)*
 Coșbuc, George – *Poezii*
 Creangă, Ion – *Amintiri din copilărie*
 Eminescu, Mihai – *Poezii*
 Gârleanu, Emil – *Din lumea celor care nu cuvântă*
 Kerim, Silvia – *Povestiri despre prietenii mei*
 Naum, Gellu – *Cartea cu Apolodor*
 Oprescu, Adrian – *Tomii. O poveste*
 Petrescu, Cezar – *Fram, ursul polar*
 Popescu, Adina – *Miriapodul hoinar și alte povești*
 Sadoveanu, Mihail – *Povestiri pentru copii*
 Sântimbreanu, Mircea – *Recreația mare*
 Sorescu, Marin – *Unde fugim de-acasă?*
 Tudoran, Radu – *Toate pânzele sus!*
 Topârceanu, George – *Poezii*
Ce poți face cu două cuvinte – juniorii (antologii)

Dahl, Roald – *Matilda*
 – *Uriașul cel prietenos*
 – *Vrăjitoarele*
 – *Fantasticul domn Vulpe*
 Elwin Harris, Gemma – *Întrebări mari de la cei mici la care răspund niște oameni foarte importanți*
 Ende, Michael – *Punci cu porunci*
 – *Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă*
 Funke, Cornelia – *Când Moș Crăciun cade din cer, Devoratorul de cărți*
 Hawking, Stephen – *George și cheia secretă a Universului*
 – *George în căutare de comori prin Cosmos*
 – *George și Big Bangul*
 Kastner, Erich – *Emil și detectivii, Emil și cei trei gemeni*
 Maar, Paul – *Sâmbăta, când vine Sambo*
 Nosov, Nikolai – *Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi*

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

clasa a IV-a

978-606-8681-63-4

www.intuitext.ro